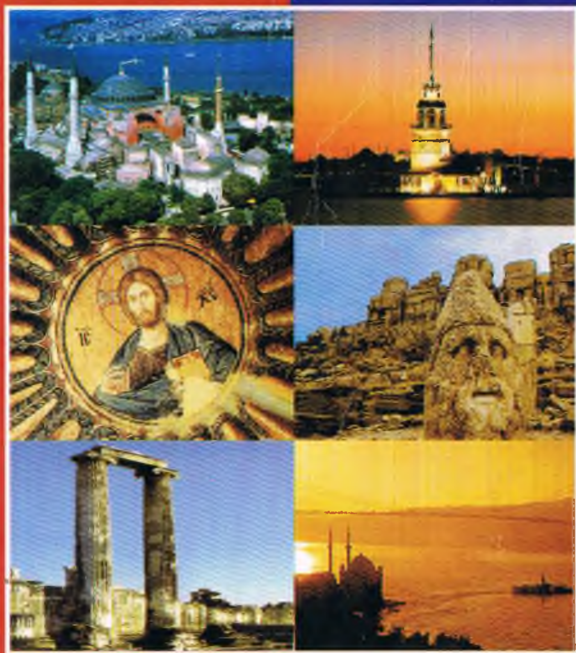
VRIJEME JE ZA TURSKI

Şimdi Türkçe Zamanı

FONO YAYINLARI

VRIJEME JE ZA TURSKI

FONO YAYINLARI : 447
DİL ÖĞRETİM KİTAPLARI DİZİSİ

Kapak tasarımı: Ülkü GEZER
Sayfa tasarımı: Ayşegül ÖZKAN
Baskı: Ayhan Matbaası
Basım tarihi: Temmuz - 2011

ISBN: 978 975 471 428-9
YSN: 11627

FONO ÖZEL EĞİTİM KURUMLARI YAYIN DAĞITIM SAN. VE TİC. LTD. ŞTİ.
Ambarlı, Beysan Sitesi Birlik Cad. No:32 Avcılar-İstanbul
Tel: 0212 422 77 60 Faks: 0212 422 29 01
fono@fono.com.tr
www.fono.com.tr

UVODNA RIJEČ

Može se reći da je ova knjiga nastala spletom sretnih okolnosti jer je ponuda turske Izdavačke kuće *Fono* da napravimo udžbenik došla u vrijeme kad je nastava turskog jezika na Filozofskom fakultetu u Sarajevu zahtijevala da se godinama prikupljani i pisani materijali konačno objedine. Materijale o kojima je riječ, zapravo, sačinjavaju dijalozi karakteristični za određene okvire ili scenarije, koji, prema Levinsonovoj definiciji, predstavljaju znanje potrebno da se razumije određeni iskaz. Tako postoje okviri ili scenariji za kupovanje, posjetu ljekaru, odlazak u restoran i slično, koji su ovdje posloženi prema redoslijedu kakav propisuje *Thresehold 1990* (Cambridge, 1998). No, tu sve sličnosti sa spomenutom knjigom prestaju jer je, s obzirom na to da se ne radi o indoevropskom jeziku, bilo nemoguće postići da određene dijaloge prate i odgovarajuće gramatičke jedinice. Stoga smo zarad prirodnosti dijaloga odvojile gramatički od „pragmatičkog" dijela s dijalozima. Što se tiče odjeljka koji se bavi gramatikom, on se sastoji od trideset lekcija i velikim se dijelom oslanja na *Gramatiku suvremenoga turskog jezika* Ekrema Čauševića (Zagreb, 1996) pa čitatelje upućujemo da tamo potraže sva podrobnija i šira pojašnjenja. Gramatička objašnjenja prate primjeri i vježbe s ključem, koji će, nadamo se, omogućiti brže i bolje razumijevanje izložene teorije. Kad smo već kod budućih čitatelja, recimo i to da je ova knjiga namijenjena svima onima koji žele učiti turski jezik, iako je najvećim dijelom nastajala iz potrebe da se studentima olakša učenje i obogati znanje jezika kojeg nemaju priliku tako često susresti u medijima. Naša je maksimalistička zamisao bila, zapravo, jedna velika, sveobuhvatna knjiga o turskom jeziku i kulturi, koja se morala svesti na ove, mnogo skromnije, razmjere i okvire.

Sabina Bakšić
Alena Ćatović
Esra Ertanır

[illegible] e ovak [illegible] sp [illegible]
jer se pokuđ [illegible] e [illegible] avni
o[illegible]beni došlo [illegible] vrem [illegible]
[illegible] akuitet u [illegible]
pukupljen [illegible] zesin [illegible]
koima se [illegible] vlijv [illegible]
otredene [illegible] e engre [illegible] koji [illegible] o j [illegible]

Tako po [illegible] je okv [illegible]
odlaza [illegible]
redos [illegible] ka [illegible] up [illegible] 1990 [illegible]
[illegible] ta [illegible] sa sp [illegible]
[illegible] na [illegible]
[illegible] da polodene [illegible] poveš [illegible]

[illegible] gmo [illegible] nleizm [illegible]

lekcija i velik [illegible] dijelom je [illegible]
turskog [illegible] Ćauše [illegible]
upoduljem [illegible]
Gramatik [illegible] ljenja prati [illegible] m [illegible]
[illegible] nadamo se omogući [illegible]
teonije zad [illegible] tom [illegible] elja, ormo [illegible]
[illegible] njena svim [illegible] ke [illegible]
je [illegible] ne [illegible]
olekse [illegible] unije obopa [illegible]
šed [illegible] u [illegible] ilije [illegible] a [illegible]
bile [illegible] vo [illegible] y [illegible] a o [illegible]
jez [illegible] turi,
[illegible] olvire

Sabina Bak[illegible]
Alena Ćatović
Esra Ertanır

İÇİNDEKİLER SADRŽAJ

KRATKI PREGLED GRAMATIKE TURSKOG JEZIKA S VJEŽBAMA

BÖLÜM 1

1. Turski alfabet, vokali i konsonanti u turskom jeziku

Turski alfabet ima 29 grafema:

Büyük Harf	Küçük Harf	Büyük Harf	Küçük Harf
A	A	M	m
B	B	N	n
C	C	O	o
Ç	Ç	Ö	ö
D	D	P	p
E	E	R	r
F	F	S	s
G	G	Ş	ş
Ğ	Ğ	T	t
H	H	U	u
I	I	Ü	ü
İ	İ	V	v
J	J	Y	y
K	K	Z	z
L	L		

1. 1. Vokali (Ünlüler)

U turskom jeziku ima 8 vokala:

a	(izgovara se kao bosansko „a“)
e	(izgovara se kao bosansko „e“)
ı	(približava se početnoj vokalskoj vrijednosti pri izgovoru vokalskog „r“ u riječima *krpa, krv*)
i	(izgovara se kao bosansko „i“)
o	(izgovara se kao bosansko „o“)
ö	(blizak je njemačkom umlautu, usta se postave tako kao da će se reći „o“ a izgovori se „e“)
u	(izgovara se kao bosansko „u“)
ü	(blizak njemačkom umlautu, usta se postave kao da će se reći „u“ a izgovori se „i“).

Prema mjestu tvorbe turski se vokali dijele:

1. prema vodoravnom položaju jezika u odnosu na tvrdo nepce – prednji/palatalni/meki: **e, i, ö, ü** i zadnji/velarni/tvrdi: **a, ı, o, u**;

2. prema stepenu uzdignutosti jezika prema nepcu – visoki /labilni/vokali klase **„i“**: **ı, i, u, ü** i niski ili stabilni: **a, e, o, ö**;

3. prema položaju usana – labijalni: **o, ö, u, ü** i nelabijalni /neutralni: **a, e, ı, i**.

1.2. Konsonanti (Ünsüzler)

U turskom jeziku ima 21 konsonant:

Konsonant **b** (naziv slova be) izgovara se kao bosansko „b“

Konsonant **c** (naziv slova ce) izgovara se kao bosansko „dž“ (malo više umekšano)

Konsonant **ç** (naziv slova çe) izgovara se kao bosansko „č“ (malo više umekšano)

Konsonant **d** (naziv slova de) izgovara se kao bosansko „d“

Konsonant **f** (naziv slova fe) izgovara se kao bosansko „f“

Konsonant **g** (naziv slova ge) izgovara se kao bosansko „g“

Konsonant **ğ** (naziv slova yumuşak g): u okruženju prednjih/mekih vokala u izgovoru se približava bosanskom „j“, naprimjer öğle, dok se u okruženju zadnjih vokala uopće ne izgovara, već se dobija utisak produženog vokala, naprimjer ağa.

Konsonant **h** (naziv slova he) izgovara se kao bosansko „h“

Konsonant **j** (naziv slova je) izgovara se kao bosansko „ž“ (malo više umekšano)

Konsonant **k** (naziv slova ke) izgovara se kao bosansko „k“

Konsonant **l** (naziv slova le) izgovara se kao bosansko „l“

Konsonant **m** (naziv slova me) izgovara se kao bosansko „m“

Konsonant n (naziv slova ne) izgovara se kao bosansko „n“

Konsonant p (naziv slova pe) izgovara se kao bosansko „p“

Konsonant r (naziv slova re) izgovara se kao bosansko „r“

Konsonant s (naziv slova se) izgovara se kao bosansko „s“

Konsonant ş (naziv slova şe) izgovara se kao bosansko „š“ (malo više umekšano)

Konsonant t (naziv slova te) izgovara se kao bosansko „t“

Konsonant v (naziv slova ve) izgovara se kao bosansko „v“

Konsonant y (naziv slova ye) izgovara se kao bosansko „j“

Konsonant z (naziv slova ze) izgovara se kao bosansko „z“

VJEŽBA 1 a

Vježbanje izgovora:

A AKŞAM (večer), ARABA (automobil), AZ (malo)

B BAHAR (proljeće), BAŞARI (uspjeh), BİLGİSAYAR (računar)

C CADDE (ulica), CAM (staklo), CEZA (kazna)

Ç ÇABA (napor), ÇOK (mnogo, veoma), ÇÖP (smeće)

D DAL (grana), DENİZ (more), DERGİ (časopis)

E EKMEK (hljeb), EL (ruka), EV (kuća)

F FENER (fenjer), FIRSAT (prilika), FİYAT (cijena)

G GARSON (konobar), GAZETE (novine), GÖK (nebo)

Ğ AĞLAMAK (plakati), DAĞ (planina), KÂĞIT (papir)

H HABER (vijest), HASTA (bolesnik/bolesnica),
HAVA (zrak, atmosfersko vrijeme)

I IRMAK (rijeka), ISI (toplina), IŞIK (svjetlo)

İ İĞNE (igla), İMZA (potpis), İSİM (ime)

J JİLET (žilet), JİMNASTİK (gimnastika), JÜRİ (komisija)

K KALABALIK (gužva), KAR (snijeg), KÖPEK (pas)

L LÂLE (tulipan), LEKE (fleka, mrlja), LOKMA (zalogaj)

M MASA (sto), MİSAFİR (gost), MÜDÜR (direktor)

N NEŞE (radost), NİŞAN (znak, oznaka), NUMARA (broj)

O OCAK (januar /peć, oganj), ODA (soba), OKUL (škola)

Ö ÖDÜL (nagrada), ÖĞRENCİ (učenik, student),
ÖRNEK (primjer)

P PAKET (paket), PARA (novac), PENCERE (prozor)

R RENK (boja), RİCA (molba), RÜZGÂR (vjetar)

S SABAH (jutro), SAÇ (kosa), SU (voda)

Ş ŞAKA (šala), ŞARKI (pjesma), ŞEHİR (grad)

T TARAF (strana) , TAŞ (kamen), TUZ (so)

U UÇAK (avion), UN (brašno), USTA (majstor)

Ü ÜCRET (cijena), ÜLKE (zemlja), ÜZÜM (grožđe)

V VAKİT (vrijeme), VAPUR (brod), VİŞNE (višnja)

Y YABANCI (stranac), YAĞMUR (kiša), YAPRAK (list)

Z ZARAR (šteta), ZİL (zvono), ZİYARET (posjeta)

BÖLÜM 2

2. Posebni pravopisni znaci, vokalna harmonija

2. 1. Posebni pravopisni znaci

1. Apostrof ' (**Kesme İşareti**) koristi se kad se nastavak ili sufiks dodaje na vlastita imena, geografske nazive, naslove, skraćenice, glavne i redne brojeve i slično, naprimjer:

Selma' yı; Ankara'da.

2. Cirkumlefks ˆ (**Düzeltme İşareti**) koristi se za oznaku umekšanog izgovora glasova **„k“**, **„g“ i „h“** u arapskim i perzijskim riječima ako iza njih slijede glasovi **„a“** i **„u“**, naprimjer:

kâğıt (papir); ***lâle*** (tulipan); ***rüzgâr*** (vjetar).

2. 2. Vokalna harmonija (Ünlü Uyumu)

To je pravilo koje određuje raspored vokala u riječi. Sve izvorno turske riječi mogu se podijeliti na: 1. riječi s prednjim/mekim vokalima (***elli, kedi***) i 2. riječi sa zadnjim/tvrdim vokalima (***dokuz, armut***).

To se pravilo primjenjuje i prilikom dodavanja sufiksa (nastavaka), s obzirom na to da turski jezik spada u grupu aglutinativnih jezika (sve gramatičke kategorije izražavaju se pomoću sufiksa, odnosno nastavaka). U slučaju postojanja

dvovarijantnih sufiksa (koji sadrže samo prednje ili zadnje vokale, kao što je sufiks za množinu *-ler/-lar*) slijedi se prvi kriterij prema vodoravnom položaju jezika, gdje se sufiks dodaje prema zadnjem vokalu korijena ili osnove riječi, naprimjer:

> **av + lar; ev + ler; kapı + lar; işçi + ler; ok + lar; göz + ler; avlu + lar; gül + ler.**

Ako su u pitanju četverovarijantni sufiksi koji sadržavaju vokale klase „i", onda se prilikom izbora odgovarajućeg sufiksa odabiru prvo dva sufiksa koja sadrže prednji ili zadnji vokal (prvi kriterij prema vodoravnom položaju jezika), a potom se primjenjuje drugi kriterij prema položaju usana, naprimjer:
ev + sufiks *–ı, -i, -u, -ü,*

a) prema prvom kriteriju ostaju dva sufiksa s prednjim vokalima *–i* i *–ü,*
b) drugi kriterij prema sudjelovanju usana ostavlja samo jedan odgovarajući sufiks *–i* (jer je vokal „e" iz riječi *ev* prema prvom kriteriju prednji, a prema drugom kriteriju nelabijalan). Naprimjer:

> **av + ı; ev + i; kız + ı; iz + i; ok + u, şoför + ü; mum + u; gül + ü.**

Odstupanja od zakona o vokalnoj harmoniji:

1. sufiks ***–ki***, naprimjer, ***oradaki*** (tamnošnji)

2. sufiks ***–daş***, naprimjer, ***meslek*** (zanimanje, profesija) ***meslektaş*** (kolega/kolegica)

3. sufiks ***–leyin***, naprimjer, ***sabah*** (jutro) ***sabahleyin*** (jutrom)

4. gerund ***iken***, naprimjer, ***yapar+ ken*** > ***yaparken*** (dok radi)

5. sufiks za tvorbu prezenta na ***-(i)yor***, naprimjer, ***gel + -(i)yor*** > ***geliyor*** (dolazi)

6. u nekim slučajevima finalni konsonant u riječi (isključivo stranog porijekla) može promijeniti klasu vokala u sufiksu ako se, recimo,
a) arapska riječ završava na konsonant te (okruglo te),
b) ili konsonantske skupine „lp“, „rf“, „rp“: ***saat*** (sat) ***saati, kalp*** (srce) ***kalbi, harf*** (slovo) ***harfi, harp*** (rat) ***harbi*** ili,
c) ako se riječ stranog porijekla završava na sonant /l/: **gol** (gol) **goller** (golovi).

VJEŽBA 2 a

A. Dodati odgovarajući sufiks za množinu ***-lar/-ler*** na sljedeće riječi:

1. İnsan	1. ....
2. Kitap	2. ....
3. Yol	3. ....
4. Saat	4. ....
5. Elma	5. ....
6. Çöl	6. ....
7. Kalem	7. ....
8. Bilgisayar	8. ....
9. Kalp	9. ....
10. Göz	10. ....
11. Yıldız	11. ....
12. Şeker	12. ....
13. Kardeş	13. ....
14. Üzüm	14. ....
15. Doktor	15. ....
16. Bardak	16. ....
17. Kutu	17. ....

18. Ütü	18. ....
19. Telefon	19. ....
20. Ayakkabı	20. ....
21. Para	21. ....
22. Koyun	22. ....
23. Böğürtlen	23. ....
24. Harp	24. ....
25. Gül	25. ....
26. Okyanus	26. ....
27. Bülbül	27. ....
28. Şiir	28. ....
29. Göl	29. ....
30. Çay	30. ....
31. Masa	31. ....
32. Müdür	32. ....
33. Boya	33. ....
34. Düğme	34. ....
35. Sözlük	35. ....
36. Maç	36. ....
37. Kaşık	37. ....
38. Küpe	38. ....
39. Anahtar	39. ....

BÖLÜM 3

3. Glasovne promjene, prisvojni sufiksi, pozdravi

3. 1. Ozvučavanje glasova (Ünsüz Uyumu)

Glasovi, tačnije rečeno, fonemi, */p/, /t/, /ç/, /k/* ozvučuju se na kraju riječi kada se na riječ dodaje sufiks koji počinje vokalom. Spomenuti fonemi ozvučuju se na kraju izvorno turskih riječi ako su umjesto njih u starijem jeziku stajali njihovi zvučni parovi. Isto tako, dolazi do ozvučavanja u stranim riječima koje etimološki (po porijeklu) imaju zvučne foneme.

p > b

dolap (ormar): *dolap* + *ı* > *dolabı*;
kitap (arap., knjiga): *kitap* + *ı* > *kitabı*

t > d

kurt (vuk): *kurt* + *u* > *kurdu*;
dert (perz., patnja): *dert* + *i* > *derdi*

ç > c

uç (vrh): *uç* + *u* > *ucu*;
ihraç (arap. izvoz): *ihraç* + *ı* > *ihracı*

k > ğ ili *g*

ayak (noga, stopalo): *ayak* + *ı* > *ayağı*

renk (perz.. boja): ***renk + i*** > ***rengi***

ali ***top*** (lopta): ***top + u*** > ***topu***
ot (trava): ***ot + u*** > ***otu***
saç (kosa): ***saç + ı*** > ***saçı***

Često se zbog mogućih kolebanja u rječnicima navodi da li dolazi do ozvučavanja ili ne, naprimjer, ***top (-pu), uç (-cu).***

VJEŽBA 3 a

Na sljedeće riječi dodati jedan od sljedećih nastavaka ***-ı/-i -u/ -ü:***

1. Borç	1. Borcu
2. Kaşık	2. Kaşığı
3. Cep	3. Cebi
4. Yemek	4. Yemeği
5. Kalp	5. Kalbi
6. Şarap	6. Şarabı
7. Yanak	7. Yanağı
8. Kilit	8. Kilidi
9. Sokak	9. Sokağı
10. İhtiyaç	10. İhtiyacı
11. Ağaç	11. Ağacı
12. Kağıt	12. Kağıdı
13. Sevap	13. Sevabı
14. Satranç	14. Satrancı
15. Kulak	15. Kulağı

3. 2. Ispadanje vokala (vokalska sinkopa) (Ünlü Düşmesi)

Sinkopa označava ispadanje jednog glasa ili sloga riječi. Vokalska sinkopa predstavlja ispadanje vokala klase „i" (**„ı", „i", „u", „ü"**) iz nenaglašenog sloga (predzadnjeg sloga), i to iz dvosložnih riječi gdje vokal klase **„i"** može biti:

1. etimološki, naprimjer, **burun** (nos) ili
2. umetnut radi lakšeg izgovora, naprimjer, **nehir** (rijeka).

Vokal klase „i" nalazi se u nenaglašenom slogu kad se na riječ dodaje sufiks koji započinje vokalom.

boyun (vrat): ***boyun*** + ***u*** > ***boyunu*** > ***boynu***
nehir (ar. rijeka, nehr): ***nehir*** + ***i*** > ***nehiri*** > ***nehri***
ali ***deniz*** (more): ***deniz*** + ***i*** > ***denizi*** jer bi ispadanjem vokala „i" došlo do konsonantske skupine teške za izgovor. Zbog mogućih kolebanja rječnici često navode da li dolazi do sinkope, naprimjer: ***boyun (-ynu)***

VJEŽBA 3 b

Na sljedeće riječi dodati odgovarajući nastavak *-ı/ -i /-u/ -ü*:

1. Şehir	1. Şehri
2. Karın	2. Karnı
3. Devir	3. Devri
4. Beyin	4. Beyni
5. Oğul	5. Oğlu
6. Ağız	6. Ağzı
7. Vakıf	7. Vakfı
8. Vakit	8. Vakti
9. Alın	9. Alnı

3. 3. Udvojeni (geminirani konsonanti)

Geminirani konsonanti označavaju slijed istih susjednih glasova, naprimjer *elli* (pedeset). U izvorno turskim riječima vrlo se rijetko susreću. Udvojeni konsonanti u riječima arapskog porijekla ponekad se preuzimaju *cadde* (ulica), a ponekad se ispuštaju *hamal* (ar. hammal, nosač). Kad su u pitanju udvojeni konsonanti koji se u arapskim riječima nalaze na kraju riječi, oni se ispuštaju (hak, ar. hakk, pravo). Međutim, ako na takve riječi dolazi sufiks koji započinje vokalom, oni se ponovo vraćaju:

hak: ***hak*** + ***ı*** > ***hakkı***
hiss (osjećaj): ***his*** + ***i*** > ***hissi***
ret (odbijanje): ***ret*** + ***i*** > ***reddi***

3. 4. Prisvojni sufiksi (İyelik Ekleri)

Prisvojnost se u turskom jeziku izražava pomoću sufiksa koji odgovaraju našim prisvojnim zamjenicama.
Kod riječi koje završavaju na vokal ti prisvojni sufiksi glase:

-m		***annem***	moja majka
-n		***annen***	tvoja majka
-si	(-sı, -su, -sü)	***annesi***	njena/njegova majka
-miz	(-mız, -muz, -müz)	***annemiz***	naša majka
-niz	(-nız, -nuz, -nüz)	***anneniz***	vaša majka
-leri	(-ları)	***anneleri***	njihova majka

Kod riječi koje završavaju na konsonant to su:

-im	(-ım, -um, -üm)	***kızım***	moja kćerka
-in	(-ın, -un, -ün)	***kızın***	tvoja kćerka

-i	(-ı, -u, -ü)	***kızı***	njena/njegova kćerka
-imiz	(-ımız, -umuz, -ümüz)	***kızımız***	naša kćerka
-iniz	(-ınız, -unuz, -ünüz)	***kızınız***	vaša kćerka
-leri	(-ları)	***kızları***	njihova kćerka

Kod prisvojnog sufiksa za treće lice množine dolazi do homonimije, naime, ***kızları*** može značiti *njihova kćerka* (***kız + ları***), *njegove kćerke* (***kızlar + ı***) kao i *njihove kćerke* (***kızlar + ları*** > ***kızları*** gdje dolazi do ispadanja ponovljenog sloga *lar*).

Prilikom dodavanja prisvojnih sufiksa javljaju se spomenute glasovne promjene:

1. Ozvučavanje, naprimjer, ***dolap: dolabım*** (moj ormar); ***dert: derdimiz*** (naša patnja); ***ihraç: ihracı*** (njegov izvoz); ***ayak: ayağın*** (tvoja noga), ali ***dolapları*** (njihov ormar), ***dertleri*** (njihova patnja) jer sufiks ***-leri/-ları*** ne započinje vokalom.

2. Vokalska sinkopa, naprimjer, ***boyun: boynum*** (moj vrat); ***burun: burnun*** (tvoj nos); ***nehir: nehrimiz*** (naša rijeka), ali ***boyunları*** (njihov vrat), ***nehirleri*** (njihova rijeka)

3. Geminirani konsonanti, naprimjer, ***hak: hakkım*** (moje pravo); ***his: hissiniz*** (vaš osjećaj), ali ***hakları*** (njihovo pravo), ***hisleri*** (njihov osjećaj)

VJEŽBA 3 c

Dodati odgovarajuće prisvojne sufikse na sljedeće riječi:

1.onun araba...	1...onun arabası...
2.benim baş...	2...Benim başım...
3.bizim çocuk...	3...Bizim çocuğumuz...
4.onların ülke...	4...Onların ülkeleri...

5.senin isim....	5. Senin ismin ....
6.senin ağız...	6. Senin ağzının ....
7.sizin akıl...	7. Sizin aklınız ....
8.onun çanta...	8. Onun çantanın ....
9.sizin gelecek...	9. Sizin ....
10.senin ağız...	10..
11.sizin borç...	11..
12.senin ev...	12..
13.onun oğul...	13..
14.benim köpek...	14..
15.senin para...	15..
16.sizin göz...	16..
17.bizim dost...	17..
18.onların sokak...	18..
19.benim iş...	19..
20.bizim bahçe...	20..
21.benim cep...	21..
22.onların bebek...	22..
23.sizin ilaç...	23..
24.onların kitap...	24..
25.onların kalem...	25..
26.bizim tatil...	26..
27.onun yurt...	27..
28.senin yazı...	28..

3.6. Pozdravi u turskom jeziku

Günaydın!	*Dobro jutro!* (koristi se u prijepodnevnim satima)
İyi günler!	*Dobar dan!* i *Do viđenja!* (koristi se od jutra do večeri)
Merhaba!/Merhabalar!	*Zdravo!/ Dobar dan!*

İyi akşamlar!	*Dobro veče! Laku noć!* (koristi se u kasnim popodnevnim satima)
İyi geceler!	*Laku noć!* (kaže se pred spavanje)
Selam! Selamlar!	*Zdravo! Dobar dan! Pozdrav! Ćao!* (među mlađim i tokom cijelog dana)
Görüşmek üzere!	*Do viđenja!*
Görüşürüz!	*Do viđenja!*
Hoşça kal(ın)!	*Do viđenja! Prijatno!*
Sağlıcakla kalın!	*Do viđenja! Ostajte u zdravlju!*
Allahaısmarladık!	*Do viđenja!* (govori onaj ko odlazi)
Güle güle!	*Do viđenja!* (govori onaj koji ostaje)
Eyvallah!	*Do viđenja! Zdravo!* (koristi se i pri dolasku i pri odlasku)

Često se prilikom odlaska prije pozdrava „traži dozvola da se ode“:

İzin verirsen(iz)	*Ako dozvoliš/dozvolite*
İznin(iz)le	*S tvojom/vašom dozvolom*
Müsaade eder misiniz ?	*Dozvolite mi, s dopuštenjem*

Müsaaden(iz)le	*S tvojom/vašom dozvolom*

Nerijetko nakon pozdrava slijede fraze poput: **Ne haber?** (Šta ima?) ili **Ne var ne yok? Ne yapıyorsun? / Ne yaptın?** (Šta ima?) Na njih se najčešće odgovara frazom **İyilik sağlık!** (Sve je u redu! Dobro sam.). Može se odgovoriti i sljedećim izrazima:

Yuvarlanıp gidiyoruz. *Guram nekako.*

İç güveyinden halliceyim. *Nisam baš najbolje.*

BÖLÜM 4

4. Imenice (rod, broj, neodređeni član), neki tvorbeni sufiksi, imenska rečenica

4. 1. Rod imenica (Cinsiyet)

Turski jezik nema kategoriju gramatičkog roda. Za izražavanje roda ljudskih bića koriste se riječi ***kız*** (djevojka), ***bayan/kadın*** (žena) i ***erkek*** (muškarac). Te riječi dolaze ispred imenice, naprimjer: ***kız kardeş*** (mlađa sestra); ***erkek kardeş*** (mlađi brat); ***bayan doktor*** (doktorica), dok bi samo ***doktor*** označavalo imenicu muškog roda (doktor). Razlikovanje roda kod ljudskih bića može se iskazati i imenicima za označavanje socijalnog statusa: ***hanım*** (gospođa), ***beyefendi*** (gospodin), naprimjer ***doktor hanım*** (gospođa doktor), ***doktor bey*** (gospodin doktor).
Kod životinja rod se iskazuje riječima ***dişi*** (ženka) i ***erkek*** (mužjak), naprimjer: ***dlşi arsian*** (lavica) ***erkek arslan*** ili samo ***arslan*** (lav).

4. 2. Broj imenica (Çoğul Eki)

Množina kao zbir pojedinačnih jedinki koje se mogu prebrojati izražava se sufiksom

-ler/-lar (zavisno od zadnjeg vokala riječi na koju dolazi):
dağ + lar; ev + ler; alın + lar; işçi + ler; ok + lar; göl + ler; avlu + lar; gül + ler.

4.3. Neodređeni član

U turskom jeziku ne postoji neodređeni član, njegovu funkciju preuzima broj ***bir*** (jedan) koji dolazi ispred imenice na koju se odnosi, a iza atributa (ako postoji), naprimjer, ***bIr adam*** (jedan, neki čovjek), ***iyi bir adam*** (jedan dobar čovjek).

4.4. Neki tvorbeni sufiksi

Pomoću ovih sufiksa izvode se (tvore) nove riječi:

- sufiks ***-lı (-li, -lu, -lü)*** pomoću kojeg se izvode nove imenice i pridjevi, naprimjer, imenice koje označavaju stanovnike: **Bosna + lı > Bosnalı** (Bosanka, Bosanac); pridjevi koji označavaju osobinu: **kir + li > kirli** (zagađen).

- sufiks ***-sız (-slz, -suz, -süz)*** pomoću kojeg se izvode imenice i pridjevi koji znače nedostatak, „nemanje", naprimjer, **para + sız > parasız** (bez novca, koji nema novaca).

- sufiks ***-lık (-lik, -iuk, -lük)*** pomoću kojeg se, između ostalog, izvode imenice koje označavaju mjesto gdje se nešto nalazi: **mezar + lık > mezarlık** (groblje); imenice koje označavaju predmete koji imaju određenu namjenu: **gece + lik > gecelik** (spavaćica); imenice i pridjevi koji označavaju vremenski period: **ay + lık > aylık** (mjesečna plata, mjesečni); imenice koje označavaju zanimanje: **öğretmen + lik > öğretmenlik** (zanimanje, posao profesora/nastavnika)

-sufiks ***-cı (-cl, -cu, -cü, -çı, -çi, çu, -çü)*** pomoću kojeg se izvode imenice koje, između ostalog, označavaju zanimanje, naprimjer, **posta + cı > posta + cı** (poštar).

4. 5. Imenska rečenica (Ad Cümlesi)

Rečenice se mogu podijeliti i prema vrsti riječi koja se nalazi u predikatu. Ukoliko je predikat imenica, pridjev, zamjenica, broj, prilog ili prepozicija, radi se o imenskoj rečenici (naprimjer, *Ona je studentica*; *Ona je pametna; Ona je takva; Ona je prva; Ona je ovdje; Ona je pored mene*).

Predikativnost se u ovim rečenicama ostvaruje nastavcima za prezent pomoćnog glagola **imek** (biti):

1. lice jednine **-(y)ım, -(y)im, -(y)um, -(y)üm** *ja sam, sam*
2. lice jednine **-sın, -sin, -sun, -sün** *ti si, si*
3. lice jednine **-dır, -dir, -dur, -dür / -tır, -tir, -tur, -tür** *ona/on/ono je, je*
1. lice množine **–(y)ız, -(y)iz, -(y)uz, -(y)üz** *mi smo, smo*
2. lice množine **–sınız, -siniz, -sunuz, -sünüz** *vi ste, ste*
3. lice množine **-dırlar, -dirler, -durlar, -dürler / -tırlar, -tirler, -turlar, -türler** ali može biti i **-lardır, -lerdir** *one/oni su, su*

Napomena: Nastavci **-tır, -tir, -tur, -tür** koriste se kad se riječ na koju dolaze završava bezvučnim konsonantom.

Öğrenci + yim > Öğrenciyim.	*Ja sam studentica/student.*
Öğrenci + sin > Öğrencisin.	*Ti si studentica/student.*
Öğrenci + dir > Öğrencidir.	*Ona je studentica. / On je student.*
Öğrenci + yiz > Öğrenciyiz.	*Mi smo studenti.*
Öğrenci + siniz > Öğrencisiniz.	*Vi ste studenti.*
Öğrenci + dirler > Öğrencidirler.	*One/oni su studentice/ studenti.*

Upitni oblik glasi:

Öğrenci miyim?	*Jesam li student/studentica?*
Öğrenci misin?	*Jesi li student/studentica?*

Öğrenci mi(dir)?	*Je li on/a student/ica?*
Öğrenci miyiz?	*Jesmo li mi studenti?*
Öğrenci misiniz?	*Jeste li vi studenti?*
Öğrenciler mi?	*Jesu li oni/e studenti/ice?*

Negira se pomoću riječi **değil** na koju dolaze lični nastavci.

Öğrenci değilim.	*Ja nisam student/ica.*
Öğrenci değilsin.	*Ti nisi student/ica.*
Öğrenci değIl(dir).	*On/a nije student/ica.*
Öğrenci değiliz.	*Mi nismo studenti.*
Öğrenci değilsiniz.	*Vi niste studenti.*
Öğrenci değildirler.	*Oni/e nisu studenti/ice.*

VJEŽBA 4 a

Naredne rečenice dopuniti odgovarajućim nastavcima:

1.Ben öğretmen...	1..
2.Bu bir kedi...	2..
3.Şu arkadaş doktor...	3..
4.Alper ressam...	4..
5.Onlar misafir...	5..
6.Siz yolcu...	6..
7.Leyla diş hekimi...	7..
8.Sen çalışkan...	8..
9.O şarkı güzel...	9..
10.Annem mimar...	10..
11.Arabam yeni...	11..
12.Evimiz mavi...	12..
13.Şu elbiseler pahalı...	13..
14.Bu kitap ilginç...	14..
15.Arkadaşlarınız tembel...	15..
16.Bu film sıkıcı...	16..
17.Perdeler açık...	17..
18.Biz Bosnalı...	18..

19.Bebek tatlı...	19...
20.Siz garson...	20...
21.Sen zayıf...	21...
22.Onlar aşçı...	22...
23.Evimiz mavi...	23...
24.Şu elbiseler pahalı...	24...
25.Bu kitap ilginç...	25...
26.Arkadaşlarınız tembel...	26...

BÖLÜM 5

5. Zamjenice, upitni prilozi, oslovljavanje

5. 1. Zamjenice (Adıllar / Zamirler)

Lične zamjenice (kişi adılları / şahıs zamirleri) u turskom jeziku glase:

Ben	*ja*	**biz**	*mi*
Sen	*ti*	**siz**	*vi*
O	*ona/on/ono*	**onlar**	*one/oni*

Pokazne zamjenice (gösterme adılları/işaret zamirleri) u turskom jeziku glase:

bu	*ovaj/ova/ovo*
şu	*taj/ta/to*
o	*onaj/ona/ono*

Upitne zamjenice (soru zamirleri) u turskom jeziku glase:

Kim	*ko*
Ne	*šta*
Nasıl	*kako*
Hangi	koji/koja/koje

Primjeri:

Bu ne?	*Šta je ovo?*
Dersler nasıl?	*Kako škola?*
O kim?	*Ko je on?*
Sen nasılsın?	*Kako si?*
Hangi araba sizin?	*Koji je automobil vaš?*
Bizim okutmanımız kim?	*Ko je naš lektor?*

Posvojno-povratna zamjenica **kendi**

Ova zamjenica može imati pridjevsku i imenički funkciju. U pridjevskoj funkciji dolazi ispred imenice s prisvojnim sufiksom i ne prima nastavke, naprimjer, ***kendi kitabım*** (moja vlastita knjiga). Kao što se može vidjeti iz primjera, njome se pojačava značenje pripadnosti.
Kad se nalazi u imeničkoj funkciji, može primati prisvojne sufikse i u rečenici ima funkciju subjekta, naprimjer, ***Bunu kendim yaptım***. (To sam lično ja uradila./To sam ja sama uradila.) Kao što se vidi iz primjera, prevodi se izrazom *lično*, ili, pak, *sam/sama*.

VJEŽBA 5 a

Formirati rečenice od ponuđenih riječi:

1.valiz/ bizim/hangi/?	1..
2.kim/ doktor/ yeni/?	2..
3.senin/ nasıl/annen/?	3..
4. kimler/ öğrenciler/ başarılı/?	4..
5.aileniz/nasıl/sizin/?	5..
6.ne/şey/bu/?	6..

VJEŽBA 5 b

U naredne rečenice staviti odgovarajuće upitne zamjenice (hangi / nasıl/ kim/ ne):

1.Bu yemek ...?	1...
2.Bu güzel bayan ...?	2...
3.Mesleğiniz ...?	3...
4.Elbisem ...?	4...
5.... ev sizin?	5...
6.Bizim odamız ...?	6...
7.Gökhan ...?	7...
8.... ceket senin?	8...
9.İşin ...?	9...
10.Onların adresi ...?	10...
11.Bu çocuk ...?	11...
12.... eczane açık?	12...
13.Arabanız ... marka? Renault.	13...
14.... aç?	14...

5.2. Upitni prilozi (Soru Zarfları)

Ne zaman? *Kada?*
Nerede? *Gdje?*
Neden (niçin)? *Zašto?*
Kaç? *Koliko?*
Ne kadar? *Koliko?*

VJEŽBA 5 c

Od narednih rečenica napraviti upitne upotrijebivši umjesto podvučene riječi neku od upitnih zamjenica ili priloga:

1. Gamze kafede arkadaşlarıyla sohbet ediyor.	1. ....
2. Bu ay yeni bir ev satın alacağız.	2. ....
3. Hafta sonu sınıfça pikniğe gidiyoruz.	3. ....
4. Dışarıya çıkıyorum, çünkü evde canım sıkıldı.	4. ....
5. Problemin çözümünü hesap makinası ile buldum.	5. ....
6. Eylül bugün beş top dondurma yedi.	6. ....
7. Gümüş rengi araba Arda'nın.	8. ....

5.3. Oslovljavanje nepoznatih i osoba koje nisu bliske govorniku (iskazivanje poštovanja)

Nepoznate osobe oslovljavaju se izrazima: ***hanımefendi*** (gospođa) i ***beyefendi*** (gospodin).
Ako je osoba sagovorniku poznata ali ne i bliska, oslovljava se izrazom: ***hanım*** (gospođa), naprimjer ***Selma Hanım!*** (Gospođo Selma!) i ***bey*** (gospodin), naprimjer ***Selim Bey!*** (Gospodine Selim!). Kao što se vidi iz primjera, ovi izrazi (**hanım i bey**) dolaze nakon vlastitog imena i pišu se velikim slovom.

Oni se, ujedno, koriste i nakon naziva koji označavaju pripadnike različitih profesija: ***Doktor Hanım*** (gospođa doktor) i ***Doktor Bey*** (gospodin doktor).

Termini ***bayan*** (gospođa) i ***bay*** (gospodin) dolaze ispred imena, ili, pak, prezimena: ***Bay ve Bayan Uysal*** (gospodin i gospođa Uysal); ***Bayan Selma*** (gospođa Selma) i ***Bay Selim*** (gospodin Selim).

5. 4. Oslovljavanje osoba koje su bliske govorniku (uspostavljanje bliskosti)

Turski jezik posjeduje veliki broj termina koji se koriste prilikom oslovljavanja bliskih osoba ali i nepoznatih osoba (ako se želi uspostaviti bliskost) i koji često imaju prisvojni sufiks za prvo lice jednine:

canım	(can + prisvojni sufiks –ım) *dušo moja*
hayatım	*živote* (doslovno znači *živote moj*)
tatlım	*draga/i* (doslovno *slatkice moja*)
şekerim	*draga/i* (doslovno *šećeru moj*)
gözüm	*oko moje*
azizim	*dragi moj*
cicim	*mila/mili moj*
güzelim	*moja ljepotice/ljepoto*
kuzum	*dragi moj/ jagnje moje*
koçum	*moja momčino* (doslovno znači *moj ovne*);
arslanım	*sokole moj/junačino moja/lafe* (doslovno znači *moj lave*).

Termini za rodbinske odnose mogu se koristiti i u oslovljavanju osoba koje nisu u rodu s govornikom:
abla doslovno znači *starija sestra* i tako se oslovljava ženska osoba koja može biti starija (ali i mlađa) od govornika;

ağabey/abi doslovno znači *stariji brat* i koristi se prilikom oslovljavanja osobe muškog spola koja nije mnogo starija od govornika;

amca doslovno znači *stric/amidža*, tako se može oslovljavati starija osoba muškog spola (čiko, adžo);

teyze doslovno znači *tetka* s majčine strane, može služiti prilikom oslovljavanja starije ženske osobe (teta);

yavrum *dijete/dijete moje* koristi se prilikom oslovljavanja vlastite ili tuđe djece;

oğlum *sine moj/sinko* koristi se za oslovljavanje svoje i tuđe djece muškog spola;

kızım *kćeri moja/djevojko* služi za oslovljavanje mlađe osobe ženskog spola

F

BÖLÜM 6

6. Predikativi 'var' i 'yok', lokativ, izražavanje postojanja i posjedovanja

6. 1. Predikativi 'Var' i 'Yok'

Predikativima *var* i *yok* iskazuje se postojanje, odnosno nepostojanje. Prevode se našim glagolima *postojati, nalaziti se, imati,* odnosno *ne postojati, ne nalaziti se, nemati*. Odgovaraju engleskim rečenicama *There is..., There are...; There isn't...,There aren't...* Dopune ovih predikativa (ono čega ima, šta se nalazi, ili ono čega nema) stoje u apsolutnom padežu (znači ne primaju nikakav nastavak, tačnije rečeno, primaju nulti nastavak), naprimjer:

Kahve var.	*Ima kafe.*
Kahve yok.	*Nema kafe.*
Su var.	*Ima vode.*
Su yok.	*Nema vode.*

6.2. Lokativ (Bulunma Hali)

Na početak rečenice s predikativima može doći i priloška odredba mjesta, znači informacija o tome gdje nečega ima, odnosno nema. Ovakva se priloška odredba ostvaruje dodavanjem sufiksa za padež lokativa: ***-de/-da*** (ako se riječ

završava na zvučni konsonant) i *–te/-ta* (ako se riječ završava na bezvučni konsonant), naprimjer,

dağ + da > dağda	*na planini*
ev + de > evde	*u kući*
kız + da > kızda	*kod djevojke*
öğrenci + de > öğrencide	*kod studenta*
koridor + da > koridorda	*u hodniku*
gök + te > gökte	*na nebu*
çocuk + ta > çocukta	*kod djeteta*
süt + te > sütte	*u mlijeku*

Lične zamjenice u lokativu glase:

bende	*kod mene*	**bizde**	*kod nas*
sende	*kod tebe*	**sizde**	*kod vas*
Onda	*kod nje/njega*	**onlarda**	*kod njih*

6. 3. Izražavanje postojanja

Şişede su yok.	*U flaši nema vode.*
Gökte bulutlar var.	*Na nebu ima oblaka.*
Koridorda çocuk yok.	*Na hodniku nema djece.*
Dolapta süt var.	*U frižideru ima mlijeka.*
Bende hiç para yok.	*Nemam kod sebe novaca.*

Upitni oblik ostvaruje se dodavanjem upitne rječce **mı** (može glasiti i **mi, mu, mü**) na kraju rečenice koja se piše odvojeno, ali se ravna prema vokalnoj harmoniji s riječju iza koje dolazi.

Şişede su var mı?	*Ima li u flaši vode?*
Şişede su yok mu?	*Nema li u flaši vode?*
Gökte bulutlar var mı?	*Ima li na nebu oblaka?*
Koridorda çocuk yok mu?	*Nema li na hodniku djece?*

VJEŽBA 6 a

Od ponuđenih riječi napraviti rečenice s predikativima *var* i *yok* kao u navedenom primjeru:

Bahçe / güller	Bahçede güller var.	Bahçede güller yok.	Bahçede güller var mı?	Bahçede güller yok mu?

1.Çanta/para 1.......................................
2.Kasa/sıra 2.......................................
3.Yazıcı/ kağıt 3.......................................
4.Tencere/yemek 4.......................................
5.Kapı/anahtar 5.......................................
6.Masa/ vazo 6.......................................
7.Televizyon/ dizi 7.......................................
8.Çay/şeker 8.......................................
9.Duvar/tablo 9.......................................

6. 4. Izražavanje posjedovanja

Posjedovanje se u turskom jeziku, također, izražava pomoću predikativa *var* i *yok*, jer turski jezik nema glagol *imati*. ***Var* i *yok*** uvijek stoje u trećem licu jednine a njihova dopuna (ono što se posjeduje) ima odgovarajući prisvojni sufiks (zavisno od toga ko posjeduje).

Araba + m var > Arabam var. *Imam auto.*(doslovno znači *Ima, postoji moj auto.*)
Araba + n var > Araban var. *Imaš auto*. (doslovno znači *Ima, postoji tvoj auto.*)
Araba + sı var > Arabası var. *Ima auto*. (doslovno znači *Ima, postoji njen/njegov auto)*
Araba + mız var > Arabamız var. *Imamo auto*. (doslovno znači *Postoji naš auto.*)

Araba + nız var > Arabanız var.	*Imate auto.* (doslovno znači *Postoji vaš auto.*)
Araba + ları var > Arabaları var.	*Imaju auto.* (doslovno znači *Postoji njihov auto.*)

Upitni oblici glase:

Arabam var mı?	*Imam li auto?*
Arabamız var mı?	*Imamo li auto?*
Araban var mı?	*Imaš li auto?*
Arabanız var mı?	*Imate li auto?*
Arabası var mı?	*Ima li (ona/on) auto?*
Arabaları var mı?	*Imaju li auto?*

Arabam yok mu?	*Nemam li ja auto?*
Arabamız yok mu?	*Nemamo li auto?*
Araban yok mu?	*Nemaš li auto?*
Arabanız yok mu?	*Nemate li auto?*
Arabası yok mu?	*Nema li auto?*
Arabaları yok mu?	*Nemaju li auto?*

BÖLÜM 7

7. Prva genitivna veza, glavni brojevi

7.1. Prva genitivna veza (Belirtili Ad Tamlaması)

Genitiv je padež koji izražava gramatički odnos pripadnosti. Stoga se koristi u 1. genitivnoj vezi kojom se iskazuje prisvojnost. Prva genitivna veza predstavlja sintagmu u kojoj je prvi član u genitivu čiji nastavak glasi **-(n)in** a drugi član (upravni član sintagme) ima prisvojni sufiks za treće lice jednine **- (s)i**, naprimjer,
ulice grada **kent + in > kentin** (grada) **sokak + lar + ı > sokakları** (ulice) > **kentin sokakları.**
Prvi član genitivne veze koji stoji u genitivu zapravo pobliže određuje drugi član koji ima prisvojni sufiks za treće lice jednine *-(s) ı/ i/ u/ ü*. Potrebno je napomenuti da u turskom jeziku sve riječi koje pobliže određuju upravni član sintagme stoje ispred tog upravnog člana, naprimjer:

kentin temiz sokakları	*čiste ulice grada*
Esra'nın güzel saçları	*lijepa Esrina kosa*
Mehmet'in mavi arabası	*Mehmedov plavi automobil*
kedinin yumuşak tüyleri	*mačkino nježno krzno*

Prvi član prve genitivne veze može imati prisvojne sufikse kao i nastavak za množinu koji se može naći i na drugom članu:
knjige moje majke **anne + m + in** (moje majke) **kitap + lar + ı** (knjige) > **annemin kitapları;**

knjige naših profesora **öğretmen + ler + imiz + in** (naših profesora) **kitap + lar + ı** (knjige).
Svaki od članova 1. genitivne veze može ispred sebe imati riječi koje ih pobliže određuju, naprimjer,
dobri postupci dobrih ljudi **iyi insanların iyi davranışları**.

Postoji i tzv. lančana genitivna veza, naprimjer,
vrata kuće naših prijatelja **arkadaş + lar + ımız + ın** (naših prijatelja) **ev + i + nin** (kuće) **kapı + sı** (vrata) > **arkadaşlarımızın evinin kapısı**.

Sibel'in elbisesinin düğmesi	*dugme Sibeline haljine*
bilgisayarın klavyesinin tuşları	*tipke tastature kompjutera*
kitabın kapağının rengi	*boja korica knjiga*

Kao što se vidi u primjerima, prva dva člana predstavljaju jednu 1. genitivnu vezu koja je, opet, prvi član druge 1. genitivne veze.

Prva genitivna veza koristi se i kod izražavanja posjedovanja trećeg lica, naprimjer,

Seima + nın ev + i var. > Seima'nın evi var.
Selma ima kuću. (doslovno znači *Postoji Selmina kuća.*)

Arkadaş + ım + ın iki kız + ı var. > Arkadaşımın iki kızı var.
Moj prijatelj ima dvije kćerke. (doslovno znači *Postoje dvije kćerke mog prijatelja.*)

Bu kız + ın yeni bir bisiklet + i var. > Bu kızın yeni bir bisikleti var. *Ova djevojka ima novi bicikl.* (doslovno znači *Postoji novi bicikl ove djevojke.*)

Osim u genitivnoj vezi, genitiv se upotrebljava i kao dio imenskog predikata, naprimjer, **Bu ev Selma'nındır.** *Ova kuća je Selmina.*
Može se koristiti i u tvorbi samostalnih prisvojnih pridjeva, gdje se na imenicu u genitivu dodaje sufiks **–ki** (koji se ne ravna prema vokalnoj harmoniji): **Seima'nınki** *Selmin/a/o*, **sizinki** *vaš*.
Lične zamjenice u genitivu glase: **benim** *moj*, **senin** *tvoj*, **onun** *njegov*, **bizim** *naš*, **sizin** *vaš*, **onların** *njihov*.

VJEŽBA 7 a

Od riječi koje slijede formirati prvu genitivnu vezu:

1.Tuğba/ gözler	1....................................
2.kitap/ konu	2....................................
3.pencere/kanat	3....................................
4.babam/ oda	4....................................
5.doktor/muayenehane	5....................................
6.Sinan/çocuk	6....................................

VJEŽBA 7 b

Od riječi koje slijede formirati lančanu genitivnu vezu:

1.kalem/mürekkep /renk	1. ....
2.ev/oda/duvar	2. ....
3.Ertuğrul/gözlük/ çerçeve	3. ....
4.şarkıcı/ses/ton	4. ....
5.ağaç/yaprak/biçim	5. ....

VJEŽBA 7 c

Od ponuđenih riječi formirati rečenice:

1.nehirler/Saraybosna/var/güzel	1. ....
2.yok/biz/iyi/plan/bir	2. ....
3.mı/iş/var/Altan	3. ....
4.okul/var/ kütüphane/ büyük/bir	4. ....
5.türküler/eski/memleketimiz/ var	5. ....
6.yok/geniş/ bir/ bizim/kampüs/üniversite	6. ....

7.2. Glavni brojevi (Asal sayılar)

1	Bir	21	yirmi bir	41	kırk bir
2	İki	22	yirmi iki	42	kırk iki
3	Üç	23	yirmi üç	50	Elli
4	dört	24	yirmi dört	53	elli üç
5	Beş	25	yirmi beş	54	elli dört
6	Altı	26	yirmi altı	60	Altmış
7	yedi	27	yirmi yedi	65	altmış beş
8	sekiz	28	yirmi sekiz	66	altmış altı
9	dokuz	29	yirmi dokuz	70	Yetmiş
10	On	30	otuz	77	yetmiş yedi
11	on bir	31	otuz bir	80	Seksen
12	on iki	32	otuz iki	88	seksen sekiz
13	on üç	33	otuz üç	99	doksan dokuz
14	on dört	34	otuz dört	100	Yüz
15	on beş	35	otuz beş	101	yüz bir
16	on altı	36	otuz altı	200	iki yüz
17	on yedi	37	otuz yedi	500	beş yüz
18	on sekiz	38	otuz sekiz	1000	Bin
19	on dokuz	39	otuz dokuz	1001	bin bir
20	yirmi	40	kırk	2000	iki bin

10 000	on bin
100 000	yüz bin
1000 000	bir milyon
milijarda	bir milyar

535 672	**beş yüz otuz beş bin altı yüz yetmiş iki**
2 948 109	**iki milyon dokuz yüz kırk sekiz bin yüz dokuz**
1984	**bin dokuz yüz seksen dört**
328	**üç yüz yirmi sekiz**

Napomene: Ispred brojeva ***yüz*** i ***bin*** nikada se ne stavlja broj *bir* (ne može se reći ***bir yüz*** već samo ***yüz***), dok je ispred brojeva **milyon** i **milyar** broj *bir* obavezan ***(bir milyon, bir milyar).***

Broj ***kırk*** (40) upotrebljava se i da označi veliku i neodređenu količinu, dok se u našem jeziku u tom značenju koristi broj *sto* (100), naprimjer, ***Onu kırk yıl görmedim.*** *Nisam je vidjela sto godina.*

VJEŽBA 7 d

Navedene brojeve ispisati slovima:

1.298 444	1....................................
2.12 339	2....................................
3.73 042	3....................................
4.165	4....................................
5.85	5....................................
6.465 123	6....................................
7.9 325 763	7....................................
8.2 300 064 499	8....................................

BÖLÜM 8

8. Perfekt na –di, padeži dativ i ablativ

8.1. Perfekt na –di (-di'li Geçmiş Zaman/ Belirli Geçmiş)

Perfekt na *–di* pravi se tako da se na glagolsku osnovu koja se dobije odbacivanjem nastavka ***–mek/-mak*** koji predstavlja (uslovno rečeno) nastavak za infinitiv (***gelmek*** doći; ***gitmek*** otići, glagolska osnova oblika ***gelmek*** glasi ***gel,*** oblika ***gitmek*** glasi ***git***) doda nastavak *-dı, -di, -du* ili *-dü,* a ako se osnova završava na bezvučni konsonant, onda *-tı, -ti, -tu* ili *-tü,* naprimjer, ***geldi*** (došla je/došao je). Lice i broj izražava se ličnim nastavcima tzv. II tipa, koji dolaze nakon nastavka *-di*:

glagolska osnova + nastavak *–di/-ti* + lični nastavci II tipa

gel + di + m >	**geldim**	*došla sam/došao sam*
gel + di + n >	**geldin**	*došla si/došao si*
gel + di >	**geldi**	*došla je/došao je*
gel + di + k >	**geldik**	*došle/došli smo*
gel + di + niz >	**geldiniz**	*došle/došli ste*
gel + di + ler >	**geldiler**	*došle/došli su*

Negativni oblik dobija se tako da se na glagolsku osnovu doda nastavak *–me/-ma* (zavisno od zadnjeg vokala):

glagolska osnova + nastavak za negaciju *-me/ -ma* + nastavak *-di* + lični nastavci

gel + me + di + m >	**gelmedim**	*nisam došla/došao*
gel + me + di + n >	**gelmedin**	*nije došla/došao*
gel + me + di >	**gelmedi**	*nije došla/došao*
gel + me + di + k >	**gelmedik**	*nismo došle/došli*
gel + me + di + niz >	**gelmediniz**	*niste došle/ došli*
gel + me + dı + ler >	**gelmediler**	*nisu došle/došli*

Upitni oblik tvori se tako da iza glagolskog oblika u perfektu dolazi upitna riječca *mı, mi, mu* ili *mü* (zavisno od zadnjeg vokala glagolskog oblika):

Geldim mi?	*Jesam li došla/došao?*
Geldin mi?	*Jesi li došla/došao?*
Geldi mi?	*Je li došla/došao?*
Geldik mi?	*Jesmo li došle/došli?*
Geldiniz mi?	*Jeste li došle/došli?*
Geldiler mi?	*Jesu li došle/došli?*

Negativno – upitni oblik glasi:

Gelmedim mi?	*Nisam li došla/došao?*
Gelmedin mi?	*Nisi li došla/došao?*
Gelmedi mi?	*Nije li došla/došao?*
Gelmedik mi?	*Nismo li došle/došli?*
Gelmediniz mi?	*Niste li došle/došli?*
Gelmediler mi?	*Nisu li došle/došli?*

Perfektom na ***–di*** označava se prošla radnja koja se okončala do momenta govora i na bosanski se jezik prevodi perfektom. Njime se izražava radnja u koju je govornik bio uključen bilo kao aktivni učesnik, bilo kao pasivni svjedok te ga zato turski gramatičari nazivaju „viđenom prošlošću".
Perfekt glagola *imek* (biti) glasi *idi* ukoliko se piše odvojeno od riječi na koju se odnosi, ukoliko se, pak, piše zajedno, podliježe vokalnoj harmoniji i ima oblike ***-(y) dı / di / du / dü.***

Na primjer:

Ayşe öğretmenimiz idi. ili **Ayşe öğretmenimizdi**. *Ajša je bila naša nastavnica.*

Cahit müdür idi. ili **Cahit müdürdü**. *Džahid je bio direktor.*

Senin *Vectra* güzel bir araba idi. ili **Senin *Vectra* güzel bir arabaydı**. *Tvoja Vektra je bila lijep automobil.*

İstanbul'da çok mutluyduk. *Bili smo veoma sretni u Istanbulu.*

Predikativi ***var*** i ***yok***, također, imaju svoj oblik za perfekt koji glase ***vardı*** i ***yoktu***. Naprimjer,

Şişede su yoktu.	*U flaši nije bilo vode.*
Gökte bulutlar vardı.	*Na nebu je bilo oblaka.*
Şişede su var mıydı?	*Je li bilo vode u flaši?*

VJEŽBA 8 a

Na sljedeće glagole dodati odgovarajući nastavak za perfekt:

1. Teyzesi çocuğa masal oku...	1. ....
2. Öğrenciler hep beraber yemek ye...	2. ....
3. Hande henüz eve gelme...	3. ....
4. Ben dün ilginç bir film izle...	4. ....
5. Biz geçen yıl tatilde Türkiye'ye git...	5. ....
6. Saat dörtte maç başla... mı?	6. ....
7. O zaman arabanız var mı...?	7. ....
8. Siz müdüre gitme... mi?	8. ....

8.2. Dativ (Yönelme Hali)

Sufiks za dativ glasi **-(y)e / -(y)a** zavisno da li se riječ završava na vokal (u tom slučaju dolazi „y" da se dva vokala ne bi našla jedan do drugog) ili konsonant, naprimjer,

arkadaş + a > arkadaşa	*prijatelju*
baba + ya > babaya	*ocu*
ev + e > eve	*kući*
aşçı + ya > aşçıya	*kuharu*
öğrenci + ye > öğrenciye	*studentu*
doktor + a > doktora	*doktoru*
göl + e > göle	*jezeru*
kutu + ya > kutuya	*kutiji*
yüz + e > yüze	*licu*

Dativom se označava kretanje ka cilju (kamo?), i to kretanje može biti doslovno, ali i apstraktno (naprimjer, *reći nekome* ***bir kimseye söylemek***, *zahvaliti se nekome* ***kimseye teşekkür etmek***, *naljutiti se na nekoga* ***kimseye kızmak***).

Doktora gitti.	*Otišao je doktoru.*
Arkadaşa söyledi.	*Rekao je prijatelju.*

Dativom se izražava i cijena: ***on marka*** *za 10 maraka*; ***kaç*** *koliko* ***kaça*** *za koliko.*
Lične zamjenice u dativu glase: **bana** *meni*, **sana** *tebi*, **ona** *njoj/njemu*, **bize** *nama*, **size** *vama*, **onlara** *njima*.

8. 3. Ablativ (Uzaklaşma Hali)

Sufiks za ablativ glasi **-den/-dan** ili, ako se riječ završava na bezvučni konsonant, glasi **-ten/ -tan**, naprimjer:
arkadaş + tan > arkadaştan *od prijatelja.*

ev + den > evden	*iz kuće*
aşçı + dan > aşçıdan	*od kuhara*
öğrenci + den > öğrenciden	*od studenta*
doktor + dan > doktordan	*od doktora*
göl + den > gölden	*s jezera*
kutu + dan > kutudan	*iz kutije*
yüz + den > yüzden	*s lica*

Ablativ označava kretanje iz ishodišne (početne) tačke i prevodi se na na bosanski jezik prijedlozima *iz*, *od*, *s(a)*, ali i prijedlozima *kroz*, naprimjer,
Pencereden girdi. (Ušao je kroz prozor.),
I *preko*, naprimjer,
Sokaktan geçti. (Prešao je preko ulice.).

Ablativ može imati i značenje uzroka pa se tada prevodi našim prijedlozima *od* i *zbog*, naprimjer,
Açlıktan öldü. (Umro je od /zbog gladi.)

Isto tako, njime se može izraziti i cijena robe po komadu, naprimjer:
Bunları kaçtan aldın? (Po koliko si to uzeo?), gdje *kaçtan* znači *po koliko*, naprimjer, ***Beş marktan.*** (Po pet maraka.).

VJEŽBA 8 b

U sljedećim rečenicama dodati odgovarajući nastavak za padež (lokativ, dativ ili ablativ):

1.Ev...çıktım.	1....................................
2.Dün sabah otobüs... indim ve vapur... bindim.	2....................................
3.Saat 13 00'da banka... gittiler.	3....................................
4.Market... biraz sebze aldım.	4....................................
5.Merdivenler... indik.	5....................................
6.Kapı... baktı ve bahçe... girdi.	6....................................
7.Herkes gişe... sıra... girdi.	7....................................
8.Dün akşam telvizyon... maç vardı.	8....................................
9.Geçen ay Ebru'... borç para istedim.	9....................................
10.Ben lise... matematik... nefret ettim.	10....................................
11.Dekan yarışma... öğrenciler... plaket verdi.	11....................................

BÖLÜM 9

9. Druga genitivna veza, akuzativ

9. 1. Druga genitivna veza (Belirtisiz Ad Tamlaması)

Druga genitivna veza predstavlja sintagmu u kojoj je prvi član koji pobliže određuje drugi (upravni) član u apsolutnom padežu (dakle bez ikakvog nastavka) dok ovaj drugi član ima prisvojni sufiks za treće lice jednine *–(s)i*, naprimjer, **seyahat** (put) **çanta + sı > seyahat çantası** (putna torba). Druga genitivna veza za razliku od prve genitivne veze ne izražava doslovnu pripadnost, već ima kategorijalno značenje. Prvi se član na naš jezik prevodi pridjevom koji određuje kategoriju imenice (drugog člana).

Kako se ovom genitivnom vezom iskazuje jedinstven pojam, između dva člana ne može doći neka druga riječ jer atribut određuje cijelu sintagmu: ***güzel seyahat çantası*** (lijepa putna torba).

Prema principu aglutinacije, na riječ ne mogu doći dva istoznačna nastavka, zato kada se na drugi član dodaju prisvojni sufiksi, otpada prisvojni sufiks za treće lice jednine *–(s)i*, naprimjer, ***seyahat çantam*** (moja putna torba) i nikako ne može biti ****seyahat çantasım***.

Drugom se genitivnom vezom u turskom jeziku izražavaju dogovorena imena: ***Saraybosna şehri*** (grad Sarajevo), ***Apolo Sineması*** (kino Apolo), ***Oslobođenje Gazetesi*** (novine Oslobođenje), ***Adriyatik Denizi*** (Jadransko more), ***Türk dili*** (turski jezik) i slično. Nazivi dana u sedmici, također, stoje u drugoj genitivnoj vezi: ***Pazartesi günü*** (ponedjeljak), ***Salı günü***

(utorak), ***Çarşamba günü*** (srijeda), ***Perşembe günü*** (četvrtak), ***Cuma günü*** (petak), ***Cumartesi günü*** (subota) i ***Pazar günü*** (nedjelja).

VJEŽBA 9 a

Navedene riječi staviti u drugu genitivnu vezu:

1.eima ağaç	1.....................................
2.çay bardak	2.....................................
3.evrak çanta	3.....................................
4.Marmara Deniz	4.....................................
5.kahve fincan	5.....................................
6.kitap sayfalar	6.....................................
7.elma su	7.....................................
8.cep telefon	8.....................................
9.Bosna Irmak	9.....................................
10.fakülte bahçe	10.....................................
11.masa çekmece	11.....................................
12.Atlantik Okyanus	12.....................................
13.kredi kart	13.....................................

9. 2. Akuzativ (İsmin -i Hali)

Nastavak za akuzativ glasi **-(y)ı**, odnosno postoje još tri varijante: **-(y)i, -(y)u, -(y)ü**. „Y“ u zagradi koristi se ako se riječ završava na vokal.

baba + yı > babayı	*oca*
ev + i > evi	*kuću*
kız + ı > kızı	*djevojku*
dil + i > dili	*jezik*
top + u > topu	*loptu*

göl + ü > gölü — *jezero*
mum + u > mumu — *svijeću*
gül + ü > gülü — *ružu*

Akuzativ je padež objekta i to direktnog objekta. U turskom jeziku objekt može biti i u apsolutnom padežu (znači da ne prima nikakav nastavak, riječ ostaje nepromijenjena). U akuzativ dolazi ako se radi o određenom pojmu, a to znači da je poznat i govorniku i sagovorniku. Formalno se to može vidjeti ako riječ ispred sebe ima pokaznu zamjenicu, ako ima prisvojni sufiks ili se nalazi u prvoj genitivnoj vezi. Pojam je određen i ako se radi o ličnoj zamjenici ili, pak, vlastitoj imenici.

Bu kitabı okudum.	*Pročitala sam tu knjigu.*
Babamı gördüm.	*Vidjela sam svog oca.*
Arkadaşımın mektubunu okudum.	*Pročitala sam pismo svog prijatelja.*
Beni unuttu.	*Zaboravio me je.*
Seima' yı gördün mü?	*Jesi li vidio Selmu?*

Napomena: Nakon prisvojnog sufiksa za treće lice jednine i množine, a prije nastavka za padež dolazi takozvano pronominalno „n“, naprimjer,
ev + i + n + de > evinde *u njegovoj kući;*
araba + ları + n + ı > arabalarını *njihov automobil;*
eş + i + n + e > eşine *njegovoj supruzi.*

VJEŽBA 9 b

Dodati nastavak za akuzativ u narednim rečenicama_

1.O... her gün görüyorum.	1..
2.Pınar çilekli dondurma... çok seviyor.	2..
3.Öğretmen size o liste... verdi mi?	3..

4. Biz annemin yemekleri... seviyoruz. | 4..

5. Dün gece eşimle ben çocuğumuz... acil servise götürdük. | 5..

6. Babam şu anda balkonda oturuyor ve İstanbul Gazetesi... okuyor. | 6..

7. Otelde elektrikler kesildi ve turistler beş kat merdiven... çıktılar. | 7..

8. Erol eşiyle balayında Paris'in her köşesi... gezdi. | 8..

BÖLÜM 10

10. Redni brojevi, dijelni brojevi, razlomački brojevi, izražavanje datuma, doba starosti i vremena na satu

10. 1. Redni brojevi (Sıra Sayılan)

Redni se brojevi u turskom jeziku tvore pomoću sufiksa: **-(ı)ncı, -(i)nci, -(u)ncu, -(ü)ncü**, naprimjer, **birinci** *prvi/a/o.*

İkinci	*drugi/a/o*
üçüncü	*treći/a/o*
dördüncü	*četvrti/a/o*
beşinci	*peti/a/o*
altıncı	*šesti/a/o*
yedinci	*sedmi/a/o*
sekizinci	*osmi/a/o/*
dokuzuncu	*deveti/a/o*
onuncu	*deseti/a/o*
on beşinci	*petnaesti/a/o*
yirminci	*dvadeseti/a/o*

yirmi birinci	*dvadeset prvi/a/o*
otuzuncu	*trideseti/a/o*
kırkıncı	*četrdeseti/a/o*
ellinci	*pedeseti/a/o*
altmışıncı	*šezdeseti/a/o*
yetmişinci	*sedamdeseti/a/o*
sekseninci	*osamdeseti/a/o*
doksanıncı	*devedeseti/a/o*
yüzüncü	*stoti/a/o*
yüz birinci	*sto prvi/a/o*

odnosno *5-inci*, *30-uncu*, *62-nci*, itd.
Redni brojevi kao i druge riječi koje pobliže određuju drugu riječ pišu se ispred, naprimjer, **Birinci Dünya Savaşı** *Prvi svjetski rat*, **yirmi birinci yüzyıl** *dvadeset prvi vijek.*

VJEŽBA 10 a

U narednim rečenicama upotrijebiti redne brojeve:

1. Asansör iki... katta durdu. 1..
2. Bu yıl bizim yedi... evlilik yıldönümümüz idi. 2..
3. Beş... durakta tramvaydan indik. 3..
4. Öğrenci dört... paragrafı okumadı. 4..

5. Derginizin otuz beş... sayısı çıktı mı?	5..
6. Süpermarkette yüz... müşteri bir araba kazandı.	6..

10. 2. Dijelni brojevi (Üleştirme Sayıları)

Dijelni brojevi u turskom jeziku tvore se pomoću nastavka **-(ş)er / -(ş)ar**, a na bosanski se jezik prevode prijedlogom *po* + glavni broj:

bir + er > birer	*po jedan/na/no*
iki + şer > ikişer	*po dva/dvije/dvoje*
üç + er > üçer	*po tri*
dört + er > dörder	*po četiri*
beş + er > beşer	*po pet*
altı + şar > altışar	*po šest*
yedi + şer > yedişer	*po sedam*
sekiz + er > sekizer	*po osam*
dokuz + ar > dokuzar	*po devet*
on + ar > onar	*po deset*
yirmi + şer > yirmişer	*po dvadeset*
otuz + ar > otuzar	*po trideset*
kırk + ar > kırkar	*po četrdeset*
elli + şer > ellişer	*po pedeset*
altmış + ar > altmışar	*po šezdeset*
yetmiş + er > yetmişer	*po sedamdeset*
seksen + er > seksener	*po osamdeset*
doksan + ar > doksanar	*po devedeset*
yüz + er > yüzer	*po sto*
bin + er > biner	*po hiljadu*
beşer yüz	*po pet stotina*
onar bin	*po deset hiljada*
on birer	*po jedanaest*
otuz beşer	*po trideset pet*

VJEŽBA 10 b

U narednim rečenicama upotrijebiti dijelne brojeve:

1.Çayımıza iki... şeker koyduk.	1..
2.Konserde insanlar bir... bir... dağıldı.	2..
3.On... kişilik gruplar yaptık.	3..
4.Her bir hediyeye yüz... lira harcadık.	4..
5.İzciler ormana yirmi... fidan diktiler.	5..

10. 3. Razlomački brojevi (Kesirli Sayılar)

Razlomački brojevi u turskom jeziku tvore se tako da se nazivnik stavi na prvo mjesto i u lokativ a na drugo mjesto dolazi brojnik u apsolutnom padežu, naprimjer, 5/10 ***onda beş*** (pet desetina), 3/5 ***beşte üç*** (tri petine).

I procenti su razlomački brojevi gdje je broj 100 nazivnik, naprimjer, 5% na turskom se piše %5 jer i sam znak pobliže određuje broj i zato dolazi ispred njega, a čita se ***yüzde beş*** što doslovno znači *u sto pet*, 99% na turskom se piše %99 a čita ***yüzde doksan dokuz.***

10.4. Izražavanje datuma

U turskom jeziku datumi se izražavaju pomoću glavnih a ne rednih brojeva (kako je to u našem jeziku) koji dolaze ispred naziva mjeseci (turski *ay*):

Ocak	*Januar*
Şubat	*Februar*
Mart	*Mart*
Nisan	*April*
Mayıs	*Maj*
Haziran	*Juni*
Temmuz	*Juli*
Ağustos	*Avgust*
Eylül	*Septembar*
Ekim	*Oktobar*
Kasım	*Novembar*
Aralık	*Decembar*

Naprimjer:

dokuz Ekim	*deveti oktobar*
on dokuz Nisan	*devetnaesti april*
otuz Haziran	*trideseti juni*

Datum se u turskom jeziku može izraziti i prvom genitivnom vezom, tako da prvi član u genitivu bude naziv mjeseca a drugi član s prisvojnim sufiksom za treće lice jednine bude glavni broj, naprimjer, ***Ekim + in dokuz + u > Ekim'in dokuzu*** (deveti oktobar), ***Nisan'ın on dokuzu*** (devetnaesti april), ***Haziran'ın otuzu*** (trideseti juni).

Može se reći i ***Ekim ayının dokuzu, Nisan ayının on dokuzu, Haziran'ın otuzu.***

Vrlo često sama riječ ***ay*** (mjesec) može u prvoj genitivnoj vezi s glavnim brojem označavati tekući mjesec, naprimjer, ***Bugün ayın kaçı?*** (Koji je danas datum?, što doslovno znači *Koji je danas u mjesecu*?), ***Ayın otuz biri.*** (Trideset prvi.).
Riječ *ay* (mjesec) može se i izostaviti ali glavni broj i dalje ima prisvojni sufiks za treće lice jednine, naprimjer,
Yirmisinde tatildeyim. *Dvadesetog sam na odmoru.*

Što se tiče izražavanja potpunih datuma koji uključuju i godinu, oni se u turskom jeziku izražavaju glavnim brojem ispred naziva mjeseca, potom slijedi glavni broj koji označava godinu i riječ ***tarih*** (datum), koja s glavnim brojem stoji u drugoj genitivnoj vezi, naprimjer,
11 Şubat 2010 tarihi.

Datum se može izraziti i na sljedeći način:
2010 yılı(nın) /senesi(nin) 11 Şubat'ı(nda) *11. februar 2010. godine.*

Kad je u pitanju neodređen vremenski period, naprimjer, *devedesete,* to se u turskom jeziku može izraziti na sljedeći način:
- na broj koji označava godine doda se nastavak *–li*, naprimjer,
1990' lı yıllarda *devedesetih godina.*

VJEŽBA 10 c

Odgovoriti na sljedeća pitanja ispisujući datum naveden u zagradi:

1. Dünya kadınlar günü ne zaman? (08.03.)	1....................................
2. Türkiye'de Cumhuriyet Bayramı ne zaman? (29.10.)	2....................................
3. Güney Afrika Futbol Şampiyonası ne zaman başladı? (12.06.2010.)	3....................................
4. Saraybosna Kış Olimpiyatları açılışı ne zaman oldu? (12.02.1984.)	4....................................
5. Neil Armstrong hangi tarihte Ay'a ayak bastı? (20.07.1968)	5....................................

10.5. Izražavanje doba starosti

Za izražavanje doba starosti u turskom se jeziku koriste glavni brojevi koji s riječju ***yaş*** (ovdje znači *godina* i u ovom kontekstu umjesto nje nikada ne mogu doći riječi ***yıl***, ili, pak, ***sene***) dolaze u drugu genitivnu vezu, naprimjer,
kırk yaşı (doba od četrdeset godina),
Kaç yaşındasın? (Koliko ti je godina?) ***Kırk üç yaşındayım.*** (Imam četrdeset tri godine.).
Kao što se vidi iz primjera, godine starosti izražavaju se drugom genitivnom vezom u kojoj je prvi član glavni broj (broj godina) a drugi riječ *yaş*. Potom ta druga genitivna veza dolazi u lokativ, iza kojeg slijede lični nastavci pomoćnog glagola *imek* (biti).

10. 6. Izražavanje vremena na satu

Ako su u pitanju puni sati, koristi se glavni broj koji dolazi iza riječi ***saat*** (sat), naprimjer, ***Saat kaç?*** (Koliko je sati?) ***Saat on.*** (Deset je sati.). Za izražavanje polovine sata upotrebljava se riječ ***buçuk*** (pola), naprimjer ***on buçuk*** (pola jedanaest ili deset i po), dok se ***yarım*** (pola) koristi samostalno u značenju 00.30 ili 12.30 pola jedan. Minute se označavaju na sljedeći način:

- u prvoj polovini sata koristi se glagol ***geçmek*** (prolaziti) u trećem licu jednine prezenta na *–(i)yor*, odnosno u obliku ***geçe***, broj minuta je u apsolutnom padežu, a broj koji označava sat dolazi u akuzativu, naprimjer, 10.15 ***saat onu on beş (çeyrek) geçiyor*** (sad je deset i petnaest). Ako se želi reći *u deset i petnaest* (kao priloška odredba vremena), koristi se oblik *geçe*: ***Saat onu on beş (çeyrek) geçe.***

- u drugoj polovini sata koristi se predikativ ***var*** ili oblik ***kala***, broj minuta je u apsolutnom padežu, a broj koji označava sat dolazi u dativu, naprimjer ***Ona yirmi var.*** (Dvadeset je do deset), odnosno ***Ona yirmi kala.*** (U dvadeset do deset) kao priloška odredba vremena.

VJEŽBA 10 d

Navedene sate izraziti riječima:

1.18:45	1.......................................
2.12:00	2.......................................
3.23:35	3.......................................
4.14:40	4.......................................
5.15:15	5.......................................
6.06:30	6.......................................
7.02:02	7.......................................
8.11:25	8.......................................

BÖLÜM 11

11. Prezent na –(i)yor, padež relativ-ekvativ

11. 1. Prezent na –(i)yor (Şimdiki Zaman)

Prezent na *–(i)yor* tvori se tako da se na glagolsku osnovu doda nastavak (koji je inače nastavak za particip) *–(i)yor* a potom lični nastavci tzv. I tipa (koji se razlikuju od ličnih nastavaka II tipa kojima se tvori perfekt na –di):

iste + yor + um > istiyorum	*želim*
iste + yor + sun > istiyorsun	*želiš*
iste + yor > istiyor	*želi*
iste + yor + uz > istiyoruz	*želimo*
iste + yor + sunuz > istiyorsunuz	*želite*
iste + yor + lar > istiyorlar	*žele*

Kod glagolskih osnova koje završavaju na konsonant ubacuje se vokal klase „i" (zavisno od zadnjeg vokala u osnovi). U slučaju da se glagolska osnova završava na vokale „a" i „e" oni se ispred „y" mijenjaju u „ı", odnosno u „i", naprimjer, ***kiralamak: kirala + yor > kiralıyor*** (izdaje pod kiriju, iznajmljuje),
izlemek: izle + yor > izliyor (slijedi, prati).
Ako se u glagolskoj osnovi ispred tih vokala („a" i „e") nalaze labijalni vokali onda i oni sami postaju labijalni, naprimjer,

bütünlemek bütünle + yor > bütünlüyor (dopunjava), ***boylamak boyla + yor > boyluyor*** (mjeri dužinu).
Do iste promjene dolazi i kada se glagol negira: na glagolsku osnovu dolazi negacija *–me/-ma* a potom nastavak ***–(i)yor***:
gel + me + yor > gelmiyor (ne dolazi),
oku + ma + yor > okumuyor (ne čita).

iste + me + yor + um > istemiyorum	*ne želim*
iste + me + yor + sun > istemiyorsun	*ne želiš*
iste + me + yor > istemiyor	*ne želi*
iste + me + yor + uz > istemiyoruz	*ne želimo*
iste + me + yor + sunuz > istemiyorsunuz	*ne želite*
iste + me + yor + lar > istemiyorlar	*ne žele*

Napomena: Kao što se vidi iz primjera, nastavak *–(i)yor* ne ravna se prema vokalnoj harmoniji.

Upitni oblik se tvori tako da iza oblika na *–(i)yor* dođe upitna rječca *mi* . Na rječcu *mi* dodaju se lični nastavci, osim kod oblika za treće lice množine:

İstiyor muyum?	*Želim li?*
İstiyor musun?	*Želiš li?*
İstiyor mu?	*Želi li?*
İstiyor muyuz?	*Želimo li?*
İstiyor musunuz?	*Želite li?*
İstiyorlar mı?	*Žele li?*

Upitno-negativni oblik glasi:

İstemiyor muyum?	*Ne želim li?*
İstemiyor musun?	*Ne želiš li?*
İstemiyor mu?	*Ne želi li?*
İstemiyor muyuz?	*Ne želimo li?*
İstemiyor musunuz?	*Ne želite li?*
İstemiyorlar mı?	*Ne žele li?*

Prezent na *–(i)yor* označava konkretnu sadašnjost, tj. radnju koja se dešava u momentu govora. Prevodi se našim prezentom (i to nesvršenim vidom glagola). Može označavati i radnju koja traje duži vremenski period ali koja ne prelazi u stalnu osobinu vršitelja radnje. S odgovarajućim priloškim oznakama vremena može izražavati i buduću radnju koja se treba desiti nakon momenta govora.

VJEŽBA 11 a

Od navedenih riječi formirati rečenice kao u navedenom primjeru:

Okuldan/ gelmek/ Esra/eve/ saat 12'de

Esra saat 12'de okuldan eve geliyor. Esra saat 12'de okuldan eve gelmiyor. Esra saat 12'de okuldan eve geliyor mu? Esra saat 12'de okuldan eve gelmiyor mu?

1.içmek/bebek/ süt/yarım litre/ günde	1..
2.sabahları / parkta/ spor yapmak/Deniz	2..
3.yapmak/Gizem/öğlenleri/iki çeşit/ yemek	3..
4.Türkiye'ye/gitmek/yaz/ öğrenciler/bu	4..

5.politikacılara/inanmak/ artık/halk	5..
6.gitmek/Tuzla'ya/biz/şu anda/	6..
7.futbolcular/ çıkmak/sahaya/şimdi	7..

11.2. Padež relativ-ekvativ (Eşitlik Hali)

Relativ-ekvativ spada u sekundarne padeže jer nastavak kojim se tvori služi i za izvođenje novih riječi. Tvori se nastavcima **–ce /-ca**, odnosno **–çe/ -ça** u slučaju da se riječ završava na bezvučni konsonant. Prevodi se našim prijedlogom *po,* kao i izrazima *s obzirom na*, *u pogledu*, naprimjer,

bence	*po mom mišljenju*
tecrübece zengin	*bogatog iskustva, bogat s obzirom na iskustvo*
ailece	*porodično, kao porodica*
toplumca	*zajedno, svi skupa*
yüzlerce insan	*na stotine ljudi*
onlarca	*na desetine*
binlerce	*na hiljade*
aylarca	*mjesecima*

U ovom padežu dolazi i pojam koji, kod komparacije pridjeva, predstavlja kriterij poređenja. Isto tako u ovom padežu nalazi se logički subjekt pasivnih rečenica o čemu će biti riječi u dijelu o pasivu.
Što se tiče izvođenja novih riječi, ovaj nastavak služi i za izvođenje riječi koje označavaju naziv jezika, naprimjer,

Türk + çe > Türkçe	*turski jezik*
Almanca	*njemački jezik*
Boşnakça	*bosanski jezik*

VJEŽBA 11 b

U naredne rečenice staviti odgovarajuću riječ:
günlerce – sence – Japonca - ailece - zayıfça - yüzbinlerce

1.... kırmızı bana yakışıyor mu? 1..

2.Kursta sadece ... öğreniyorlar. 2..

3.Bu ay ... tatile çıkıyoruz. 3..

4.Elâ biraz ... bir kız ama güzel sayılır. 4..

5.Konsere ... insan katıldı. 5..

6.Hasta adam ... uyumadı. 6..

Relativ-akuzativ spada u sekundarne [illegible] se tvori služi i za izvođenje novih riječi. Tvori se [illegible] -sa [illegible] odnosno -se [illegible] -ca [illegible] -ce [illegible]

Bence	*po mom mišljenju*
tecrübece zengin	[illegible]
[illegible]	[illegible]
turistice	[illegible]
[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]
aylarca	*mjesecima*

U ovom padežu [illegible] ovom padežu [illegible] subjekt pasivnih rečenica o čemu će biti riječi u [illegible]

[illegible] se tiče **izvođenja novih** [illegible] **ovaj nastavak služi** i za [illegible] riječi koje označavaju **naziv jezika**

Almanca	[illegible]
[illegible]	*bosanski jezik*

II (prisvojni sufiksi)

BÖLÜM 12

12. Prezent na –r, pridjevi

12.1. Prezent na –r (Geniş Zaman)

Tvori se dodavanjem nastavka **–r** na glagolsku osnovu, a na tako dobiven particip dodaju se lični nastavci I tipa. Zavisno od toga da li se glagolska osnova završava na konsonant ili na vokal, nastavci će biti sljedeći:

1. ako se glagolska osnova završava na vokal, dodaje se nastavak *–r*, naprimjer,
okumak (čitati) ***oku + r*** > ***okur*** (čita),
yaşamak (živjeti) ***yaşa + r*** > ***yaşar*** (živi).

2. ako se radi o višesložnoj glagolskoj osnovi, dodaju se nastavci *–ır, -ir, -ur, -ür*, naprimjer,
götürmek (odnijeti) ***götür + ür*** > ***götürür*** (odnosi),
çalışmak (raditi) ***çalış + ır*** > ***çalışır*** (radi).

3. ako je glagolska osnova jednosložna i završava se na konsonant, nastavak glasi *–er/ -ar*, naprimjer,
çıkmak (izaći) ***çık + ar*** > ***çıkar*** (izlazi),
sevmek (voljeti) ***sev + er*** > ***sever*** (voli).
Izuzetak iz navedenog pravila čini grupa glagola kod kojih se glagolska osnova završava na konsonante **"l"**, **"r"** i **"n"** i gdje nastavak glasi ***–ır, -ir, -ur, -ür***:

almak	(uzeti)	*al + ır >*	*alır*	(uzima)
bilmek	(znati)	*bil + ir >*	*bilir*	(zna)
bulmak	(naći)	*bul + ur >*	*bulur*	(nalazi)
durmak	(stajati)	*dur + ur >*	*durur*	(stoji)
ermek	(stići)	*er + ir >*	*erir*	(stiže)
gelmek	(doći)	*gel + ir >*	*gelir*	(dolazi)
görmek	(vidjeti)	*gör + ür >*	*görür*	(vidi)
kalmak	(ostati)	*kal + ır >*	*kalır*	(ostaje)
olmak	(biti)	*ol + ur >*	*olur*	(biva)
ölmek	(umrijeti)	*öl + ür >*	*ölür*	(umire)
varmak	(stići)	*var + ır >*	*varır*	(stiže)
vermek	(dati)	*ver + ir >*	*verir*	(daje)
vurmak	(udariti)	*vur + ur >*	*vurur*	(udara)

Često se u rječnicima zbog postojanja izuzetaka u zagradi navodi i oblik participa na *–r*, naprimjer, ***almak (alır).***

Negacija ovog oblika tvori se dodavanjem nastavka *-mez/-maz* na glagolsku osnovu, naprimjer ***al + maz > almaz*** (ne uzima). U prvom licu jednine i množine otpada „z“. Afirmativna i negativna paradigma ovog glagolskog oblika glase:

Afirmativna paradigma

sev + er + im > severim	*volim*
sev + er + sin > seversin	*voliš*
sev + er > sever	*voli*
sev + er + iz > şeveriz	*volimo*
sev + er + siniz > seversiniz	*volite*
sev + er + ler > severler	*vole*

Negativna paradigma

sev + me + m > sevmem	*ne volim*
sev + mez + sin > sevmezsin	*ne voliš*
sev + mez > sevmez	*ne voli*
sev + me + yiz > sevmeyiz	*ne volimo*
sev + mez + siniz > sevmezsiniz	*ne volite*
sev + mez + ler > sevmezler	*ne vole*

Upitni oblik glasi:

Sever miyim?	*Volim li?*
Sever misin?	*Voliš li?*
Sever mi?	*Voli li?*
Sever miyiz?	*Volimo li?*
Sever misiniz?	*Volite li?*
Severler mi?	*Vole li?*

Negativno- upitna paradigma:

Sevmez miyim?	*Ne volim li?*
Sevmez misin?	*Ne voliš li?*
Sevmez mi?	*Ne voli li?*
Sevmez miyiz?	*Ne volimo li?*
Sevmez misiniz?	*Ne volite li?*
Sevmezler mi?	*Ne vole li?*

Prezent na *–r* označava sadašnju radnju, ali sadašnju trajnu radnju koja je usmjerena i prema prošlosti i prema budućnosti. Zato se kao svevremenski prezent koristi za izražavanje naučnih tvrdnji, prirodnih zakona, kao i za izražavanje iskustava, saznanja i stoga se koristi i u poslovicama.
İki kere iki dört eder. *Dva puta dva je četiri.*

Bosna Nehri, Sava Nehri'yle birleşir. *Rijeka Bosna ulijeva se u rijeku Savu.*

Prezent na *–r* označava i buduću radnju za čije izvršenje govornik nije siguran: **Gelirim** što znači *Doći ću*, ali i *Možda ću doći.*

Koristi se i u realizaciji zahtjeva i molbi jer se na taj način sagovorniku ostavlja dovoljno prostora da odbije ili ne prihvati zahtjev, odnosno ponudu:

Bana su getirir misin? *Hoćeš li mi donijeti vode?*
Bize gelir misiniz? *Hoćete li doći kod nas?*

VJEŽBA 12 a

Glagole u narednim rečenicama upotrijebiti u prezentu na *–r*:

1. Tuzu uzat... mısın lütfen?	1. ....
2. Telefona ben bak...	2. ....
3. Güneş doğudan doğ... batıdan bat...	3. ....
4. Umut her gün mutlaka bir elma ye...	4. ....
5. Bu okulun öğrencileri ayda bir kez tiyatroya git...	5. ....
6. Çoruh Nehri Karadeniz'e dökül...	6. ....

VJEŽBA 12 b

U narednim rečenicama upotrijebiti prezent na *-r* ili prezent na *–(i)yor*.

1. Duyuyor musun? Sokaktan sesler gel...	1..
2. Belki bu akşam size uğra...	2..
3. Gönül Hanım, pencereyi biraz arala... ...?	3..
4. Şu anda araba kullan..., seni sonra ara...	4..
5. Bebek bugün sürekli ağla...	5..
6. Doktor Bey, sizden bir ricam var. Test sonuçlarıma bir bak... ...?	6..
7. Su 100 ˚C' de kayna...	7..

12. 2. Pridjevi (Sıfatlar)

Pridjevi kao vrsta riječi služe za opisivanje, kvalifikaciju i određivanje imena. U turskom jeziku samo opisni pridjevi mogu zadovoljiti četiri kriterija koji ih određuju kao posebnu klasu riječi: imaju funkciju atributa, mogu biti dio imenskog predikata, mogu se modificirati prilozima i mogu se komparirati. Kao atributi, oni dolaze ispred riječi na koju se odnose i za razliku od našeg jezika ostaju nepromijenjeni, naprimjer,

güzel bina *lijepa zgrada*;
güzel binalar *lijepe zgrade*
güzel binadan *iz lijepe zgrade*.

Kao što se vidi iz primjera, naš se pridjev mijenja s imenicom, dok pridjev u turskom jeziku ostaje nepromijenjen (ne dobija sufikse).
Razlikovanje određenog i neodređenog pridjevskog vida (lijepi i lijep) u turskom se jeziku realizira neupotrebom, odnosno upotrebom neodređenog člana *bir*, naprimjer, ***genç adam*** znači mladi čovjek (određeni pridjevski vid i odgovara na pitanje *koji?*) i ***genç bir adam*** znači mlad čovjek (neodređeni pridjevski vid i odgovara na pitanje *kakav?*). Potrebno je naglasiti da ***bir*** dolazi ispred pridjeva kad nije u funkciji neodređenog člana, već označava broj: ***bir genç adam, iki genç adam***, što znači *jedan mlad čovjek, dva mlada čovjeka*.
Komparacija pridjeva se realizira upotrebom priloga ***daha*** (još više) kod komparativa i ***en*** („naj") kod superlativa, naprimjer,

pozitiv: iyi *dobar,*
komparativ: **daha iyi** *bolji* i
superlativ: **en iyi** *najbolji.*

Komparativ se realizira tako da pojam s kojim se poredi bude u ablativu a pridjev može biti u:
1. pozitivu: **O senden iyi**. *Ona je bolja od tebe.*
2. komparativu: **O senden daha iyi**. *Ona je bolja od tebe.*

Superlativ se može realizirati na više načina:

- skup iz kojeg se nešto ističe dolazi u genitivu ili ablativu a nakon njega dolazi pridjev u superlativu s prisvojnim sufiksom za treće lice jednine, naprimjer, ***adamlarm en iyisi*** ili ***adamlardan en iyisi*** (najbolji čovjek, najbolji od ljudi)

- ili se može dodati prisvojni sufiks na pridjev u superlativu, naprimjer, ***en iyisi*** (najbolji).

Potrebno je obratiti pažnju na komparaciju pridjeva koji se nazivaju složenim pridjevima idiomatskog značenja poput pridjeva: ***ağzı büyük*** (što doslovno znači *čija su usta velika*, *brbljiv/a/o*), ***gözü kara*** (neustrašiv), ***eli açık*** (darežljiv).

Komparacija glasi: **Gözü senden daha kara bir kadın** *Žena hrabrija od tebe.*

12.3 Boje (Renkler)

ak	*bijel/a/o*
bej	*Bež*
beyaz	*bijel/a/o*
bordo	*Bordo*
gri	*siv/a/o*
kahverengi	*smeđ/a/o*
kara	*crn/a/o*
kırmızı	*crven/a/o*
kızıl	*crvena/a/o*
lacivert	*zagasitoplav/a/o*
mavi	*plav/a/o*
mor	*ljubičast/a/o*
pembe	*ružičast/a/o*
portakal rengi	*narandžast/a/o*
sarı	*žut/a/o*
siyah	*crn/a/o*

turuncu	*narandžast/a/o*
yeşil	*zelen/a/o*

Određeni tonovi boja u turskom jeziku izražavaju se nastavkom –*mtırak*, koji, općenito, služi za tvorbu pridjevskih umanjenica i ne podliježe vokalnoj harmoniji:

yeşilimtırak *zelenkast* **sarımtırak** *žućkast*

Sufiks –*msı* ima istu funkciju, naprimjer, **mavimsi** *plavkast*

Ukoliko se želi reći *tamno* ili *svijetlo* koriste se riječi *koyu* (taman/a/o) i *açık* (svijetao/svijetla/o), naprimjer,

açık mavi *svijetlo plav/a/o* **koyu yeşil** *tamno zelen/a/o.*

VJEŽBA 12 c

U narednim rečenicama upotrijebiti pridjeve u pozitivu, komparativu ili superlativu:

1. Taze sebze ve meyve konserve ... (ucuz)	1. ....
2. Nihat sınıfımızın ... öğrencisidir. (iyi)	2. ....
3. Sağlık her zaman para ...dir. (değerli)	3. ....
4. Eurovision Şarkı Yarışması'nda Almanya ... ülke oldu. (başarılı)	4. ....
5. Mehmet'e göre mercimek çorbası yayla çorbası ... (lezzetli)	5. ....
6. İstanbul Ankara ... (kalabalık)	6. ....

BÖLÜM 13

13.Postpozicije

13. 1. Postpozicije (Edatlar / İlgeçler)

Postpozicije u turskom jeziku odgovaraju prijedlozima (prepozicijama) u bosanskom jeziku, samo što one, kako im samo ime kaže, dolaze iza imenica. Prave postpozicije jesu nepromjenljiva vrsta riječi i klasificiraju se prema tome koji padež imenice zahtijevaju.

13. 1. 1. Postpozicije koje zahtijevaju apsolutni padež imenice (nema nastavka) i genitiv zamjenice

- **gibi** znači *kao*, *poput,* naprimjer,
tilki gibi kurnaz *lukav poput lisice*,
benim gibi bir kız *djevojka poput mene,*
ali **onlar gibi** *poput njih* (jer je zamjenica zbog nastavka za množinu poimeničena)
Ovdje se radi o poređenju prema kvalitetu.

- **ile** ima značenje našeg prijedloga *s(a)* i veznika *i* (samo na nivou sintagme, znači vezuje riječi ali ne i rečenice), naprimjer,
Seima ile *sa Selmom.*
kağıt ile kalem *papir i olovka*

Ova postpozicija ujedno služi i kao nastavak za instrumental koji se i naziva sekundarnim padežom zbog toga što može biti i postpozicija. Instrumentalom se izražava u čijoj se zajednici vrši radnja, naprimjer, ***anneyle*** (može se pisati i zajedno i, u slučaju da se riječ završava vokalom, dodaje se konsonant „y") što znači *s majkom*, kao i sredstvo vršenja glagolske radnje, naprimjer, ***uçakla*** (avionom).

- **kadar** znači *koliko*, *kao*, *poput*, za razliku od *gibi* označava poređenje po kvanitetu, naprimjer,
gökdelen gibi yüksek *visok kao/ koliko neboder*,
senin kadar *koliko ti*,
ali **onlar kadar** *koliko oni*

- **için** znači *za, radi, zbog, na* (u vremenskom značenju), naprimjer,
babam için *za mog oca*,
benim için *za mene*,
ali **onlar için** *za njih, radi njih*,
bunun için *zbog toga*,
bir ay için *na jedan mjesec*

- **üzere** znači *radi* i dolazi s infinitivom , naprimjer,
ekmek almak üzere *da uzme hljeb* (u turskom je jeziku to priloška odredba namjere, a u našem jeziku, pak, namjerna rečenica)

13. 1. 2. Postpozicije koje zahtijevaju dativ imenice i zamjenice

- **ait** znači *koji pripada*, naprimjer,
bana ait bir ev *kuća koja mi pripada*

- **dair** znači *o*, naprimjer
İstanbul'a dair kitap *knjiga o Istanbulu*

- **doğru** znači *prema, k(a), pred, oko* (u vremenskom značenju), naprimjer,
Ankara' ya doğru *prema Ankari.*
akşama doğru *pred večer*

- **göre** znači *prema, po*, naprimjer,
İstatistiklere göre *prema statistici,*
bana göre *prema meni, po mom mišljenju*

- **kadar** znači *do*, naprimjer,
Mostar'a kadar *do Mostara*,
sabaha kadar *do jutra*, u istom se značenju koristi i **dek** i **değin**

- **karşı** znači *nasuprot, naspram, protiv*
evime karşı *naspram moje kuće*,
bana karşı *protiv mene*

- **rağmen** *uprkos*, naprimjer,
buna rağmen *uprkos tome*

13. 1. 3. Postpozicije koje zahtijevaju ablativ imenice i zamjenice

- **başka** znači *osim*, naprimjer,
senden başka hiçkimse *niko osim tebe*

- **beri** znači *od*, naprimjer,
on günden beri *od prije deset dana*

- **dolayı / ötürü** znači *zbog*, naprimjer
yorgunluktan dolayı *zbog umora*

- **itibaren** znači *počev od*, naprimjer,
bu aydan itibaren *od ovog mjeseca*

- **önce / evvel** znači *prije*, naprimjer,
savaştan önce *prije rata*.

Ako ispred imenice stoji broj, ona mora biti u apsolutnom padežu (bez nastavka), naprimjer, **on gün önce** *prije deset dana.*

- **sonra** znači *poslije*, naprimjer,
savaştan sonra *poslije rata*.

Ako ispred imenice stoji broj, ona mora biti u apsolutnom padežu, naprimjer, **on gün sonra** *poslije deset dana*

- **yana** znači *za*, *na strani*, naprimjer,
benden yana *na mojoj strani*

VJEŽBA 13 a

U naredne rečenice staviti odgovarajuću postpoziciju (*kadar, gibi, üzere, ile*):

1. Bu konunun benim ... hiçbir önemi yok	1....................................
2. Tekrar görüşmek ... ayrıldık.	2....................................
3. Koray benim ... uzun zamandır konuşmuyor. Nedenini hiç bilmiyorum.	3....................................
4. Senin ... ben de üzülüyorum.	4....................................
5. İğne ... ipliğin var mı? Düğmem koptu.	5....................................
6. Ben iş yerinde kardeşim Hakan ... başarılı değilim.	6....................................

7.Bu hediyeyi anneniz ... aldım.	7......................................
8.Londra'ya gitmek ... yola çıktık.	8......................................

VJEŽBA 13 b

U naredne rečenice staviti odgovarajuću postpoziciju (*ait, dair, doğru, göre, kadar, dek, değin, karşı, rağmen*):

1.Nuray sabaha ... sınava çalıştı.	1. ....
2.Her hafta sonu buraya gelir, denize ... çay içeriz.	2. ....
3.Bu tekstil fabrikası devlete ... değil.	3. ....
4.Sana ... her şeyi unuttum.	4. ....
5.Bu gazete, hükümete ... yazılar yazıyor.	5. ....
6.Yağmura ... konser iptal edilmedi.	6. ....
7.Yaşar Kemal aşka ... şiirler yazar.	7. ....
8.Bilim insanlarına ... Ay'da buz vardır.	8. ....
9.Onca açlık ve fakirliğe ... üniversiteyi birincilikle bitirdi.	9. ....
10.Dünkü maçta son saniyeye ... gol olmadı.	10. ....

VJEŽBA 13 c

U naredne rečenice staviti odgovarajuću postpoziciju (*beri, dolayı, ötürü, itibaren, önce, evvel, sonra, yana*):

1.Pazartesiden ... rejime başlıyorum.	1. ....
2.Psikolojik problemlerinden ... dünyaya küstü.	2. ....

3. Uzun zamandan ... İzmir'i görmedim.	3. ....
4. Yemekten ... çorba içeriz.	4. ....
5. Aşktan ... şansım yok.	5. ....
6. 1998 yılından ... bu sokakta oturuyoruz.	6. ....
7. İşimden ... tatil yapmak için pek zamanım olmuyor.	7. ....
8. Reklamlardan ... program devam ediyor.	8. ....
9. Halk her zaman demokrasiden ... dır.	9. ....
10. Fakültede dersler bugünden ... başlıyor.	10. ....

5. Bu gazete, hükümete
yazılar yazıyor.

6 Yağmura ... konser iptal

7 Yaşar Kemal aşka ... şiirler
yazar.

8. Bilim insanlarına ... Ay'da
vardır.

... maçta ... semiyeye ...
gol olmadı.

VJEŽBA 13 c

... itibaren, ... vana).

F BÖLÜM 14

14. Futur, kvazipostpozicije

14.1. Futur (Gelecek Zaman)

Futur se tvori tako što se na glagolsku osnovu doda nastavak (za particip) *-(y)ecek/ -(y)acak*, gdje se „y“ koristi ako glagolska osnova završava na vokal, naprimjer, *okumak* (čitati) ***oku + yacak***. Potom se dodaju lični nastavci I tipa. Kod prvog lica jednine i množine „k“ iz nastavka *–(y) ecek/acak* prelazi u „ğ“.

Glagolska osnova + nastavak za particip *–(y)ecek / -(y)acak* + lični nastavci

oku + yacak + ım > okuyacağım	*čitat ću*
oku + yacak + sın > okuyacaksın	*čitat ćeš*
oku + yacak > okuyacak	*čitat će*
oku + yacak + ız > okuyacağız	*čitat ćemo*
oku + yacak + sınız > okuyacaksınız	*čitat ćete*
oku + yacak + lar > okuyacaklar	*čitat će*

Negacija se tvori dodavanjem nastavka *-me / -ma* direktno na glagolsku osnovu:

Glagolska osnova + nastavak za negaciju *-me / -ma* + nastavak za particip *–(y)ecek / -(y)acak* + lični nastavci

oku + ma + yacak + ım > okumayacağım	*neću čitati*
oku + ma + yacak + sın > okumayacaksın	*nećeš čitati*
oku + ma + yacak > okumayacak	*neće čitati*
oku + ma + yacak + ız > okumayacağız	*nećemo čitati*
oku + ma + yacak + sınız > okumayacaksınız	*nećete čitati*
oku + ma + yacak + lar > okumayacaklar	*neće čitati*

Upitni oblik glasi:

Okuyacak mıyım?	*Hoću li čitati?*
Okuyacak mısın?	*Hoćeš li čitati?*
Okuyacak mı?	*Hoće li čitati?*
Okuyacak mıyız?	*Hoćemo li čitati?*
Okuyacak mısınız?	*Hoćete li čitati?*
Okuyacaklar mı?	*Hoće li čitati?*

Upitno-negativni oblik glasi:

Okumayacak mıyım?	*Neću li čitati?*
Okumayacak mısın?	*Nećeš li čitati?*
Okumayacak mı?	*Neće li čitati?*
Okumayacak mıyız?	*Nećemo li čitati?*
Okumayacak mısınız?	*Nećete li čitati?*
Okumayacaklar mı?	*Neće li čitati?*

Futur na ***–(y)ecek*** označava buduću (namjeravanu i planiranu) radnju koja se treba desiti nakon momenta govora. Radi se o kategoričnoj budućnosti, tj, budućnosti koja će se zasigurno ostvariti za razliku od prezenta na *–r* gdje se radi o

neizvjesnosti i mogućnosti. Na bosanski se jezik prevodi futurom.

S obzirom da ima modalno značenje kategoričnosti (nužnosti da se neka radnja izvrši), može izražavati i jače iskazanu naredbu, naprimjer, ***Bunu yapacaksın!*** (isti je slučaj i u našem jeziku: *Uradit ćeš to!*).

VJEŽBA 14 a

Glagole u narednim rečenicama upotrijebiti u futuru:

1.Saat beşte bütün bankalar kapan...	1................................
2.Umut gelecek yıla kadar üniversiteden mezun ol...	2................................
3.Yarım saat sonra Almanya - Bosna-Hersek maçı başla...	3................................
4.Mine ve ablası yarın Esenboğa Havaalanı'ndan Londra'ya git...	4................................
5.Siz toplantıyı hemen yap...?	5................................
6.Ali telefon etti, gel... Belki yarın gelir.	6................................
7.Doktor Bey, hastayı muayene et...?	7................................
8.Ben sinemadan sonra yemeğe git...Sen de benimle gelir misin?	8................................

14. 2. Kvazipostpozicije

Kvazipostpozicije kao i postpozicije odgovaraju našim prijedlozima, samo što su kvazipostpozicije kao vrsta riječi imenice. One su promjenljiva vrsta riječi za razliku od postpozicija koje su nepromjenljive. Zapravo, određene imenice postaju kvazipostpozicije samo kad se nađu u 1. ili 2. genitivnoj vezi, (ili, pak, dobiju prisvojni sufiks) i u nekom od padeža (tačnije rečeno, u ablativu, dativu i lokativu):

- **ara** kao imenica znači *međuprostor, međuvrijeme*, a kada se nađe u 1. ili 2. genitivnoj vezi i u nekom od spomenutih padeža dobija značenje naših prijedloga *između, među,* naprimjer,
Seima ile Ayla arasında bir bağ var. *Između Selme i Ajle postoji neka veza.*
Aralarında bir şey var. *Između njih nešto ima.*
Primjeri pokazuju da se radi o apstraktnim odnosima i zato se koristi 2. genitivna veza. Kad su u pitanju konkretni odnosi, upotrebljava se 1. genitivna veza, naprimjer,
Selma ile Ayla'nın arasında bir çocuk oturuyor. *Između Selme i Ajle sjedi jedno dijete.*

- **alt** kao imenica znači *donja strana,* ali ako se nađe u 1. ili 2. genitivnoj vezi i nekom od padeža (ablativu, dativu i lokativu) postaje kvazipostpozicija i prevodi se našim prijedlozima *pod, ispod*, naprimjer,
dolabımın altında *ispod mog ormara* (konkretni odnosi),
bu şartlar altında *pod tim uslovoma* (apstraktni odnosi)

- **arka** i **art** kao imenica znači *zadnja strana*, *leđa,* a kao kvazipostpozicija prevodi se našim prijedlozima *iza, za,* naprimjer,
arkanızda *iza vas*,
arabanın arkasından *za automobilom*

- **baş** kao imenica znači *glava*, a kao kvazipostpozicija prevodi se našim prijedlozima *pored, uz, za*, naprimjer,
annemin başına *pored moje majke, uz moju majku,*
Masa başına! *Za sto!,*
iş başında *na poslu, za vrijeme posla*

- **beri** kao imenica znači *bliža strana*, a kao kvazipostpozicija prevodi se konstrukcijom *s ove strane*, naprimjer,
ormanın berisinde *s ove strane šume*

- **dış** znači *vanjska strana, vanjština*, a kao kvazipostpozicija prevodi se našim prijedlozima *izvan, van, osim*, naprimjer,
evin dışına *van kuće,*
avlunun dışında *izvan dvorišta*
Ali dışında herkes burada. *Svi su ovdje osim Alija.*

- **dip** kao imenica znači *dno*, a kao kvazipostpozicija prevodi se našim prijedlozima *pod, ispod*, naprimjer,
denizin dibinde *na dnu mora,*
binanın dibine *podno zgrade*
tencerenin dibinde *na dnu lonca*

- **iç** kao imenica znači *unutrašnji dio, unutrašnjost*, a kao kvazipostpozicija prevodi se našim prijedlozima *u, između, iz, kroz*, naprimjer,
içlerinde *među njima,*
evinin içine *u kuću,*
evinin içinden *kroz kuću*

- **karşı** kao imenica znači *suprotna strana*, a kao kvazipostpozicija prevodi se našim prijedlozima *nasuprot, protiv*,
naprimjer,
avlunun karşısında *nasuprot dvorištu,*
karşımıza *nasuprot nas*

- **orta** kao imenica znači *sredina*, a kao kvazipostpozicija prevodi se našim prijedlogom *usred*, naprimjer,
denizin ortasında *usred mora*
yazın ortasında *usred ljeta*

- **ön** kao imenica znači *prednji dio,* a kao kvazipostpozicija znači
ispred, pred, naprimjer,
evin önünde *ispred kuće,*
önümüze *pred nas*

- **öte** kao imenica znači *ona, dalja strana*, a kao kvazipostpozicija prevodi se konstrukcijom *s one strane*, naprimjer,
ormanın ötesinde *s druge strane šume*,
Sağlığın ötesinde bir şey yok. *Ništa nije (iznad) važnije od zdravlja.*

- **üst / üzer** kao imenica znači *gornja strana*, a kao kvazipostpozicija prevodi se našim prijedlozima *na, nad, iznad, kod, uz, o, na, preko, via* (samo *üzer*), naprimjer,
masanın üstünde *na stolu,*
bulutlar üstünde *nad oblacima*,
üstümde *kod sebe (mene), na sebi (meni)*
sigara üstüne sigara *cigareta na cigaretu*,
Tuzla üzerinden *preko Tuzle*

- **yan / taraf** kao imenica znači *strana,* a kao kvazipostpozicija prevodi se našim prijedlozima *pored, kraj, uz*, naprimjer,
yanıma *pored mene,*
öğretmenin yanında *u prisustvu profesora*

VJEŽBA 14 b

U naredne rečenice staviti odgovarajuće kvazipostpozicije iz tabele:

Üzerinden	berisine	ortasında	altına
Altında	tarafına	yanımıza	önünde
Yanında	arkasından	üstüne	dışına
Başına	içine	dibine	dışına
Arasında	karşıma	içinden	üzerinde

1. Konserde iki genç ... oturdu . 1.................................
2. Arabanın ... sanırım bir kedi kaçtı. Sesi geliyor. 2.................................
3. Çocuklar bahçede iki ağaç ... ip atlıyor. 3.................................
4. Selden sonra yüzlerce ev su ... kaldı. 4.................................
5. Elmalar ağacın ... düştü. 5.................................
6. Hırsızların ... polis koşuyor. 6.................................
7. Dün kütüphanede telefonumu çalışma masasının ... unuttum. 7.................................
8. Dün gece barda ... çok yakışıklı biri oturdu. 8.................................
9. Mantolarınızı kapının ... asar mısınız? 9.................................
10. Eylül ayının ... kadar memurların maaşları hesaplara yatmayacak. 10.................................
11. Öğretmen saat dokuzdan beri dersliğin ... çıkmadı. 11.................................
12. Filmin büyük bir bölümü ıssız bir bozkırın ... geçiyor. 12.................................
13. Kontrolden sonra pasaportlarımızı çantanın ... koydun mu? 13.................................

14.Konserden önce tiyatro binasının ... buluşuyor muyuz?	14....................................
15.Binanın hemen sol ... büyük bir araba park yeri var.	15....................................
16.Japonya yolculuğunda uçağımız Rusya, Çin ve Kore ... geçti.	16....................................
17.Kirazların ... kurt çıktı. Demek ki bu kirazlar organik.	17....................................
18.Semih'in doğum gününde pastanın ... beş mum koyacaklar.	18....................................
19.Okuldan sonra öğrenciler şehir ... gittiler.	19....................................
20.Abdullah vize problemlerinden dolayı 45 yaşına kadar yurt ... çıkmadı.	20....................................

BÖLÜM 15

15. Perfekt na –miş, kvazipostpozicije koje se koriste u jednom padežu

15.1. Perfekt na –miş (-Miş'li Geçmiş Zaman/ Belirsiz Geçmiş)

Tvori se tako da se na glagolsku osnovu doda nastavak *–mış, –miş, –muş* ili *–müş* (nastavak za particip na *–miş*) a potom se dodaju lični nastavci I tipa.
Glagolska osnova + nastavak za particip *–miş* + lični nastavci

git + miş + im > gitmişim	*otišla / otišao sam*
git + miş + sin > gitmişsin	*otišla / otišao si*
git + miş > gitmiş	*otišla / otišao je*
git + miş + iz > gitmişiz	*otišle / otišli smo*
git + miş + siniz > gitmişsiniz	*otišle / otišli ste*
git + miş + ier > gitmişler	*otišle / otišli su*

Negira se tako što se na glagolsku osnovu doda nastavak za negaciju **–me / -ma:**
Glagolska osnova + nastavak za negaciju + nastavak za particip **–miş** + lični nastavci I tipa

git + me + miş + im > gitmemişim	*nisam otišla/otišao*
git + me + miş + sin > gitmemişsin	*nisi otišla / otišao*
git + me + miş > gitmemiş	*nije otišla / otišao*
git + me + miş + iz > gitmemişiz	*nismo otišle / otišli*
git + me + miş + siniz > gitmemişsiniz	*niste otišle / otišli*
git + me + miş + ler > gitmemişler	*nisu otišle / otišli*

Upitni oblik glasi:

Gitmiş miyim?	*Jesam li otišla / otišao?*
Gitmiş misin?	*Jesi li otišla / otišao?*
Gitmiş mi?	*Je li otišla / otišao?*
Gitmiş miyiz?	*Jesmo li otišle / otišli?*
Gitmiş misiniz?	*Jeste li otišle / otišli?*
Gitmişler mi?	*Jesu li otišle / otišli?*

Negativno-upitni oblik glasi:

Gitmemiş miyim?	*Nisam li otišla / otišao?*
Gitmemiş misin?	*Nisi li otišla / otišao?*
Gitmemiş mi?	*Nije li otišla / otišao?*
Gitmemiş miyiz?	*Nismo li otišle / otišli?*
Gitmemiş misiniz?	*Niste li otišle / otišli?*
Gitmemişler mi?	*Nisu li otišle / otišli?*

Perfekt na *–miş* označava svršenu radnju čije posljedice dosežu do momenta govora. Za razliku od perfekta na ***–di,*** perfekt na ***–miş*** koristi se kada govornik nije bio uključen u tok glagolske radnje, odnosno kad nije bio prisutan kao svjedok radnje. Govornik upotrebom ovog perfekta signalizira da je za određenu radnju saznao od nekog drugog govornika, ili, da zaključuje da se desila na osnovu njenih rezultata. Stoga se prevodi našim perfektom uz koji se mogu dodati fraze *čini se*, *reklo bi se*, ili modalna riječ *možda.*

Bu bina eskiden maviymiş. *Ova je zgrada nekad bila plava.*
Babası gençliğinde sporcuymuş. *Njegov je otac (kažu) u mladosti bio sportista.*

VJEŽBA 15 a

U narednim rečenicama upotrijebiti perfekt na *-miş:*

1.Kazadan üç saat sonra hastanede gözlerimi açtım, bayıl...	1....................................
2.Köşe yazarlarına göre hükümetin ekonomi politikası çok iyi sonuçlara ulaş...?	2....................................
3.Ellerine sağlık, 'Kadın budu' ve pilav harika ol...	3....................................
4.Merve yeni bir ceket al..., bence ona mavi hiç yakış...	4....................................
5.Biliyor musun? Anadolu'da bundan binlerce yıl önce Hititler yaşa...	5....................................
6.Antrenörüne göre İbrahim basketbolda çok başarılı değil...	6....................................
7.Aya Sofya eskiden kilise..., şimdi ise müzedir.	7....................................
8.Güya Selin lisede üstün başarı ödülü kazan...	8....................................

15.2. Kvazipostpozicije koje se koriste u jednom padežu

Neke kvazipostpozicije koriste se u jednom padežu ili, što je mnogo rjeđe, u dva padeža. Kako označavaju apstraktne odnose, nalaze se u drugoj genitivnoj vezi.

Kvazipostpozicije u ablativu

- **tarafından** znači *od strane*, naprimjer,

fakültemiz tarafından *od strane našeg fakulteta*

- **yüzünden** znači *zbog*, naprimjer,
senin yüzünden *zbog tebe*

Kvazipostpozicije u dativu

- **yerine** znači *umjesto*, naprimjer,
Selma yerine *umjesto Selme*

- **hatırına** znači *za, radi, u sjećanje na*
senin hatırına *radi tebe*

Kvazipostpozicije u lokativu

- **hakkında** znači *o*, naprimjer,
felsefe hakkında *o filozofiji*

- **hususunda/hususta** znači *o, u vezi s*, naprimjer,
nükleer fizik hususunda bir araştırma *istraživanje o atomskoj fizici*
bu hususta bir rapor *izvještaj o tom pitanju*

- **etrafında** znači *oko*, naprimjer,
evimizin etrafında *oko naše kuće*

- **sayesinde** znači *zahvaljujući*, naprimjer,
arkadaşım(ın) sayesinde *zahvaljujući mom prijatelju*

- **yolunda** znači *za, radi*, naprimjer,
barış yolunda *za mir*

Kvazipostpozicije u dativu ili lokativu

- **aleyhine /aleyhinde** znači *na štetu, protiv*, naprimjer,
Özlem aleyhine / aleyhinde *protiv Özlem*

- **lehine /lehinde** *za, u korist*, naprimjer,
Bosna lehine /lehinde *u korist Bosne*

- **uğruna / uğrunda** znači *za, radi*, naprimjer,
vatan uğruna / uğrunda *za domovinu*

Kvazipostpozicije u instrumentalu

- **nedeniyle / sebebiyle** znači *zbog*, naprimjer,
dikkatsizlik nedeniyle *zbog nepažnje*

Kvazipostpozicije u relativu – ekvativu

- **gereğince** znači *prema, u skladu s*, naprimjer,
kanunlar gereğince *u skladu sa zakonom*

- **boyunca** znači *duž, niz*, naprimjer,
yol boyunca *tokom (duž) puta*
yıllar boyunca *tokom godina*

VJEŽBA 15 b

U naredne rečenice staviti odgovarajuću kvazipostpoziciju:

Etrafında	boyunca	uğruna	Nedeniyle
Lehine	yüzünden	gereğince	Yerine
Hususunda	yolunda	sayesinde	Hakkında
Tarafından	gereğince	hatırına	Aleyhinde

1.Diplomasi ... iki ülke işbirliği üzerine bir protokol imzaladı. 1.................................
2.Şidetli yağmur ... trafik felç oldu. 2.................................
3.Bosna-Hersek Hükümeti Avrupa Birliği ... adımlar atmaya devam edecek. 3.................................
4.Sonuçlar yarışmacılara komisyon ... geçen hafta açıklandı. 4.................................

5.Akşam üstü sevgililer bu kumsalda sahil ... yürürler. 5. ....
6.Kardeşim Milli Eğitim Bakanlığı bursu ...Türkiye'de üniversite bitirdi. 6. ....
7.İki avukat katil zanlısı ... savunma yaptı. 7. ....
8.Bunu yapmak çok zor, ama annenizin ... size yardımcı olacağım. 8. ....
9.Ünlü yönetmen Bosna-Hersek'teki savaş ... bir film çekmiş. 9. ....
10.Antalya Film Festivalinde Altın Portakal ödülünü ünlü oyuncu Mehmet Aslantuğ ... eşi aldı. 10. ....
11.Madenciler maden ocaği işletmecileri ... protestolarda bulundular. 11. ....
12.Anneler genellikle çocukları ... kariyerlerini feda ederler. 12. ....
13.Bahar bisiklet yarışı şehir ... 58 kilometrelik kulvarda olacak. 13. ....
14.Bu yılki sempozyumu Saraybosna Üniversitesi Balkanlar'da Osmanlı tarihi ... yapacak. 14. ....
15.Bülent'in sorumsuzluğu ... proje yarım kaldı. 15. ....
16.Kızlar, yurt kuralları .. akşam saat on birde burada olacaksınız! 16. ....

BÖLÜM 16

16. Glagolski načini: imperativ i optativ

16.1. Glagolski način: imperativ (Emir Kipi)

Načinom se izražava odnos glagolskog sadržaja prema stvarnosti. U našem jeziku postoji imperativ i kondicional, dok u turskom jeziku ima više glagolskih načina: imperativ, optativ, necesitativ, kondicional.
Imperativ se tvori tako da se na glagolsku osnovu dodaju lični nastavci tzv. III tipa:

Glagolska osnova + lični nastavci III tipa

Za prvo lice jednine i množine nema oblika.

Yap! — *Uradi!*
Yapsın! — *Neka uradi!*
Yapınız! ili skraćeni oblik **Yapın!** — *Uradite!*
Yapsınlar! — *Neka urade!*

Negira se dodavanjem nastavka *–me/-ma* direktno na glagolsku osnovu:

Yapma! — *Ne radi!*
Yapmasın! — *Neka ne radi!*
Yapmayınız! / Yapmayın! — *Ne radite!*
Yapmasınlar! — *Neka ne rade!*

Ukoliko se osnova završava na vokal, dodaje se konsonant „y" (kod drugog lica množine):

Söyle!	*Reci!*
Söyleyin!/Söyleyiniz!	*Recite!*
Söylesin!	*Neka kaže!*
Söylesinler!	*Neka kažu!*

Imperativom se iskazuje naredba, dobra želja, molba. Molba se najčešće realizira upotrebom imperativa i izraza *lütfen* ili *rica ederim* što znači *molim*.

VJEŽBA 16 a

Glagole u narednim rečenicama staviti u imperativ:

1.Lütfen, park içerisinde çimlere bas...!	1...................................
2.Kütüphanede yüksek sesle konuş...!	2...................................
3.Çocuklar, yemekten önce mutlaka ellerinizi yıka..!	3...................................
4.Şşşt! Bebek uyuyor, sus...!	4...................................
5.Ona söyle kirayı yarın yatır ...!	5...................................
6.Dışarıda yağmur yağıyor. Cem yanına şemsiye al...!	6...................................
7.Yemeği fazla tuzlu yap...! Babanın yüksek tansiyonu var.	7...................................
8.Bütün erler yarın sabah saat altıda atış alanında hazır ol...!	8...................................

16. 2. Optativ (İstek Kipi)

Optativ se tvori tako da se na glagolsku osnovu doda nastavak -(y)a / -(y)e, a potom lični nastavci tzv. IV tipa.

Glagolska osnova + *-(y)a/-(y)e* + lični nastavci IV tipa

yaz + a + yım > yazayım	*da pišem*
yaz + a + sın > yazasın	*da pišeš*
yaz + a > yaza	*da piše*
ili	
yaz + sın > yazsın	*da piše*
yaz + a + lım > yazalım	*da pišemo*
yaz + a + sınız > yazasınız	*da pišete*
yaz + a + lar > yazalar	*da pišu*
ili	
yaz + sın + lar > yazsınlar	*da pišu*

Postoji i optativ za prošlost, koji se dobiva tako što se na glagolsku osnovu doda nastavak za optativ a potom perfekt na *idi:*

yaz + a + ydım > yazaydım	*da sam napisao/napisala*
yaz + a + ydın > yazaydın	*da si napisao/napisala*
yaz + a + ydı > yazaydı	*da je napisao/napisala*
yaz + a + ydık > yazaydık	*da smo napisali/napisale*
yaz + a + ydınız > yazaydınız	*da ste napisali/napisale*
yaz + a + ydılar > yazaydılar/yazalardı	*da su napisali/napisale*

Negativni oblik dobiva se tako što se na glagolsku osnovu doda negacija *–me/- ma* a potom slijede nastavci za optativ i lični nastavci IV tipa.

yaz + ma + ya + yım > yazmayayım	*da ne pišem*
yaz + ma + ya + sın > yazmayasın	*da ne pišeš*
yaz + ma + ya > yazmaya	*da ne piše*
yaz + ma + ya + lım > yazmayalım	*da ne pišemo*
yaz + ma + ya + sınız > yazmayasınız	*da ne pišete*
yaz + ma + ya + lar > yazmayalar	*da ne pišu*

Optativ označava želju da se određena radnja izvrši, a može označavati i poticaj na neku radnju. Naprimjer,

Allah vere de savaş çıkmaya. *Dao Bog da ne izbije rat.*

İnşallah ömür boyu mutlu yaşayasınız. *Dao Bog da cijelog života živite sretno.*

Sorun olmazsa ben de sizinle geleyim. *Ako nije problem, i ja bih došla s vama.*

VJEŽBA 16 b

Glagole u narednim rečenicama staviti u odgovarajući oblik optativa:

1. İzin verin, küçük hanım size yardım et...	1. ....
2. Ne dersiniz bu akşam saat sekizde buluş... ...?	2. ....
3. Madem bu üründen 2500 adet istiyor, bize daha önce haber ver...	3. ....

4.Çocuklar gelin, beraber top oyna...	4...................................
5.Bak, evlerinde ışıklar yanmıyor, bir yere gitmiş ol...	5...................................
6.Sevgili kızım, inşallah ömür boyu mutlu yaşa...!	6...................................

16. 3. Dobre želje (İyi Dilekler)

Turski jezik, za razliku od našeg jezika, ima dobre želje za gotovo svaku životnu situaciju, naprimjer,

Afiyet olsun!	*Prijatno/dobar tek!* (to se kaže i prije i nakon jela)
Allah şifa versin!	*Neka ti Bog da ozdravljenje!*
Allah kurtarsın!	*Neka ti je Bog na pomoći!*
Allah kavuştursun!	*Sretan joj povratak/da se sretno vrati!*
Allah korusun!	*Sačuvaj Bože!*
Allah rahmet eyleye/eylesin!	*Neka mu je rahmet duši!*
Çok yaşa!	*Živio!/Nazdravlje!*
Geçmiş olsun!	*Ne ponovilose/ne povratilo se!*
Güle güle giyin!	*U zdravlju nosio!*
Güle güle kullan!	*U zdravlju koristio!*
Güle güle git, güle güle dön!	*Sretno otišao, sretno se vratio!*

Hayırlı olsun!	*Neka je sa srećom!*
Kolay gelsin!	*Sretan rad!/ Da ti bude lako!*
Rast gele!	*Sretno!* (kad se odlazi u lov, ribolov i slično)
Yolun açık olsun!	*Sretan put!*

BÖLÜM 17

17. Izražavanje nužnosti izvršenja radnje (Gereklik Kipi)

Glagolski način necesitativ tvori se tako da se na glagolsku osnovu doda nastavak **-meli /-malı,** a potom lični nastavci I tipa:
Glagolska osnova + *-meli/-malı* + lični nastavci I tipa

çalış + malı + yım > çalışmalıyım *treba da radim/moram raditi*
çalış + malı + sın > çalışmalısın *treba da radiš/moraš raditi*
çalış + malı + dır > çalışmalıdır *treba da radi/mora raditi*
çalış + malı + yız > çalışmalıyız *treba da radimo/moramo raditi*
çalış + malı + sınız > çalışmalısınız *treba da radite/morate raditi*
çalış + malı + dırlar > çalışmalıdırlar *treba da rade/moraju raditi*

Postoji i necesitativ za prošlost (gereklik hikayesi), koji se dobije dodavanjem perfekta *idi:*

çalış + malı + ydım > çalışmalıydım *trebalo je da radim*
çalış + malı + ydın > çalışmalıydın *trebalo je da radiš*
çalış + malı + ydı > çalışmalıydı *trebalo je da radi*

çalış + malı + ydık > çalışmalıydık	*trebalo je da radimo*
çalış + malı + ydınız > çalışmalıydınız	*trebalo je da radite*
çalış + malı + ydılar > çalışmalıydılar/çalışmalılardı	*trebalo je da rade*

Negiranje se vrši dodavanjem nastavka za negaciju ***–me/-ma*** direktno na glagolsku osnovu:

çalışmamalıyım	*ne treba da radim/ne moram raditi*
çalışmamalısın	*ne treba da radiš/ne moraš raditi*
çalışmamalıdır	*ne treba da radi/ne mora raditi*
çalışmamalıyız	*ne treba da radimo/ne moramo raditi*
çalışmamalısınız	*ne treba da radite/ne morate raditi*
çalışmamalıdırlar	*ne treba da rade/ne moraju raditi*

Upitni oblik glasi:

Çalışmalı mıyım?	*Treba li da radim?/Moram li raditi?*
Çalışmalı mısın?	*Treba li da radiš?/Moraš li raditi?*
Çalışmalı mıdır?	*Treba li da radi?/Mora li raditi?*
Çalışmalı mıyız?	*Treba li da radimo?/Moramo li raditi?*
Çalışmalı mısınız?	*Treba li da radite?/Morate li raditi?*
Çalışmalılar mı?	*Treba li da rade?/Moraju li raditi?*

Necesitativ označava nužnost i objektivnu potrebu izvršavanja određene radnje. Prevodi se našim modalnim glagolima *trebati* i *morati*. Necesitativ bez kopule ***–dir*** ima impersonalno (bezlično) značenje, naprimjer, ***çalışmalı*** (treba raditi).
Glagol *olmak* (biti) u necesitativu trećeg lica jednine izražava pretpostavku, naprimjer, **Babam evde olmalı.** (Trebalo bi da je otac u kući.).

17.2. Ostali načini izražavanja nužnosti radnje

Postoji još nekoliko načina da se na leksičko-sintaktički način izrazi potreba da se određena radnja izvrši:

Glagolska imenica na ***–me/-ma*** + prisvojni sufiks + ***lazım*** ili ***gerek***

Çalışma + m lazım > Çalışmam lazım. *Moram raditi.*
(što doslovno znači *Potreban je moj rad.*)
Çalışmam gerek. *Moram raditi.*
Negacija se izražava pomoću *değil*:
Çalışmam lazım değil. *Ne moram raditi.*

Kod izraza *gerek* negacija se tvori pomoću glagolske imenice na ***-me/-ma*** s prisvojnim sufiksom u dativu i predikativa ***yok,*** naprimjer,

Çalışma + m + a gerek yok > Çalışmama gerek yok. *Nema potrebe da radim.*
Gelmenize gerek yok. *Nema potrebe da dolazite.*

I sljedeće konstrukcije izražavaju isto značenje:
-mek / -mak + zorunda + ***imek (olmak) / kalmak,*** naprimjer,
Çalışmak zorundayım. *Moram raditi.*

-mek / -mak + mecburiyetinde + imek (olmak) / kalmak, naprimjer,
Çalışmak mecburiyetindeyim. *Moram raditi.*

glagolska imenica na ***–me /-ma*** u dativu + ***mecbur imek (olmak)***, naprimjer,
Çalışmaya mecburum. *Moram raditi.*

Negacija se uzražava pomoću ***değil,*** naprimjer,
Çalışmaya mecbur değilim. *Ne moram raditi.*

Isto se značenje može izraziti i pomoću glagola *gerekmek* (biti potrebno) i glagolske imenice na ***-me /-ma*** s prisvojnim sufiksima:

Çalışmam gerekiyor.	*Treba da radim.*
Çalışman gerekiyor.	*Treba da radiš.*
Çalışması gerekiyor.	*Treba da radi.*
Çalışmamız gerekiyor.	*Treba da radimo.*
Çalışmanız gerekiyor.	*Treba da radite.*
Çalışmaları gerekiyor.	*Treba da rade.*

Glagol *gerekmek* dolazi i u upitnom, negativnom i upitno-negativnom obliku i u svim glagolskim vremenima (ali je uvijek u trećem licu jednine), naprimjer,

Çalışman gerekecek mi?	*Da li ćeš morati raditi?*
Gelmeniz gerekmez.	*Ne treba da dolazite.*
Okumaları gerekmiyor.	*Ne moraju čitati.*
Gitmesi gerekmemiş mi?	*Nije li morao otići?*

VJEŽBA 17 a

U narednim rečenicama upotrijebiti necesitativ *(-meli/-malı)*:

1.Hemen taksiye bin... Yoksa geç kalacağız.	1...................................
2.Pınar Hanım, bu ilacı her gün mutlaka al...	2...................................
3.Doğayı korumak için hepimiz 'çevre dostu' ambalaj kullan...	3...................................
4.Sekreter raporu yarına bitir...	4...................................
5.Serkan, bu ödevi dönem sonuna kadar teslim et... ...?	5...................................
6.Öğretmen bize kızdı, derste konuş...	6...................................

VJEŽBA 17 b

U narednim rečenicama upotrijebiti oblike *mecburiyetinde/zorunda* + *imek (olmak) kalmak*:

1.Yarın Cumartesi hiç birimiz işe gitmek ...	1...................................
2.Aniden yağmur yağmaya başladı. Ben de taksi tutmak ...	2...................................
3.Kapı kilitli. Biz annemi beklemek ...	3...................................
4.Yarın başvuruların son günü, sen dilekçeni en geç saat 12'ye kadar vermek ...	4...................................
5.İngiltere'de trafik soldan akıyor, arabalar bu yönde seyretmek ...	5...................................
6.Tuğba nerede? Babası aradı, ona bir mesaj iletmek...	6...................................

VJEŽBA 17 c

U narednim rečenicama upotrijebiti *gerek*, *lazım* i *mecbur olmak*:

1. Bu kitabı en geç 10 gün sonra teslim etmem ...	1. ....
2. Evliliğimiz yürümüyordu, ayrılmaya ...	2. ....
3. Akşam yemeğine misafirler var, alışveriş yapmamız ...	3. ....
4. Avustralya'ya gitmek için vize alman ...	4. ....
5. Oğlum, yemeğini bitirmeye ...	5. ....
6. Çok terledim, bir an önce duş almam ...	6. ....

BÖLÜM 18

18. Gerundi načina (Durum Ulaçları): gerund na –(y)a, gerund na –(y)arak, gerund na -madan

18.1. Gerund na –(y)a

Gerundi su, zapravo, glagolski prilozi. U rečenicama imaju funkciju priloških odredbi. Gerundi se u turskom jeziku tvore pomoću posebnih sufiksa koji se dodaju na glagolsku osnovu (bilo jednostavnu, bilo proširenu), bezlični su jer ne primaju nastavke za lice i broj i ne mogu primiti nastavke za padeže. U ovu skupinu spadaju gerundi za način na ***–(y)a, –(y)arak, –madan***, vremenski gerundi na ***–(y)alı, –(y)ınca, –iken*** i gerund na ***–(y)ip***.

Gerund na ***–(y)a*** tvori se dodavanjem nastavka *–(y)a/-(y)e* na glagolsku osnovu koja uvijek mora biti reduplicirana, naprimjer, *sora sora* (neprestano pitajući). Ovaj se nastavak može dodati i na glagolsku osnovu koja je negirana, naprimjer, ***bilmeye bilmeye*** (ne znajući). Gerund na ***–(y)a*** označava višekratnu radnju a u rečenici ima funkciju priloške odredbe za način. Najčešće se prevodi našim glagolskim prilogom na *–ći* + prilog *neprestano/stalno*.
Pored redupliciranja iste glagolske osnove mogu se reduplicirati osnove koje su suprotne po značenju, naprimjer, *yapa boza* (neprestano praveći i kvareći), naprimjer,
Kuaför saçımı yapa boza bir hal etti. *Frizer mi je sredio kosu stalno je namještajući i kvareći.*

Također se mogu reduplicirati osnove glagola koji su sinonimi ili su, barem, bliski po značenju, naprimjer, *geze dolana* (sve obilazeći, hodajući naokolo), naprimjer,

Galata Kulesi'nin giriş kapısını geze dolana bulduk. *Ulaz u Kulu Galata pronašli smo hodajući naokolo.*

Reduplicira se i ista glagolska osnova tako što se prvi član dobije glasovnim oponašanjem drugog glagola, naprimjer, *ıvrıla kıvrıla* (vijugajući), gdje prvi član nema značenje izvan ovog oblika, naprimjer,

Büyük Menderes Nehri Afyon'dan başlar kıvrıla kıvrıla Ege Denizi'ne akar. *Velika rijeka Menderes izvire u Afijonu i ulijeva se, vijugajući, u Egejsko more.*

18.2. Gerund na –(y)arak

Tvori se dodavanjem nastavka *–(y)arak/-(y)erek* na glagolsku osnovu, naprimjer, *giderek* (otišavši). Može se dodati i na negiranu glagolsku osnovu, naprimjer, *gitmeyerek* (ne otišavši).

Označava način i okolnosti vršenja glagolske radnje i kao takav ima funkciju priloške odredbe za način. Može se prevesti našim glagolskim prilogom na *–ći* a ponekad i glagolskim prilogom na *–vši.* No, može označavati i radnju koja se desila prije radnje u finitnom glagolskom obliku (u predikatu).

Potrebno je napomenuti da se gerund na *–(y)arak*, ako je izveden iz glagola u refleksivu i pasivu, prevodi našom konstrukcijom *na taj način da*...ili, pak, *tako da....*

Subjekt gerunda na *-(y)arak* i subjekt predikata moraju biti isti. Jedini izuzetak predstavlja slučaj kada je subjekt gerunda dio koji pripada subjektu predikata, naprimjer,

Eli titreyek bardağı aldı. (Uzela je čašu drhtavim rukama).

18. 3. Gerund na –madan

Tvori se tako što se na glagolsku osnovu doda nastavak –*madan/-meden*, naprimjer, *almadan* (ne uzevši). Kako je ovaj gerund isti po značenju s gerundom na *–(y)arak* čija je osnova negirana (*gelmeyerek = gelmeden*, što znači *ne došavši*), nema negativni oblik. Ni ovaj gerund ne može imati različit subjekt od subjekta predikata, osim ako nije u pitanju neki dio koji pripada subjektu (kao i kod gerunda na *–(y)arak*). U većini slučajeva ovaj gerund ima funkciju priloške odredbe za način, ali može označavati i posteriornu radnju i onda se prevodi konstrukcijom *prije nego što...*.

Hiçbir yere uğramadan doğruca hastahaneye gittim. *Otišla sam pravo u bolnicu nikamo ne svrativši.*
İtalya'ya gitmeden bir yol haritası alalım. *Da kupimo autokartu prije nego što krenemo u Italiju.*

VJEŽBA 18 a

U narednim rečenicama dodati odgovarajuće nastavke za gerunde:

1. Selma şarkı ... duş alıyor. (söylemek)	1..................................
2. Murat gözümün içine ... yalan söyledi. (bakmak)	2..................................
3. Çocuklar, ödev ... okula gelmeyin! (yapmak)	3..................................
4. Öğretmen dersi tahtaya ... anlatıyor. (yazmak)	4..................................
5. Cuma günü Alanya'daki otelin adresini ... buldum. (sormak)	5..................................
6. Kızım, şemsiyeyi ... dışarıya çıkma! Yağmur yağıyor. (almak)	6..................................

7. Doğum günü partinize ... geliriz. (sevmek)

7.....................................

8. Toplantıyı tek kelime ... terk etti. (söylemek)

8.....................................

BÖLÜM 19

19. Gerundi vremena (Zaman Ulaçlan): gerund na –(y)alı, gerund na –(y)ınca, gerund na –iken

19.1. Gerund na –(y)alı

Kao što se može vidjeti iz samog naziva, ovaj se gerund tvori tako da se na jednostavnu ili proširenu glagolsku osnovu doda nastavak *-(y)alı/-(y)eli*, naprimjer, ***gideli*** (otkako je otišao/otišla). Kako subjekt ovog gerunda može biti različit od subjekta predikata, moguće ga je precizirati perfektom na *–di* koji dolazi ispred gerunda, naprimjer, ***gittim gideli*** (otkako sam otišao/otišla). U rečenici ovaj gerund poprima funkciju priloške odredbe za vrijeme, a prevodi se našom vremenskom rečenicom s veznicima otkako i otkada.

Bursa'ya taşınalı üç yıl oldu. *Prošlo je tri godine otkako smo se preselili u Bursu.*

Bu şirkette çalışmaya başladım başlayalı sürekli seyahate çıkıyorum. *Od kada sam počela raditi u ovoj firmi, stalno putujem.*

19. 2. Gerund na –(y)ınca

Tvori se tako što se na glagolsku osnovu doda nastavak *–(y)mca*, naprimjer, ***okuyunca*** (kad pročita/čim pročita). Označava radnju koja se desila neposredno prije glagolske radnje predikata (finitnog glagolskog oblika), te se prevodi

našom vremenskom rečenicom s veznicima *čim* i *kad*. Gerund i predikat mogu imati različite subjekte. Ovaj gerund poprima funkciju priioške odredbe za vrijeme (naš je prijevodni ekvivalent vremenska rečenica), naprimjer,
Beş yıl sonra Mehmet'i görünce, çok heyecanlandım. *Jako sam se obradovala kad sam nakon pet godina ugledala Mehmeda.;*
Bu geleneksel Boşnak yemeğinin tadına bakınca, bir daha isteyeceksiniz. *Kad probate ova tradicionalna bosanska jela, tražit ćete još.*

Negativni oblik gerunda na ***–(y)ınca*** može označavati vrijeme, gdje je u našem jeziku prijevodni ekvivalent rečenica s veznikom *dok ne*. Često se koristi i oblik gerunda na ***–(y)ınca*** + dativ + postpozicija ***kadar/dek/değin***, naprimjer,
okuyunca + ya + kadar > okuyuncaya kadar *dok ne pročita.*

19. 3. Gerund na –iken

Ovaj se gerund ne može tvoriti tako da se na glagolsku osnovu direktno doda nastavak ***–iken***, koji se inače ne ravna prema vokalnoj harmoniji (uvijek ostaje ***iken***). Nastavak ***–iken*** može doći na

1. nominalnu osnovu, naprimjer, **çocuk + iken > çocukken** *dok je bio/bila dijete*
okul + da + iken > okuldayken *dok je bio/bila u školi*
2. na participsku osnovu (naravno osim perfekta na –di, jer se on i ne tvori pomoću participa), naprimjer, **gel + ir + ken > gelirken** *dok je dolazio/dolazila.*
gel + miş + ken > gelmişken *kad je (već) došao/došla*

Ovim se gerundom izražava radnja koja se dešava istovremeno (simultano) s glagolskom radnjom predikata (finitnog glagolskog oblika). Poprima funkciju priioške odredbe za vrijeme a prevodi

se našom vremenskom rečenicom s veznikom *dok*, ili, pak, *kad*, *za vrijeme dok*. No, ponekad ovaj gerund može označavati i suprotan odnos, kao i odnos koncesivnosti i tada se prevodi našim veznikom *iako, makar*, naprimjer,

O kadar paraları varken şu külüstür arabaya binmeye devam ediyorlar. *I dalje se voze u toj krntiji iako imaju toliki novac.;*

Hasta değilken neden rapor almak istiyorsunuz? *Zašto želite uzeti bolovanje iako niste bolesni?*

Gerund na **–*iken*** može imati zaseban subjekt (različit od subjekta predikata).

VJEŽBA 19 a

U narednim rečenicama upotrijebiti glagole u odgovarajućem gerundu:

1.... nasılsınız? (görmek)	1..................................
2.Kapı ... köpek havlamaya başladı. (çalmak)	2..................................
3.Ben beş yaşında... internet yoktu. (imek)	3..................................
4.Bu ülkede savaş ... bir çok insan yurt dışına çıktı. (var)	4..................................
5.Yaz...insanlar denize girmeye başladılar. (gelmek)	5..................................
6.İki saat bekledim, sen ... tek başıma yemek yedim. (gelmek)	6..................................
7.Geçen sene Bursa'ya ... İskender kebap yemeliydik. (gitmek)	7..................................
8.Kütüphanede Meryem'in cep telefonu ... herkes ona baktı. (çalmak)	8..................................
9.Mostar köprüsü ... neredeyse 500 yıl geçmiştir. (yapılmak)	9..................................

10.Anne, işten ... lütfen bana dondurma getir! (dönmek)	10................................
11.Saraybosna'da ... hiç araba kulianamadım. (yaşamak)	11................................
12.Biz Paris'te ... çok güzel vakit geçirdik. (imek)	12................................

BÖLÜM 20

20. Gerund na –(y)ip, veznici

20. 1. Gerund na –(y)ip (Ulaç)

Ovaj se gerund tvori dodavanjem nastavka *–(y)ip* na glagolsku osnovu, naprimjer, *gelip*, *okuyup*. Za njega se ne može reći da pripada u vremenske ili, pak, načinske gerunde. On je poseban jer je na sintaktičkom nivou zavisan od sljedećeg glagolskog oblika (s kojim se podudara u svim gramatičkim kategorijama: vremenu, licu i broju), dok je s druge strane, na semantičkom nivou nezavisan i prevodi se našim veznikom *i*, naprimjer, *Kapıyı çekip çıktı.*, što je nastalo preoblikom rečenice *Kapıyı çekti ve çıktı*. (Zatvorila je vrata i izašla.).
Potrebno je naglasiti da se prilikom preoblika kopula pomoćnog glagola *imek*, kao i predikativa *var* i *yok* u gerund na *–(y)ip* koristi pomoćni glagol *olmak* (biti, postati), naprimjer,
Koca markette vanilya olup kabartma tozu nasıl olmuyor?
Kako je moguće da u ovolikoj samoposluzi ima vanilije a nema praška za pecivo?

VJEŽBA 20 a

Spojiti naredne rečenice u jednu koristeći gerund na *–(y)ip:*

1. Banu sınıfa girdi. Sırasına oturdu.	1. ....

2.Affedersiniz bir soru soracağım. Sonra çıkacağım.	2. ....
3.Hamza beni görmüş. Selam vermiş.	3. ....
4.Her sabah saçımı yıkıyorum ve çıkıyorum.	4. ....
5.Çocuklar ilk önce ellerinizi yıkayın ve sofraya oturun!	5. ....
6.Umut karısını öptü ve trene bindi.	6.................................

20.2.Veznici (Bağlaçlar)

U turskom jeziku postoje slijedeći veznici:

1. Sastavni veznici: *hem...hem (de)* (i...i), *ne...ne (de)* (ni...ni), *ve* (i)

HEM...HEM

Yeterince param olunca bu bluzun hem sarısını hem mavisini alırım. *Kad budem imala dovoljno novca, kupit ću ovu bluzu i u žutoj i u plavoj boji.*

NE...NE

Haberler çok fena. Ne sen sor ne ben söyleyeyim. *Vijesti su veoma loše. Ne pitaj me da ti ne odgovorim.*

2. Suprotni veznici: *am(m)a* (ali), *ancak* (samo, ali), *de/da* (a, ali), *fakat* (ali), *hâlbuki* (no, međutim), *lakln* (ali), *oysa* (međutim), *yoksa* (inače)

AMA

Annemi arayacaktım ama şarjım bitti. *Htjela sam nazvati majku, ali mi je nestalo baterije.*

Ayvalık'ta güzel bir evleri var ama yılda sadece bir hafta orada kalıyorlar. *Imaju divnu kuću u Ajvaliku, ali tamo borave samo sedam dana godišnje.*

ANCAK

Seninle evlenirim, ancak bir şartım var. *Udat ću se za tebe, ali pod jednim uslovom.*

Burada sigara içmek yasak, ancak terasa çıkıp içebilirsiniz. *Ovdje je zabranjeno pušenje, ali možete izaći na terasu.*

DE

Sağ salim dönsün de isterse bir daha hiç gitmesin. *Neka se samo vrati živ i zdrav pa ako želi, neka više nikada ne ide.*

Havalar ısındı da hâlâ arada bir yağmur yağıyor. *Iako je vrijeme otoplilo, ponekad još uvijek zna pasti kiša.*

FAKAT

Yemeklerin hepsi çok lezzetli, fakat biraz acı olmuş. *Sva su ti jela vrlo ukusna, ali su malo ljuta.*

Spor yapmayı çok seviyorum, fakat vakit bulamıyorum. *Volim se baviti sportom, ali ne nalazim vremena.*

HÂLBUKİ

Gösteri kötü geçti, hâlbuki provalarda çok iyiydik. *Predstava je bila vrlo loša, mada smo na probama bili jako dobri.*

Herkes ona tavır aldı, hâlbuki onun bu olayda hiçbir suçu yok. *Svi su mu zamjerili, premda on nije ništa kriv za to.*

LÂKİN

Yaklaşık bir buçuk saat tartıştık, lâkin hiçbir sonuca varamadık. *Raspravljali smo gotovo sat i pol, ali nismo došli ni do kakvog zaključka.*

Çok güzel bir kadın, lâkin biraz fazla konuşuyor. *Ona je veoma lijepa žena, ali malo previše priča.*

OYSA

Tam zamanında toplantıya yetiştiğimi düşünüyordum, oysa bir gece önce saatler bir saat ileri alınmıştı. *Mislila sam da sam na vrijeme stigla na sastanak, međutim sinoć je sat pomjeren unaprijed.*

Sustum, oysa söylemek istediğim ne çok şey vardı. *Ušutjela sam, a bilo je toliko toga što sam željela reći.*

3. Rastavni veznici: *veya* (ili), *ya* (ili), *ya...ya* (ili...ili), *yahut* (ili), *yoksa* (ili)

YA...YA

Ya oyuncak bebeği ya topu alabilirsin. İkisi birden olmaz! *Možeš kupiti ili lutku ili loptu. Ne može oboje odjednom.*

YAHUT

15 gün içerisinde paranızı iade edebiliriz yahut aldığınız malı başka bir şeyle değiştirebiliriz. *Vaš novac možete u roku od 15 dana dobiti natrag ili robu koju ste kupili možete zamijeniti za nešto drugo.*

Bunu söylemek için aklını kaçırmış olmalı yahut sonuçlarını göze almıştır. *Da bi to rekao, mora da je poludio ili je spreman prihvatiti posljedice.*

YOKSA

Lütfen üzerinizdeki metal eşyaları emanete bırakınız, yoksa sınav salonuna alınmayacaksınız. *Molim vas ostavite obezbjeđenju metalne predmete koje imate kod sebe, inače nećete moći ući u salu za ispite.*

Bana "teyze" mi dedi, yoksa yanlış mı anladım? *Je li mi to rekao „teta", ili sam pogrešno razumjela?*

VJEŽBA 20 b

Upotrijebiti odgovarajuće veznike:
Ya...ya (da) – hem... hem (de) – ne...ne (de)

1.... sen .... Berat tamamen haklı. İkinizin de haksız olduğu taraflar var.	1....................................

2.Geziye ... Uğur ... Turgut katıldı. Ben katılmadım. 2..................................

3.... o ... ben! Bir karar ver artık! 3..................................

4.Ben bir kadında ... güzelliğe ... varlığa bakarım. Zeki olması yeter. 4..................................

5.Adını bilmediğim bir şeyi hayatta ... yerim ... içerim. 5..................................

6.... Tuğçe'nin en iyi arkadaşı geçiniyor, ... arkasından konuşuyor. Ne kadar ayıp! 6..................................

7.... gidelim ... oturalım, öylece ayakta kaldık. 7..................................

BÖLÜM 21

21. Kvazigerundi

Kvazigerundi se razlikuju od gerunda po tome što se ne tvore pomoću sufiksa koji služe samo za tvorbu gerunda (naprimjer, nastavak ***–(y)erek*** služi samo za tvorbu gerunda). Oni se tvore pomoću jednog ili više nastavaka koji služe za tvorbu drugih oblika, ili, pak, sadrže postpozicije kao naredni kvazigerund.

21. 1. Kvazigerund –madan/-meden önce

Ovaj kvazigerund ima fukciju priloške odredbe za vrijeme i prevodi se našom vremenskom rečenicom s veznikom *prije*, naprimjer **buraya gelmeden önce** *prije nego što je došao ovamo*, naprimjer,

Bluzunu çamaşır makinesine atmadan önce yıkama talimatını okumalıydın. *Morala si pročitati uputstvo o održavanju prije nego što si bluzu stavila u mašinu za pranje rublja.;*

Uyumadan önce anneannem bana masal anlatırdı. *Nana/baka mi je pričala bajke prije spavanja.*

21. 2. Kvazigerund –maksızın/-meksizin

Ovaj je kvazigerund istog značenja kao i gerund na ***–meden/-madan*** i u rečenici ima funkciju priloške odredbe za način, naprimjer,

Arkama bakmaksızın ilerledim. *Išla sam ne okrećući se.;*

Son iki gündür durmaksızın kar yağıyor. *Snijeg već dva dana neprestano pada.*

21. 3. Kvazigerund –casına/-cesina

Nastavak *-casına/ -cesine (-çasına/ -çesine)* dodaje se na nominalne i participske osnove (kao što je to slučaj i sa gerundom na *–iken*). U rečenici ima funkciju priloške odredbe za način i komparaciju i prevodi se našom komparativno-načinskom rečenicom s veznikom *kao da*. Često mu se značenje može pojačati partikulom *sanki* (kao da), naprimjer,

1. nominalna osnova + kvazigerund *–cesine*:
Kendi evlerindeymişçesine rahat davrandılar. *Ponašali su se ležerno kao da su u vlastitoj kući.*

2. participska osnova + kvazigerund *–cesine*:
Küçük kız boğazı yırtılırcasına çığlık atıyordu. *Djevočica je vrištala iz sveg glasa.* (doslovno znači *kao da će poderati grlo*)

Çocuklar hayalet görmüşçesine kaçıştılar. *Djeca su se razbježala kao da su ugledala utvaru.*

VJEŽBA 21 a

U narednim rečenicama glagol u zagradi upotrijebiti u odgovarajućem kvazigerundu:

1. Anneannem her akşam ... bir bardak papatya çayı içiyor. (yatmak)	1. ....
2. Yolculuk boyunca hiç ... kitap okudular. (konuşmak)	2. ....

3.Ferhat Şirin'i ... severmiş. (ölmek)	3................................
4.İçeri ... lütfen kapıyı çalınız! (girmek)	4................................
5.Savunmasını önündeki notlara ... verdi. (bakmak).	5................................
6.Çocuk sevincinden ... eve koştu. (uçmak)	6................................
7.Meral hiç ekmek ... rejim yapıyor. (yemek)	7................................
8.Plaja ... mutlaka güneş kremi sürelim. (gitmek)	8................................
9.Dilenci ... bizden para istedi. (yalvarmak)	9................................
10.Kedi ... arabadan kaçıyor. (korkmak)	10................................

21. 4. Kvazigerund –r...-maz

Ovdje se, zapravo, radi o afirmativnom i negativnom obliku prezenta na *–r*, naprimjer, ***gelir gelmez*** (čim dođe), ***duyar duymaz*** (čim čuje). Kao takav ima vremensko značenje i prevodi se našim vremenskim rečenicama s veznikom *kad* ili *čim*. U turskom jeziku ima funkciju priloške odredbe za vrijeme i istog je značenja kao i gerund na ***–(y)ince***, naprimjer,

Uçaktan iner inmez seni ararım. *Čim izađem iz aviona, nazvat ću te.*

Sınav sonuçları açıklanır açıklanmaz burs başvurusu yapacağız. *Čim izađu rezultati ispita, prijavit ćemo se za stipendiju.*

21. 5. Kvazigerund –dıktan sonra/ -dikten sonra

Ovaj kvazigerund tvori se pomoću nastavka za proparticip na –*dik*, nastavka za ablativ i postpozicije **sonra**. Izražava radnju koja se desila prije neke druge glagolske radnje, i prevodi se našom vremenskom rečenicom s veznikom *nakon što*. U rečenici ima funkciju priloške odredbe za vrijeme, naprimjer,

Otele yerleştikten sonra kısa bir şehir turu yaptık. *Nakon što smo se smjestili u hotel, otišli smo u kraći obilazak grada.*;
Diş hekimi kanal tedavisi yaptıktan sonra kaplama için ölçü aldı. *Stomatolog je uzeo otisak za navlaku nakon što je izliječio kanal.*

21. 6. Kvazigerund –dıkça/-dikçe

Ovaj se kvazigerund dobija pomoću nastavaka za proparticip na *–dik* i nastavaka za relativ-ekvativ. Služi za izražavanje komparacije po vremenu i kvantitetu. U rečenici može imati funkciju priloške odredbe mjere vršenja radnje što se prevodi našim komparativnim rečenicama s veznicima *koliko...toliko, što više*. Isto tako može imati funkciju priloške odredbe za vrijeme što se prevodi našom vremenskom rečenicom s veznikom *kad god, uvijek kad, dokle god*. Negirani kvazigerund označava vremensko ograničenje i prevodi se našim vremenskim rečenicama s veznikom *dok ne*.

Yaşadıkça seni seveceğim. *Voljet ću te dok sam živ.*

Fotoğrafını gördükçe sinirim bozuluyor. *Iznerviram se kad god vidim njegovu fotografiju.*

VJEŽBA 21 b

U narednim rečenicama glagol u zagradi upotrijebiti u odgovarajućem kvazigerundu:

1.Çağatay eski sevgilisini ... hemen yolunu değiştirdi. (görmek)	1....................................
2.Bebeği ... sigarayı bıraktı. (doğmak)	2....................................
3.Çocuklar ... daha büyük bir eve ihtiyacımız oluyor. (büyümek)	3....................................
4.Telefon ... uyandım. (çalmak)	4....................................
5.Türkiye'ye ... yeni bir işe başladım. (dönmek)	5....................................
6.Öğretmen, öğrenciler ... sinirleniyor. (gülmek)	6....................................
7.Kitabın ... derhal beni haberdar et! (yayımlanmak)	7....................................
8.Semra gece gece tatlı ... şişmanlıyor. (yemek)	8....................................
9.Üniversiteyi ... büyük bir kutlama yaptık. (bitirmek)	9....................................
10.Futbolcu gol ... bütün stadyum ayağa kalktı. (atmak)	10....................................

[illegible] tvori se [illegible]

[illegible] za ablativ [illegible]

[illegible] se desila [illegible]

[illegible]

[illegible] kada god. Negiran- [illegible] ponavljanje i prevodi se [illegible] dok ne.

[illegible]

[illegible]

BÖLÜM 22

22. Durativ, oblik *mak üzere olmak*, prilozi

22. 1. Durativ

Durativna se forma ne tvori pomoću participa kao ostala glagolska vremena, ali ima funkciju predikata i ima kategoriju vremena. Tvori se pomoću glagolske imenice na ***–mak*** + nastavak za lokativ ***-ta*** + lični nastavci pomoćnog glagola *imek*:

okumak + ta + yım > okumaktayım	*čitam*
okumak + ta + sın > okumaktasın	*čitaš*
okumak + ta + dır > okumaktadır	*čita*
okumak + ta + yız > okumaktayız	*čitamo*
okumak + ta + sınız > okumaktasınız	*čitate*
okumak + ta + dırlar > okumaktadırlar	*čitaju*

Negativni oblik glasi:

oku + ma + mak + ta + yım > okumamaktayım	*ne čitam*
okumamaktasın	*ne čitaš*
okumamaktadır	*ne čita*
okumamaktayız	*ne čitamo*
okumamaktasınız	*ne čitate*
okumamaktadırlar	*ne čitaju*

Upitni oblik:

Okumakta mıyım?	*Čitam li?*
Okumakta mısın?	*Čitaš li?*
Okumakta mıdır?	*Čitaš li?*
Okumakta mıyız?	*Čitamo li?*
Okumakta mısınız?	*Čitate li?*
Okumaktalar mı?	*Čitaju li?*

Postoji i prošlo vrijeme durativa:

okumaktaydım	*čitala sam/čitao sam*
okumaktaydın	*čitala si/čitao si*
okumaktaydı	*čitala je/čitao je*
okumaktaydık	*čitale/čitali smo*
okumaktaydınız	*čitale/čitali ste*
okumaktaydılar	*čitale/čitali su*

Ovaj oblik označava radnju koja je duže trajala u sadašnjosti ili prošlosti. Po svom značenju nalazi se između prezenta na ***-(i)yor*** i prezenta na ***-r*** (odnosno imperfekta na ***–(i)yordu*** i imperfekta na ***-rdi***). Zato se njime izražava trajna radnja i radnja koja se ponavlja, ali se ne mogu izražavati svevremenske činjenice poput prirodnih zakona.

VJEŽBA 22 a

Na glagolske osnove u rečenicama dodati odgovarajuće nastavke za durativ:

1.Ebru 1998'den beri, Fen-Edebiyat Fakültesinde görev yap..	1....................................

2.Vapur iskeleye yanaş...	2..................................
3.Milli Eğitim Bakanlığı uzun zamandır yeni yönetmenliği uygula...	3..................................
4.Attila on iki yaşından beri piyano çal...	4..................................
5.Dekanlık kati surette Temmuz ayından önce tatile izin ver...	5..................................
6.Sen ikiden beri burada otur...?	6..................................

22.2.Oblik –mak üzere olmak

Ovaj oblik tvori se pomoću glagolske imenice na ***–mak + üzere*** + lični nastavci prezenta i perfekta pomoćnog glagola *imek.*

Prezent

çıkmak üzereyim	*samo što nisam izašla/izašao*
çıkmak üzeresin	*samo što nisi izašla/izašao*
çıkmak üzeredir	*samo što nije izašla/izašao*
çıkmak üzereyiz	*samo što nismo izašle/izašli*
çıkmak üzeresiniz	*samo što niste izašle/izašli*
çıkmak üzeredirler	*samo što nisu izašle/izašli*

Upitni oblik:

Çıkmak üzere miyim?	*Spremam li se izaći?*
Çıkmak üzere misin?	*Spremaš li se izaći?*
Çıkmak üzere mi?	*Sprema li se izaći?*
Çıkmak üzere miyiz?	*Spremamo li se izaći?*
Çıkmak üzere misiniz?	*Spremate li se izaći?*
Çıkmak üzereler mi?	*Spremaju li se izaći?*

Perfekt:

çıkmak üzereydim	*spremala sam se izaći/spremao se izaći*
çıkmak üzereydin	*spremala si se izaći/spremao si se izaći*
çıkmak üzereydi	*spremala se izaći/spremao se izaći*
çıkmak üzereydik	*spremale/spremali smo se izaći*
çıkmak üzereydiniz	*spremale/spremali ste se izaći*
çıkmak üzereydiler	*spremale/spremali su se izaći*

Upitni oblik glasi:

Çıkmak üzere miydim?	*Jesam li se spremala/ spremao izaći?*
Çıkmak üzere miydin?	*Jesi li se spremala/spremao izaći?*
Çıkmak üzere miydi?	*Je li se spremala/spremao izaći?*
Çıkmak üzere miydik?	*Jesmo li se spremale/spremali izaći?*
Çıkmak üzere miydiniz?	*Jeste li se spremale/spremali izaći?*
Çıkmak üzere miydiler?	*Jesu li se spremale/spremali izaći?*

Ova forma označava radnju koja je dosegla kulminaciju (koja samo što se ne izvrši), ali se ne izvršava. Ova forma može se koristiti i s kondicionalom, kao i gerundom na *–iken*, naprimjer, **Eğer müdür toplantıya girmek üzereyse biz bekleyebiliriz**. *Ako direktor svakog trena stiže na sastanak, možemo pričekati.*

Ben asansöre binmek üzereyken elektrikler kesildi. *Upravo kad sam ulazila u lift, nestalo je struje.*

VJEŽBA 22 b

Glagole u zagradi upotrijebiti u formi *–mek/mak üzere*:

1.Ben eve geldiğimde Timur ... (çıkmak)	1.................................
2.Ertan üniversiteden mezun olduğunda Meral ... (evlenmek)	2.................................
3.Anne, acele et misafirler... (gelmek).	3.................................
4.Eğer siz ... (gitmek) biz size mani olmayalım.	4.................................
5.Bebek ... (uyumak) çok huysuzlaşıyor.	5.................................

22.3. Prilozi (Zarflar)

Prilozi pobliže određuju glagolsku radnju, ali mogu pobliže odrediti i pridjev ili neki drugi prilog (naprimjer, Lijepo govori; vrlo lijepa; Jako lijepo govori.). U priloge za način u turskom jeziku (koji odgovaraju na pitanje *kako?*) spadaju reduplicirani oblici poput ***ağır ağır*** (sporo), oblici s nastavkom ***–çe/-ça, -ce/-ca*** poput ***epeyce*** (prilično), oblici s instrumentalom ***eliyle*** (rukom).

U načinske priloge (tačnije rečeno, zamjeničke načinske priloge) spadaju ***böyle*** (ovako), ***şöyle*** (tako) i ***öyle*** (onako), a susreću se i prošireni oblici poput ***böylece, şöylece i öyiece.*** U priloge za količinu i mjeru koji odgovaraju na pitanje *koliko?* spadaju ***bu kadar*** (ovoliko), ***şu kadar*** (toliko), ***o kadar*** (onoliko), ***iki defa*** (dva puta), ***iki kat, iki misli*** (dva puta), prilozi za aproksimaciju ***aşağı yukarı*** (manje-više, doslovno znači *gore-dolje*), prilozi mjere ***az*** (malo), ***biraz*** (malo), ***fazla*** (suviše).

U priloge za mjesto koji odgovaraju na pitanje *gdje? kamo? odakle?* spadaju ***içeri*** + nastavci za lokativ, ablativ ili, pak, dativ (unutra), ***dışarı*** + nastavci za lokativ, ablativ, ili, pak, dativ (napolju), ***yukarı*** + nastavci za lokativ, ablativ ili, pak dativ (gore), ***aşağı*** + nastavci za lokativ, ablativ, ili, pak, dativ (dolje). Tu spadaju i izrazi ***bura + da*** > ***burada*** (ovdje), ***şura + da > şurada*** (tamo), ***ora + da > orada*** (onamo). Oni mogu dobiti i nastavke za dativ i ablativ **(buradan, oraya).**

U priloge za vrijeme koji odgovaraju na pitanje *kada?* spadaju ***şimdi*** (sada), ***daha/henüz*** (još ne), ***hemen*** (odmah), ***sonra*** (poslije), ***asla*** (nikad), ***hâlâ*** (još uvijek), ***erkenden*** (rano).

F

BÖLÜM 23

23. Forma mogućnosti i nemogućnosti, ostale analitičke forme

23. 1. Forma mogućnosti i nemogućnosti (Yeterlik Kipi)

Analitičke forme predstavljaju oblike kojima se izražavaju modalne i vidske karakteristike glagolske radnje. Prvi dio sadržava glagolsku osnovu + nastavak (za gerund) *–(y)e/-(y)a,* a drugi okazionalno-pomoćni glagol (glagol koji je inače punoznačan, a samo u određenoj prilici služi kao pomoćni). Prilikom tvorbe forme mogućnosti kao okazionalno-pomoćni služi glagol ***bilmek*** (znati):

oku + ya + bilmek > okuyabilmek	*moći čitati*	**okuyabilirim**	*mogu čitati*
yüz + e + bilmek > yüzebilmek	*moći plivati*	**yüzebilirsin**	*možeš plivati*

Ova forma pokazuje da je subjekt radnje sposoban da izvrši određenu glagolsku radnju.

No, ovom se formom može izraziti i to da subjekt može i da ne izvrši određenu radnju, gdje je osnovni glagol negiran negacijom ***–me/-ma***:

oku + ma + ya + bilmek	*moći ne pročitati*	**okumayabilir**	*može i da ne pročita*

Forma nemogućnosti tvori se tako da se na glagolsku osnovu doda nastavak *–(y)e/-(y)a*, a potom nastavak za negaciju *-me/-ma*:

oku + ya + ma + mak > okuyamamak	*ne moći čitati*	**okuyamam**	*ne mogu čitati*
yüz + e + me + mek > yüzememek	*ne moći plivati*	**yüzemezsin**	*ne možeš plivati*

VJEŽBA 23 a

U narednim rečenicama upotrijebiti formu mogućnosti / nemogućnosti:

1.Bugün ikramiye aldım. Sana yemek ... Ne dersin? (ısmarlamak)	1....................................
2.Sana zahmet, bir bardak su ...? (getirmek)	2....................................
3.Cep telefonum evde kalmış. Seninkini ...? (kullanmak)	3....................................
4.Bu akşam belki hep beraber dışarıya ... (çıkmak).	4....................................
5.Tuzluğu ... ... lütfen? (uzatmak)	5....................................
6.Affedersiniz, saati ... ...? (öğrenmek)	6....................................
7.Araba kullanmayı sana Fuat ... (öğretmek)	7....................................
8.Henüz ... (karar vermemek). Bu yaz Brezilya'ya ... (gitmek)	8....................................

23. 2. Forma –(y)a + durmak i –(y)ip durmak

Ovdje je okazionalno-pomoćni glagol **durmak** (stajati), a forma označava trajnost ili višekratnost glagolske radnje, naprimjer,

Yemek fırında pişedursun biz seninle bir el kağıt oynayalım. *Neka se jelo i dalje peče u pećnici a mi ćemo odigrati partiju karata.;*
Musluk damlatıp duruyor bir tamirci çağırmak lazım. *Slavina stalno curi, trebalo bi pozvati majstora.*

23. 3. Forma –(y)a + gelmek

Ovdje je okazionalno-pomoćni glagol **gelmek** (doći), a forma označava trajnost i uobičajenost vršenja glagolske radnje, naprimjer,

Endüstri Devrimi'nden bu yana bu tür hadiseler olagelmiştir. *Takvi su događaji učestali od Industrijske revolucije.*

23. 5. Forma –(y)ip gitti, -di gitti

Označava svršenost glagolske radnje, dok forma *–miş gitmiş* označava rezultativnost, naprimjer,
Sen bunları dert etme! Bak her şey bitti gitti. Geleceğe bak artık. *Ti se ne brini o tome. Vidi, sve je bilo i prošlo. Okreni se budućnosti.*
Kızımızın doğduğu gün daha dün gibi. Bak şimdi evleniyor, yuvadan uçup gidiyor.
Kao da je jučer bilo kad nam se rodila kćerka. A vidi, sad se udaje, odlazi iz našeg doma.

23. 6. Forma –(y)ip kalmak, -(y)a kalmak i –miş kalmak

Izražava trajnu radnju koja na taj način prelazi u stanje, naprimjer,

Türker televizyonun önünde uyuyup kaldı. *Türker je zaspao pred televizorom.*

Bütün gece bilgisayarın başında oturmuş kalmış. *Cijelu je noć ostala sjediti za kompjuterom.*

23. 7. Forma –(y)a + yazmak

Ovdje je okazionalno-pomoćni glagol glagol **yazmak** (ne znači *pisati* već je u starijem jeziku značio *pogriješiti).* Formom se izražava kritična tačka do koje određena radnja dospijeva ali se ne izvršava. Prevodi se našim izrazom *umalo da ne,* naprimjer,

Haberi duyduğumda korkudan öleyazdım. Allahtan ki, aslı yokmuş. *Kada sam čula vijest, umalo da nisam umrla od straha. Hvala Bogu da nije bila tačna.*

23. 8. Forma –(y)i + vermek

Okazionalno-pomoćni glagol jeste glagol **vermek** (dati), a izražava se brzina i trenutačnost izvršenja određene glagolske radnje, naprimjer,

Maşallah gelininizin eli pek çabuk, beş dakikada yiyecek birşeyler hazırlayıverdi. *Mašallah, snaha vam je brze i spretne ruke, za pet je minuta spremila nešto za jelo.*

VJEŽBA 23 b

U narednim rečenicama upotrijebiti odgovarajuću analitičku formu:

YAPADUR	DÜŞE-YAZDI	KAÇIVERİR	ŞAŞIP KALDIM	TUTUŞ-TURUP GİTTİ
DAMLAYIP DURUYOR	YOK OLUP GİTTİ	GİDİP GELİ-YORUM	DÖKE-YAZDI	BAKA – KALDILAR

1.Musluk bozulmuş, --- ----. 1......................................
2.Çocuk yaşlı adama çarpınca adamcağız --- ---- . 2......................................
3.Sihirbaz bir anda ---- ----. Bütün seyirciler ağızları açık -- -- ---- . 3......................................
4.Sen yemeği --- ---- , ben bakkala bir --- ---- . 4......................................
5.Garsonun ayağı takılınca elindeki kahveyi --- ----. 5......................................
6.Patron onca dosyayı elime --- ----. 6......................................
7.Üç ayda öyle güzel Fransızca öğrenmiş ki ---- ---- . 7......................................
8.Önce pencereyi kapatmalı, sonra kafesin kapağını açmalısın; yoksa, kanarya ---- . 8......................................

VJEŽBA 23 b

formu:

YAPAQUR DÜŞE- KAÇIVERİR ŞAŞIP TUTUŞ-
YAZDI KALDIM TURUN

DAMLAYIP YOK GİDİP DÖKE-
DURUYOR OLUP GELİ- YAZDI KALDILAR

1.Musluk bozulmuş, --- ----. 1...

2 Çocuk yaşlı adama çarpınca 2...

Bütün seyirciler ağızları açık --

5.Garsonun ayağı takılınca

elindeki kahveyi --- ----.

6.Patron önce dosyayı elime

7.Üç ayda öyle güzel

öğrenmiş ki --- ----

8...

açmalısın; yoksa, kanarya

BÖLÜM 24

24. Glagolska stanja: pasiv i refleksiv

24. 1. Pasiv (Edilgen Eylem)

Glagolskim stanjem označava se odnos subjekta prema objektu radnje. Glagolska se stanja u turskom jeziku realiziraju određenim nastavcima koji se dodaju na glagolsku osnovu. Pasiv se u bosanskom jeziku tvori pomoću glagola *biti* i trpnog pridjeva, naprimjer, *biti pozvan*, *biti odbijen*. U turskom jeziku nastavci za pasiv mogu biti različiti, ovisno od toga kako se završava glagolska osnova:

1. ***-ıl, -il, -ul, -ül*** ako se glagolska osnova završava na konsonant, osim na konsonant „l“, naprimjer, **yaz + ıl + mak > yazılmak** *biti napisan*
sev + il + mek > sevilmek *biti voljen*
unut + ul + mak > unutulmak *biti zaboravljen.*
üt + ül + mek > ütülmek *biti ispeglan*

2. ***-ın, -in, -un, -ün*** ako se glagolska osnova završava na konsonant „l“, naprimjer,
al + ın + mak > alınmak *biti uzet*
bil + in + mek > bilinmek *biti poznato*
bul + un + mak > bulunmak *biti nađeno, nalaziti se*
böl + ün + mek > bölünmek *biti podijeljen*

3. ***-n*** ako se glagolska osnova završava na vokal, naprimjer,
oku + n + mak > okunmak *biti čitan, čitati se*

bekle + n + mek > beklenmek *biti očekivan, čekati se*

4. *-n* + *il* ako se želi naglasiti pasivno značenje jer nastavak *–n* služi i za tvorbu refleksiva, naprimjer, **ye + n + ii + mek > yenilmek** *biti za jelo.*

Razlika između pasiva i refleksiva najbolje se vidi kod direktno prelaznih glagola (koji imaju direktan objekt u akuzativu), naprimjer,
giymek (obući), pasiv: *giyilmek* (biti obučen) i refleksiv: *giyinmek* (obući se).
Primjeri koji slijede pokazuju razliku aktiva, refleksiva i pasiva glagola *görmek* (vidjeti):
Dedemin gözleri yakını da uzağı da iyi görmüyor. *Moj djed ne vidi ni blizu ni daleko.*
Üç ay deniz yolcuğundan sonra nihayet kara göründü. *Konačno se nakon tri mjeseca plovidbe morem ukazalo kopno.*
Bütün raporlar görüldü ve bir karara varıldı. *Svi su izvještaji pregledani i donesena je odluka.*

Prilikom preoblike aktivne rečenice u pasivnu, direktni objekt aktivne rečenice postaje gramatički subjekt a glagol postaje pasivni glagol, naprimjer,
Mustafa mektubu yazdı. *Mustafa je napisao pismo.*
Mektup yazıldı. *Pismo je napisano.*

Logički (stvarni) subjekt pasivnih rečenica izražava se u turskom jeziku na dva načina:

1. pomoću relativa – ekvativa, naprimjer,
İsteğiniz fakültemizce kabul edildi. *Vaša je molba prihvaćena od strane našeg fakulteta.*

2. ablativom riječi *taraf* (strana) koja stoji u drugoj genitivnoj vezi s imenicom koja označava logički subjekt, naprimjer,
İsteğiniz fakültemiz tarafından kabul edildi. *Vaša je molba prihvaćena od strane našeg fakulteta.*

Kao što se vidi iz primjera, u našem se jeziku logički subjekt izražava konstrukcijom *od strane.*
Pasivne rečenice su mnogo više zastupljene u turskom nego u bosanskom jeziku i, kad god je to moguće, treba ih prevoditi našim aktivnim rečenicama.

VJEŽBA 24 a

Naredne rečenice preoblikovati u pasivne:

1.Shakespeare *Hamlet'i* yazdı.	1. Hamlet Shakespeare tarafından yazıldı ....
2.Birleşmiş Milletler, Filistin'e ilaç, gıda ve inşaat malzemesi yardımı göndermekte.	2..................................
3.Babam bu evi 1926 yılında inşa etmiş.	3..................................
4.Ünlü tekstil markaları, ürünlerini Hindistan'da üretiyor.	4..................................
5.Amerika'yı kim keşfetti?	5..................................
6.Türkiye'de insanlar bol bol yoğurt tüketir.	6..................................
7.İstanbul Büyükşehir Belediyesi Haziran'da büyük bir konser verecek.	7..................................
8.Uçakta emniyet kemerinizi çıkarmamalısınız.	8..................................

24. 2. Refleksiv (Dönüşlü Eylem)

Refleksiv ili povratni lik pokazuje da je subjekt radnje ujedno i njen objekt. U našem se jeziku ovi glagoli tvore pomoću povratne zamjenice *sebe*, odnosno *se*, naprimjer, *obući se*,

kupati se, češljati se. U turskom se jeziku refleksiv realizira pomoću sljedećih nastavaka:

1. ***-ın, -in, -un, -ün*** ako se glagolska osnova završava na konsonant:

bakmak (gledati), **bak + ın + mak > bakınmak** *osvrtati se oko sebe,*
giymek (obući), **giy + in + mek > giyinmek** *obući se*
bulmak (naći), **bul + un + mak > bulunmak** *nalaziti se*
görmek (vidjeti) **gör + ün + mek > görünmek** *pokazati se*

2. ***-n*** ako se glagolska osnova završava na vokal. Ovdje postoji prožimanje pasiva i refleksiva:
yıkamak (prati), **yıka + n+ mak > yıkanmak** *prati se* (refleksiv) i *biti opran* (pasiv).

Neki glagoli nemaju aktivni lik, već samo refleksivni kao naprimjer, ***evlenmek*** (udati se/oženiti se), ne postoji glagol ***evlemek.***

Kod nekih glagola dolazi do promjene značenja, naprimjer, kod glagola ***sevmek*** (voljeti) refleksiv glasi ***sevinmek*** i znači *obradovati se.*

Zanimljivo je da neki glagoli u refleksivu u turskom jeziku mogu imati direktan objekt u akuzativu, naprimjer,
Erdal sarı kravatını takındı. *Erdal je stavio svoju žutu kravatu.*

Još neki primjeri refleksiva:
Aynanın karşısına geçip saatlerce tarandım. *Stala sam pred ogledalo i satima se češljala.*
Çok fazla koku sürünüyorsun; burnumuzun direği kırılacak. *Stavljaš previše parfema, ugušit ćemo se.*

VJEŽBA 24 b

U narednim rečenicama upotrijebiti odgovarajuće glagole iz tabele:

süslenmek	Sevinmek	giyinmek
beslenmek	Kapanmak	yıkanmak

1. Ablam mezuniyet töreni için saat beşten beri ... — 1.....................................
2. Gelecek ay ben üniversite sınavını kazanmak için uzun süre odama ... — 2.....................................
3. Askerler bu sabah tatbikat için kamuflaj kıyafetlerini ... — 3.....................................
4. Ceyda her sabah okuldan önce ... ve evden çıkar. — 4.....................................
5. Dün abimin atanma haberine ailece ... — 5.....................................
6. Çiftlikte her sabah atlar arpa ile ... — 6.....................................

[illegible]

konsekom [illegible]

sebe, [illegible]

bulmak (naći), [illegible]

[illegible]

BÖLÜM 25

25. Glagolska stanja: reciprocitativ i faktitiv-kauzativ

25.1. Reciprocitativ (İşteş Eylem)

Glagolskim stanjem ili likom reciprocitativa izražava se da određenu radnju vrši više subjekata istovremeno, ili je vrše uzajamno i zajedno. U našem jeziku refleksivno–recipročni glagoli tvore se pomoću povratne zamjenice *sebe*, odnosno *se*, naprimjer, *pozdravljati se, dopisivati se*. U turskom jeziku reciprocitativ se tvori pomoću sljedećih nastavaka:

1. **-ş** kad se glagolska osnova završava na vokal, naprimjer, **anla + ş + mak > anlaşmak** *sporazumjeti se*.

2. **-ış, -iş, -uş, -üş** kad se glagolska osnova završava na konsonant, naprimjer,

yaz + ış + mak > yazışmak *dopisivati se*
bul + uş + mak > buluşmak *naći se*
gör + üş + mek > görüşmek *vidjeti se*

Ovim se likom, kao što je već rečeno, označava da glagolsku radnju vrše minimalno dva subjekta, naprimjer,
Kuşlar uçuştu. *Ptice su se razletjele.*
Çocuklar kaçışıyor. *Djeca su se razbježala.*

Međutim neki glagoli s nastavkom za reciprocitativ dobijaju sasvim novo značenje, naprimjer, ***gelmek*** (doći) ***gelişmek*** (razviti se), ***almak*** (uzeti) ***alışmak*** (navići se) i slično.

VJEŽBA 25 a

U naredne rečenice uvrstiti odgovarajući glagol:

kucaklaşmak	Çakışmak	atışmak
araşmak	Buluşmak	dalaşmak

1.Yarın saat sekizde müzenin önünde ..., geç kalmayın! 1.................................
2.Rüyamda rahmetli babaannemle ... 2.................................
3.İki köpek sokağın ortasında dakikalarca ... 3.................................
4.İki yazar gazete köşelerinden birbirleriyle ... 4.................................
5.Son kararı vermek için yarın seninle ... 5.................................
6.Edebiyat dersimle pedagoji dersim ... 6.................................

25. 2. Faktitiv-kauzativ (Ettirgen Eylem)

Faktitiv i kauzativ u turskom jeziku imaju iste nastavke, ali se razlikuju po tome što faktitivni (učinski) postaju jednostruko prelazni (dobivaju direktni objekt). U našem se jeziku to ostvaruje na različite načine:
glagoli od pridjevskih osnova, naprimjer, *crn, crniti*; glagoli s različitim prefiksima, naprimjer, *razljutiti*; kao i pomoću posebnih riječi, naprimjer, *umrijeti : ubiti.*

Kauzativ (uzročni) predstavlja dvostruko prelazne glagole: radnju vrši neko drugi na poticaj subjekta. Na našem jeziku kauzativ se realizira glagolima *učiniti, dati, natjerati.* Faktitiv i kauzativ tvore se istim nastavcima i oni glase:

1. ***-dır, -dir, -dur, -dür*** ako se glagolska osnova završava na konsonant, naprimjer,

yaz + dır + mak > yazdırmak	*dati da napiše*
sev + dir + mek > sevdirmek	*učiniti da voli*
dur + dur + mak > durdurmak	*zaustaviti*
gül + dür + mek > güldürmek	*nasmijati*

Ukoliko se glagolska osnova završava na bezvučni konsonant, nastavci su ***-tır, -tir, -tur, -tür.***

2. ***-ır, -ir, -ur, -ür*** ako se glagolska osnova završava na konsonante „ç“, „ğ“, „ş“ „t“ i „y“, naprimjer,

uç + ur + mak > uçurmak	*puštati da leti*
doğ + ur + mak > doğurmak	*roditi*
piş + ir + mek > pişirmek	*kuhati*
bat + ır + mak > batırmak	*potopiti*
duy+ ur + mak > duyurmak	*razglasiti*

3. ***-er/-ar*** kad se glagolska osnova završava na „k“, „t“ i „p“, naprimjer,

çık + ar + mak > çıkarmak	*izvaditi*
gid + er + mek > gidermek	*otkloniti*
kop + ar + mak > koparmak	*otkinuti*

4. ***-ıt –it –ut, -üt*** kod nekih glagola čija se osnova završava na „k“ i „z“, naprimjer,

sark + ıt + mak > sarkıtmak	*spuštati*
toz + ut + mak > tozutmak	*zaprašiti*

5. ***-t*** ako se glagolska osnova završava na vokal ili konsonante „l“ i „r“, naprimjer,

yürü + t + mek > yürütmek	*voditi*
şımar + t + mak > şımartmak	*razmaziti*

VJEŽBA 25 b

U narednim rečenicama upotrijebiti odgovarajuće glagole iz tabele:

Durdurmak	astırmak	bitirmek
Dondurmak	kestirmek	yaşatmak

1.Padişah, suçluyu kent meydanında yüzlerce insanın önünde ...	1....................................
2.Her yıl annem yaz meyvelerini buzlukta ...	2....................................
3.Polis, kanun kaçağının arabasını ...	3....................................
4.Atatürk'ün anısını ... için kabrine bir mozole dikildi.	4....................................
5.Esra, saçlarını mahalledeki kuaföre ... Çok da güzel olmuş.	5....................................
6.Semra'nın çevirisini iki aya kadar ... lazım.	6....................................

BÖLÜM 26

26. Složena glagolska vremena (Birleşik Zamanlar) imperfekt na –(i)yordu i imperfekt na –rdi, pluskvamperfekt, futur perfekta i modalnost na imiş

26. 1. Imperfekt na –(i)yordu (Şimdiki Zamanın Hikâyesi)

Ovo se složeno glagolsko vrijeme tvori tako što se na particip prezenta na *–(i)yor* doda perfekt *idi*:

Glagolska osnova + particip na *–(i)yor* + perfekt *idi*

yaşa + yor + dum > yaşıyordum	*življeh, živjela sam/živio sam*
yaşa + yor + dun > yaşıyordun	*življaše, živjela si/živio si*
yaşa + yor + du > yaşıyordu	*življaše, živjela je/živio je*
yaşa + yor + duk > yaşıyorduk	*življesmo, živjele/živjeli smo*
yaşa + yor + dunuz > yaşıyordunuz	*življeste, živjele/živjeli ste*
yaşa + yor + lardı > yaşıyorlardı	*življehu, živjele/živjeli su*

Kod negativne paradigme nastavak za negaciju *–me/-ma* dolazi na glagolsku osnovu:

yaşamıyordum	*ne živjeh, nisam živjela/živio*
yaşamıyordun	*ne živješe, nisi živjela/živio*
yaşamıyordu	*ne živješe, nije živjela/živio*
yaşamıyorduk	*ne živjesmo, nismo živjele/živjeli*
yaşamıyordunuz	*ne živjeste, niste živjele/živjeli*
yaşamıyorlardı	*ne živjehu, nisu živjele/živjeli*

Upitni oblik glasi:

Yaşıyor muydum?	*Živjeh li? Jesam li živjela/živio?*
Yaşıyor muydun?	*Živješe li? Jesi li živjela/živio?*
Yaşıyor muydu?	*Živješe li? Je li živjela/živio?*
Yaşıyor muyduk?	*Živjesmo li? Jesmo li živjele/živjeli?*
Yaşıyor muydunuz?	*Živjeste li? Jeste li živjele/živjeli?*
Yaşıyor muydular/yaşıyorlar mıydı?	*Živjehu li? Jesu li živjele/živjeli?*

Ovaj se imperfekt naziva i imperfekt I. Označava prošlu nesvršenu radnju (koja je trajala izvjesno vrijeme u prošlosti), gdje je naglašena dinamičnost glagolske radnje.
Ovo se glagolsko vrijeme na naš jezik može prevesti imperfektom koji je stilski markiran. Prikladnije je prevesti ga perfektom i to nesvršenim vidom.

26. 2. Imperfekt na –rdi (Geniş Zamanın Hikâyesi)

Tvori se tako što se na glagolsku osnovu doda nastavak za particip prezenta na *–r*, a potom perfekt *idi*:
Glagolska osnova + nastavak za particip prezenta na *–r* + perfekt *idi*

ye + r + dim > yerdim	*jela bih/jeo bih*
ye + r + din > yerdin	*jela bi/jeo bi*
ye + r + di > yerdi	*jela bi/jeo bi*
ye + r + dik > yerdik	*jele/jeli bismo*
ye + r + diniz > yerdiniz	*jele/jeli biste*
ye + r + diler > yerdiler/yerlerdi	*jele/jeli bi*

Negativna paradigma glasi:

ye + mez + dim > yemezdim	*ne bih jela/jeo*
ye + mez + din > yemezdin	*ne bi jela/jeo*
ye + mez + di > yemezdi	*ne bi jela/jeo*
ye + mez + dik > yemezdik	*ne bismo jele/jeli*
ye + mez + diniz > yemezdiniz	*ne biste jele/jeli*
ye + mez + diler > yemezdiler/yemezlerdi	*ne bi jele/jeli*

Upitna paradigma glasi:

Yer miydim?	*Bih li jela/jeo?*
Yer miydin?	*Bi li jela/jeo?*
Yer miydi?	*Bi li jela/jeo?*
Yer miydik?	*Bismo li jele/jeli?*
Yer miydiniz?	*Biste li jele/jeli?*
Yer miydiler/ Yerler miydi?	*Bi li jele/jeli?*

Ovaj se imperfekt naziva i imperfektom II. Označava nesvršenu prošlu radnju koja prelazi u svojstvo. Kako prezent na *–r* ima značenje namjere, tako se imperfekt na *–rdi* može prevoditi našim potencijalom I, naprimjer, **Yerdim.** *Pojela/Pojeo bih.* Isto

tako, imperfekt na *–rdi* može se prevoditi i našim nesvršenim perfektom.

VJEŽBA 26 a

U narednim rečenicama upotrijebiti odgovarajući oblik imperfekta I i II:

1. Ben bir odada ders çalışırken kardeşim yan odada gitar ... (çalmak)	1. ....
2. Ben çocukken elma şekerini çok ... (sevmek)	2. ....
3. Sen buraya hiç ..., neden geldin? (uğramak)	3. ....
4. Geçen yıl bu zamanlar hava öyle sıcaktı ki sürekli klimayı ... (çalıştırmak)	4. ....
5. Demek, Demet senin kardeşin; bunu ... (bilmek)	5. ....
6. Biz lisedeyken her cuma akşamı tiyatroya ... (gitmek)	6. ....

26. 3. Pluskvamperfekt (Belirli ve Belirsiz Geçmiş Zamanın Hikâyesi)

U turskom jeziku postoje dva pluskvamperfekta. Prvi je pluskvamperfekt na *–mişti* koji se tvori tako što se na glagolsku osnovu doda particip perfekta na *–miş* a potom perfekt *idi.*
Glagolska osnova + particip perfekta na *–miş* + perfekt *idi*

ver + miş + tim > vermiştim *bijah dala/dao, bila sam dala/bio sam dao*
ver + miş + tin > vermiştin *bijaše dala/dao, bila si*

	dala/bio si dao
ver + miş + ti > vermişti	*bijaše dala/dao, bila je dala/ bio je dao*
ver + miş + tik > vermiştik	*bijasmo dale/dali, bile/bili smo dale/dali*
ver + miş + tiniz > vermiştiniz	*bijaste dale/dali, bile/bili ste dale/dali*
ver + miş + tiler > vermiştiler / vermişlerdi	*bijahu dale/dali, bile/bili su dale/dali*

Negativni oblik glasi:

vermemiştim	*ne bijah/nisam bio dao/bila /dala*
vermemiştin	*ne bijaše/nisi bio dao/bila dala*
vermemişti	*ne bijaše/nije bio/bila dao/dala*
vermemiştik	*ne bijasmo/nismo bili/bile dali/dale*
vermemiştiniz	*ne bijaste /niste bili/bile dali/dale*
vermemiştiler /vermemişlerdi	*ne bijahu /nisu bili/bile dali/dale*

Upitni oblik glasi:

Vermiş miydim?	*Bijah li/jesam li bila/bio dala/ dao?*
Vermiş miydin?	*Bijaše li/jesi li bila/bio dala/dao?*
Vermiş miydi?	*Bijaše li/je li bila/bio dala/dao?*
Vermiş miydik?	*Bijasmo li dale/dali?/Jesmo li bile/bili dale/dali?*
Vermiş miydiniz?	*Bijaste li dale/dali?/Jeste li bile/bili dale/dali?*
Vermiş miydiler? / Vermişler miydi?	*Bijahu li dale/dali?/Jesu li bile/bili dale/dali?*

Pluskvamperfekt označava radnju koja se desila prije neke druge prošle radnje. Također, može označavati radnju koja je prethodila momentu govora i to onu koja se neočekivano dogodila, kao i radnju čiji se rezultati poništavaju u momentu govora. Može se prevoditi našim perfektom, ili, pak, pluskvamperfektom koji je stilski markiran i rjeđe se koristi u našem jeziku.
Što se tiče pluskvamperfekta na ***–diydi***, on se tvori tako što se na glagolsku osnovu doda nastavak za perfekt na ***–di*** a potom perfekt *idi*. Ovaj se oblik rjeđe koristi jer ga potiskuje pluskvamperfekt na ***–mişti***, koji ima gotovo ista značenja.

Afirmativni oblik glasi:

bil + di + ydim > bildiydim	*bijah znala/znao, bila sam znala/bio sam znao*
bil + di + ydin > bildiydin	*bijaše znala/znao, bila si znala/bio si znao*
bil + di + ydi > bildiydi	*bijaše znala/znao, bila je znala/bio je znao*
bil + di + ydik > bildiydik	*bijasmo znale/znali, bile/bili smo znale/znali*
bil + di + ydiniz > bildiydiniz	*bijaste znale/znali, bile/bili ste znale/znali*
bil + di + ydiler > bildiydiler/ bil + diler + di > bildilerdi	*bijahu znale/znali, bile su znale/bili su znali*

Negativni oblik:

bilmediydim *ne bijah znala/znao, nisam bila znala/bio znao*
bilmediydin
bilmediydi
bilmediydik
bilmediydiniz
bilmediydiler/bilmedilerdi

Upitni oblik glasi:

Bildi miydim? *Bijah li znala/znao, jesam li bila znala/bio znao?*
Bildi miydin?
Bildi miydi?
Bildi miydik?
Bildi miydiniz?
Bildi miydiler?/Bildiler miydi?

26. 4. Futur perfekta na –(y)acaktı (Gelecek Zamanın Hikâyesi)

Tvori se tako što se na glagolsku osnovu doda nastavak za particip futura *–(y)acak* a potom perfekt *idi.*
Glagolska osnova + *(y)acak* + perfekt *idi*

sor + acak + tım > soracaktım	*htjela sam pitati/htio sam pitati*
sor + acak + tın > soracaktın	*htjela si pitati/htio si pitati*
sor + acak + tı > soracaktı	*htjela je pitati/htio je pitati*
sor + acak + tık > soracaktık	*htjele/htjeli smo pitati*
sor + acak + tınız > soracaktınız	*htjele/htjeli ste pitati*
sor + acak + tılar > soracaktılar / soracaklardı	*htjele/htjeli su pitati*

Negativni oblik glasi:

sormayacaktım	*nisam htjela pitati/nisam htio pitati*
sormayacaktın	*nisi htjela pitati/nisi htio pitati*
sormayacaktı	*nije htjela pitati/nije htio pitati*
sormayacaktık	*nismo htjele/htjeli pitati*
sormayacaktınız	*niste htjele/htjeli pitati*

sormayacaktılar / sormayacaklardı	*nisu htjele/htjeli pitati*

Upitni oblik:

Soracak mıydım?	*Jesam li htjela/htio pitati?*
Soracak mıydın?	*Jesi li htjela/htio pitati?*
Soracak mıydı?	*Je li htjela/htio pitati?*
Soracak mıydık?	*Jesmo li htjele/htjeli pitati?*
Soracak mıydınız?	*Jeste li htjele/htjeli pitati?*
Soracak mıydılar? / Soracaklar mıydı?	*Jesu li htjele/htjeli pitati?*

Ovo glagolsko vrijeme označava namjeru, htijenje, potrebu da se neka glagolska radnja izvrši. Također, označava radnju koja je u prošlosti bila namjeravana, ali ne i ostvarena.

26.5. Modalnost na imiş (Geniş, Şimdiki ve Belirli ve Belirsiz Geçmiş Zamanın Rivâyeti)

Kada se perfekt *imiş* doda na participske i modalne osnove, dobija se modalnost na *imiş*. Ova modalnost na *imiş* može imati sva značenja koja nosi perfekt na *–miş*, a koje će značenje biti u konkretnom slučaju zavisit će od konteksta, naprimjer,
Ben bebekken sürekli ağlarmışım. *Kad sam bila beba, stalno sam plakala.*
Bahar'dan bir e-posta aldım; haftaya evleniyormuş. *Dobila sam e-mail od Bahar, udaje se sljedeće sedmice.*
Hava raporuna göre bu akşam şiddetli yağmur yağacakmış. *Prema vremenskoj prognozi, večeras će padati jaka kiša.*
Doktora göre günde en az beş öğün yemek yemeliymişiz. *Prema doktoru, dnevno bismo morali jesti najmanje pet obroka.*

VJEŽBA 26 b

U narednim rečenicama upotrijebiti odgovarajući predikat:
içiyormuş.
kalacakmış? Sana söyledi mi?
bulabilmiş.
başlayacakmış
görmemişmiş. Resmen yalan söylüyor.
bilmiyor muymuş?

1.Havva Artvin'de kaç gün	1....................................
2.Aylin pazartesinden itibaren rejim yapmaya	2....................................
3.Onur'un babası günde iki paket sigara	3....................................
4.Bu akşam yemeğe misafir geleceğini	4....................................
5.Serkanlar konsere çok zor yer	5....................................
6.Fikret'i hayatında hiç	6....................................

BÖLÜM 27

27. Kondicional, pogodbene rečenice

27.1. Kondicional (Dilek, Şart Kipi)

Tvori se dodavanjem kondicionalnog nastavka *–se/-sa* na glagolsku osnovu, nakon čega se dodaju lični nastavci II tipa:

yaz + sa + m > yazsam	*da napišem/kad bih napisala/napisao*
yaz + sa + n > yazsan	*da napišeš/kad bi napisala/napisao*
yaz + sa > yazsa	*da napiše/kad bi napisala/napisao*
yaz + sa + k > yazsak	*da napišemo/kad bismo napisale/napisali*
yaz + sa + nız > yazsanız	*da napišete/kad biste napisale/napisali*
yaz + sa + lar > yazsalar	*da napišu/kad bi napisale/napisali*

Negacija se tvori dodavanjem sufiksa *–ma/-ma* direktno na glagolsku osnovu:

yaz + ma + sa + m > yazmasam	*da ne napišem/kad ne bih napisala/napisao*
yaz + ma + sa + n > yazmasan	*da ne napišeš/kad ne bi napisala/napisao*
yaz + ma + sa > yazmasa	*da ne napiše/kad ne bi napisala/napisao*
yaz + ma + sa + k > yazmasak	*da ne napišemo/kad ne bismo napisale/napisali*

yaz + ma + sa + nız > yazmasanız	*da ne napišete/kad ne biste napisale/napisali*
yaz + ma + sa + lar > yazmasalar	*da ne napišu/kad ne bi napisale/napisali*

Upitni se oblici rijetko susreću: **Yazsam mı?** *Da li da napišem?*

Postoji i kondicional za prošlost koji se tvori dodavanjem perfekta *idi* na kondicionalnu osnovu *–se/-sa*:

yazsaydım	*da sam napisala/napisao*
yazsaydın	*da si napisala/napisao*
yazsaydı	*da je napisala/napisao*
yazsaydık	*da smo napisale/napisali*
yazsaydınız	*da ste napisale/napisali*
yazsaydılar/yazsalardı	*da su napisale/napisali*

Upitni oblik glasi, naprimjer, **Yazsa mıydım?** *Je li trebalo da napišem?*

Ovaj oblik u prošlom vremenu može označavati neostvarenu (pustu) želju, naprimjer,
Keşke yazsaydım. *Kamo sreće da sam napisala/napisao.*

Glagolski način kondicional koristi se u tvorbi pogodbenih rečenica. Upotrebljava se i samostalno. Tada može označavati želju da se određena radnja izvrši, naprimjer,
O yazsa! *Kad bi on napisao!;*
nedoumicu i neodlučnost, naprimjer,
Ben de yazsam mı? *Da li da i ja pišem?.*

U redupliciranim oblicima kondicional ima sljedeća značenja:

1. Bezuslovnost izvršenja radnje – ako stoji u pozitivnom i negativnom obliku s udvojenom partikulom *de/da*, naprimjer,
İstesen de istemesen de yemeğini bitireceksin. *Završit ćeš svoje jelo htio ti to ili ne.*

2. Krajnju moguću granicu – ako je redupliciran pozitivni oblik + finitni oblik istog glagola, naprimjer,

Konser sürse sürse iki saat sürer. *Koncert ne može trajati više od dva sata.*

3. Nečiju sposobnost da izvrši neku radnju – redupliciran pozitivni oblik + finitni oblik istog glagola, naprimjer,
Bunu anlasa anlasa Selma anlar. *To jedino može razumjeti Selma.*

27.2. Pogodbene rečenice

U turskim pogodbenim rečenicima za izražavanje ostvariva uslova u zavisnoj rečenici dolazi kondicional (na particip), dok u nezavisnoj dolazi neko glagolsko vrijeme ili način. Naprimjer,
İstersen bu yaz Bodrum'a gideriz. *Ako želiš, ovoga ljeta ići ćemo u Bodrum.*
Kitabı cumaya kadar bitirirsen beraber ödev yazalım. *Da napišemo zajedno zadaću ako završiš knjigu do petka.*
Eğer bana inanmıyorsan Maya'ya sor. *Ako ne vjeruješ menl, pitaj Maju.*
Sürekli yağmur yağmaya devam ederse sel olabilir. *Ako kiša nastavi stalno padati, može nastati poplava.*
Matematik sınavından kalırsak mahvolduk. *Teško nama ako padnemo na ispitu iz matematike.*

Kod pogodbenih rečenica za izražavanje neostvariva uslova u zavisnoj rečenici dolazi kondicional za sadašnjost, a u nezavisnoj rečenici imperfekt na *–rdi* ili futur perfekta na *–(y)acaktı*. U zavisnoj se rečenici može naći i kondicional za prošlost dok u nezavisnoj, opet, dolazi imperfekt na *–rdi* ili futur perfekta. Naprimjer,

Eğer partiye gelseydin beraber pasta yiyecektik. *Da si došao na zabavu, jeli bismo zajedno tortu.*
Keşke daha önce tanışsaydık her şey çok farklı olurdu. *Da smo se ranije upoznali, sve bi bilo drugačije.*
Piyangodan büyük ikramiye bana çıksaydı hayalimdeki yatı alabilirdim. *Da sam dobila glavni zgoditak na lotu, kupila bih jahtu iz snova.*

VJEŽBA 27 a

U narednim pogodbenim rečenicama upotrijebiti odgovarajući oblik:

1. Topkapı Sarayı'nda Harem'i görmek iste ... ayrıca bilet almalısınız.	1. ....
2. Biraz daha gayret gösterseydin derslerinde başarılı ol ...	2. ....
3. O uğursuz kaza ol ... Utku şimdi sağlıklı bir insan olacaktı.	3. ....
4. Yarınki kutlama için yardıma ihtiyacın ol ... seve seve yardım ederim.	4. ....
5. Beş dakika erken gelebilseydik treni kaçır ...	5. ....
6. Sana piyangodan büyük ikramiye çıksa ne yap ...?	6. ....
7. Bu akşam hep birlikte sinemaya gideceğiz. Onlar da bize katıl ... seviniriz.	7. ....
8. Beni dinlersen bu konudaki görüşümü anla ...	8. ....

BÖLÜM 28

28. Participi (Ortaçlar): participi na –(y)an ,–r , –miş, –(y)ecek/-(y)acak

28. 1. Particip na –(y)an

Participi ili glagolski pridjevi imaju (kako se to može zaključiti iz samog naziva) osobine pridjeva, i kao takvi imaju funkciju atributa, kao i osobine glagola, jer mogu imati glagolski lik, vrijeme, dopune i dodatke. Razlikuju se i po značenju i po funkciji od participa u našem jeziku (particip aktivni, naprimjer, *nacrtao* i particip pasivni, naprimjer, *nacrtan*). Participi u turskom jeziku imaju i vremensko i modalno značenje i služe za tvorbu glagolskih vremena (jedino se perfekt na *–di* u turskom jeziku ne tvori pomoću participa). No, oni mogu pored ove predikatske imati i atributnu funkciju, osim participa na *–(i)yor*.

Particip na ***–(y)en/-(y)an*** tvori se tako da se na glagolsku osnovu doda nastavak ***–(y)en/-(y)an***, naprimjer,
gel + en adam > gelen adam *čovjek koji je došao/koji dolazi*;
oku + yan adam > okuyan adam *čovjek koji je čitao/koji čita*

Negativan oblik glasi **gelmeyen adam** *čovjek koji nije došao/koji ne dolazi*; **okumayan adam** *čovjek koji nije čitao/koji ne čita*.

Ovaj particip označava radnju koja se desila, ili, pak, radnju koja se dešava.
Kao što se može vidjeti iz primjera, on se prevodi našom odnosnom rečenicom. U tim primjerima imenica koju particip

pobliže određuje, odnosno korelat (u primjeru *adam*) zapravo je gramatički subjekt radnje koju particip označava. U ishodišnoj rečenici to izgleda ovako:
Adam geldi/geliyor. *Čovjek je došao/dolazi*. **Gelen adam** *čovjek koji je došao/koji dolazi.*
Naš je prijevodni ekvivalent odnosna rečenica sa zamjenicom *koji/koja/koje* u nominativu.

No, gramatički subjekt može biti i neka druga imenica koja pripada korelatu i kao takva ona s prisvojnim sufiksom za treće lice jednine (koji ukazuje na tu pripadnost) dolazi na početak, naprimjer,
arkadaşı buraya gelen adam *čovjek, čiji prijatelj dolazi ovamo/čiji je prijatelj došao ovamo.*
Kao što se vidi iz primjera, naš je prijevodni ekvivalent odnosna rečenica sa zamjenicom *čiji/čija/čije* u nominativu.

Dopune i dodaci participa dolaze ispred participa, naprimjer, **dün buraya gelen adam** *čovjek koji je jučer došao ovamo.*

Napomena: Predikativi *var* i *yok* nemaju oblik za particip te se on izražava pomoću glagola *olmak*, naprimjer,
arabası olan adam *čovjek koji ima auto;*
Parası olmayan Mithat, benden para isteyecek. *Mithat koji nema novaca tražit će ih od mene.*

28. 2. Particip na –r

Kako particip na *–r* označava trajnu osobinu (naglasak nije na samoj procesualnosti već je radnja prešla u trajnu osobinu), najčešće ima značenje pridjeva, naprimjer, **paslanmaz çelik** *nehrđajući čelik,* **yakar top** *između dvije vatre.*
Neki su oblici i potpuno poimeničeni, naprimjer, *bilgisayar* (računar), *çizer* (crtač).

VJEŽBA 28 a

Spojiti sljedeće rečenice u jednu koristeći participe:

1.Şu araba benim. Araba köşede duruyor.	1.Köşede <u>duran</u> araba benim.
2.Yaşlı kadın gözlük takmış. O karşıdan karşıya geçti.	2...................................
3.Babam Türkçe bilir. O İstanbul'da okumuş.	3...................................
4.Ayşe çok güzel. O bankada çalışmakta.	4. ....
5.Ağaç iki günde kurudu. Bahçeye yeni ağaç dikildi.	5...................................
6.Elektrikler yarım saat sonra gelecek. Elektrikler üç saat önce kesildi.	6...................................
7.Kadın kırmızı elbiseli. O dans ediyor.	7.

28. 3. Particip na –miş

Particip na *–miş* označava prošlu, svršenu radnju, koja može preći u svojstvo, što se vidi iz primjera *okumuş adam* (načitan čovjek). Postoje i oblici koji su poimeničeni, naprimjer, *geçmiş* (prošlost). No i ovaj se particip može prevoditi našom odnosnom rečenicom sa zamjenicom *koji/koja/koje* u nominativu, naprimjer, **kurumuş yapraklar** *suho lišće/ lišće koje se osušilo.* Negirani oblik glasi **kurumamış yapraklar** *lišće koje se nije osušilo.*

Postoji i oblik na *–miş olan*. Korelat ispred kojeg dolazi oblik *–miş olan* poznat je i konkretan, dok je korelat participa na *–miş* nepoznat i neodređen.

28.4. Particip na –(y)ecek/-(y)acak

Ovim se participom označava buduća radnja, ali i radnja koja se namjerava ili treba izvršiti nakon momenta govora, naprimjer, **buraya gelecek adam** *čovjek koji će doći ovamo, koji želi/treba doći ovamo*, i negativan oblik **buraya gelmeyecek adam** *čovjek koji neće doći ovamo.*
No, postoji i značenje intecionala i namjene gdje korelat participa nije njegov gramatički subjekt, već je njegov objekt, naprimjer, **içecek su** *voda za piće.*
I kod ovog participa postoji oblik *–(y)ecek olan* koji kao i oblik na *–miş olan* označava poznat i konkretan pojam, tj. korelat.
Svi se navedeni participi mogu i poimeničiti (tada nemaju korelata), odnosno mogu pored funkcije atributa imati i funkciju subjekta i objekta, naprimjer,

İnecek var mı? *Ima li neko ko izlazi?*
Beni arayanları gördünüz mü? *Jeste li vidjeli one koji su me tražili?*

VJEŽBA 28 b

U naredne rečenice staviti odgovarajuće participe:

1.... yemek fırında duruyor. (yanmak) 1.....................................
2.Seda hep ... elbiseler giyiyor. Ona ütü hediye edelim. (buruşmak) 2.....................................
3.Saat dokuzda buradan ... trene bineriz. (geçmek) 3.....................................
4.Hava durumu raporuna göre ... günler güneşli olacak. (gelmek) 4. ....

5.Mevsiminde taze sebze ve meyve ... gıdadan daha sağlıklıdır. (dondurulmak) | 5.................................
6.Dolapta hiç ... su kalmamış. (içmek) | 6.................................

VJEŽBA 28 c

U narednim rečenicama upotrijebiti poimeničene glagolske pridjeve u odgovarajućem obliku:
Öğretmen, derste **konuşanları** uyardı.

1.Ağacın altında ... benim çocuklarım. (durmak) | 1.................................
2.Projeyi ilk ... patronun odasına gitsin! (tamamlamak) | 2.................................
3.Bu pastayı ... tarifini sormalıyım. (yapmak) | 3. ....
4.En çok ... sağdaki rafta. (satılmak) | 4.................................
5.Orhan Pamuk'un kitaplarından en çok ... *Benim Adım Kırmızı*. (okunmak) | 5.................................
6.Öğle yemeğinden ... köpeklere verdim. (kalmak) | 6.................................

VJEŽBA 28 d

Spojiti rečenice koristeći participe kao u navedenom primjeru:

Gökçe yan masada oturuyor. Onun babası bankada çalışıyor. | Babası bankada çalışan Gökçe yan masada oturuyor.

1.Vehbi, arabayı evin önündeki bahçeye park ediyor. Onun camları kırık. | 1.................................

2. Çocuklar futbol oynadı. Aileleri stadyum önünde toplandı. | 2. ....
3. Bu ev 1917'de yapılmıştır. Onun büyük, mavi bir kapısı vardır. | 3. ....
4. Teknisyen ofislere gitti. O ofislerin bilgisayarları bozuk. | 4. ....
5. İşçiler inşaat alanına giremez. Onların baretleri yok. | 5. ....

BÖLÜM 29

29. Proparticipi na – dik i –(y)ecek (Ortaçlar)

29. 1. Proparticip na –dik

Proparticipi su, zapravo, glagolske imenice i po funkcijama koje mogu imati u rečenici slične su glagolskim imenicama na *–me/-ma* (glagolska imenica na ***–me/-ma*** može primati prisvojne sufikse i nastavke za padeže, kao i nastavak za množinu). Ali, za razliku od glagolske imenice na ***–me/-ma,*** nose značenje vremena i vrlo se često nalaze u funkciji atributa, zbog čega i nose ime proparticipa.

Proparticip na ***-dik*** tvori se tako da se na glagolsku osnovu doda nastavak ***-dik*** (četverovarijantni sufiks) ili, pak, ***-tik*** ako se glagolska osnova završava na bezvučni konsonant. Najčešće dolaze s prisvojnim sufiksima.

Glagolska osnova + nastavak ***–dik*** + prisvojni sufiks („k“ iz nastavka ***–dik*** prelazi u „ğ“ ispred nastavaka koji počinju vokalom)

yaz + dık + ım > yazdığım mektup	*pismo koje sam napisala /napisao; pismo koje pišem*
yaz + dık + ın > yazdığın mektup	*pismo koje si napisala /napisao; pismo koje pišeš*
yaz + dık + ı > yazdığı mektup	*pismo koje je napisala /napisao; pismo koje piše*
yaz + dık + ımız > yazdığımız mektup	*pismo koje smo napisale/napisali; pismo koje pišemo*

yaz + dık + ınız > yazdığınız mektup	*pismo koje ste napisale /napisali; pismo koje pišete*
yaz + dık + ları > yazdıkları mektup	*pismo koje su napisale /napisali; pismo koje pišu*

Proparticip na *–dik* ima značenje sadašnjeg ili, pak, prošlog vremena. Važno je napomenuti da izražava konkretnu i pojedinačnu radnju.

Kao što je već rečeno, proparticipi mogu imati i druge funkcije u rečenici, naprimjer, subjekta:
Yazdıklarım fena değil. *Ono što sam napisala nije loše.*; ili, pak,
objekta: **Sana yazdıklarımı anlatacağım.** *Ispričat ću ti šta sam sve napisala.*

Na proparticip prije prisvojnog sufiksa može doći nastavak za množinu koji se onda, kao što navedeni primjer pokazuje, prevodi izrazom *sve što sam napisala*.

Negirani oblik glasi: **yaz + ma + dık + ım > yazmadığım mektup** *pismo koje nisam napisala/napisao; pismo koje ne pišem*

yazmadığın mektup	*pismo koje nisi napisala /napisao; pismo koje ne pišeš*
yazmadığı mektup	*pismo koje nije napisala /napisao; pismo koje ne piše*
yazmadığımız mektup	*pismo koje nismo napisale /napisali; pismo koje ne pišemo*
yazmadığınız mektup	*pismo koje niste napisale /napisali; pismo koje ne pišete*
yazmadıkları mektup	*pismo koje nisu napisale /napisali; pismo koje ne pišu*

Kao što se iz primjera može zaključiti, prisvojni sufiks označava lice koje vrši radnju proparticipa, dok je imenica, odnosno korelat proparticipa objekt te radnje, naprimjer,
ishodišna rečenica za *yazdığın mektup* glasi *Sen mektubu yazdın/ yazıyorsun.* (*Ti si napisao/napisala pismo* ili *Ti pišeš pismo*).
Subjekt proparticipa može biti i u genitivu, naprimjer,
Selma'nın yazdığı mektup *pismo koje je napisala Selma/pismo koje piše Selma;*
arkadaşımın yazdığı mektup *pismo koje je napisao moj prijatelj/pismo koje piše moj prijatelj.*
Naš prijevodni ekvivalent jeste odnosna rečenica u kojoj odnosna zamjenica dolazi u nekom kosom padežu.

27. 2. Proparticip na –(y)ecek/-(y)acak

Ovaj se proparticip tvori tako da se na glagolsku osnovu doda nastavak *–(y)ecek/-(y)acak,* a potom prisvojni sufiksi.

yaz + acak + ım > yazacağım mektup	*pismo koje ću napisati/pismo koje želim napisati*
yaz + acak + ın > yazacağın mektup	*pismo koje ćeš napisati/pismo koje želiš napisati*
yaz + acak + ı > yazacağı mektup	*pismo koje će napisati/pismo koje želi napisati*
yaz + acak + ımız > yazacağımız mektup	*pismo koje ćemo napisati/pismo koje želimo napisati*
yaz + acak + ınız > yazacağınız mektup	*pismo koje ćete napisati /pismo koje želite napisati*
yaz + acak + ları > yazacakları mektup	*pismo koje će napisati/pismo koje žele napisati*

Negativni oblik glasi:

yazmayacağım mektup	*pismo koje neću/ne želim napisati*
yazmayacağın mektup	*pismo koje nećeš/ne želiš napisati*
yazmayacağı mektup	*pismo koje neće/ne želi napisati*
yazmayacağımız mektup	*pismo koje nećemo/ne želimo napisati*
yazmayacağınız mektup	*pismo koje nećete/ne želite napisati*
yazmayacakları mektup	*pismo koje neće/ne žele napisati*

Doslovan prijevod ovog proparticipa *yazacağım* bio bi *moje pisanje u budućem vremenu.*
Kao i proparticip na ***–dik,*** i ovaj proparticip može imati i druge funkcije u rečenici (subjekta, objekta). I njegov subjekt dolazi u genitivu, naprimjer,
Ayla' nın yazacağı mektup *pismo koje će napisati Ajla.*

Proparticip u atributskoj funciji i imenica koja označava vrijeme (*zaman, vakit, gün* itd.) predstavljaju u turskoj rečenici prilošku odredbu za vrijeme, koja se na naš jezik prevodi vremenskom rečenicom, naprimjer,
İstanbul'a geldiğimiz zaman adaları ziyaret edeceğiz. *Kad dođemo u Istanbul, posjetit ćemo otoke.*
Arkadaşlarınızla buluşacağınız gün beni arayın. *Pozovite me kad se nađete s prijateljima.*

VJEŽBA 29 a

U naredne rečenice uvrstiti odgovarajuće proparticipe:

1. Fikretler'in Bodrum'da geçen yaz ... otel dört yıldızlı. (kalmak)	1. ....
2. Sayın Elif Şafak, ... yeni romanın konusu ne olacak? (yazmak)	2. ....
3. Senin dün ... cüzdanı arabanın arka koltuğunda buldu. (kaybetmek)	3. ....
4. Kerem'in ... kızın adı Aslıymış. (sevmek)	4. ....
5. Bu akşam ... çay bahçesi Çiçek Pasaji'nda. (gitmek)	5. ....
6. Terzimin ... elbise artık bana dar geliyor. (dikmek)	6. ....
7. Geçen hafta İmparator'da ... lahmacun çok lezzetliydi, değil mi? (yemek)	7. ....
8. Özge'nin yarın ... dil sınavına yaklaşık 35000 kişi katılacakmış. (girmek)	8. ....
9. '... numaraya ulaşılamıyor. Lütfen daha sonra tekrar deneyin.' (aramak)	9. ....
10. Sizin ABD'ye ... eşyalar arasında kesici alet bulunmamalı. (taşımak)	10. ....

VJEŽBA 29 b

U naredne rečenice uvrstiti odgovarajuće proparticipe u funkciji objekta:

1. Dışarıya çıkmak için annene yalan ... biliyorum. (söylemek) — 1. ....
2. Bilge selam vermeden geçip gitti. Bizi ... sanıyorum. (görmek) — 2. ....
3. Bir gün bu söylediklerine ... sanıyorum. (pişman olmak) — 3. ....
4. Sinan'ın Serap'a ... öğrendik. (aşık olmak) — 4. ....
5. Bir gün gelip de kapalı alanlarda sigaranın ... hayal bile edemezdim. (yasaklanmak) — 5. ....
6. Bana anlattıklarını hiç kimseye ... söz veriyorum. (söylemek) — 6. ....

BÖLÜM 30

30. Upravni i neupravni govor (Dolaylı ve Dolaysız Anlatım)

Neupravni se govor u turskom jeziku izražava i pomoću proparticipa, tako da se za glagolsku radnju koja se već dogodila (ili se događa) koristi proparticip na *-dik* dok se za radnju koja će se dogoditi koristi proparticip na *–(y)ecek/-(y)acak*. Kad je u pitanju radnja koja bi se trebala izvršiti (u upravnom govoru se nalazi imperativ), u neupravni govor dolazi glagolska imenica na *–me/-ma* s odgovarajućim prisvojnim sufiksom.

Hakan, "Alışverişe gidiyorum." Dedi	Hakan alışverişe **gideceğini /gittiğini** söyledi.
Hakan, "Alışverişe giderim." dedi.	Hakan alışverişe **gittiğini/gideceğini** söyledi.
Hakan, "Alışverişe gittim." dedi.	Hakan alışverişe **gittiğini** söyledi.
Hakan, "Alışverişe gitmişim." dedi.	Hakan alışverişe **gittiğini** söyledi.
Hakan, "Alışverişe gideceğim." dedi.	Hakan alışverişe **gideceğini** söyledi.
Hakan, "Alışverişe gidebilirim." dedi.	Hakan alışverişe **gidebileceğini** söyledi.
Hakan, "Alışverişe gitmeliyim." dedi.	Hakan alışverişe **gitmesi gerektiğini** söyledi.
Hakan, "Alışverişe git!" dedi	Hakan alışverişe **gitmemi** söyledi.
Hakan, "Alışverişim var." dedi.	Hakan alışverişi **olduğunu** söyledi.

Hakan, "Alışverişim yok." dedi.	Hakan alışverişi **olmadığını** söyledi.
Hakan, "Alışveriş çok zevkli." dedi.	Hakan alışverişin çok **zevkli olduğunu** söyledi
Hakan, "Alışverişteyim." dedi.	Hakan alışverişte **olduğunu** söyledi.

Preoblikom rečenice iz upravnog u neupravni govor glagoli govorenja, pokazne zamjenice i priloške odredbe vremena mijenjaju se na sljedeći način:

demek→söylemek

BU→	O
ŞU→	O
O→	O

BUGÜN→	O GÜN
YARIN→	BİR GÜN SONRA/ERTESİ GÜN
DÜN→	BİR GÜN ÖNCE/EVVELSİ GÜN
ŞİMDİ→	O ZAMAN

Prilikom preoblike iz upravnog u neupravni govor upitne rečenice kojima se pita za cjelokupan sadržaj i čiji odgovor može biti *da* ili *ne*, glagol se preoblikuje u gerund na –(y)ip i negirani oblik odgovarajućeg proparticipa koji dolazi u akuzativu, naprimjer,

Babası, Selma'ya „Sinemaya gidecek misin?" diye sordu
(Otac je upitao Selmu: „Hoćeš li ići u kino?")

Babası, Selma'ya, sinemaya gidip gitmeyeceğini sordu.
(Otac je upitao Selmu hoće li ići u kino.)

VJEŽBA 30 a

Preoblikovati naredne rečenice iz upravnog u neupravni govor:

1.Bora, karısına, "Bugün akşam yemeği dışarıda yiyeceğiz" dedi.	1....................................
2.Dilek, bana, "Seni sevmiyorum." diyor.	2....................................
3.Hasta, ziyaretçilere, "Geldiğiniz için teşekkür ederim."dedi.	3....................................
4.Şule, Murat'a, "Bu otelde kalacağız." dedi.	4....................................
5.Sevil, "Handan ile Okan evlenmiş." dedi	5....................................
6.Ömer, babasına, "Sınıfta kalmadım."dedi.	6....................................

VJEŽBA 30 b

Preoblikovati sljedeće rečenice iz upravnog u neupravni govor:

1.Sahibi, köpeğe, "Otur!" dedi.	1....................................
2.Trafik polisi, öndeki araca, "Derhal dur!" dedi.	2....................................
3.Annesi, Furkan'a, "Odanı topla!" dedi.	3....................................
4.Patron, bize, "Akşam saat 19.00'a kadar çalışın!" dedi.	4....................................
5.Dilenci, yoldan geçenlere, "Allah rızası için bir sadaka verin!" diyor.	5....................................
6.Doktor, hastaya, "Öksürün!" dedi.	6....................................

VJEŽBA 30 c

Preoblikovati sljedeće rečenice iz upravnog u neupravni govor:

1.Ablam, misafirlere, "Kısır güzel olmuş mu?" diye sordu.	1......................................
2.Metin, sana, "Kahve içmeyecek misin?" diye soruyor.	2......................................
3.Oğuz, bana, "Leyla yüzme biliyor mu?" diye sordu.	3......................................
4.Öğretmen, sınıfa, "*Aşk-ı Memnu'yu* okudunuz mu?" diye sordu.	4......................................
5.Hastanın yakınları, doktora, "O iyileşecek mi?" diye sordular.	5......................................
6.Çiğdem, Meltem'e, "Sen hiç Kapadokya'ya gitmedin mi?" diye sordu.	6......................................

VJEŽBA 30 d

Preoblikovati sljedeće rečenice iz upravnog u neupravni govor:

1.Sinem, annesin, "Alt katta fare var." dedi.	1......................................
2.Babası, Nil'e, "Yemek hazır mı?" diye sordu.	2......................................
3.Arkadaşım, bana, "Anahtarlar sende mi?" diye sordu.	3......................................
4.Müşteri, garsona, "Bu çorbalar soğuk." dedi.	4......................................
5.Öğretmen, öğrencilerine, "Denizli şehrinde deniz yoktur." dedi.	5......................................
6.Televizyondaki sunucu "Yarın 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı." diyor.	6......................................

DIJALOZI / DİYALOGLAR

I KİMLİK / IDENTITET

Ia SELAMLAŞMA / POZDRAVLJANJE

Selamlaşma
Pozdravljanje

Emina: Selam Mehmet!	Emina: Zdravo, Mehmede!
Mehmet: Selam!	Mehmed: Zdravo!
Emina: Ne var ne yok? Nasılsın?	Emina: Šta ima? Kako si?
Mehmet: İyiyim, teşekkür ederim, ya sen?	Mehmed: Dobro sam, hvala, a ti?
Emina: Ben de iyiyim, sağol!	Emina: I ja sam dobro, hvala!
Mehmet: Hadi görüşürüz, kendine iyi bak!	Mehmed: Do viđenja, čuvaj se!
Emina: Sen de. Görüşürüz!	Emina: I ti! Do viđenja!

Tanışma
Upoznavanje

Nermin: Merhaba!	Nermina: Dobar dan!
Yasemin: Merhaba!	Jasmina: Dobar dan!
Nermin: Benim adım Nermin. Sizin adınız ne?	Nermina: Zovem se Nermina, a vi?
Yasemin: Benim adım Yasemin.	Jasmina: Ja sam Jasmina.
Nermin: Memnun oldum Yasemin Hanım.	Nermina: Drago mi je, gospođo Jasmina.
Yasemin: Ben de memnun oldum.	Jasmina: I meni je drago.
Nermin: Nasılsınız?	Nermina: Kako ste?
Yasemin: İyiyim, teşekkürler, ya siz?	Jasmina: Dobro, a vi?
Nermin: Ben de iyiyim, teşekkür ederim.	Nermina: Hvala, dobro.
Yasemin: Allahaısmarladık!	Jasmina: Do viđenja!
Nermin: Güle güle!	Nermina: Do viđenja!

I b KENDİNİ TANITMA, MESLEKLER / PREDSTAVLJANJE, ZANIMANJA

Emniyet Müdürlüğünde
U centru službe bezbjednosti

Memur: Buyurun, nasıl yardımcı olabilirim?
Amina: İyi günler! Ben ikametgâh belgesi almak istiyorum.
Memur: Tabii. Bir kaç soru cevaplamanız gerekiyor. Adınız?

Amina: Amina Baliç.
Memur: Pasaport numaranız?
Amina: BA0474759007532.
Memur: Baba adı?
Amina: Amir.
Memur: Ana adı?
Amina: Belma.
Memur: Kızlık soyadınız?

Amina: Haciç.

Službenik: Izvolite, kako vam mogu pomoći?
Amina: Dobar dan! Željela bih dobiti boravišnu dozvolu.
Službenik: Naravno. Morate odgovoriti na nekoliko pitanja. Vaše ime?
Amina: Amina Balić
Službenik: Broj pasoša?

Amina: BA0474759007532.
Službenik: Ime oca?
Amina: Amir.
Službenik: Ime majke?
Amina: Belma.
Službenik: Djevojačko prezime?
Amina: Hadžić.

Memur: Uyruğunuz nedir?	Službenik: Vaše državljanstvo?
Amina: Bosna-Hersek.	Amina: Bosne i Hercegovine.
Memur: Doğum yeriniz?	Službenik: Mjesto rođenja?
Amina: Saraybosna.	Amina: Sarajevo.
Memur: Doğum tarihiniz?	Službenik: Datum rođenja?
Amina: 22 Mart 1980.	Amina: 22. mart 1980.
Memur: Mesleğiniz?	Službenik: Vaše zanimanje?
Amina: Öğrenciyim.	Amina: Ja sam studentica.
Memur: Medenî haliniz?	Službenik: Vaše bračno stanje?
Amina: Evli.	Amina: Udata.
Memur: Çocuğunuz var mı?	Službenik: Imate li djece?
Amina: Var, iki tane.	Amina: Da, dvoje.
Memur: Eşinizin adı?	Službenik: Ime vašeg supruga?
Amina: Emir.	Amina: Emir.

Memur: Mesleği nedir?	Službenik: Njegovo zanimanje?
Amina: Mühendis.	Amina: Inženjer.
Memur: Nerede çalışıyor?	Službenik: Gdje radi?
Amina: Özel bir şirkette.	Amina: U jednoj privatoj firmi.
Memur: Türkiye'deki adresiniz?	Službenik: Vaša adresa u Turskoj?
Amina: Cemal Gürsel Caddesi, Numara 2/4 Ankara.	Amina: Ulica Džemala Gursela, broj 2/4 Ankara.
Memur: Varsa telefon numaranız?	Službenik: Broj telefona, ukoliko ga imate?
Amina: Sabit telefonum yok. Cep telefonum var: 0535 6745908.	Amina: Nemam fiksni telefon. Imam mobitel: 0535 6745908.
Memur: İki fotoğraf, lütfen!	Službenik: Molim vas, dvije fotografije.
Amina: Buyrun.	Amina: Izvolite.
Memur: Şuraya da bir imza !	Službenik: Molim vas za potpis ovdje!
Amina: Bu kadar mı?	Amina: Je li to sve?
Memur: Evet, pazartesi hazır olur.	Službenik: Da, u ponedjeljak će biti gotovo.
Amina: Teşekkür ederim, iyi günler!	Amina: Hvala, doviđenja!
Memur: İyi günler!	Službenik: Doviđenja!

Sözlük Rječnik

Meslekler
Zanimanja

akademisyen univerzitetski profesor/ica
aktar travar
aktör/aktris glumac/glumica
asker vojnik
aşçı/ahçı kuhar
aşçı kadın kuharica
avukat advokat, odvjetnik
bakan ministar
balıkçı ribar
başbakan premijer
berber muški frizer
bilim insanı naučnik
cumhurbaşkanı predsjednik/ica republike
çiçekçi cvjećar
çiftçi zemljoradnik
çöpçü smetljar
diş hekimi zubar, stomatolog
doktor doktor
eczacı ljekarnik, apotekar
emekli penzioner
esnaf trgovac
fırıncı pekar
garson konobar
gazeteci novinar
hasta bakıcı njegovatelj/ica bolesnika
hemşire medicinska sestra
hizmetçi sluga
işçi radnik
kasap mesar
kasiyer blagajnik
kırtasiyeci prodavač školskog pribora
kuaför ženski frizer
manav piljar
memur službenik
mimar arhitekt
muhabir dopisnik
mühendis inženjer
organizatör organizator
öğrenci student, učenik
öğretmen učitelj, nastavnik
polis policajac
postacı poštar
ressam slikar
sanatçı/sanatkâr umjetnik
sporcu sportista
sunucu spiker, voditelj
sütçü mljekar
şoför vozač
tamirci majstor
temizlikçi čistač
terzi krojač
tezgâhtar prodavač
yapımcı producent
yazar pisac
yönetmen režiser

Primjer lične karte (Boztaş, Coşkun 2002)

NÜFUS CÜZDANI ÖRNEĞİ

T.C. Standart Form No. 1.8.116

Seri No. **T03 667574**			Fotoğraf
Soyadı **DEMİRKOL**			
Adı **CAHİT**			
Baba Adı **MAHMUT**	Ana Adı **FERDA**		
Doğum Yeri **ELBİSTAN**	Doğum Tarihi (Gün-ay-yıl) **13.05.1964**		İmza ve Mühür
Medeni Hali **Evli**	Dini **İslam**		Cinsiyeti **Erkek**
Nüfus Kütüğünde Yazılı Olduğu Yer			
İli **KAHRAMANMARAŞ**			Cilt No **01**
İlçesi **ELBİSTAN**			Sayfa No. **25**
Mahalle ve Köyü **KAYAGEÇİT KÖYÜ**			Kütük Sıra No. **09/51**
Nüfus Cüzdanının			
Verildiği Nüfus İdaresi **ELBİSTAN**		Veriliş Nedeni **Yenileme**	
Veriliş Tarihi **8.06.1990**	Cüzdan Kayıt No. **4258**	Askerlik Cüzdan No.	
Onaylayanın adı soyadı, ünvanı, imzası, tarih, mühür **08.06.1990** **Nuri TAPHASANOĞLU** Güneşli Mah. Muhtarı İmza ve Mühür			

Bu Nüfus Cüzdanında adı, hüviyeti yazılı olan **Cahit Demirkol T.C.** vatandaşı olarak nüfus kütüğüne kayıtlıdır. Bu cüzdan **ELBİSTAN** Nüfus İdaresinden verilmiştir.

Aslı gibidir.

31

Primjer rodnog lista (Boztaş, Coşkun 2002)

DOĞUM TUTANAĞI

T.C. Standart form no: 1-00 – 023

(x) Normal doğum ( ) Bulunmuş çocuk ( ) Saklı nüfus ( ) Türk vatandaşı olmayan çocuk	DİKKAT: 1- Form hangi amaç için doldurulacaksa ilgili kutunun içine (x) işareti konulmak suretiyle belirtilecektir. 2- Formla ilgili diğer açıklamalar arkadadır.

Doğum kütük sıra no. **1982 / 1462**

Adı **ŞADİ**	Soyadı **Özyılmaz**	Cinsiyeti (x) Erkek ( ) Kadın
Baba adı **ŞADAN**	Ana adı **Fatma**	Dini **İslam**

Doğum yeri (ilçe, mahalle veya köy) **Şarkışla ilçesi, Sağır Köyü**	Doğum tarihi (rakam ve yazı ile saat, gün, ay, yıl) **27.05.1965 (Yirmiyedi Mayıs Bindokuzyüz Altmışbeş)**

Aile kütüğüne kayıtlı bulunduğu

İl **SİVAS**	İlçe **Şarkışla**	Mahalle veya Köy **Sağır Köyü**
Cilt No. **102/02**	Sayfa No. **079**	Kütük Sıra No. **072**

Bildirimde bulunanın adı soyadı imzası, tarih **Fatma Yılmaz 27.05.1981**	Bildirimde bulunanın adresi **Şarkışla Sağır Köyü**
Tanığın adı, soyadı, doğum tarihi, imzası **Mehmet Yücel 1956**	Tanığın adresi **Şarkışla Sağır Köyü**
Tanığın adı, soyadı, doğum tarihi, imzası **Enver Yılmaz 1957**	Tanığın adresi **Şarkışla Sağır Köyü**

Tutanağı düzenleyenin adı, soyadı, ünvanı, imzası, tarih **27.05.1981** **Abdullah Erdoğmuş** Tescil Memuru	Kurum yetkilisinin adı, soyadı, ünvanı, İmzası, tarih, mühür **27.05.1981** **Orhan Gürbüz** Nüfus Başmemuru	İşleme koyan nüfus başmemuru **Şarkışla** Kayıt Tarihi **27.05.1981** Kayıt No

Aile kütüğüne kayıt için gönderilen nüfus başmemurluğu **Şarkışla**	Kayıt Tarihi	Kayıt No

Kütüğe kaydeden memurun adı, soyadı, imzası, tarih **27.05.1981** **Abdullah Erdoğmuş** Tescil Memuru Esasa işlendi arşive gitti	Nüfus memurunun adı, soyadı, imzası, tarih mühür **27.05.1981** **Orhan Gürbüz**	Merkez arşivinde kütüğe işleyen memurun adı, soyadı, imzası, tarih Kayıt Tarihi / Kayıt No

ARKA SAYFA

<table>
<tr><td colspan="3">Kimliği ön yüzde yazılı çocuğun (16) yaşında olduğu tahmin edilmiştir.</td><td colspan="2">Tarih **27.05.1981**</td></tr>
<tr><td colspan="2">Hükümet tabibinin adı, soyadı, imzası yoksa muhtar
Dr. Mehmet Kandemir</td><td>Nüfus memurunun adı, soyadı, imzası
Abdullah Erdoğmuş</td><td colspan="2">Nüfus başmemurunun adı, soyadı, imzası, tarih, mühür</td></tr>
<tr><td colspan="3">2) Valilik veya kaymakamlık makamının bulunduğu yer</td><td colspan="2">Tarih **27.05.1981**</td></tr>
<tr><td colspan="5">Kanuni süresi içinde doğumu bildirilmeyen, kimliği yazılı çocuğun tesciline engel görülmediğinden, elle kütüğüne geçirilmesine müseadelerini arzederim.

27.05.1991</td></tr>
<tr><td colspan="4">Tescile uygundur. (Vali veya kaymakam tarih)
Hüsemattin Özeser (Kaymakam)</td><td>Nüfus başmemurunun adı, soyadı, imzası
Orhan Açıkgöz
Nüfus Başmemuru</td></tr>
<tr><td colspan="5">**NÜFUS CÜZDANININ**</td></tr>
<tr><td>Verildiği yer</td><td>Veriliş nedeni</td><td>Tarihi</td><td>Seri no</td><td>Kayıt no.</td></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
</table>

Primjer vjenčanog lista (Boztaş, Coşkun 2002)

1.5. Evlenme Kayıt Örneği

FORMÜL B

1 TÜRKİYE CUMHURİYETİ — 2 NÜFUS İDARESİ

3 EVLENME KAYIT ÖRNEĞİ — No: **1986/48**

No		5 KOCA	6 KARI
4	EVLENME TARİHİ VE YERİ	Gün 20 / Ay 12 / Yıl 1985	
7	EVLENMEDEN ÖNCEKİ SOYADI	**GÜÇEL**	**ÇARKOĞLU**
8	ADI	**MEHMET DOĞAN**	**GÜLAY**
9	DOĞUM TARİHİ	Gün 20 / Ay 08 / Yıl 1956	Gün 24 / Ay 02 / Yıl 1961
10	EVLENDİKTEN SONRAKİ SOYADI	**GÜÇEL**	**GÜÇEL**
14	KİMLİK NO	------	-----
13	NÜFUSTA KAYITLI OLDUĞU YER*	**ADANA – YÜREĞİR, TAŞCI KY. CİLT: 009 HANE: 009**	**KIZLIK KAYDI ŞANLIURFA PINARBAŞI MAH. CİLT: 017**
11	İŞLEME AİT DİĞER BİLGİLERİ: **MEHMET DOĞAN GÜÇEL 15.09.1987 TARİHİNDE ÖLMÜŞTÜR.**		
12	VERİLİŞ TARİHİ	Gün 22 / Ay 02 / Yıl 1999	
	NÜFUS MÜDÜRÜ		
	İMZA	MÜHÜR	

-Jo : Gün
-Mo : Ay
-An : Yıl

-Div : Boşanma
-A : İptal
-Dm : Kocanın ölümü

-M : Erkek
-Df : Karının ölümü
-Sc: Ayrılık

I c AKRABALIK İLİŞKİLERİ / PORODIČNE VEZE

Aile Fotoğrafı
Porodična fotografija

Bu fotoğraftakiler benim ailem. Biz tam dört kişilik bir aileyiz. Sağda eşim var. Adı Osman. 65 yaşında, polis emeklisi. Hemen yanında ben varım. Ben terziyim. Çarşıda küçük bir dükkanım var. Arkamdaki oğlum. Adı Tolga, 35 yaşında, bankacı. Tolga'nın solunda gelinimiz var. Onun adı da Pınar. Pınar öğretmen ama şimdi çalışmıyor. Çünkü bebek bekliyor. Torunumuz yakında geliyor. Onunla birlikte beş kişilik bir aile olacağız.

Na ovoj je fotografiji moja porodica. Mi smo četveročlana porodica. S desne strane je moj muž. On se zove Osman. Ima 65 godina i penzionisani je policajac. Ja sam odmah pored njega. Ja sam krojačica. Imam svoju malu radnju u čaršiji. Iza mene je moj sin. Zove se Tolga. Ima 35 godina i bankar je. S Tolgine lijeve strane je naša snaha. Zove se Pinar. Pinar je nastavnica ali trenutno ne radi, jer čeka bebu. Naše unuče stiže uskoro. S njim ćemo biti peteročlana porodica.

Sözlük Rječnik

abla starija sestra
ağabey (abi) stariji brat
amca amidža, stric
amca oğlu amidžić
anne majka
anneanne nana, baka (po majci)
baba otac
babaanne nana, baka (po ocu)
bacanak (-ğı) badža
baldız svastika
büyük anne nana, baka
büyük baba djed
damat (-di) zet
dayı dajdža, ujak
dede djed
elti jetrva
enişte zet, tetak
görümce zaova
hala tetka po ocu
yeğen sestrić, sestrična, bratić, bratična
yenge snaha, strina, dajdžinica, ujna
kardeş mlađi brat
kayın (-ynı) djever, šurjak
kayınpeder svekar
kayınvalide svekrva
kız kćerka
kız kardeş mlađa sestra
kuzen rođak, rodica
teyze tetka po majci
torun unuk, unuka
oğul (-ğlu) sin
öz kardeş rođeni brat
üvey anne pomajka
üvey baba poočim
üvey kardeş polubrat
üvey kız pastorka
üvey oğul pastorak

Saraybosna'ya Hoş Geldiniz
Dobro došli u Sarajevo

Amir: Saraybosnamıza hoşgeldiniz!

Ömer: Bu şehirde pek çok dinden insanların bir arada yaşadıklarını duydum.

Ebru: Evet, tıpkı bizim Antakya gibi.

Amir: Doğrudur. Müslüman, Yahudî, Hristiyanlar, yani Ortodokslar ve Katolikler bir arada yaşamakta. Burada 500 metre kare içerisinde Katolik katedrali, Yahudî sinagogu, Ortodoks kilisesi ve cami vardır.

Amir: Dobro došli u naše Sarajevo!

Omer: Čuo sam da u ovom gradu zajedno žive ljudi različitih vjera.

Ebru: Da, upravo kao kod nas u Antakiji.

Amir: Tačno je. U Sarajevu zajedno žive muslimani, jevreji, kršćani, odnosno pravoslavci i katolici. Ovdje se u 500 kvadratnih metara nalazi katolička katedrala, jevrejska sinagoga, pravoslavna crkva i džamija.

Ömer: Hangisi katedral?	Omer: Koje je katedrala?
Amir: Bu görkemli bina, şimdi Noel yaklaştığı için çok süslemişler.	Amir: Ova raskošna građevina, sad su je posebno ukrasili jer se bliži Božić.
Ebru: Bütün dinlerin bayramını kutlanıyor mu?	Ebru: Da li se slave praznici svih religija?
Amir: Resmi tatil değil.	Amir: Nisu državi praznici.
Ebru: Bak Ömer, kocaman bir çam ağacı süslemişler. Önünde bir fotoğraf çekelim!	Ebru: Pogledaj, Omere, okitili su ogroman bor. Hajdemo se uslikati ispred njega!
Amir: Bir süre sonra Ortodokslar'ın Noeli de olacak. Bu ayın başında Yahudiler Hanukkah kutladılar.	Amir: Uskoro će biti i pravoslavni Božić. A početkom ovog mjeseca jevreji su slavili Hanuku.

Ömer: Peki, sinagog ne tarafta?	Omer: Dobro, a gdje je sinagoga?
Amir: Drveniya Köprüsü'nden karşıya geçince solda 200 m ileride. Görmek isterseniz götürürüm.	Amir: Kad pređete most Drveniju, lijevo 200 metara naprijed. Odvest ću vas ako je želite vidjeti.
Ebru: Ben aslında Saraybosna'yı Ramazan'da görmek isterdim.	Ebru: Ja, zapravo, želim vidjeti Sarajevo za vrijeme ramazana.
Amir: O zaman da bekleriz. Teravih namazı sırasında camiler dopdolu olur.	Amir: I tada vas očekujemo. Džamije su pune za vrijeme teravih-namaza.
Ömer: İstanbul'daki gibi iftar çadırları kuruluyor mu?	Omer: Da li se i ovdje kao u Istanbulu podižu šatori gdje se služi iftar?
Amir: Maalesef hayır. Fakirler için aş evlerinde yemek çıkıyor. Şehrin atmosferi bambaşka oluyor.	Amir: Na žalost, ne. Za siromašne se hrana dijeli u javnoj kuhinji. Ali, atmosfera u gradu nešto je posebno.
Ömer ve Ebru: Saraybosna'ya mutlaka tekrar geleceğiz. Seni de İstanbul'da bekleriz.	Omer i Ebru: Svakako ćemo ponovo doći u Sarajevo. A tebe očekujemo u Istanbulu.

Sözlük Rječnik

afaroz etmek (ak.) izopćiti
Ahiret Ahiret
Aziz sveti čovjek
cami (-ii) džamija
çarmıh krst
çarmıha gerilme Isusovo raspeće
dergah tekija
din vjera
dirilme uskrsnuće
Eski Ahit Stari Zavjet
günah grijeh
günah bağışı oprost grijeha
Hac (-ccı) hadž
Hıristiyan kršćanin, hrišćanin
İftar saati vijeme iftara
imam imam
İncil Biblija
Kabe Ćaba
Katolik katolik
kilise crkva
kutsal sveti
Meryem Ana Djevica Marija
Mesih Isus
misyoner misionar
mucize čudo
Müslüman musliman
namaz kılmak klanjati
Noel Božić
Noel ağacı božična jelka
Ortodoks pravoslavac
oruç (-cu) post
oruç tutmak postiti
papaz sveštenik
Paskalya Uskrs
Paskalya yumurtası uskršnje jaje
putperest idolopoklonik
rahibe časna sestra
rahip (-bi) sveštenik
sahur sehur
sahura kalkmak ustati na sehur
sinagog sinagoga
Tanrı Bog
tekke tekija
tektanrıcılık monoteizam
tespih tespih, brojanice
Yahudi jevrej
Yeni Ahit Novi Zavjet

Nişan
Vjeridba

Leyla: Canım, nişanına gelemedim. Nasıl geçti?	Lejla: Draga moja, nisam ti mogla doći na zaruke. Kako je prošlo?
Burcu: Çok güzeldi. Evde yaptık. Pek kalabalık değildi, aile arasında oldu.	Burdžu: Bilo je veoma lijepo. Obavili smo to kod kuće, u krugu porodice, nije bilo puno ljudi.
Leyla: Nişanlının adı ne?	Lejla: Kako ti se zove zaručnik?
Burcu: Mert.	Burdžu: Mert.
Leyla: Nasıl biri?	Lejla: Kakav je?
Burcu: Cana yakın, çok duygusal biri. Ayrıca çok da kibar ve bonkördür. Bence çok yakışıklı. Uzun boylu ve yapılı. Esmer ve elâ gözlü. Saçları hafif dalgalı. Nişan fotoğraflarını göstereyim.	Burdžu: Vrlo je prijatan i osjećajan. Uz to je i veoma kulturan i ljubazan. Meni je i jako zgodan. Visok i krupan. Tamnoput i svijetlih očiju. Kosa mu je malo valovita. Da ti pokažem slike sa zaruka.
Leyla: Bu fotoğraftakiler kim?	Lejla: Ko je sve na fotografiji?

Burcu: En sağdaki orta yaşlı, kısa boylu ve toplu bayan annesi. Annesinin yanındaki orta boylu sarışın ve güzel kız ablası. Bu kır saçlı ve sakallı, zayıf adam babası. Tanımalısın, çok esprili bir insan.	Burdžu: Niska i punačka žena, srednjih godina krajnje desno njegova je majka. Lijepa i plavokosa djevojka srednje visine pored majke njegova je starija sestra. Ovaj sjedi mršavi čovjek s bradom njegov je otac. Moraš ga upoznati, vrlo je duhovit.
Leyla: Bu gözlüklü beyaz tenli genç kim?	Lejla: Ko je ovaj mladić svijetle puti s naočalama?
Burcu: O, Alper. Mert'in erkek kardeşi. Bilgisayar mühendisliği son sınıfta. Çok çalışkan ve zeki bir çocuk. Tatlıdır, onu severim.	Burdžu: To je Alper, Mertov mlađi brat. Na zadnjoj je godini informatike. Veoma je vrijedan i pametan mladić. Jako je simpatičan i drag.

Leyla: Hiç abisine benzemiyor. Alper, annesi gibi kumral, Mert sanırım babasına çekmiş. Ay! Bu mor tuvalet sana çok yakışmış, beyaz tenlisin ya! Topuz da boyunu daha uzun göstermiş.	Lejla: Nimalo ne liči na svog starijeg brata. Alper je na majku smeđ, dok Mert liči na oca. O, baš ti dobro stoji ova ljubičasta haljina zato što si svijetle puti. A s punđom izgledaš viša.
Burcu: Teşekkür ederim, canım.	Burdžu: Hvala ti, draga moja.
Leyla: Gelinliğin hazır mı?	Lejla: Je li ti gotova vjenčanica?
Burcu: Evet, terzide. İnşallah sen de düğünümüze gelip görürsün.	Burdžu: Da, kod krojača je. Ako Bog da, doći ćeš na našu svadbu i vidjeti je.

Sözlük Rječnik

Dış Görünüş
Izgled

çirkin ružan
esmer crn, tamnoput, crnomanjast
güzel lijep
kısa (boylu) nizak
sarışın plav, svijetao
sıska mršav
şişman debeo
tatlı sladak
toplu popunjen
uzun (boylu) visok
yapılı krupan
zayıf vitak, mršav

Karakter
Karakter, osobine

akıllı pametan, mudar
bonkör ljubazan
cana yakın prijatan, ugodan
cimri škrt
çalışkan vrijedan
duygusal osjećajan
eli açık darežljiv
esprili duhovit
iyi dobar
iyimser optimist
karamsar pesimist
kızgın ljut
kibar pristojan
kötü loš
memnun zadovoljan
mutlu sretan
mutsuz nesretan
nazik (-ki) ljubazan
neşeli veseo
salak (-ğı) glup, budala
sakin miran
sempatik simpatičan
sevimli drag, ljubak
sıcak (-ğı) topao, srdačan
sıcakkanlı temperamentan
soğuk (-ğu) hladan
soğukkanlı hladnokrvan
sokulgan druželjubiv
tembel lijen
üzgün tužan
zeki inteligentan

II OTURMA, EV VE ÇEVRE / STANOVANJE, DOM I OKOLINA

II a EV DÖŞEMESİ / OPREMANJE STANA

Ev Kiralama
Unajmljivanje stana

Emlakçı: Şöyle buyurun, sağdaki çelik kapılı daire. Bir dakika açayım.	Posrednik za nekretnine: Izvolite ovuda, stan s desne strane s protuprovalnim vratima. Samo trenutak da otključam.
Kiracı: Asansör olması çok iyi, beşinci kata kadar çıkamazdım.	Zakupac: Dobro je da ima lift, ne bih se mogla penjati na peti sprat.
Emlakçı: Bu apartmanda beş kat, on daire var. Seçkin komşular da var.	Posrednik: U ovoj zgradi ima pet spratova i deset stanova. Komšije su ugledni ljudi.
Kiracı: Çok iyi, çocuklarımız var.	Zakupac: To je veoma dobro jer imamo djecu.
Emlakçı: Bu ev 120 metre kare. Üç oda bir salon. Bir de kileri var.	Posrednik: Ovaj stan ima 120 kvadrata, tri sobe i jedan salon. Ima i ostavu.
Kiracı: Kiler mutfağa yakın mı?	Zakupac: Je li ostava blizu kuhinje?

Emlakçı: Evet, hemen yanında. Mutfak yepyeni. Ankastre fırın ve ocak var. İki kapılı buzdolabı var. Tezgâh granit, iki eviyeli.	Posrednik: Da odmah pored. Kuhinja je potpuno nova. Ima ugradbenu pećnicu i štednjak. Ima i frižider s dvoje vrata. Radna ploha je od granita s dva sudopera.
Kiracı: Küçük ev aletleri var mı?	Zakupac: Ima li male kućanske aparate?
Emlakçı: Hemen her şey var, mikro dalga fırın, mikser, rondo, meyve suyu sıkma makinası gibi ... Hepsi de Tefal'den!	Posrednik: Ima gotovo sve, mikrovalnu pećnicu, mikser, sjeckalicu, sokovnik...I sve je Tefalovo!
Kiracı: Beyaz eşya tamam mı?	Zakupac: Je li i bijela tehnika kompletna?
Emlakçı: Banyoda çamaşır makinası ve kurutma makinası var.	Posrednik: U kupatilu se nalaze mašina za pranje i mašina za sušenje rublja.
Kiracı: Banyoyu görebilir miyim?	Zakupac: Mogu li vidjeti kupatilo?
Emlakçı: Elbette, lambayı yakayım. Banyo komple seramik. Duş kabini ve bir jakuzi var.	Posrednik: Naravno, da upalim svjetlo. Kupatilo je svo u pločicama. Ima tuš - kabinu i džakuzi.

Emlakçı: Buradaki alafranga tuvalet. Girişteki tuvalet alaturka.	Posrednik: Ovdje je klozetska šolja, a u toaletu kraj ulaza je čučavac.
Kiracı: Girişteki vestiyer portatif mi?	Zakupac: Može li se pomjerati gardarober u predsoblju?
Emlakçı: Hayır, vestiyer de dahil bütün dolaplar gömme dolaptır. Salona geçelim.	Posrednik: Ne, svi plakari, uključujući i gardarober, su ugradbeni. Pređimo u salon.
Kiracı: Aa! Salon ne kadar çok güneş alıyor.	Zakupac: A! Kako je salon sunčan!
Emlakçı: Tabii, bu ev güney ve batı cepheli.	Posrednik: Naravno, stan je okrenut prema jugu i zapadu.
Kiracı: Salondaki gümüşlük çok güzelmiş, koltuklar çok abartılı ama. Değiştirme şansımız var mı?	Zakupac: Vitrina za srebrninu u salonu je veoma lijepa ali je garnitura za sjedenje pretjerana. Postoji li mogućnost da je zamijenimo?
Emlakçı: Bunu daha sonra ev sahibiyle konuşuruz. Bu arada pencereler çift camdır ve bütün bina yalıtımlıdır. Banyo hariç bütün evin döşemesi laminat parke.	Posrednik: O tome možemo poslije razgovariti s vlasnikom. Usput, prozori su s duplim staklom i cijela je zgrada izolirana. Osim kupatila, cijeli je stan postavljen laminatom.

Kiracı: Güzel, peki, oturma odası ne tarafta?	Zakupac: Lijepo, a gdje je dnevna soba?
Emlakçı: Soldaki oda oturma odası .	Posrednik: Dnevna soba je s lijeve strane.
Kiracı: Plazma televizyon var, çok iyi. Peki kablolu mu, uydu mu?	Zakupac: A, ima plazma TV, baš dobro. A je li kablovska ili satelitska televizija?
Emlakçı: Digitürk var. Bu odadaki halı ve perdeler de yenidir.	Posrednik: Ima Digiturk. Novı su i ćilim i zavjese ovoj sobi.
Kiracı: Çok zevkli döşenmiş.	Zakupac: Baš je ukusno uređena.
Emlakçı: Siz bir de yatak odası ve çocuk odasını görün!	Posrednik: A tek da vidite spavaću i dječju sobu!
Kiracı: Duvarlar saten boya. Peki ısıtma kat kaloriferi mi yoksa merkezi sistem mi?	Zakupac: Zidovi su s glazurom. A grijanje je etažno ili centralno?

Emlakçı: Doğal gaza bağlı, kat kaloriferi var.	Posrednik: Grijanje je na prirodni gas, etažno.
Kiracı: Kombi banyoda mı?	Zakupac: Je li plinski bojler u kupatilu?
Emlakçı: Hayır, balkonda.	Posrednik: Ne, na balkonu je.
Kiracı: Kaç balkon var?	Zakupac: Koliko ima balkona?
Emlakçı: İki balkon var. Biri oturma odasında, diğeri mutfakta.	Posrednik: Imaju dva balkona. Jedan je u dnevnoj sobi, a drugi u kuhinji.
Kiracı: Evi çok beğendim. Tutuyorum.	Zakupac: Stan mi se jako dopao. Iznajmit ću ga.
Emlakçı: Pazartesi ofisimde kontratı imzalarız.	Posrednik: U ponedjeljak ćemo u mom uredu potpisati ugovor.

Sözlük Rječnik

abajur stolna lampa
ampul (-lü) sijalica
anahtar ključ
asansör lift
avize luster
balkon balkon
banyo banja
beyaz eşya bijela tehnika
buzdolabı frižider
dolap (-bı) ormar
çanak anten satelitska antena
çeşme česma
çocuk odası dječja soba
derin dondurucu frižider za duboko zamrzavanje
duvar kağıdı tapete
elektrik yakmak upaliti svjetlo
elektrik anahtarı prekidač
emlakçı trgovac nekretninama, osoba koja iznajmljuje stan
etajer polica
eviye lavabo
fırın pećnica
fin hamamı sauna
halı tepih
kapının kolu šteka
karyola krevet
kat kaloriferli ısıtma etažno grijanje
kiler ostava
kilit (-di) brava, ključaonica
kiracı zakupac, osoba koja unajmljuje stan
kitaplık (-ği) polica za knjige
koltuk (-ğu) fotelja
kombi plinski bojler
komidin komoda
korniş karniša
kül tablası pepeljara
küvet kada
masa stol
masa örtüsü stolnjak
merkezi ısıtma centralno grijanje
mikro dalga fırın mikrovalna pećnica
mutfak (-ğı) kuhinja
nevresim posteljina
oturma odası dnevni boravak
panjur žaluzine
paspas otirač
perde zavjese
piriz utikač
radyatör radijator
sandalye stolica
sifon çekmek pustiti vodu
sürgülü kapı klizna vrata
şifonyer komoda s ladicama
şofben bojler
şömine kamin
televizyon sehpası stalak za TV
tuvalet toalet, zahodska šolja
vazo vaza
vestiyer plakar za obuću i kapute
vitrin vitrina
yalıtım izolacija
yastık (-ğı) jastuk
yatak odası spavaća soba
yemek odası trpezarija

II b BÖLGELER, DOĞA, BİTKİLER VE HAYVANLAR / OBLASTI, PRIRODA, FLORA I FAUNA

Karadeniz Bölgesine Yolculuk
Putovanje na Crno more

Erhan: Oğlum, bu, senin Karadeniz'e ilk gidişin oluyor; heyecanlı mısın?	Erhan: Sine, jesi li uzbuđen, ovo ti je prvi put da ideš na obalu Crnog mora?
Can: Evet baba, hem de çok. Teyzemi görmeyeli aylar oldu, onu da çok özledim.	Džan: Jesam, tata, itekako. Mjesecima nisam vidio tetku. Baš sam je poželio.
Serap: Ama Can hiç dışarıyı seyretmiyorsun. Ankara'da bu kadar güzel doğa göremezsin.	Serap: Ali, Džan, ti nikako ne gledaš van. U Ankari ne možeš vidjeti ovako prekrasnu prirodu.
Can: Babaaaa, bak! Trafik işaretinin üzerinde bir geyik resmi var. Bu ne demek?	Džan: Tataaa, vidi na saobraćajnom znaku ima jelen, šta to znači?
Erhan: Buralar hep meşe ormanı. Her an yola bir geyik çıkabilir demek bu, oğlum.	Erhan: Ovo je sve hrastova šuma. Znači da u svakom momentu na put može izaći jelen.

Serap: Buralarda sadece geyik değil; kurt, ayı, tavşan, tilki gibi orman hayvanları da var.

Serap: Nema ovdje samo jelena; ima i šumskih životinja poput vukova, medvjeda, zečeva, lisica.

Erhan: Hatırlıyor musun hayatım? Geçen gelişimizde arabanın önüne bir kirpi çıkmıştı. Zar zor kaçırmıştık.

Erhan: Sjećaš li se, srećo, kad smo prošli put išli, pred auto je izašao jež. Jedva smo ga izbjegli.

Can: Anneee bak! Şu kuş kartal mı?

Džan: Mamaa, vidi, je li ona ptica orao?

Serap: Hayır oğlum, kartal değil, doğan. Karadenizli insanlar doğanları eğitir ve avcılıkta kullanırlar.

Serap: Nije, to je soko. Stanovnici s Crnog mora uzgajaju sokole i koriste ih u lovu.

Can: Teyzemlerin çiftliğinde de doğan var mıdır?

Džan: Ima li sokola i na tetkinom imanju?

Erhan: Doğan yok, ama orada pek çok çiftlik hayvanı göreceksin. Mesela inek, tavuk, hindi, ördek, kaz, keçi ve hatta atları görebileceksin.

Erhan: Nema sokola, ali tamo ćeš vidjeti mnoge domaće životinje. Naprimjer, kravu, kokoš, ćurku, patku, gusku, kozu, čak ćeš moći vidjeti i konje.

Can: Ata binebilecek miyim?

Džan: Hoću li moći jahati konja?

Serap: Bunun için henüz çok küçüksün. Çok tehlikeli olabilir. Ama onlara arpa verebilirsin.	Serap: Još si mali. To može biti opasno. Ali, možeš ih hraniti ječmom.
Erhan: Kümes hayvanlarını da besleyebilirsin.	Erhan: Moći ćeš hraniti i perad.
Can: Onlar ne yer?	Džan: Šta ona jede?
Serap: Onlar da arpa yerler, ama yulaf, soya, mısır da verebilirsin.	Serap: I perad jede ječam, ali im možeš davati i zob, soju i kukuruz.
Can: Daha çok yolumuz var mı baba? Hayvanları görmeyi iple çekiyorum.	Džan: Ima li još puno? Jedva čekam da vidim životinje.
Erhan: Biraz daha sabret, ormandan çıkar çıkmaz, çiftliği karşımızda göreceğiz.	Erhan: Strpi se još malo. Čim izađemo iz šume, ugledat ćemo imanje.
Serap: Galiba burada ıhlamur ağaçları var. Siz de duyuyor musunuz mis gibi bir koku geldi.	Serap: Mora da ovdje ima lipa. Sigurno i vi osjećate kako lijepo miriše.
Erhan: Evet, çınar ve ıhlamur ağaçları bunlar.	Erhan: Jeste, to je platan i lipa.
Serap: Geldik sayılır. İlerideki fındık ve çay bahçelerini görüyor musun? İşte onlar teyzenlerin çiftliğinin başladığı yer.	Serap: Može se reći da smo stigli.Vidiš li zasade lješnika i čaja ispred? Eto, tamo počinje tetkino imanje.

Bölgeler Oblasti

U Turskoji postoji 7 geografskih regija, tur. *bölge* (vidjeti kartu br.1.):

1. Marmara Bölgesi ***Regija Mramornog mora***
2. Ege Bölgesi ***Regija Egejskog mora***
3. Akdeniz Bölgesi ***Regija Sredozemnog mora***
4. İç Anadolu Bölgesi ***Regija unutrašnje Anadolije***
5. Karadeniz Bölgesi ***Regija Crnog mora***
6. Doğu Anadolu Bölgesi ***Regija istočne Anadolije***
7. Güneydoğu Anadolu Bölgesi ***Regija jugoistočne Anadolije***

Karta br. 1

U Turskoj postoji 81 oblast, tur. *il* (vidjeti kartu br. 2).

Karta br. 2

Sözlük Rječnik

Hayvanlar Životinje

ahtapot hobotnica
akbaba lešinar
arı pčela
arslan lav
at (-tı) konj
ateş böceği svitac
ayı medvjed
balık (-ğı) riba
balina kit
baykuş sova
bit buha
böcek (-ği) insekt
buzağı tele
civciv pile
cırcır böceği cvrčak
çekirge skakavac
deniz atı morski konjic
deniz hıyarı morski krastavac
deniz kestanesi morski jež
deniz yıldızı morska zvijezda
deve kamila
deve kuşu noj
domuz svinja
etobur mesožder
evcil hayvanlar domaće životinje
fare miš
fil slon
fok foka
gelin böceği buba mara
geyik (-ği) jelen
güvercin golub
hamam böceği buba švaba
hindi ćurka
horoz pijetao
inek (-ği) krava
istiridye ostriga
kanguru kengur
kaplan tigar
kaplumbağa kornjača
karga vrana
kartal orao
kaşıkçı kuşu pelikan
kaz guska
kedi mačka
kelebek (-ği) leptir
keçi koza
kertenkele gušter
kırkayak (-ğı) stonoga
kirpi jež
koç (-çu) ovan
koyun ovca
köpek (-ği) pas
köpek balığı morski pas
köstebek (-ği) krtica
kuğu labud
kunduz dabar
kurbağa žaba
kurt (-du) vuk, crv
kutup ayısı polarni medvjed
leylek (-ği) roda
martı galeb
maymun majmun
memeliler sisavci
oğlak (-ğı) jare
ördek (-ği) patka
örümcek (-ği) pauk
papağan papagaj
penguen pingvin
pire buha
salyangoz puž
serçe vrabac
sırtlan hijena
sincap (-bı) vjeverica
sinek (-ği) muha
sivrisinek (-ği) komarac
solucan glista
şahin soko
tahtakurusu stjenica
tavuk (-ğu) kokoš
tavus kuşu paun
tavşan zec
tay ždrijebe
timsah krokodil
vahşi hayvanlar divlje životinje
yarasa slijepi miš
yengeç (-ci) rak
yılan zmija
yunus balığı delfin
zebra zebra
zürafa žirafa

Ağaçlar Drveće

akasya bagrem
ak ağaç (-cı) breza
akça ağaç (-cı) javor
ardıç (-cı) smreka, kleka
ceviz orah
çam bor
çınar platan
defne lovor
gürgen grab
huş breza
ıhlamur lipa
kavak (-ğı) topola
kayın bukva
kestane kesten
ladin omorika
leylak jorgovan
mersin mirta
meşe hrast
okaliptüs eukaliptus
palmiye palma
porsuk ağacı tisa
sedir cedar
servi čempres

Çiçekler Cvijeće

çiğdem mrazovac, kaćunak
fulya zelenkada, lužanj, sunovrat
gelincik bulka
gül ruža
günebakan (ay çiçeği) suncokret
hanımeli orlovi nokti
kadife çiçeği kadifica
karanfil karanfil
kardelen visibaba
kasımpatı krizantema
lale lala, tulipan
manolya magnolija
menekşe ljubičica
mimoza mimoza
nergis narcis
nilüfer lokvanj
orkide orhideja
reyhan bosiljak
sıklamen ciklama
sümbül zumbul
şakayık božur
şebboy šeboj
yasemin jasmin
zakkum oleandar
zambak ljiljan

Bir Günüm
Jedan moj dan

İstanbul'a yerleşeli bir yıl oldu. Burada hayat çok hızlı. Her sabah saat altı buçukta kalkıyorum. Hemen duş alıp dişlerimi fırçalıyor ve üzerimi giyiniyorum. Çocuklarımı uyandırıyorum. Onlar hazırlanırken ben mutfakta kahvaltıyı hazırlıyorum.

Ima godina kako smo se doselili u Istanbul. Ovdje se brzo živi. Svako jutro ustajem u pola sedam. Odmah se tuširam, perem zube i oblačim se. Budim djecu. Dok se oni spremaju, ja pripremam doručak u kuhinji.

Çay demliyorum. Büyük kızım, kardeşinin giyinmesine yardım ediyor. Hep birlikte kahvaltı ettikten sonra çocukları servise bindiriyorum. Büyük kızım okula, küçük olan kreşe gidiyor. Eşim beni arabayla işe bırakıyor. Saat dokuzda dükkanımız açılıyor ve benim en geç yarım saat önce iş yerinde olmam gerekiyor.

Kuham čaj. Moja starija kćerka pomaže mlađoj da se obuče. Nakon što zajedno doručkujemo, smještam djecu u školski autobus. Starija kćerka ide u školu, a mlađa u obdanište. Muž me vozi autom na posao. Naša se prodavnica otvara u devet sati i ja moram biti na poslu barem pola sata ranije.

Saat on ikide öğle paydosuna çıkıyoruz. Yakın bir pidecide öğle yemeğini arkadaşlarımla yiyoruz. Saat beşe kadar çalışıyorum. Eve metrobüsle dönüyorum. Hemen ellerimi yıkıyorum ve akşam yemeğini hazırlıyorum. Saat altı buçukta eşim ve çocuklarım dönüyor. Yemek yedikten sonra çay içiyoruz ve televizyon izliyoruz. Çocuklar dokuzda yataklarına gidiyorlar. Eşimle ben hafta sonu için plan yapıyoruz. Hafta sonları genelde şehir dışına çıkmayı seviyoruz. Temiz havada piknik yapıyoruz. Kızlarımız ip atlıyor ve top oynuyor. Zaman böylece geçip gidiyor.

U dvanaest sati izlazimo na pauzu za ručak. Ručam s kolegama u obližnjem grilu gdje se jede pide. Radim do pet sati. Vraćam se kući metrobusom. Odmah perem ruke i pripremam večeru.

U pola sedam vraćaju se muž i djeca. Nakon jela pijemo čaj i gledamo televiziju. Djeca u devet odlaze na spavanje. Muž i ja pravimo planove za vikend. Vikendom volimo otići izvan grada. Priređujemo piknik na čistom zraku. Naše kćerke preskaču konopac i igraju se loptom. I tako vrijeme prolazi.

Sözlük Rječnik

Bir çocuk yetiştirmek Podizati dijete

annelik (-ği) majčinstvo
anne adayı buduća mama
annesine çekmek ličiti na majku
atlı karınca vrteška
bebek (-ği) beba, lutka
beşik (-ği) kolijevka
biberon flašica
doğum izni porodiljsko bolovanje
emzirmek (ak.) dojiti
hamile olmak zatrudnjeti
ikizler blizanci
kartopu oynamak grudvati se
kaydırak (-ğı) tobogan
kaynana zırıltısı zvečka
kemik (-ği) igra zaleđivanja
körebe igra ćora - bake
kreş vrtić
kundak (-ğı) pelene
kuvöz inkubator
lazımlık (-ğı) tuta
mama hrana za dojenčad
saklambaç (-cı) igra žmire
saklambaç oynamak igrati žmire
salıncak (-ğı) ljuljaška
saymaca brojalica
seksek (-ği) igra školice
tahterevalli klackalica
tek çocuk jedinac/jedinica
tulum vrećica za spavanje
üflemek puhati u svjećice
veli staratelj
yaş günü kutlamak slaviti rođendan

İş Posao

dolgun ücretle na puno radno vrijeme
istifa otkaz
iş yeri radno mjesto
iş sahibi poslodavac
mesai radno vrijeme

IV BOŞ ZAMAN, EĞLENCE / SLOBODNO VRIJEME, ZABAVA

IV a SİNEMA, TİYATRO / KINO, POZORIŠTE

Eğlence
Zabava

Özgür: Gözün aydın! Demek yarın kız arkadaşın geliyor?
Burak: Evet, çok heyecanlıyım, onun için plan yapıyorum.
Özgür: Öyle mi? Tiyatroya götürecek misin? Şu sıralar Moskova Bale Grubu İzmir'de.
Burak: Gamze baleden hoşlanmaz, ama onu İzmir Senfoni Orkestrası'nın konserine götüreceğim.
Özgür: Bilet bulabildin mi?
Burak: Maalesef locada boş yer bulamadım, balkondan aldım.
Özgür: Sinemaya da gidebilirsiniz. Hangi tür filmlerden hoşlanır?

Ozgur: Baš lijepo, znači sutra dolazi tvoja prijateljica?
Burak: Da, jako sam uzbuđen, pravim planove za nju.
Ozgur: A je li? Hoćeš li je voditi u pozorište? Trenutno je u Izmiru Moskovski balet.
Burak: Gamze ne voli balet, ali odvest ću je na koncert Izmirskog simfonijskog orkestra.
Ozgur: Jesi li uspio naći karte?
Burak: Nažalost, nisam uspio naći karte za ložu, uzeo sam balkon.
Ozgur: Možete otići i u kino. Kakve filmove voli?

Burak: Gamze, bilim kurgu ve korku filmlerini sevmiyor. Ama romantik komediye bayılır.

Özgür: Boşver komediyi! Şu sıralar Çağan Irmak'ın filmi oynuyor. Sevecektir.
Burak: Başrolde kim var?

Özgür: Çetin Tekindor!
Burak: Bak, bu olur! Ama önce onu sanat galerisine götüreceğim.
Özgür: Sanat galerisinde sergi mi var?

Burak: Evet, Abidin Dino'nun kara kalem çalışmaları sergilenecek.
Özgür: İyi fikir ama ben daha çok heykel meraklısıyım. Umarım Gamze memnun kalır. Sonra hep birlikte bizim kulüpte buluşacak mıyız?
Burak: Neden olmasın? Hafta sonu bir arkadaşım orada DJ'lik yapacak, geç saatlere kadar dans ederiz.

Burak: Gamze ne voli filmove naučne fantastike i filmove strave i užasa. Ali, jako voli romantične komedije.
Ozgur: Ma pusti komedije! Sada igra film Çağana Irmaka. Svidjet će joj se.
Burak: Ko igra glavnu ulogu?
Ozgur: Çetin Tekindor!
Burak: Vidiš, to bi moglo. Ali, prvo ću je odvesti u umjetničku galeriju.
Özgür: İma li neka izložba u umjetničkoj galeriji?
Burak: Da, bit će izloženi crteži ugljenom Abidina Dine.
Özgür: Dobra ideja, ali ja više volim skulpture. Nadam se da će Gamze biti zadovoljna, hoćemo li se poslije svi zajedno naći u našem klubu?
Burak: Zašto da ne? Za vikend će moj prijatelj tamo biti DJ. Plesat ćemo do kasno u noć.

IV b TELEVİZYON / TELEVIZIJA

TV Programı
TV program

Haberler	08.00	Vijesti	08.00
Ugly Betty (Yabancı Dizi)	08.30	*Ružna Beti* (Strana serija)	08.30
Ekonomi Ajandası Sabah (Yaşam)	09.15	Jutarnji ekonomski bilten (Život)	09.15
Winx (Yabancı Çizgi Film)	11.00	*Winx* (Strani crtani film)	11.00
Haberler	12.00	Vijesti	12.00
Sahil Günlüğü (Gezi)	12.30	*Dnevnik s obale* (Putovanje)	12.30
Kuzey Afrika (Belgesel)	13.30	*Sjeverna Afrika* (Dokumentarni program)	13.30
Erkan Tan'la Başkentten (Haber Programı)	15.00	*S Erkanom Tanom iz prijestolnice* (Informativni program)	15.00
Mükemmel Çift (Yerli Dizi)	16.00	*Savršen par* (Domaća serija)	16.00
Haberler	17.30	Vijesti	17.30
Galatasaray- Fenerbahçe (Futbol Maçı)	18.00	Galatasaray- Fenerbahçe (utakmica)	18.00
Haberler	20.00	Vijesti	20.00
Salı Sefası (Müzik)	21.00	Zabava utorkom (Muzički program)	21.00
Jane'in Zaferi (Yabancı Sinema)	22.30	*Džejnina pobjeda* (Strani film)	22.30

Sözlük Rječnik

Sinema Kino

açık saçık film erotski film
adapte etmek (ak.) adaptirati
aksiyon filmi akcioni film
aktör glumac
aktris glumica
alt yazı titl
animasyon animacija
aşk filmi ljubavni film
balkon balkon
başrol glavna uloga
başrol oynamak igrati glavnu ulogu
beyaz perde filmsko platno
bilim kurgu filmi naučnofantastični film
çekim snimanje
dağıtımcı distributer
eleştirmen kritičar
film film
film şeridi filmska traka
görüntü yönetmeni direktor fotografije
izleyici gledatelj
kare scena
kahraman junak
koltuk (-ğu) sjedište
korku filmi film strave i užasa
kurgu ideja, sinopsis
loca loža
Oscar ödülü nagrada Oskar
prömiyer premijera
senaryo scenario
seslendirme sinhronizacija
uyarlama adaptacija
yönetmen režiser

TV TV

ana haber bülteni glavni dnevnik
anten antena
ayarlamak (ak.) podesiti
belgesel dokumentarna emisija
canlı prijenos uživo
çanak anten satelitska antena
çizgi film crtani film
çocuk eğitim dizisi dječja obrazovna serija
dizi serija
eğlence programı zabavni program
kanal kanal
kanal taramak pretraživati kanale
kapanış kraj programa
kumanda daljinski upravljač
naklen yayın prijenos
net jasan
pembe dizi sapunica
pırıl pırıl görüntü dobra slika, dobar prijem
program program
reklam reklama
sunucu spiker
televizyonu açmak upaliti televizor
yayınlamak (-ak.) emitirati
yerli film domaći film

Sergi Izložba

açılış saati vrijeme otvaranja
açık hava sergisi izložba na otvorenom
ahşap gravür drvorez
atölye atelje
büst bista
baskı teknikleri tehnike štampe
estetik (-ği) estetika
fırça kist
fotoğraf fotografija
galeri galerija
grafik grafika
heykel skulptura
heykeltıraş skulptor
empresyonizm impresionizam
kapanış saati vrijeme zatvaranja
küratör kustos
litografi litografija
mimar arhitekt
natürmort mrtva priroda
performans performans
portre portret
ressam slikar
resim slika
sanatsever poklonik umjetnosti
seramik keramika
sergi izložba
suluboya akvarel
tablo slika
tasarım dizajn
yağlı boya ulje
yerleştirme instalacija

Müzik Muzika

akordeon harmonika
boru truba
çubuk dirigentska palica
davul bubanj
fagot fagot
fasıl (-slı) partitura
flüt flauta
gayda gajde
gitar gitara
hoparlör zvučnik
kastanyet kastanjete
kayıt (-ydı) snimak
keman violina
klarnet klarinet
koro hor
kulaklık (-ğı) slušalice
nota nota
piyano klavir
pikap (-bı) gramofon
saz saz
melodi melodija
zil zvonce

Tiyatro Pozorište

ışık (-ğı) svjetlo
koreografi koreografija
oyuncu glumac
perde zavjesa, čin
piyes pozorišni komad
sahne scena
sahneye koymak (ak.) postaviti na scenu

Satranç Šah

at konj
fil lovac, laufer
hamle potez
kale top
mat etmek (ak.) matirati
piyon pijun
satranç tahtası šahovska tabla
satranç taşları šahovske figure
şah kralj
vezir kraljıca

Iskambil Karte

as as
bacak (-ğı) žandar, pub
iskambil destesi špil karata
joker džoker
karo karo
kız dama
kupa srce, herc
maça pik
papaz kralj, pop
sinek (-ği) tref

Astroloji Astrologija
Burçlar Horoskopski znaci

koç ovan
boğa bik
ikizler blizanci
yengeç (-ci) rak
aslan lav
başak (-ğı) djevica
terazi vaga
akrep (-bi) škorpija
yay strijelac
oğlak (-ğı) jarac
kova vodolija
balık (-ğı) riba

Maç
Utakmica

Sayın seyirciler, şu anda iki ülkenin milli marşları okunuyor...Zor bir mücadele bekliyor milli takımı...İlk başlama vuruşu bizim ve Arda şimdi ortada... Portekizli hakem, Fifa'nın çok beğenilen bir hakemi...Semih'in müdahalesi...Semih'ten bir çalım daha...Arda kontrol etti, solda...Arda bir çalım, karşısında Jahiç var....İbriçiç de geldi...Arda geçemiyor ve taç milli takımın...İlerde sadece Semih var, bu arada ceza alanında Emre vurduuuu kaleciden döndüüüü...Son müdahale savunmadan...Çok net bir pozisyon...

Poštovani gledaoci, upravo sviraju himne dviju država...Teška borba očekuje našu reprezentaciju...Početni udarac je naš i Arda je sada na centru...Portugalski sudac je veoma omiljen Fifin sudac...Semih se umiješao...Još jedan dribling Semiha...Arda ga je propratio s lijeve strane...Arda dribla, preko puta njega je Jahić...Sustiže ih Ibričić...Arda ne može proći i aut za našu reprezentaciju...Ispred je samo Semih, u ovom trenutku u kaznenom prostoru Emre šutiraaa, golman brani. Posljednja intervencija zadnje linije...Veoma čista situacija...

Şimdi Gökhann... Yine üç oyuncumuz içerde... Gökhan...Tuncay...Nefis bir pas... Gökhan geldi içeriii... Çeviriyorrr...Semih, gol pozisyonuuu...Kale boş ve goooooollllll...Top ağlarda, goooolll...Bir sıfır öndeyizzz...Emre attı. Kelimenin tam anlamıyla bir şok... Beşinci dakika, Emre... Faul... Hakem oyunu durdurdu, kritik bir nokta... Sanıyorum Misimoviç kullanacak, ve bir de sarı kart Emre'ye...Salihoviç vuruşları çok etkili olan birisi...Baraj tam çizginin üzerinde... Saalihoviç... Çok iyi vurdu...Top ağlarımızda sayın seyirciler... Gökhan vurduuuu... Yandan aut... Bir - birlik skor devam ediyor...

Sada Gokhan...Ponovo su naša tri igrača unutra... Gokhan... Tundžaj... Izvrstan pas...Gokhan je ušao unutra...Okreće...Semih, u poziciji za gol...Gol je prazan i gooool...Lopta je u mreži, gooool ...Vodimo jedan nula...Emre je šutirao...To je šok u pravom smislu te riječi...Peta minuta, Emre... Faul...Sudija je zaustavio igru, dobra pozicija za šut...Mislim da će šutirati Misimović i žuti karton za Emrea ...Salihović ima veoma precizan udarac...Baraž je u pitanju...Salihović...Veom a dobar udarac...I lopta je u našoj mreži, poštovani gledaoci... Gokhan je šutirao...Aut sa strane. Rezultat je i dalje jedan prema jedan ...

Sözlük Rječnik

ağ mreža
antrenman trening
antrenör trener
atletizm atletika
aut aut
basketbol košarka
başlama vuruşu početni udarac
birinci devre prvo poluvrijeme
bisiklet bicikl
bone plivačka kapa
buz pateni umjetničko klizanje
ceza sahası, ceza alanı kazneni prostor
çalım dribling
dalmak roniti
doping kontrol doping kontrola
dostluk maçı prijateljska utakmica
durdurmak (ak.) zaustaviti
Dünya kupası svjetski kup
egzersiz vježbanje
ekip (-pi) ekipa
elemek (ak.) eliminirati
eskrim mačevanje
eşofman trenerka
faul faul
file mreža
frikik slobodan udarac
futbol fudbal
gol (-lü) gol
gol atmak dati gol
güreşçi hrvač
hakem sudac
halterci dizač utega
hentbol rukomet
havuz bazen
hücum napad
idman trening
jimnastik (-ği) gimnastika
kale go
kaleci golman
kaptan kapiten
karşılaşma susret
kayak (-ğı) skije, skijanje
kırmızı kart crveni karton
kış sporları zimski sportovi
kızak (-ğı) sanke
kızak sporu bob
kondisyon kondicija
korner korner
krampon kopačka
kulüp (-bü) klub
lig iiga

maç meč
masa tenisi stoni tenis
masör maser
milli takım reprezentacija
minder strunjača
müdahale intervencija
okçuluk (-ğu) streljaštvo
orta sredina, centar
palet peraja
paraşüt (-tü) padobran
paraşütçü padobranac
paraşütçülük (-ğü) padobranstvo
pas pas, prolaz
paten klizaljke
penaltı penal
pozisyon pozicija
raunt (-du) runda
rekor rekord
rekor kırmak oboriti rekord
rövanş revanš
saha polje
sarı kart žuti karton
sarı kart görmek dobiti žuti karton
savunma odbrana, zadnja liniija
serbest vuruş slobodan udarac
seyirci gledalac
skor rezultat
soyunma odası svlačionica
spor muhabiri sportski dopisnik
spor sport
sporcu sportista
stadyum stadion
su kayağı skijanje na vodi
sumocu sumo hrvač
şampiyon šampion
şut šut
taç aut
takım tutmak navijati za neki tim
taraftar navijač
tezahürat ovacije
teleferik (-ği) žičara
teleski ski žica
top (-pu) lopta
tribün tribina
uzun atlama skok udalj
voleybol odbojka
vuruş udarac
yarışma takmičenje, utrka
yelken yarışmaları utrka jedrilica
yenilgi poraz
yüzmek plivati

V YOLCULUK / PUTOVANJE

V a ULAŞIM ARAÇLARI / PREVOZNA SREDSTVA

Yolculuk
Putovanje

Sevgili Günlük,
İki gündür İstanbul'dayım. Bir hatftadır hiçbir şey yazamadım, çünkü sürekli yollardaydım. Yolculuğuma Saraybosna Havaalanı'ndan başladım. İstanbul'dan aktarmalı olarak Ankara Esenboğa Havaalan'ına vardım. Havaş servisiyle otele vardığımda saat ondu. Ertesi gün Ankara'da işlerimle ilgilendim. Ankara'da ulaşım çok kolay çünkü metro var ve ben haftalık bilet alıp sürekli metroyu kullandım. Ankara'da işlerimi bitirdikten sonra Cuma gecesi hızlı trene bindim.

Dragi dnevniče,
Već sam dva dana u Istanbulu. Ima dvije sedmice kako ništa nisam uspjela napisati jer sam neprestano na putu. Putovanje sam započela sa sarajevskog aerodroma. Preko Istanbula sam stigla na ankarski aerodrom Esenboğa. Kad sam servisom stigla u hotel, bilo je deset sati. Sljedeći sam dan obavljala poslove po Ankari. Prevoz u Ankari je dobro uređen jer ima metro. Ja sam kupila sedmičnu kartu i stalno sam ga koristila. U petak navečer, nakon što sam završila posao u Ankari, ušla sam u brzi voz.

Yataklı treni tercih ettiğim için gece rahat uyuyabildim. Sabah İstanbul Haydarpaşa Garı'na vardım ve hemen bir taksiye atlayıp otelime gittim. Odamın manzarası harikaydı. Her sabah denize ve adalara bakıyordum. Bir gün adaları da görmeye karar verdim.
Ertesi gün erkenden kalktım, otobüse binip Bostancı'da indim. Bostancı vapur iskelesinden deniz otobüsüne bindim. Burgaz Ada, Büyük Ada ve Heybeli Ada'yı gezdim. Büyük Ada'da faytonla dolaştıktan sonra deniz kıyısında balık lokantasında oturdum. Orada çok güzel vakit geçirdim. Akşama doğru ancak otele vardım ve sana yazmak için zaman buldum. İstanbul'da günlerim çok güzel geçiyor, biraz daha burada kalmak istiyorum.

Mogla sam mirno spavati jer sam izabrala spavaća kola. Ujutro sam stigla na istanbulsku željezničku stanicu Haydar Paşa. Odmah sam sjela u taksi i odvezla se u hotel. Soba je imala prekrasan pogled. Svako sam jutro gledala more i ostrva. Jednog dana odlučila sam da vidim i ostrva. Sutradan sam ustala ranije, sjela na autobus i sišla na Bostandžiju. Na pristaništu sam ušla u hidrobus. Obišla sam ostrva Burgaz Adu, Bujuk Adu i Hejbeli Adu. Nakon što sam kočijom obišla ostrvo Bujuk Adu, sjela sam u jedan riblji restoran na obali. Tamo sam se divno provela. Predvečer sam stigla u hotel i našla vremena da ti pišem. Divno se provodim u Istanbulu, želim još neko vrijeme ostati ovdje.

Sözlük Rječnik

araba automobil
binmek (-dat.) ući u prevozno sredstvo
bisiklet bicikl
gemi lađa
dolmuş prevozno sredstvo, najčešće manji kombi koji prevozi putnike po gradu
Havaş servisi autobus koji prevozi putnike na aerodrom i s aerodroma
helikopter helikopter
hızlı tren brzi voz
inmek (-abl.) izaći iz prevoznog sredstva
metro metro, podzemna
metrobüs posebna vrsta autobusa u Istanbulu, koji ide ograđenom trasom
motosiklet motor
otobüs autobus
sandal čamac
taksi taksi
tren voz
tramvay tramvaj
troleybüs trolejbus
uçak (-ğı) avion
vapur brod

Trafik Kazası
Saobraćajna nesreća

Polis: Geçmiş olsun, iyi misiniz? Ambulans çağıralım mı?
Murat: Sağ olun, memur bey. Gerek yok, çok şükür iyiyim.
Polis: Evrakınızı görebilir miyim?
Murat: Ben Bosnalıyım, memur bey. Ama belgelerim uluslararası.
Polis: Olay nasıl meydana geldi?
Murat: Benzin istasyonundan tam çıkıyordum ki sol taraftan hızla gelen bir pikap bana arkadan çarptı ve durmayıp kaçtı.

Polis: Plakasını aldınız mı?

Policajac: Jeste li dobro? Da pozovemo hitnu pomoć?
Murat: Hvala, gospodine. Nema potrebe, hvala Bogu, dobro sam.
Policajac: Mogu li vidjeti vaše dokumente?
Murat: Ja sam Bosanac, gospodine. Dokumenti su mi međunarodni.
Policajac: Kako se to desilo?
Murat: Upravo sam izlazio s benzinske stanice kad me je s leđa udario i bez zaustavljanja pobjegao jedan kamionet koji je u velikoj brzini došao s lijeve strane.
Policajac: Jeste li zapisali broj registarskih tablica?

Murat: Hayır, olay o kadar hızlı gerçekleşti ki göremedim. Ama araba kırmızı renkliydi ve kaportasında siyah bir desen vardı.
Polis: Arabanızın kaskosu ve yeşil kartı var mı?
Murat: Evet, var. Ama ne tür işlem yapacağımı bilemedim. Bu yüzden konsolosluğu aradım, onlar sizden rapor almam gerektiğini söylediler.
Polis: Rapor hazırlıyoruz. Az sonra çekici, arabanızı servise götürecek. Arabanın tamponu düşmüş, sinyal lambası da kırık. Umarım motorda bir arıza yoktur.

Murat: Sanırım var, çünkü marş basmıyor.
Polis: İyi ki kaskosu varmış.

Murat: İnşallah konsolosluk işlemleri de fazla uzamaz.

Polis: Halledersiniz, dert etmeyin. Tekrar geçmiş olsun.

Murat: Nisam, tako se sve brzo desilo da nisam uspio vidjeti. Ali, vozilo je bilo crvene boje i na poklopcu motora imalo je crnu šaru.
Policajac: Imate li kasko osiguranje i zeleni karton?
Murat: Imam, ali ne znam šta treba uraditi. Zato sam tražio konzulat. Rekli su da mi je potreban vaš izvještaj.

Policajac: Pripremamo izvještaj. Uskoro će vučna služba odvesti vaš automobil na servis. Otpao vam je branik, slomljeno vam je i signalno svjetlo. Nadam se da motoru nije ništa.
Murat: Mislim da jeste, jer ne prima gas.
Policajac: Dobro je što imate kasko.
Murat: Ako Bog da, procedura u konzulatu neće dugo trajati.
Policajac: Riješit ćete to. Ne brinite.

Sözlük Rječnik

Araba aksamı
Dijelovi automobila

akü akumulator
araba automobil
arıza kvar
ateşleme paljenje
ayak freni nožna kočnica
benzin deposu rezervoar za benzin
benzin göstergesinin ibresi pokazatelj količine benzina
benzin istasyonu benzinska stanica
beygir gücü konjska snaga
buji svijećica
çamurluk (-ğu) blatobran
debriyaj kvačilo
dikiz aynası retrovizor
direksiyon volan
egzoz borusu auspuh
el freni ručna kočnica
emniyet kemeri sigurnosni pojas
emniyet kemeri takmak vezati sigurnosni pojas
far far
fren kočnica
fren yapmak kočiti
hava yastığı vazdušni jastuk
karbüratör karburator
karoser karoserija
kar zinciri lanci za snijeg
kilometre sayacı brojač kilometara
kontakt anahtarı kontakt
korna truba
lastik (-ği) guma
motor motor
motoru işletmek, çalıştırmak upaliti motor
motor teklemek zatajiti motor
oto tamircisi automehaničar
piston klip
plaka registarske tablice
sigorta osigurač
silecek (-ği) brisač
silindir cilindar
sis lambaları maglenke
stop lambaları štop svjetla
tampon branik
tekerlek (-ği) točak
üstü açık araba kabriolet
vites kolu mjenjač
yay feder
yağ deposu rezervoar za ulje
yakıt gorivo
yedek parça rezervni dio

Trafik Saobraćaj

arabayı kullanmak voziti automobil
araç hakimiyetini kaybetmek izgubiti kontrolu nad vozilom
çarpışma sudar
direksiyon imtihanı vozački ispit
direksiyon kursu obuka za vozače
direksiyona geçmek sjesti za volan
gaza basmak pritisnuti gas
geçmek (ak.) preticati
görüş mesafesi vidljivost
hız kontrolü kontrola brzine
hız sınırını aşmak preći dozvoljenu brzinu
kaldırım trotoar
kamyon kamion
kavşak raskrsnica
kaygan klizav
kaza saobraćajna nesreća
levha tabla
park etmek (ak.) parkirati
sapmak (dat.) skrenuti
sollamak voziti lijevom stranom
sürücü vozač
şerit (-di) traka
şoför ehliyeti vozačka dozvola
tek yön yol jednosmjerna ulica
trafik (-ği) saobraćaj
trafik ışıkları semafor
trafik kuralları saobraćajna pravila
trafik polisi saobraćajna policija
ulaşım saobraćaj
viraj okuka
yaya pješak
yön pravac
zincirleme kaza lančani sudar

V c KONAKLAMA / SMJEŠTAJ U HOTEL

İnternetten Rezervasyon
Rezervacija preko interneta

Emre: Bir an önce rezervasyon yaptırmamız lazım, yoksa Bodrum'da yer bulmamız mümkün olmayacak.
Selin: O zaman şu internet kafeye girelim ve otobüs ile otel rezervasyonumuzu yaptıralım.
İnternet Kafede:
Selin: Aaaa, bu bilgisayarın klavyesi İngilizce, ben yazamam. Sen geç!
Emre: Aman sen de.....Bırak ben yazarım....
Selin: Otel önemli. Önce onun sitesine girelim. İnşallah boş yer vardır.

Emre: Moramo što prije rezervisati, inače nećemo moći naći mjesto u Bodrumu.

Selin: Hajdemo onda u ovaj internet- kafić da rezervišemo autobusku kartu i hotel.

U internet- kafiću:
Selin: Aaa, tastatura je na ovom kompjuteru engleska, ja se ne snalazim. Hajde ti!
Emre: Joj tebe...Pusti da ja pišem...

Selin: Hotel je važan. Hajdemo prvo na taj sajt. Valjda ima slobodnih mjesta.

Emre: Hmm, şansımıza birkaç çift kişilik boş yer var.
Selin: Süper, konser hangi tarihteydi?
Emre: 28 Haziran.
Selin: O halde, 27 ile 30 Haziran arası olsun.
Emre: Biraz ileri gider misin? Farenin kablosu kısa. Keşke kablosuz olsaydı....Neyseki ekran 19 inç LCD; ikimiz rahatlıkla görebiliyoruz.

Selin: Benimle uğraşma da, şu formu doldur. Tam pansiyon olmasın. Zaten bütün gün plajda olacağız.

Emre: O zaman yarım pansiyon mu yoksa konaklama artı kahvaltı mı olsa?

Emre: Hmm, na svu sreću ima nekoliko slobodnih dvokrevetnih soba.
Selin: Super, kojeg je datuma koncert?
Emre: 28. juna.
Selin: Onda, neka bude od 27. do 30. juna.
Emre: Hoćeš li se pomaknuti malo naprijed? Kabl miša je kratak. Eh, da je bežični....Dobro je da je ekran LCD od 19 inča, pa oboje možemo nesmetano gledati.
Selin: Pusti ti mene. Hajde, popuni ovaj formular. Neka ne bude puni pansion. Ionako ćemo cijeli dan biti na plaži.
Emre: Hoćemo li onda polupansion ili spavanje s doručkom?

Selin: Dışarıda yeriz, kahvaltı yeter.	Selin: Jest ćemo vani, doručak je dovoljan.
Emre: Maalesef, deniz manzaralı oda kalmamış, mecburen arka bahçeye bakan odalardan birinde kalacağız.	Emre: Na žalost, nema soba s pogledom na more. Nema nam druge nego da uzmemo jednu od soba s pogledom na zadnje dvorište.
Selin: O önemli değil, odada klima, banyo ve televizyon olsun yeter. İstersen şimdi otobüs bileti için rezervasyon yaptıralım!	Selin: To nije važno, dovoljno je da u sobi ima klima, kupatilo i televizor. Ako hoćeš, da sada rezervišemo autobuske karte.
Emre: Ulusoy sitesine girip kalkış/varış saatlerine bakalım:	Emre: Da uđemo na sajt Ulusoja da pogledamo red vožnje:

İzmir	Bodrum
Kalkış	Varış
06.30	08.30
08.00	10.00
10.15	12.15
13.30	15.30

İzmir	Bodrum
Polazak	Dolazak
06.30	08.30
08.00	10.00
10.15	12.15
13.30	15.30

Selin: Saat sekiz otobüsü olsun, gün bize kalsın.	Selin: Neka bude autobus u osam sati, pa da imamo cijeli dan.

Emre: Arkaya oturmayalım; midem bulanıyor. En ön koltukları, şoför arkasını alalım, bir de tek yön değil de gidiş-dönüş olsun.

Emre: Nemoj da sjedimo pozadi, bit će mi muka. Hajdemo kupiti karte za prednja sjedišta, odmah iza vozača, i neka ne budu u jednom pravcu, već povratne.

Selin: Onaylamak için şuraya tıklayacaksın.

Selin: Ovdje ćeš kliknuti za potvrdu.

Emre: Kredi kartı numaramı girersem işlem tamamlanmış olacak.

Emre: Samo još da ukucam broj kreditne kartice i rezervacija će biti obavljena.

Selin: İstersen rezervasyon onayının bir çıktısını al, lazım olabilir. Ben gidip yazdırma ücretini ödeyeyim.

Selin: Ako hoćeš, isprintaj potvrdu rezervacije, može nam zatrebati. Ja idem da platim printanje.

Emre: Ben de ekrandaki bütün pencereleri kapatıp geliyorum.

Emre: Eto i mene samo da pozatvaram sve programe na ekranu.

Sözlük Rječnik

Otel Hotel

bir kişilik oda jednokrevetna soba
boş oda slobodna soba
denize sıfır odmah uz more
deniz manzaralı balkon balkon s pogledom na more
dinlence yeri mjesto za odmor
fiş račun
havlu peškir
her şey dahil sve uključeno
kişi başı po osobi
konaklama artı kahvaltı noćenje s doručkom
lobi lobi
oda tutmak/kiralamak unajmiti sobu
oteller zinciri lanac hotela
özel plaj privatna plaža
resepsiyon recepcija
tam pansiyon puni pansion
yarım pansiyon pulupansion
yer ayırmak rezervisati

Otobüs biletleri Karte za autobus

gidiş-dönüş bileti povratna karta
kalkış polazak
koltuk sjedište
rezervasyon rezervacija
rezervasyon yaptırmak rezervisati
tek yön bileti karta u jednom pravcu
varış dolazak

Sözlük Rječnik

Bilgisayar Kompjuter

arama sonuçları rezultati pretraživanja
başlat "start"
bilgisayar kompjuter
bilgisayar oyunları kompjuterske igrice
bilgisayar virüsü virus
diz üstü bilgisayar laptop
dosya datoteka
dosya eklentisi attachment
ekran ekran
fare imleci miš
geçici hafıza radna memorija
ikon ikona
ikona tıklatmak kliknuti na ikonu
internet bağlantısı internet veza
internete girmek ući na internet
iptal "cancel"
işlemci procesor
kaydet "save"
klavye tastatura
kopyalamak kopirati
kuyruklu a et, ludo a
sanal dünya virtuelni svijet
pil baterija
program program
program yazmak programirati
rumuz nadimak
site stranica
sohbet odası soba za chat
sörf yapmak surfati
tamam "OK"
taramak pretraživati
tuş tipka
Türkçe karakterler turski karakteri
yapay zeka vještačka inteligencija
yazıcı printer
yenile "refresh"

V d ÜLKEYE GİRİŞ / ULAZAK U ZEMLJU

Pasaport Kontrolü – Gümrük
Pasoška kontrola - carina

A: İyi günler memur bey!
B: İyi günler beyefendi. Pasportunuz lütfen!
A: Buyurunuz.
B: Beyefendi, ben işleminizi yaptım, ancak hatırlatmak isterim: pasaportunuzun süresi iki ay sonra doluyor. Süre dolmadan önce Türkiye'den ayrılmanız gerekiyor.
A: Teşekkür ederim. Biliyorum. Türkiye'de o kadar uzun kalmayacağım. Bosna'ya döner dönmez ilk işim pasaportumu değiştirmek.
B: Şimdi gümrük kontrolü için diğer memura gitmeniz gerekiyor; kolay gelsin, iyi tatiller!
A: Teşekkürler, size de kolay gelsin, iyi çalışmalar.

A: Dobar dan, gospodine.
B: Dobar dan, gospodine. Molim vaš pasoš.
A: Izvolite.
B: Gospodine, ja sam ovjerio vaš ulazak, ali moram vas podsjetiti da vam pasoš ističe za dva mjeseca. Morate napustiti Tursku prije isteka tog vremena.

A: Hvala vam. Znam. Neću tako dugo ostati u Turskoj. Čim se vratim u Bosnu, prvo mi je da zamijenim pasoš.

B: Sada morate otići do drugog službenika radi carinske kontrole. Sretno, ugodan odmor!
A: Hvala, sretno i vama.

Gümrük Memurunun Yanında
Kod carinskog službenika

A: İyi günler memur bey!	A: Dobar dan, gospodine!
B: İyi günler, hoş geldiniz!	B: Dobar dan, dobro došli!
A: Hoş bulduk, teşekkür ederim.	A: Bolje vas našli, hvala.
B: Beyefendi, hangi eşyalar sizin?	B: Gospodine, koje su vaše stvari?
A: Şu iki valiz ve bu çanta.	A: Ova dva kofera i ova torba.
B: Neler var valizlerinizde?	B: Šta imate u koferima?
A: Özel eşyalar, giysiler ve kitaplar.	A: Lične stvari, odjeću i knjige.
B: Gümrüğe tabi bir şey getiriyor musunuz Türkiye'ye?	B: Da li unosite u Tursku nešto što podliježe carini?
A: Hayır, getirdiklerimin hepsi geri götüreceğim şeyler. Ha! Bir de bir arkadaşıma getirdiğim iki küçük hediye.	A: Ne, sve što donosim stvari su koje ću vratiti nazad. Ah, da, tu su i dva mala poklona koja nosim prijatelju.
B: Affedersiniz onu görebilir miyim?	B: Oprostite, mogu li ih vidjeti?

A: Biraz zor olacak, valizin en altında; ama gerekiyorsa açayım tabii ki.	A: Biće malo teže, jer su na dnu kofera; ali ako je potrebno, naravno da ću ga otvoriti.
B: Lütfen...	B: Molim vas....
A: Buyurun bakın, bir duvar tepsisi ve bu el işlemesi kahve takımı.	A: Izvolite, pogledajte, jedna ukrasna tepsija i ovaj set za kafu ručne izrade.
B: Size zahmet verdim. Bunlar gümrüğe tabi şeyler değil. Ama güzel şeylermiş.	B: Namučio sam vas. To nisu stvari koje podliježu carini. Baš su lijepe.
A: Teşekkür ederim.	A: Hvala.
B: İyi tatiller diliyorum.	B: Želim vam ugodan odmor!
A: Teşekkürler, iyi günler!	A: Hvala, doviđenja!

V c DÖVİZ BOZDURMA / ZAMJENA VALUTE

Dövizcide
U mjenjačnici

Gişe görevlisi: İyi günler! Hoş geldiniz!
Müşteri: İyi günler! Dolar bozdurmak istiyorum.
Gişe görevlisi: Kaç dolar?
Müşteri: Bir dolar kaç lira?
Gişe görevlisi: 1,5 Lira, efendim.
Müşteri: O zaman 250$ bozdurmak istiyorum.
Gişe görevlisi: Buyurun paranız, bu da makbuzunuz. Başka bir isteğiniz var mı?
Müşteri: 100 İsviçre Frank'ım var. Onu da bozdurmak istiyorum.
Gişe görevlisi: Maalesef, Frank bozmuyoruz efendim. Onun için bankaya gitmeniz gerekiyor.
Müşteri: Peki, teşekkür ederim. İyi günler!
Gişe görevlisi: Size de iyi günler!

Šalterski službenik: Dobar dan! Dobro došli!
Kupac: Dobar dan! Želim zamijeniti dolare.
Šalterski službenik: Koliko dolara?
Kupac: Koji je odnos dolara prema liri?
Šalterski službenik: 1,5 lira, gospodine.
Kupac: Onda želim promijeniti 250 dolara.
Šalterski službenik: Izvolite novac i potvrdu. Želite li još nešto?
Kupac: Imam 100 švicarskih franaka. Htio bih i njih zamijeniti.
Šalterski službenik: Na žalost, ne mijenjamo franke. Zato morate otići u banku.
Kupac: Dobro, hvala vam. Doviđenja!
Šalterski službenik: Doviđenja i vama!

Bankada
U banci

Banka memuru: Buyurun, nasıl yardımcı olabilirim?

Müşteri: Merhaba! İsviçre Frankı bozdurmak istiyorum.
Banka memuru: Hesabınız var mı?
Müşteri: Hayır, yok.
Banka memuru: Açtırmak ister misiniz?
Müşteri: Tabii, olabilir.
Banka memuru: Kimliğinizi alabilir miyim?
Müşteri: Buyurun.
Banka memuru: Vadeli hesap mı olsun?
Müşteri: Hayır, vadesiz hesap.
Banka memuru: Peki, buyurun bu hesap defteriniz. Kaç Frank bozalım?
Müşteri: Yüz.
Banka memuru: Şurayı imzalar mısınız? Paranızı vezneden alabilirsiniz.
Müşteri: Teşekkür ederim. İyi günler.
Banka memuru: İyi günler!

Službenik u banci: Izvolite, kako vam mogu pomoći?
Klijent: Dobar dan! Želim zamijeniti švajcarske franke.
Službenik u banci: Imate li račun?
Klijent: Ne, nemam.
Službenik u banci: Želite li ga otvoriti?
Klijent: Naravno, može.
Službenik u banci: Mogu li dobiti vašu ličnu kartu?
Klijent: Izvolite.
Službenik u banci: Želite li oročeni račun?
Klijent: Ne, samo tekući.

Službenik u banci: Dobro, izvolite vašu knjižicu. Koliko ćete franaka promijeniti?
Klijent: Stotinu.
Službenik u banci: Hoćete li potpisati ovdje? Novac možete podići na blagajni.
Klijent: Hvala. Doviđenja.

Službenik u banci: Doviđenja!

Sözlük Rječnik

Dövizler Valute

Avro euro
Amerikan Doları SAD dolar
İsveç Kronu švedska kruna
İsviçre Frankı švajcarski franak
Kanada Doları kanadski dolar
Sterlin sterling, funta
Türk Lirası turska lira
Yen japanski jen

Banka Banka

borç (-cu) dug, zajam
faiz kamata
faiz ederi kamatna stopa
hesap račun
hesap açtırmak otvoriti račun u banci
hesap defteri bankovna knjižica
kefil žirant
kısa vadeli kredi kratkoročni kredit
kredi kredit
kredi açmak uzeti kredit
nakit para gotovina
taksit rata
taksitle na rate
uzun vadeli dugoročni
vadeli hesap oročeni depozit
vadesiz neoročen

VI İNSAN İLİŞKİLERİ / MEĐULJUDSKI ODNOSI

VI a POLİTİKA, HUKUK, SUÇ / POLITIKA, PRAVOSUĐE, KRIMINAL

Aksiyon Filmi
Akcioni film

Gamze: Hay Allah! Fatih Akın'ın filmine hiç bilet kalmamış.	Gamze: Uh! Nema više karata za film Fatiha Akina.
Burak: Biz de başka filme girelim.	Burak: Da gledamo neki drugi film.
Gamze: Hangi filmler var?	Gamze: Koji filmovi igraju?
Burak: Bir salonda macera diğer ikisinde aksiyon filmi var. Ne dersin?	Burak: U jednoj sali igra avanturistički, a u drugoj akcioni film? Šta ti misliš?
Gamze: Tamam sen aksiyon filmlerini seviyorsun o zaman o salona girelim. Filmin konusu ne?	Gamze: Dobro, ti voliš akciju, idemo onda to gledati. O čemu se radi?

Burak: Film, bir diplomatın kızının bir çete tarafından kaçırılması ile başlıyor. Kızı bir şartla serbest bırakabileceklerini söylerler. Bu çetenin bir üyesi uyuşturucu ve silah kaçakçılığından tutuklanmış. Mahkeme onu 10 yıl ağırlaştırılmış hapis cezasına mahkum etmiştir. Onun serbest bırakılmasını isterler. Ancak olaylar düşündükleri gibi gelişmez...

Burak: Film počinje tako što jedna banda otme kćerku diplomate. Oslobodit će djevojku ako se ispune njihovi zahtjevi. Član te bande je uhapšen zbog krijumčarenja droge i oružja. Sud ga je osudio na kaznu od 10 godina teškog zatvora. Banda traži da se on oslobodi. Ali se događaji ne odvijaju onako kako su oni zamislili...

Gamze: Filmin kahramanı sanırım burada devreye girer?

Gamze: A onda, pretpostavljam, nastupa glavni junak?

Burak: Bildin! Kahramanımız Vietnam'da savaşmış eski bir subay. Bu olayı çözmek için FBI tarafından görevlendirilir.

Burak: Pogodila si! Naš je glavni junak bivši oficir koji se borio u Vijetnamu. Njega angažira FBI da riješi taj slučaj.

Gamze: Tam senlik bir film hadi girelim yoksa bunda da yer kalmayacak!

Gamze: Pravi film za tebe, hajde da uđemo, inače ni tamo neće ostati karata!

Sözlük Rječnik

Hukuk ve Suç
Pravosuđe i kriminal

af pomilovanje
anayasa ustav
Anayasa Mahkemesi Ustavni sud
avukat advokat
beraat etmek (ak.) osloboditi, donijeti oslobađajuću presudu
boşanma davası brakorazvodna parnica
ceza kazna
cezaevi zatvor
cinayet krivično djelo
cinayet işlemek počiniti krivično djelo
Danışma kurulu Savjetodavni odbor
Danıştay Državno sudbeno vijeće (Žalbeni sud)
dava parnica
dava açmak (dat.) pokrenuti parnicu, podići optužnicu
davacı tužitelj
davalı optuženi
davetiye pozivnica, sudski poziv
duruşma sudska rasprava
evlenme cüzdanı vjenčani list
güvenlik tedbirleri mjere predostrožnosti
hakim sudija
hapishane zatvor
hukuk pravo
idam cezası smrtna kazna
ihbar dojava
ihtar opomena
jüri porota
kanun zakon
kanuna aykırı protuzakonito
kanun koyma zakonodavstvo
karaborsa crna berza
kara para nezakonito stečen novac
kara para aklamak prati novac
kelepçe lisice
kelepçe vurmak (dat.) staviti lisice
madde paragraf
mahkum osuđenik
mahkum etmek (dat.) osuditi
mazbata protokol, zapisnik
miras nasljedstvo
miras yemek naslijediti
mirasçı nasljednik
nüfus cüzdanı lična karta
poliçe polica osiguranja
ruhsat odobrenje
rüşvet mito
sanık (-ğı) osumnjičeni
sanık sandalyesi optuženička klupa
Sayıştay Sud za prigovore
sigorta osiguranje
suçlamak (ak.+ ile) optužiti nekoga za nešto
suç üstü yakalamak (ak.) uhvatiti na djelu
silah ruhsatı dozvola za nošenje oružja
tutanak zapisnik
tutuklu uhapšenik
tüzük (-ğü) statut, pravilnik
vasiyetname testament
veli staratelj
vergi porez
yargıç (-cı) sudija
Yargıtay sud
yasa dışı ilegalan, nezakonit
yasa tasarısı nacrt zakona

Politika Politika

***aday k**andidat*

aşırı sağcı ultradesničar

Avrupa Birliği Evropska unija

azınlık (-ğı) manjina

bağımsızlık (-ğı) nezavisnost

bakan ministar:

Adalet bakanı ministar pravde

İç işleri bakanı ministar unutrašnjih poslova

Maliye bakanı ministar financija

Milli Savunma Bakanı Ministar odbrane

Turizm bakanı ministar turizma

Bakanlar Kurulu Vijeće ministara

bakanlık (-ğı) ministarstvo

başbakan premijer

cumhuriyet republika

cunta vojna hunta

çekimser uzdržan (prilikom glasanja)

çoğunluk (-ğu) većina

çok partili rejim višepartijski sistem

demeç (-ci) izjava

devlet başkanı predsjednik države

erken seçimler prijevremeni izbori

gerici reakcionar

görev süresi mandat

grev štrajk

grev yapmak štrajkovati

hoşgörü tolerancija

hükümet vlada

hür seçimler slobodni izbori

ılım umjeren

ilerici napredan

ilk tur prvi krug

iktidarda olmak biti na vlasti

istikrar stabilnost

kamuoyu javno mnjenje

kanat (-dı) krilo (u partiji)

koalisyon koalicija

kontrat ugovor

kütüğe geçirmek (ak.) registrovati

meclis skupština

milletvekili zastupnik u skupštini

muhalefet opozicija

muhazafakar konzervativac

nüfus kütükleri popis stanovništva

oy glas

oy birliği jednoglasnost

oy çokluğu većina glasova

oy hakkı pravo glasa

oy kullanmak glasati

oy sandığı glasačka kutija

oy vermek glasati

parti partija

sağcı desničar

seçimler izbori

seçimleri kazanmak dobiti izbore

seçim kütüğü birački spisak

seçim sonuçları rezultati glasanja

seçmen glasač

sendika sindikat

solcu ljevičar

taviz ustupak

tutucu konzervativac

vatanseverlik patriotizam

zirve toplantısı sastanak na vrhu

Savaş Rat

antlaşma sporazum, ugovor
ara bulucu posrednik
ateşkes prekid vatre
barış gücü mirovne snage
barış süreci mirovni proces
Birleşmiş Milletler Ujedinjeni narodi
bomba yerleştirmek (dat.) postaviti bombu
bombardıman bombardovanje
cephe front
çapraz ateş unakrsna vatra
çatışmalar sukobi
darbe vojni udar
direniş otpor
füze raketa
geçici yönetim privremena uprava
geri çekmek povući se
havan topu minobacač
iç savaş građanski rat
infilak etmek eksplodirati
intihar saldırısı samoubilački napad
katliam masakr
kabul merkezi prihvatni centar
istiklal savaşı oslobodilački rat
ittifak savez
kabullenmek (ak.) priznati
kentkırım urbicid
keskin nişancı snajperist
kınamak (ak.) osuditi
kitle imha silahı oružje za masovno uništenje
komplo zavjera
komplo kurmak kovati zavjeru
körüklemek (ak.) huškati
kurşuna dizmek (ak.) strijeljati
kuşatmak (ak.) opkoliti, opsjedati
Mehmetçik naziv od milja za pripadnika turske vojske
müdahale intervencija
mayın mina
mülteci izbjeglica
mülteci kampı izbjeglički kamp
müzakere pregovori
olağanüstü durum vanredno stanje
ordu vojska
paso propusnica
seferberlik mobilizacija
sevk evakuacija
seyyar hastane pokretna bolnica
sığınak (-ğı) sklonište
sıkı yönetim opsadno stanje
silahsızlandırma razoružanje
siper rov
soykırım genocid
sökmek (ak.) demontirati
suikast atentat
şiddet nasilje
takviye pojačanje
tarafsız bölge ničija zemlja
tatbikat vojna vježba
tembih upozorenje
tetik (-ği) okidač
toplama kampı koncentracioni logor
top mermisi topovska granata
tüfek (-ği) puška
yerle bir etmek (ak.) sravniti sa zemljom
yıldız savaşları ratovi zvijezda

VII SAĞLIK HİZMETLERİ, VÜCUT / ZDRAVSTVENE USLUGE, DIJELOVI TIJELA

Doktorda
Kod doktora

Doktor: Buyurun! Hoş geldiniz!	Doktor: Izvolite!
Hasta: Merhaba, doktor bey!	Pacijent: Dobar dan, gospodine doktore!
Doktor: Şikayetiniz ne?	Doktor: Zašto ste došli?
Hasta: Bu günlerde kendimi çok yorgun hissediyorum. Sürekli başım dönüyor ve midem bulanıyor.	Pacijent: Ovih se dana osjećam umorno. Stalno mi se vrti u glavi i imam mučnine.
Doktor: İshal var mı?	Doktor: Imate li proliv?
Hasta: Evet, karnım da ağrıyor, sık sık tuvalete çıkma ihtiyacı duyuyorum.	Pacijent: Da, boli me i stomak, često idem u WC.
Doktor: Bu belirtiler ne zamandan beri var?	Doktor: Od kada imate te simpotome?
Hasta: Dün gece başladı, hâlâ devam ediyor.	Pacijent: Počelo je jučer navečer i još uvijek traje.
Doktor: Dün ya da bir önceki gün değişik bir şey yediniz mi?	Doktor: Jeste li nešto pojeli jučer ili prekjučer?

Hasta: Dün öğlen bir hamburger yemiştim, üzerine de bir dondurma.	Pacijent: Jučer sam u podne pojeo hamburger, a potom sladoled.
Doktor: Gıda zehirlenmesi olabilir. Ama kesin konuşmadan önce kan tahlilinizin sonuçlarını görmemiz lazım.	Doktor: Možda je trovanje hranom. Ali, najprije treba vidjeti nalaze krvi.
Hasta: Peki, tahlilleri nerede yaptırabilirim?	Pacijent: Dobro, gdje ću izvaditi nalaze?
Doktor: Girişteki danışmaya sorarsanız size bilgi verirler. Bekleyin, sevkinizi yazalım.	Doktor: Ako upitate na informacijama kod ulaza, reći će vam. Sačekajte da vam napišem uputnicu.
Hasta: Teşekkür ederim, doktor bey size kolay gelsın.	Pacijent: Hvala, gospodine doktore!

Sözlük Rječnik

Vücut Tijelo

ağız (-ğzı) usta
akciğer pluća
avuç (-cu) dlan
ayak (-ğı) stopalo
ayak parmağı nožni prst
ayak tabanı stopalo, taban
bacak (-ğı) noga
bademcik (-ği) krajnik
bağ doku vezivno tkivo
bağışıklık (dirençlik) sistemi imunitet
baldır list
baldır kemiği cjevanica
basur hemoroidi
baş glava
baş parmak palac
beyin (-yni) mozak
bez žlijezda
bilek (-ği) zglob
boğaz grlo
boyun (-ynu) vrat
boyun omurları vratni pršljenovi
böbrek (-ği) bubreg
burun (-rnu) nos
burun deliği nosnica
çene vilica, brada
dalak (-ğı) slezena
damak (-ğı) nepce
damar krvni sud, žila
dil jezik
dirsek (-ği) lakat
diş zub
diz koljeno
diz kapağı čašica u koljenu
eklem zglob
ense potiljak
erkeklik organı muški spolni organ
göbek (-ği) stomak
göbek deliği pupak
dudak (-ğı) usna
göbek bağı pupčana vrpca
eklem bağı ligament
el šaka
göz oko
göz altı podočnjak
göz bebeği zjenica
ince bağırsak (-ğı) tanko crijevo
işaret parmağı kažiprst
kaburga rebro
kalça kuk, bedro
kalın bağırsak (-ğı) debelo crijevo
kalp (-lbi) srce
kan krv
kan dolaşımı cirkulacija
karaciğer jetra
karıncık (-ğı) srčana komora

Vücut Tijelo

kas mišić
kasık (-ğı) prepona
kas teli mišićno vlakno
kas doku mišićno tkivo
kaş obrva
kemik (-ği) kost
kemik doku koštano tkivo
kıkırdak (-ğı) hrskavica
kiriş tetiva
kirpik (-ği) trepavica
kol ruka
koltuk altı pazuho
kör bağırsak (-ğı) slijepo crijevo
kulak (-ğı) uho
kulak memesi ušna resica
kulak zarı bubna opna
kulak yolu slušni kanal
kulak kiri ušna mast
küçük dil resica
meme dojka
memecik /memebaşı bradavica
mesane mokraćni mjehur
mide želudac
omur pršljen
omurga kičma
omuz (-mzu) rame
orta parmak (-ğı) srednji prst
parmak (-ğı) prst
rahim maternica
safra / öd žuč
safra kesesi žučna kesa
serçe parmağı mali prst
sinir živac
şah damarı aorta
tırnak (-ğı) nokat
tiroit bezi štitna žlijezda
toplar damar vena
topuk (-ğu) peta
yanak (-ğı) obraz
yemek borusu jednjak
yumurta jajna ćelija
yumurtalık (-ğı) jajnik
yüzük parmağı domali prst

Uzmanlıklar Specijalnosti

acil hitna pomoć
cerrah hirurg
cildiyeci dermatolog
ebe babica
fizyatrist fizijatar
fizyoterapist fizioterapeut
gastroenterolog gastroenterolog
göz doktoru oftalmolog
hemşire medicinska sestra
iç hastalıklar uzmanı / dahiliyeci internista
ilk yardım ekibi služba prve pomoći
kadın doktoru/jinekolog ginekolog
kardiyolog kardiolog
kulak-burun-boğazcı otorinolaringolog
ortopedist ortoped
pediatri pedijatrija
plastik cerrah plastični hirurg

Dişçi Stomatolog

azı dişi stalni zub
diş ağrısı bol u zubu
diş bakımı njega zuba
diş çektirmek izvaditi zub
diş çürüğü karijes
diş doldurmak staviti plombu
diş eti desni
diş kökü korijen zuba
diş taşı kamenac
diş teli ortodontski aparat
dişçi zubar, stomatolog
dişçi kerpeteni kliješta za vađenje zuba
dolgu plomba
iğne yapmak dati injekciju
kanal tedavisi liječenje kanala
köpek dişi očnjak
köprü most
porselen kaplama porculanska zubna navlaka
protez yaptırmak napraviti protezu
süt dişi mliječni zub
şişmek nateći
takma diş proteza
uyuşmak utrnuti
yirmilik diş umnjak

Hastalıklar (Rahatsızlıklar) Bolesti (zdravstvene tegobe)

adet görmek dobiti menstruaciju
akıntı curenje, iscjedak
aksırık (-ği) kihanje
ateş temperatura
ayağı burkulmak uganuti nogu
bacağı oynatamamak ne moći pomicati nogu
baş dönmesi vrtoglavica
beyin sarsıntısı potres mozga
beyin sektesi moždani udar
boğaz ağrısı bol u grlu
boğmaca veliki kašalj
böbrek taşı kamen u bubregu
bronşit bronhitis
bulaşıcı hastalıklar zarazne bolesti
burun kanaması krvarenje iz nosa
çiçek (-ği) ospice
deli dana hastalığı bolest kravljeg ludila
deniz tutması morska bolest
depresyon depresija
dilsiz nijem
eklemleri tutulmak imati ukočene zglobove
enfeksiyon infekcija
engelli invalid
felç oduzetost
fenalaşmak osjećati se loše
grip (-bi) gripa
güneş çarpması sunčanica
hipermetrop dalekovid
hazımsızlık (-ğı) probavne smetnje
iltihap (-bı) upala
irin toplamak /iltihaplanmak gnojiti se
ishal (-li) proliv
iştahsızlık (-ğı) odsustvo apetita
kabakulak (-ğı) zaušnjaci
kabız (-bzı) zatvor
kalp krizi srčani udar
kalp ritmi bozukluğu poremećaj srčanog ritma

Hastalıklar (Rahatsızlıklar) Bolesti (zdravstvene tegobe)

kambur grba
kan kaybı gubitak krvi
kanser tumor, rak
kasık biti stidna vaš
kaşıntı svrab
kızamık (-ğı) krzamak
kör slijep
kramp grč, spazam
kriz, nöbet napad
kusmak povraćati
lösemi leukemija
midesi bulanmak imati mučninu
miyop kratkovid
nasır žulj
nefes darlığı teško disanje
öksürük (-ğü) kašalj
rehavet slabost
romatizma reuma
sağır gluh
salgın epidemija
sara epilepsija
sarılık (-ğı) žutica
sıtma malarija
sinir nöbeti nervni napad
su ve mineral kaybı gubitak vode i minerala
şeker hastalığı šećerna bolest, dijabetes
şişlik (-ği) otok, natečenost
tansiyon düşmesi/ yükselmesi padanje/ dizanje pritiska
tahriş nadražaj
terlemek znojiti se
uykusuzluk (-ğu) nesanica
ülser čir
verem tuberkuloza
virüs kapmak zaraziti se virusom
yara rana
zatürre upala pluća
zehirlenme trovanje

Muayene ve tedavi
Pregled i liječenje

açık kalp ameliyatı operacija na otvorenom srcu
ağır kesici ve yatıştırıcı lijek za ublažavanje bolova, analgetik
alçı gips
alçıya alınmak biti u gipsu
ak yuvar leukocit
al yuvar eritrocit
ameliyathane operaciona sala
ameliyata girmek biti operiran
pansuman yapmak previti (ranu)
pens pinceta
pehriz yapmak biti na dijeti
plaster flaster
randevu almak zakazati pregled
rapor bolovanje, opravdanje (za školu i sl.)
reçete recept
refakatçi pratilac bolesnıka
röntgen rendgen
sağlık karnesi zdravstvena knjižica
sağlık ocağı dom zdravlja
sargı zavoj
sedye nosila
sevk uputnica
sezaryen carski rez
sonuç (-cu) rezultat, nalaz
sürgü noćna posuda
şırınga šprica
şurup (-bu) sirup
taburcu olmak biti pušten iz bolnice
tahlil analiza
tansiyon ölçmek mjeriti pritisak

VIII VÜCUT VE SAÇ BAKIMI / NJEGA TIJELA I KOSE

VIIIa VÜCUT BAKIMI / NJEGA TIJELA

SPA
SPA

Burcu: Radyodaki bir yarışmada Dedeman Spa'da iki kişilik bir hediye çeki kazandım, Cumartesi beraber gidelim mi?
Sibel: Ay! Harika olur. Biraz masaj yaptırır, havuza girer kendimizi şımartırız.
Burcu: Sabah erkenden kalkıp spor salonuna gideriz. Saat dokuzda pilates dersi başlıyor. Ona yetişirsek iyi olur.
Sibel: Sonra da havuza gidebiliriz.
Burcu: Orada sauna da var, önce saunaya sonra havuza girersek cildimiz sıkılaşırmış.
Sibel: Güzel fikir. Peki, hediye çekine masaj dahil mi?

Burcu: Dobila sam na jednom takmičenju na radiju poklon- bon za dvije osobe u spau Dedeman. Da odemo zajedno u subotu?
Sibel: Ah, super. Ići ćemo na masažu, pa u bazen, malo ćemo sebi ugađati.
Burcu: Ustat ćemo ranije i otići u sportsku dvoranu. U devet počinje pilates. Bilo bi dobro kad bismo stigle.
Sibel: Poslije možemo na bazen.
Burcu: Tamo ima i sauna, ako prvo odemo u saunu pa onda na bazen, koža će nam se zategnuti.
Sibel: Odlična ideja. A je li u poklon-bon uključena i masaža?

Burcu: Evet, ama manikür ve epilasyon hariç. Bunlardan herhangi birini yaptırmayı düşünürsek para ödememiz gerekiyor.	Burcu: Da, ali nije manikiranje i depilacija. Ako hoćemo i to, moramo platiti.
Sibel: Ben hem masaj hem maske yaptırmayı düşünüyorum.	Sibel: Ja bih i masažu i masku.
Burcu: Ben de bir masaja hayır demem doğrusu.	Burcu: Ni ja ne bih imala ništa protiv masaže.
Sibel: O halde ben derhal valizimi hazırlamaya gidiyorum.	Sibel: U tom slučaju idem odmah spremiti torbu.
Burcu: Hahah! Zaten oturduğumuz hata!	Burcu: Ha,ha! Šteta što smo dosad čekale!

Sözlük Rječnik

ağda yapmak depilirati
allık (-ğı) rumenilo
ayak törpüsü turpija za pete
cilt (-di) koža
cilt toniği tonik za kožu
çil pjega
dudak kalemi olovka za usne
epilasyon depilacija
far sjena za oči
fırça četka
fondöten puder
jöle gel
yüz temizleme jölesi gel za čišćenje lica
karma cilt mješovita koža
kirpik (-ği) trepavica
kırışık (-ğı) bora
kozmetik (-ği) kozmetika
losyon losion
makyaj šminka
maskara maskara
oje lak za nokte
oje sürmek (dat.) lakirati nokte
pamuk (-ğu) vata
parfüm parfem
pudra puder
rimel maskara
ruj karmin
saç spreyi lak za kosu
sivilce bubuljica
tırnak (-ğı) nokat
yağ alma liposukcija

VIIIb SAÇ BAKIMI / NJEGA KOSE

Kuaförde
Kod frizera

Küaför: Hoş geldiniz!
Müşteri: Hoş bulduk!
Kuaför: Saçınıza ne yapalım?
Müşteri: Rengini bir ton açtırmak ve gölge yaptırmak istiyorum.
Kuaför: Keselim mi ?
Müşteri: Evet.
Kuaför: Nasıl olsun?
Müşteri: Katlı kestirmek istiyorum. Çünkü daha önce küt kestirmiştim, değişiklik yapmak istiyorum.
Kuaför: Size çok yakışır. Buyurun, oturun!
Müşteri: Teşekkürler.
Kuaför: Kakül keselim mi?
Müşteri: Hayır, istemem.
Kuaför: Ne kadar kısaltalım?
Müşteri: Şöyle kulak hizasında. Böylece saçımın kırıkları da gider.

Frizer: Dobro došli!
Mušterija: Bolje vas našla!
Frizer: Kakvu biste frizuru željeli?
Mušterija: Želim posvijetliti kosu za jedan ton i izvući pramenove.
Frizer: Želite li šišanje?
Mušterija: Da
Frizer: Kako ćemo?
Mušterija: Želim se ošišati stepenasto. Jer ranije sam se šišala na paž, sad bih da promijenim.
Frizer: Baš će vam pristajati. Izvolite sjesti!
Mušterija: Hvala
Frizer: Želite li ošišati šiške?
Mušterija: Ne, ne želim.
Frizer: Koliko da skratimo?
Mušterija: Ovako, u visini uha. Tako će otići i ispucali vrhovi.

Kuaför: Evet, efendim. Fön çekelim mi?
Müşteri: Evet, saçımı dışa tarar mısınız?
Kuaför: Ne taraftan ayıralım?
Müşteri: Ortadan. İki yıl önce perma yaptırmıştım, fakat memnun kalmadım. Dalgalı ve kıvırcık saçların bakımı çok zor oluyor. Daha kötüsü saçım yıprandı. Aynı zamanda iyice kurudu ve kepeklendi.
Kuaför: Haklısınız. Bazen perma saçları çok kötü yapıyor. İşte! Beğendiniz mi? Geçmiş olsun!
Müşteri: Evet, çok güzel oldu. Elinize sağlık. Borcum ne kadar?
Kuaför: 95 Lira.
Müşteri: Buyurun paranız. Üstü kalsın.
Kuaför: Teşekkür ederim. İyi günler! Yine bekleriz!
Müşteri: İyi günler!

Frizer: Da, gospođo. Želite li feniranje?
Mušterija: Da li biste je uvili prema vani?
Frizer: S koje strane da napravim razdjeljak?
Mušterija: Na sredini. Prije dvije godine dala sam minival, ali nisam bila zadovoljna. Teško je održavati valovitu i kovrdžavu kosu. A što je još gore, kosa mi se oštetila. Uz to je postala suha i puna prhuti.
Frizer: U pravu ste. Minival ponekad ošteti kosu. Evo! Sviđa li vam se?
Mušterija: Da, ispalo je veoma lijepo. Hvala vam. Koliko sam vam dužna?
Frizer: 95 lira.
Mušterija: Izvolite vaš novac. Zadržite kusur.
Frizer: Hvala! Doviđenja! Dođite nam ponovo!
Mušterija: Doviđenja!

Sözlük Rječnik

at kuyruğu konjski rep
at kuyruğu yapmak napraviti konjski rep
balık örgü pletenica riblja kost
bigudi vikler
çatallaşmış (kırılmış) uçlar ispucali vrhovi
dalgalı saç valovita kosa
dışarı (dışa doğru) taramak počešljati, uviti prema vani
dip boya izrastak
fön çektirmek fenirati
fön makinesi fen
gölge yaptırmak dati pramenove
ışıltı ve dolgunluk kazanmak postići sjaj i punoću kose
içeri (içe doğru) taramak počešljati, uviti prema unutra
jöle gel
kakül šiške
kat kat kestirmek ošišati stepenasto
kepek (-ği) prhut
kepekli saç kosa s prhuti
kesim frizura
köpük (-ğü) pjena
kıvırcık saç kovrdžava kosa
kıvırcık saçları düzleştirmek izravnati kovrdžavu kosu
kuru saç suha kosa
küt kesim paž frizura
ortadan ayrık razdjeljak po sredini
örgü pletenica
örgü yapmak napraviti pletenicu
perma yaptırmak dati minival
saç boyatmak obojiti kosu
saç dökülmesi opadanje kose
saç rengini açtırmak posvijetliti boju kose
saç rengini koyulaştırmak potamniti boju kose
saçın kırıklarını aldırmak odrezati vrhove
saçı kısaltmak skratiti kosu
saçları kulak hizasında kestirmek ošišati kosu u visini uha
saç spreyi lak za kosu
saçı toplamak pokupiti kosu
sepet örgü obična pletenica
sıfır numara tıraş šišanje na nulu
şampuan šampon
tarak (-ğı) češalj
toka ile tutturmak (ak.) uhvatiti (kosu) šnalom
topuz punđa
yağlı saç masna kosa
yandan ayrık razdjeljak na stranu
yıpranmış saç oštećena kosa
zikzak ayrık cik-cak razdjeljak

IX EĞİTİM / OBRAZOVANJE

IX a OKULA KAYDOLMA, OKUL TÜRLERİ, YÖNLER / UPIS, VRSTE ŠKOLA, ORIJENTACIJA U PROSTORU

Eğitim
Obrazovanje

Ümit: Merhaba, Uluslararası İlişkiler Bölümü'nde master yapmak istiyorum. Başvuru için hangi işlemleri yapmam lazım?
Öğrenci işleri memuru: Lisans diplomanız ve transkriptiniz yanınızda mı?
Ümit: Evet, buyurun.
Öğrenci işleri memuru: Yabancı dil seviyenizi belirleyen bir sınav belgeniz gerekiyor.
Ümit: Ben ilkokulu ve liseyi İngiltere'de bitirdim, bu yüzden muafiyet sınavından geçtim. Ayrıca da geçen Mayıs ayına ait ÜDS sonuç belgem var.

Ümit: Dobar dan! Želim upisati postdiplomski studij na Odsjeku za međunarodne odnose. Šta moram obaviti da bih se prijavio?
Službenik studentske službe: Da li imate kod sebe diplomu i prijepis ocjena?
Ümit: Da, izvolite.
Službenik: Morate imati i potvrdu o stepenu znanja stranog jezika.

Ümit: Ja sam osnovnu i srednju školu završio u Engleskoj, zbog toga sam oslobođen ispita. Ipak, imam potvrdu s rezultatima ispita iz maja mjeseca.

Öğrenci işleri memuru: Sınav sonuç belgenizi getirin lütfen. Haziran'ın 15'inde master sınavı açılacak, size tavsiyem öncesinde bölüm başkanı ve diğer profesörler, doçent ve yardımcı doçentler ile görüşmenizdir.
Ümit: Mezun olduğum üniversiteden tavsiye mektubu getirmeme gerek var mı?
Öğrenci işleri memuru: Var, hem de iki tane. Biri diploma tezinizi verdiğiniz hocanızdan, diğeri ise bölüm başkanından.
Ümit: Uluslararası İlişkiler Bölümü nerede acaba?

Službenik: Molim vas donesite potvrdu s rezultatima ispita. Ispit za postdiplomski studij održat će se 15. juna, ali preporučujem vam da se prije toga vidite sa šefom odsjeka i ostalim profesorima, docentima i docentima asistentima•.
Ümit: Da li je potrebno da donesem pismo preporuke s univerziteta na kojem sam diplomirao.
Službenik: Da, i to dva. Jedno od mentora za diplomski rad, a jedno od šefa odsjeka.
Ümit: A gdje je Odsjek za međunarodne odnose?

• U Turskoj postoji nastavno zvanje *yardımcı doçent* (doslovno znači *docent pomoćnik*), koje dobija doktor nauka i ono prethodi zvanju docenta.

Öğrenci işleri memuru: Kapıdan çıkınca sağda Fen-Edebiyat Fakültesi'ni göreceksiniz, onun hemen arkasında Güzel Sanatlar Akademisi ve Hukuk Fakültesi var, o yoldan devam ederseniz tam karşınızda Siyasal Bilimler Fakültesi'ni bulacaksınız. Uluslararası İlişkiler Bölümü Başkanlığı ikinci kattadır.
Ümit: Harçların son ödenme tarihi nedir?
Öğrenci işleri memuru: Sınavdan başarılı olursanız Ağustos ayı içerisinde tekrar uğrayın alacağınız dersler ve harç ücretleri konusunda bilgi alabilirsiniz.
Ümit: Çok teşekkür ederim, kolay gelsin!
Öğrenci işleri memuru: Sağ olun! İyi günler!

Službenik: Kad izađete, na desnoj strani vidjet ćete Fakultet humanističkih i prirodnih nauka, a odmah iza njega nalazi se Akademija likovnih umjetnosti i Pravni fakultet, ako nastavite tim putem, naći ćete se ispred Fakulteta političkih nauka. Uprava Odsjeka za međunarodne odnose nalazi se na drugom spratu.
Ümit: Kad je zadnji rok za uplatu studija.
Službenik: Ukoliko položite ispit, navratite ponovo tokom avgusta. Onda se možete informirati o predmetima koje ćete pohađati i iznosima uplate.
Ümit: Hvala velika!

Službenik: Molim! Doviđenja!

Sözlük Rječnik

Okul Škola/fakultet

başvuru prijava
belge dokument
bütünleme popravni ispit
çakışma kolizija
danışman mentor
ders predmet
Beden Eğitimi tjelesni odgoj
Biyoloji biologija
Coğrafya geografija
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi vjeronauka
El İşi domaćinstvo
Fizik fizika
Hayat Bilgisi poznavanje prirode i društva
Kimya hemija
Matematik matematika
Müzik muzički odgoj
Resim likovni odgoj
Tarih historija
zorunlu ders obavezan predmet
seçmeli ders izborni predmet
ders çalışmak učiti
dersi asmak bježati s nastave
derslik (-ği) učionica
devamsızlık izostajanje s nastave
diploma diploma
diploma denkliği ekvivalencija diplome
doktora tezi doktorska teza
doktora tezi savunması odbrana doktorske teze
dökmek (ak.) oboriti
fakülte fakultet:
Diş Hekimliği Fakültesi Stomatološki fakultet
Edebiyat Fakültesi Filozofski fakultet, Fakultet humanističkih nauka
Eğitim Fakültesi Pedagoška akademija
Eczacılık Fakültesi Farmaceutski fakultet
Fen Fakültesi Prirodno-matematički fakultet
Güzel Sanatlar Akademisi Akademija likovnih umjetnosti
Hukuk Fakültesi Pravni fakultet
İletişim Bilimleri Fakültesi Fakultet Političkih nauka
İktisadî ve İdarî Bilimleri Fakültesi Ekonomski fakultet
Konservatuar Muzička akademija i Akademija scenskih umjetnosti
Spor Akademisi Fakultet sporta
Tıp Fakültesi Medicinski fakultet
geçer not almak dobiti prolaznu ocjenu

Okul Škola/fakultet

görüşme saatleri vrijeme konsultacija
gösteri prezentacija
ilkokul osnovna škola
kantin kantina
kayıt (-ydı) upis
kol sekcija
kopya çekmek prepisivati
lisansüstü postdiplomski studij
Lise srednja škola
Klasik Lise gimnazija
Meslek Lisesi srednja škola za određena zanimanja
Fen Lisesi Tehnička srednja škola
not ocjena
ilkokulda notlar ocjene u osnovnoj školi:
bir – başarısız jedan – nedovoljan
iki – yeter dva – dovoljan
üç – orta tri – dobar
dört - iyi četiri – vrlo dobar
beş – pek iyi pet - odličan
nöbetçi redar
okul škola
okul karnesi školska knjižica
öğretim yılı školska godina
ölçüt kriterij
raporlu opravdan (izostanak)
raporsuz neopravdan (izostanak)
sınav ispit
sınava girmek izaći na ispit
sınavda kalmak pasti na ispitu
sınavı kazanmak položiti ispit
sözlü sınav usmeni ispit
yazılı sınav pismeni ispit
sınıf razred
sömestr semestar
tahta tabla
tahtaya kaldırmak (ak.) izvesti na tablu
taslak radna verzija teze, nacrt
tekrarlama ponavljanje
telafi etmek (ak.) nadoknaditi
tez teza
tez komisyonu komisija
üniversite univerzitet
veli toplantısı roditeljski sastanak
yatılı okul internat
yüksek lisans postdiplomski studij
yüksek öğretim visoko obrazovanje

Napomena: U Turskoj studenti nemaju indekse. Postoji samo evidencija o osvojenim bodovima na ispitima i o pohađanju nastave. Studentima se po završetku akademske godine izdaje ispis ocjena, a po završetku studija diploma.

Sözlük Rječnik

Yönler Orijentacija

aşağı dolje
batı zapad
doğu istok
doğru pravo
geri nazad
güney jug
güneybatı jugozapad
güneydoğu jugoistok
ileri naprijed
kuzey sjever
kuzeybatı sjeverozapad
kuzeydoğu sjeveroistok
sağ desno
sol lijevo
sapmak (dat.) skrenuti
yön smjer
yönlendirmek (ak.) usmjeriti, uputiti
yukarı gore

Primjer đačke knjižice (Boztaş, Coşkun 2002)

2.3. NOT DÖKÜMLERİ / TRANSKRİPTLER

2.3.1. İlkokul / İlköğretim Karneleri

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
İLKÖĞRETİM ÖĞRENCİ KARNESİ

ÖĞRENCİNİN			
Adı ve Soyadı	: Ezgül YILMAZ		
Okulu	: Şehit H. Tahmaz İlköğretim Okulu		
Okul Numarası	: 57	Sınıfı	: 1. Sınıf - B
Ders Yılı -	: 1997 – 1998	İli – İlçesi	: ESPİYE

I. BAŞARI DURUMU

	I. DÖNEM NOTU	II. DÖNEM NOTU	YIL SONU NOTU	
			RAKAMLA	YAZIYLA
TÜRKÇE	5	5	5	Beş
MATEMATİK	5	5	5	Beş
HAYAT BİLGİSİ	5	5	5	Beş
FEN BİLGİSİ				
SOSYAL BİLGİLER				
DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ				
RESİM - İŞ	5	5	5	Beş
MÜZİK	5	5	5	Beş
BEDEN EĞİTİMİ	5	5	5	Beş
İŞ EĞİTİMİ				

ÖĞRENCİNİN OKULA DEVAM DURUMU	I. DÖNEM	II. DÖNEM
Okulun açık bulunduğu günler	96	
Öğrencinin gelmediği günler	9	2
Öğrencinin geç geldiği günler	--	--

TÜRK ÖĞÜN – ÇALIŞ – GÜVEN . K. ATATÜRK

II- DAVRANIŞ GELİŞİMİ

DAVRANIŞLAR	I. DÖNEM	II. DÖNEM
Çevre koruma ve temizlik alışkanlığı	Pekiyi	Pekiyi
Beslenme alışkanlığı	Pekiyi	Pekiyi
Büyüklerine karşı saygısı, küçüklerine karşı sevgisi	Pekiyi	Pekiyi
Kurallara uyması	Pekiyi	Pekiyi
Bağımsız olarak iş yapması	Pekiyi	Pekiyi
Planlı olarak iş yapabilmesi	Pekiyi	Pekiyi
Eşya, araç ve gereçleri dikkatli kullanması ve koruması	Pekiyi	Pekiyi
Başkalarıyla birlikte çalışabilmesi	Pekiyi	Pekiyi
Grup içinde çalışma ve sorumluluk alma istek ve alışkanlığı	Pekiyi	Pekiyi
Aldığı görevi yerine getirme başarısı	Pekiyi	Pekiyi
Serbest zamanlarını değerlendirme alışkanlığı	Pekiyi	Pekiyi

İMZALAR	I. DÖNEM	II. DÖNEM
SINIF ÖĞRETMENİ	Emine Çıtlak	İmza
OKUL MÜDÜRÜ	Ahmet Türkyılmaz	İmza
ÖĞRENCİ VELİSİ	Mehmet Yılmaz	İmza

SONUÇ : GEÇTİ

SINIF GEÇME DERECESİ : PEKİYİ

AHMET TÜRK YILMAZ
OKUL MÜDÜRÜ

HAYATTA EN HAKİKİ MÜRŞİT İLİMDİR. K. ATATÜRK

X ALIŞVERİŞ / KUPOVINA

X a MAĞAZALAR / VRSTA PRODAVNICE

Sözlük Rječnik

alışveriş merkezi prodajni centar
bakkal bakalnica, prodavnica prehrambenih artikala
bayii prodavač, zastupnik neke trgovačke marke
butik butik
çiçekçilik cvjećara
dükkan prodavnica, dućan
eczane apoteka
kırtasiyeci papirnica
kitabevi knjižara
kuruyemişçi prodavnica sušenog voća i grickalica
mağaza prodavnica odjeće
manav zelenara
market samoposluga, market
pastahane poslastičarnica
pazar pijaca
süper market supermarket

X b GİYSİ DÜKKANI, GİYİM, KUMAŞ VE DESEN TÜRLERİ / PRODAVNICA ODJEĆE, VRSTE ODJEĆE, PLATNA I DEZENA

Mağazada
U prodavnici

Müşteri: Merhaba, indirim günleriniz başlamış; onun için geldim.	Kupac: Dobar dan, došla sam jer je kod vas počelo sniženje.
Tezgâhtar: Buyurun efendim, çok güzel pantolonlarımız var. Sizin bedeninize uygun olanlar da var.	Prodavač: Izvolite gospođo, imamo veoma lijepe pantalone. Imamo i vašu veličinu.
Müşteri: Şöyle renkli, canlı bir şeyler istiyorum.	Kupac: Željela bih nešto šareno, živih boja.
Tezgâhtar: Tabii, elimizde çok çeşit var. Buyurun göstereyim.	Prodavač: Naravno, imamo mnogo vrsta. Izvolite da vam pokažem.
Müşteri: Şu kırmızı çizgili pantolonlara bakabilir miyim?	Kupac: Mogu li pogledati ove crvene pantalone na pruge?
Tezgâhtar: Tabii, bakabilirsiniz. Bedeniniz otuz sekiz mi?	Prodavač: Naravno, možete. Da li je vaš broj 38?
Müşteri: Otuz sekiz dar geliyor, ama kırk da bol geliyor.	Kupac: 38 mi je usko, a četrdeset mi je široko.
Tezgâhtar: Ama bu markanın kalıpları farklı, o yüzden size 38 olur herhalde.	Prodavač: Ali, brojevi ove marke su komotniji, zato će vam, vjerovatno, odgovarati 38.

Müşteri: Tamam. O zaman 38'i deneyeyim.	Kupac: Dobro, onda ću probati 38.
Tezgâhtar: Eğer olmazsa bir beden büyüğünü veririm.	Prodavač: Ako vam ne odgovara, dat ću vam broj veće.
Müşteri: Bir beden büyüğünü verir misiniz?	Kupac: Hoćete li mi dati jedan broj veće?
Tezgâhtar: Bakabilir miyim? Çok mu dar oldu?	Prodavač: Mogu li vidjeti? Jesu li vam previše uske?
Müşteri: Çok dar değil ama çok da rahat değil.	Kupac: Nisu previše uske, ali nisu baš ni udobne.
Tezgâhtar: Ama esneme yapacaktır. O yüzden biraz dar olmasında yarar var.	Prodavač: Ali, raširit će se. Zato je dobro da su malo uže.
Müşteri: Ya esnemezse?	Kupac: A ako se ne raširе?
Tezgâhtar: Ama bir beden büyüğü de bol olur.	Prodavač: Ali, broj veće bi vam bile velike.
Müşteri: Haklısınız galiba. En iyisi ben bunu alayım, üzerine de uygun bir kazak bulalım.	Kupac: Vjerovatno ste u pravu. Najbolje da ih kupim, još da uz njih nađem odgovarajući džemper.
Tezgâhtar: Kazaklar bu tarafta. Buyurun geçelim.	Prodavač: Džemperi su s ove strane. Izvolite ovuda.

İade
Vraćanje kupljene robe

Müşteri: Bakar mısınız?	Kupac: Molim vas!
Satış temsilcisi: Buyurun hanımefendi?	Prodavač: Izvolite, gospođo?
Müşteri: Bu pantolonu geçen hafta sizden almıştım, geri vermek istiyorum.	Kupac: Ove sam pantalone prošle sedmice kupila kod vas, sad ih želim vratiti.
Satış temsilcisi: Sorun nedir?	Prodavač: Zbog čega?
Müşteri: Paçanın arka tarafının rengi soluk. İçerideki ışıklarda pek belli değil ama gün ışığında daha net görünüyor. Galiba defolu.	Kupac: Boja je na zadnjoj strani nogavica izblijedjela. Unutra, pod svjetlom to se baš i ne vidi, ali se na dnevnoj svjetlosti jasno vidi. Vjerovatno se radi o robi s greškom.
Satış temsilcisi: Bu sanırım vitrindeki teşhir ürünümüz. Güneşte uzun süre kaldığından olabilir. Bir bakabilir miyim?	Prodavač: Mislim da je ovo naša roba koja je stajala u izlogu. Možda su posvijetlile od dugog stajanja na suncu. Mogu li pogledati?
Müşteri: Mümkünse değiştirmek istiyorum.	Kupac: Željela bih da ih zamijenim ako je to moguće.

Satış temsilcisi: Faturası yanınızda mı?

Prodavač: Imate li račun?

Müşteri: Evet buyurun, peşin ödemiştim.

Kupac: Da, izvolite, platila sam gotovinom.

Satış temsilcisi: Maalesef bu pantolondan elimizde kalmadı, para iadesi mi yapalım, yoksa başka bir şey seçer misiniz?

Prodavač: Na žalost, ovih pantalona više nemamo. Želite li da vam vratimo novac ili ćete ih zamijeniti za nešto drugo?

Müşteri: Üst kattaki reyonda beğendiğim bir deri ceket vardı. Onu alsam ödemeyi bu reyonda mı yapmalıyım?

Kupac: Dopala mi se jedna kožna jakna u odjeljenju na gornjem katu. Ako je kupim, hoću li platiti na ovom odjeljenju?

Satış temsilcisi: Evet, ödeme nasıl olacak? Kredi kartıyla mı, nakit mi?

Prodavač: Da. Kako ćete platiti? Gotovinom ili kreditnom karticom?

Müşteri: Kredi kartına taksit var mı?

Kupac: Imate li mogućnost plaćanja na rate za kreditne kartice?

Satış temsilcisi: Evet, altı aya bölüyoruz.

Prodavač: Da, na šest mjeseci.

Müşteri: Tamam, ceketi deneyip geliyorum.

Kupac: Dobro, probat ću jaknu i dolazim.

Sözlük Rječnik

Kıyafet/giysi Odjeća

atkı šal
atlet potkošulja
bere (vunena) kapa
bermuda bermude
bikini bikini
bluz bluza
çorap (-bı) čarapa
ceket sako, jakna
elbise haljina
eldiven rukavica
etek (-ği) suknja
fanila potkošulja
gecelik (-ği) spavaćica
gömlek (-ği) košulja
hırka džemper na raskopčavanje
jartiyer podvezica
iç çamaşırı donje rublje
kapişon kapuljača
kapri kapri hlače
kasket kačket
kaşkol šal
kazak (-ğı) džemper
kemer pojas
korse korzet
kravat kravata
külot gaćice
külotlu çorap najlonke s gaćicama
kürk bunda, krzno
manto ženski kaput
mayo kupaći kostim
önlük (-ğü) pregača, kecelja
palto kaput, ogrtač
pantolon askısı tregeri na pantalonama
pardösü kišni mantil
pijama pidžama
sütyen grudnjak
süveter pulover
şal šal
şapka kapa
tulum pantolon kombinezon
tunik tunika
yağmurluk (-ğu) kabanica
yelek (-ği) prsluk

Kumaş Platno

çekmek skupljati se
fanila flanel
fitilli kadife samt, somot
ipek (-ği) svila
kadife kadifa, pliš
keten lan
kot džins
kürk krzno
naylon najlon
nubuk velur
pamuk (-ğu) pamuk
sentetik sintetika
yün vuna

Ayakkabı Obuća

ayakkabı cipela
çizme čizma
düz ayakkabı ravna cipela
sandalet sandala
terlik (-ği) papuča
yüksek topuklu ayakkabı cipela s visokom potpeticom

Desenler Dezenl

çiçekli cvjetni
çizgili na pruge
düz desen jednobojan
kareli na kocke
puantiyeli s tačkicama

Ödeme Plaćanje

fiş račun
indirim sniženje
kredi kartıyla kreditnom karticom
pazarlık yapma cjenkanje
peşinen plaćanje gotovinom
taksitle na rate

XI YEMEK VE İÇMEK / HRANA I PIĆE
XIa / LOKANTADA, GIDA TÜRLERİ / U RESTORANU, VRSTE NAMIRNICA

Lokantada
U restoranu

A: Ben çok acıktım.
B: Ben de çok acıktım. Sabahleyin kahvaltı da etmedim.
A: Şurada iyi bir lokanta var. Orada bir şey yiyelim mi?
B: Ben rejimdeyim. Ayaküstü bir şeyler atıştıralım mı?
A: Ne gibi?
B: Şöyle tost, salata gibi hafif şeyler.

A: Yok ben çok açım. Canım sulu bir yemek istiyor.
B: Öyleyse lokantaya gideriz.
A: Bak, şu lokantanın müdavimiyim.

A: Baš sam gladna.
B: I ja sam. Nisam jutros ni doručkovao.

A: Ovdje ima jedan dobar restoran. Da tamo nešto pojedemo?
B: Ja sam na dijeti. A da samo nešto prezalogajimo s nogu?
A: Kao šta, naprimjer?
B: Lagane stvari poput tosta ili salate.

A: Ne, ja sam veoma gladna. Baš mi se jede nešto kuhano.
B: Ako je tako, idemo u restoran.
A: Vidi, ja sam ti redovni posjetitelj ovog restorana.

Garson: Hoş geldiniz!	Konobar: Dobro došli!
A ve B: Hoş bulduk!	A i B: Bolje vas našli!
Garson: Buyurunuz, ne arzu edersiniz?	Konobar: Izvolite, šta biste željeli?
A: Önce yemek listesine bir bakalım.	A: Prvo da pogledamo meni.
Garson: Buyurun efendim!	Konobar: Izvolite!
A: Listeyi sesli okur musun?	A: Hoćeš li naglas pročitati meni?
B: Elbette. Önce çorbalar: domates, yayla, mercimek çorbası var.	B: Naravno. Prvo supe: paradajz, livadska, supa od leće.
A: Ben mercimek çorbası istiyorum.	A: Ja bih supu od leće.
B: Ben çorba içmeyeceğim.	B: Ja neću supu.
A: Et yemeklerinden neler var?	A: Šta ima od jela s mesom?
B: Şiş kebap, şiş köfte, biftek, pirzola ve döner var.	B: Šiš-ćevap, ćufte na žaru, biftek, odrezak i doner.
A: Ben karışık ızgara alırım.	A: Ja ću miješano meso.

Garson: Ne içersiniz efendim?	Konobar: Šta ćete popiti?
A: Bana meyve suyu lütfen.	A: Meni sok, molim vas.
Garson: Siz ne emredersiniz?	Konobar: A vi?
B: Bana bir maden suyu.	B: Meni jednu mineralnu vodu.
Garson: Tatlı ister misiniz?	Konobar: Jeste li za desert?
B: Ben istemem.	B: Ja ne bih.
A: Ben isterim. Hangi tatlılar var?	A: Ja bih. Šta ima za desert?
Garson: Baklava, kadayıf, sütlaç, aşure.	Konobar: Baklava, kadaif, sutlija, ašure.
A: Aşure olsun.	A: Nek bude ašure.
Garson yemekleri getiriyor.	*Konobar donosi jela.*
Garson: Buyurun efendim! Afiyet olsun!	Konobar: Izvolite, gospodo! Prijatno!
A ve B: Sağ olun!	A i B: Hvala!
B: Aşure sağlıklı bir tatlı. Maalesef bugün beslenme tarzı Türkiye'de bozuluyor.	B: Ašure je veoma zdrav desert. Na žalost, danas se u Turskoj kvari način ishrane.
Kebap ve fast food kültürü daha sağlıklı Osmanlı mutfağının yerini alıyor.	Kultura brze hrane preuzima mjesto zdravije osmanske kuhinje.

A: Doğru, sen haklısın. Gençler, baharat, taze meyve ve sebzeyi az tüketiyorlar. Daha kötüsü çoğu sulu yemekleri hiç yemiyor.
B: Garson!
Garson boş tabakları götürmeye geliyor.
G: Afiyet olsun! Buyurun efendim!
A ve B: Sağ olun! Hesap, lütfen!
Garson: Hesap birlikte mi olsun, ayrı ayrı mı?

A: Hayır, hepsini birlikte hesaplayın! Hesap benden.

A: Tačno, u pravu si. Mladi veoma malo konzumiraju začine, svježe voće i povrće. I što je još gore, većina, uopće, ne jede kuhanu hranu.
B: Konobar!
Konobar dolazi pokupiti prazne tanjire.
Konobar: Izvolite!

A i B: Hvala! Molim vas račun!
Konobar: Hoćete ii jedan račun ili da bude odvojeno?
A: Ne, obračunajte sve zajedno! Ja častim.

Şikayet Kutusu
Knjiga žalbi

Lokantanızın sürekli müşterisiyim. Hizmet ve yemek kalitesinden her zaman memnun kaldım. Ancak biraz pahalı bulduğumu söylemeliyim. Bugün salata bozuktu, soğan kokmuştu. Belli ki dünden kalmıştı. Masa örtüleri oldukça kirliydi. Bütün bunların sadece bugüne mahsus olduğunu ümit ediyor , en kısa zamanda düzeltimesini rica ediyorum.

Ali Akgün

Ja sam stalni gost u vašem restoranu. Uvijek sam bio zadovoljan kvalitetom jela i usluge. Ali, moram reći da ste pomalo skupi. Danas je salata bila stara, a luk je imao neugodan miris. Očito je jučerašnja. Stoinjaci su bili prilično prljavi. Nadam se da je sve to samo trenutno i molim vas da to što prije popravite.

Ali Akgün

Sözlük Rječnik

Sebze Povrće

bamya bamija
bezelye grašak
brokoli brokule
Brüksel lahanası prokule
dolmalık biber paprika
domates paradajz
enginar artičoka
fasulye grah
frenk lahanası kelj
havuç (-cu) mrkva
ıspanak (-ğı) špinat
kabak (-ğı) tikvice
karnabahar karfiol
kuşkonmaz šparoge
lahana kupus
marul zelena salata
mercimek (-ği) leća
mısır kukuruz
nohut slanutak
patates krompir
patlıcan patlidžan
pancar cvekla
pırasa prasa
roka rukola
salatalık (-ğı) krastavac
sarımsak (-ğı) bijeli luk
soğan crveni luk
şalgam repa
turp rotkva

Meyve Voće

ahududu malina
armut (-du) kruška
ayva dunja
böğürtlen kupina
çilek (-ği) jagoda
dut dud
elma jabuka
erik (-ği) šljiva
frenk üzümü borovnica
incir smokva
karpuz lubenica
kavun dinja
kayısı kajsija
kiraz trešnja
limon limun
mandalina mandarina
muz banana
nar nar
portakal narandža
üzüm grožđe

Yemekler Jela

biber dolması punjene paprike
cızbız köfte pečeno ćufte
çiğ köfte ćufte od sirovog faširanog mesa s bulgurom i crvenom paprikom
ciğer džigerica
döner doner
etliler jela s mesom
hünkârbeğendi jelo od izgnječenog patlidžana
ızgara jela s roštilja
ızgara köfte ćufte na žaru
imambayıldı jelo od patlidžana bez mesa
kadınbudu köfte kadunbutići
karnıyarık pečeni patlidžan s faširanim mesom, lukom i paradajzom
kuru fasulye grah
kuzu çevirme pečeno janje
mantı klepe
menemen jelo od paradajza, luka, paprike i jaja
pirzola odrezak
pizza pica
şiş kebap šiš-ćevap
talaş kebabı jelo od sitno sjeckanog mesa
tavuk ızgara pečeno pile

Etler Mesa

balık (-ğı) riba
bıldırcın prepelica
dana eti teletina
hindi purica
kıyma mljeveno meso
kuzu eti janjetina
sucuk (-ğu) sudžuka
salam salama
sosis viršla
tavuk (-ğu) kokoš

Balıklar Ribe

alabalık (-ğı) pastrmka
barbunya crveni barbun
çaça balığı sardina
çipura orada
deniz kadayıfı alge
deniz mahsülleri (ürünleri) plodovi mora
dülger balığı šanpjer
hamsi inćun, girica
kalamar lignje
karides rakovi
kefal cipol
köpek balığı morski pas
midye dagnje
pisi balığı iverak, list
ringa haringa
sazan šaran
ton balığı tuna
uskumru skuša

Çorbalar Supe i čorbe

balık çorbası riblja čorba
çorba içmek pojesti supu (doslovno znači *popiti*)
ezogelin çorbası supa od leće s dodatkom začina
mercimek çorbası supa od leće
patates çorbası supa od krompira
sütlü çorba supa s mlijekom
tarhana çorbası tarhana
terbiyeli tavuk çorbası pileća supa sa tjesteninom
yoğurt çorbası supa od jogurta
yayla çorbası supa od jogurta, riže, jaja i mente

Salatalar Salate

cacık (-ğı) kiselo mlijeko sa sitno isjeckanim i začinjenim krastavcima
çoban salata šopska salata
turp salatası salata od rotkvice
yeşil salata zelena salata

Peynirler Sirevi

beyaz peynir bijeli sir
kaşar masni žuti sir
taze peynir mladi sir

Yağ Ulje, masnoće

ayçiçeği yağı suncokretovo ulje
doymuş yağ mast
doymamış (sıvı) yağ ulje
fındık yağı lješnikovo ulje
ince yağ rafinirano ulje
keten tohumu yağı laneno ulje
margarin margarin
soya yağı sojino ulje
tereyağı puter
zeytinyağı maslinovo ulje

Hamur işi Tjestenina

beze kuglice od brašna
börek (-ği) pita
bulgur pilavı jelo od pšenice
gözleme slano jelo od tijesta, slično palačinkama
makarna makaroni
pide jelo slično pici, može značiti i *somun*
pilav jelo od riže
pirinç (-ci) riža
poğaça pogača

Tatlılar Slatka jela

aşure ašure
ayva kompostosu kompot od dunja
baklava baklava
bal med
dondurma sladoled
dondurma külahı kornet
gofret oblanda, napolitanka
güllaç (-cı) kolač od oblandi, punjen orasima
irmik helvası griz
kadayıf *kadaif*
kek suhi kolač, keks
Kemal Paşa tatlısı ružice
kestane ezmesi kesten-pire
komposto kompot
krep palačinka
kurabiye gurabija
kuru pasta suhi kolač
pasta kolač
profiterol profiterol
puding puding
sütlaç (-cı) sutlija
şekerpare hurmašica
tavuk göğsü vrsta pudinga od piletine kuhane u mlijeku
yaş pasta torta

İçecek Piće

ayran vrsta kiselog mlijeka
bira pivo
maden suyu, soda mineralna voda
meyve suyu voćni sok
rakı rakija
şalgam suyu sok od repe
şampanya šampanjac
şarap (-bı) vino
yoğurt (-du) kiselo mlijeko, jogurt koji se u Turskoj jede kašikom

Çaylar Čajevi

adaçayı žalfija
ebegümeci crni sljez
Ihlamur lipa
kuşburnu šipak
nane nana, menta
papatya kamilica
siyah çay crni čaj
yeşil çay zeleni čaj
Napomena: ***Tavşan kanı çay*** izraz koji se koristi za veoma ukusan i jak čaj (doslovno znači *čaj kao zečja krv*).

Baharatlar Začini

biber biber
biberiye ruzmarin
çörek otu čurukot
dereotu kopar
fesleğen bosiljak
hardal senf
karanfil karanfil
kekik (-ği) origano
kırmızı biber crvena paprika
kimyon kim
kişniş korijander
lavanta lavanda
maydonoz peršin
nane nana, menta
pul biber čili
reyhan bosiljak
rezene komorač
sarımsak (-ğı) bijeli luk, češnjak
susam susam, sezam
tarçın cimet
zencefil đumbir
zerdeçal kurkuma

Tarifler Recepti

Keşkek
Keškek

6 kişilik
750 gram parçalanmış kuzu budu, 3 su bardağı su, 1 su bardağı yarma (akşamdan ıslatılmış), 1 su bardağı nohut (akşamdan ıslatılmış), 12 diş sarımsak, 1 çorba kaşığı tereyağı, 2'şer çay kaşığı tuz, pulbiber

İri parçalanmış kuzu budunu, 3 su bardağı suyu ve ıslatılmış 1 su bardağı yarma, sarımsak, kırmızı pulbiber, tuz ve 1 çorba kaşığı tereyağını kaynamaya bırakın. Suyu azalmışsa kıvamına göre kaynar su ilave edin. Kısık ateşte 60 dakika pişirin. Dilerseniz suyunu çektirerek fırında üzerini de kızartabilirsiniz.

Za 6 osoba
750 grama janjećeg buta rasječenog na komade, 3 čaše vode, 1 čaša prekrupe (ostavljene preko noći u vodi), 1 čaša slanutka (ostavljenog preko noći u vodi), 12 češnjeva bijelog luka, 1 supena kašika putera, po dvije čajne kašike soli, biber u zrnu.

Stavite da kuha janjeći but rasječen na veće komade, 3 čaše vode, 1 čašu prekrupe, bijeli luk, biber, so i 1 supenu kašiku putera.
Ako se smanji količina vode, dodajte kipuće vode u skladu s gustinom koju je jelo zadobilo. Kuhajte na blagoj vatri 60 minuta. Ako želite, meso, nakon što odstranite vodu, možete zapeći u pećnici.

Sözlük Rječnik

açmak (ak.) razvijati
yufka açmak razvijati jufku
ayıklamak (ak.) očistiti
çalkalamak (ak.) promućkati
çarpmak (ak.) izmiješati
dinlendirmek (ak.) ostaviti da odstoji
doğramak (ak.) isjeckati
doldurmak (ak.) filovati
dökmek (ak.) izliti
eritmek (ak.) istopiti
fırına vermek (ak.) staviti u pećnicu
haşlamak (ak.) obariti
ıslatmak (ak.) natopiti
ilave etmek (ak.) dodati
karıştırmak (ak.) miješati
katmak (ak., dat.) dodati
kavurmak (ak.) peći
kaynatmak (ak.) kuhati
kazımak (ak.) ostrugati (napr. mrkvu)
kesmek (ak.) rezati
kızartmak (ak.) peći
öldürmek ispeći luk da požuti
pembeleştirmek (ak.) učiniti da zarumeni
pişirmek (ak.) kuhati
rendelemek (ak.) rendati
serpiştirmek (ak.) posuti
soymak (ak.) oguliti (napr. paradajz)
servis yapmak (ak.) servirati
soğutmak (ak.) ohladiti
sürmek (ak., dat.) namazati
süzmek (ak.) cijediti
tatlandırmak (ak.) začiniti
tuzlamak (ak.) posoliti
yağlamak (ak.) pomastiti
yoğurmak (ak.) mijesiti

XII KAMU HİZMETLERİ / JAVNE USLUGE

XII a TERZİLİK / KROJAČKE USLUGE

Terzi: Hoş geldiniz!
Müşteri: Hoş bulduk!
Terzi: Buyurun, size nasıl yardımcı olabilirim?
Müşteri: Bir takım diktirmek istiyorum, etek - ceket.
Terzi: Nasıl bir etek istersiniz?
Müşteri: Uzun bir etek olsun, yırtmaçlı ve fermuarlı.

Terzi: Etek boyunuz nasıl olsun; diz üstü ya da diz altı? Yırtmacı ne tarafta istersiniz?

Müşteri: Bileğe kadar gelsin. Yırtmaç arkada olsun. Ceket ise, dökümlü ve kruvaze bir ceket olsun. Yakanın uçları yuvarlak kalsın.

Terzi: Erkek yaka ister misiniz?
Müşteri: İstemem.
Terzi: Tamam, efendim. Şimdi ölçünüzü alalım. İki gün sonra prova edeceğiz.

Krojač: Dobro došli!
Mušterija: Bolje vas našla!
Krojač: Izvolite, kako vam mogu pomoći?
Mušterija: Želim sašiti kostim, suknju i sako.
Krojač: Kakvu suknju želite?

Mušterija: Neka bude duga suknja s patent-zatvaračem i šlicem.
Krojač: Kolika da bude dužina suknje, iznad ili ispod koljena? S koje strane želite šlic?
Mušterija: Neka bude do članka. Šlic neka je pozadi. A sako neka bude komotan i s dvorednim kopčanjem. Krajevi kragne neka budu zaobljeni.
Krojač: Želite li revere?

Mušterija: Ne bih.
Krojač: Dobro, gospođo. A sad da vam uzmemo mjere. Za dva dana imat ćemo probu.

Terzide 2
Kod krojača 2

Terzi: Buyurun!
Müşteri: İyi günler! Ben pantolonumun paçasını kısalttırmak istiyorum.
Terzi: Ölçü alındı mı?
Müşteri: Hayır, alınmadı.
Terzi: O zaman siz üzerinize giyin, ölçüsünü alalım!
Terzi: Bu uzunluk nasıl?
Müşteri: Fena değil. Düz ayakkabıyla giyince biraz uzun galiba. O yüzden daha kısaltabiliriz.
Terzi: Tamam, ben ölçüyü aldım. Çıkartabilirsiniz.
Müşteri: Ne zaman hazır olur?
Terzi: Yarın bu saatlerde alabilirsiniz.
Müşteri: Ücreti yarın verebilir miyim?
Terzi: Tabii ki!
Müşteri: Teşekkür ederim! İyi günler!

Krojač: Izvolite!
Mušterija: Dobar dan! Želim potkratiti pantalone.
Krojač: Jesu li uzete mjere?
Mušterija: Ne, nisu.
Krojač: Onda ih obucite, da uzmemo mjeru!
Krojač: Kako vam se čini ova dužina?
Mušterija: Nije loše. Možda su malo preduge ako se obuku na ravne cipele. Zbog toga ih možete još malo skratiti.
Krojač: U redu. Uzeo sam mjeru. Možete ih skinuti.
Mušterija: Kad će biti gotovo?
Krojač: Možete ih preuzeti sutra u ovo vrijeme.
Mušterija: Mogu li vam sutra platiti?
Krojač: Naravno!
Mušterija: Hvala! Doviđenja!

Sözlük Rječnik

astar postava
bele oturan bir ceket strukiran sako
bilek hizası do članka
bileğin biraz altı malo ispod članka
boğazlı kazak (-ğı) rolka
daraltmak (ak.) suziti
degaje yaka šal kragna
dikiş makinesi šivaća mašina
dirsek boyu do lakta
dizin iki parmak altı dva prsta ispod koljena
dökümlü bir ceket komotan sako
düğme dugme
erkek yaka rever
etek ucunu kıvırmak porubiti suknju
fermuar patent-zatvarač
geniş / dar paça široke/ uske nogavice
genişletmek (ak.) proširiti
iğne igla
ilik rupica za dugme
iplik (-ği) konac
kruvaze dvoredno kopčanje
mini/uzun etek mini (kratka)/ duga suknja
paça kıvırmak porubiti nogavice (pantalona)
pens ušitak
pileli plisiran
polo yaka polo kragna
prova etmek probati, napraviti probu
püskül resa
tutturmak (ak.) ušiti
vatka naramenica
V yakalı s V izrezom
yırtmaç (-cı) šlic
yuvarlak yakalı s okruglim kragnom
yüksük (-ğü) naprstak

XII b POSTA HİZMETLERİ / POŠTANSKE USLUGE

Postahanede
U pošti

Kaya: İyi günler!
Posta memuru: İyi günler!

Kaya: Ben evde yokken postacı, posta kutusuna bir makbuz bırakmış. Ne olduğunu tam anlayamadım. Bakar mısınız?
Posta memuru: Bakalım! Size bir paket gönderilmiş. Onu üst kattaki kargo servisimizden alabilirsiniz.

Kaya: Teşekkür ederim.
Posta memuru: Rica ederim.

Kaya: Dobar dan!
Službenik u pošti: Dobar dan!
Kaya: Poštar mi je u sandučе ostavio priznanicu dok mene nije bilo kući. Ne znam o čemu je riječ. Možete li pogledati?
Službenik u pošti: Da vidimo! Poslan vam je paket. Možete ga preuzeti na gornjem katu, u našem odjeljenju za poštanske pošiljke.
Kaya: Hvala.
Službenik u pošti: Molim.

Kargo Servisi
Poštanska pošiljka

Kaya: Paketimi buradan alabileceğimi söylediler. Buyurun makbuzum.
Posta memuru: Kimliğinizi alabilir miyim?
Kaya: Ehliyetim yanımda, olur mu?

Posta memuru: Elbette! Paketiniz oldukça ağır!

Kaya: Aaaa! Saraybosna Üniversitesi'nden okutman arkadaşım kitap göndermiş. Benim de ona bir kitap göndermem gerekiyordu. Ne yapmalıyım acaba?
Posta memuru: Önce göndereceğiniz şeye şuradaki kutulardan uygun olanını seçmelisiniz. Daha sonra gramajına göre ödeme yapmalısınız. İadeli taahhütlü ise fiyat fark eder. İadeli taahhütlü mü istiyorsunuz, acele posta mı?

Kaya: Rekli su mi da ovdje mogu preuzeti svoj paket. Izvolite priznanicu.
Službenik u pošti: Mogu li dobiti vašu ličnu kartu.
Kaya: Imam kod sebe vozačku dozvolu, može li?
Službenik u pošti: Svakako! Paket vam je prilično težak!
Kaya: Aaaa, moj mi je prijatelj, lektor sa Sarajevskog univerziteta, poslao knjige. I ja sam njemu morao poslati jednu knjigu. Šta treba da uradim?
Službenik u pošti: Prvo morate za ono što ćete slati odabrati odgovarajuću kutiju od ovih ovdje. Poslije ćete platiti prema težini. Ako želite preporučenu pošiljku pouzećem, plaćate posebnu cijenu. Hoćete li preporučenu ili ekspresnu?

Kaya: İadeli taahhütlü.
Posta memuru: Öyleyse şu formu doldurmalısınız. Özellikle gönderen ve alıcı bölümlerindeki ad ve adres kısımlarını açık yazmalısınız.
Kaya: Oraya ulaşması kaç gün sürer?
Posta memuru: Paketiniz yurt içine mi, yurt dışına mı postalanacak?
Kaya: Yurt dışına, Bosna-Hersek'e.
Posta memuru: İki gün sürer.
Kaya: Teşekkür ederim, çok yardımcı oldunuz.

Kaya: Preporučenu.
Službenik na pošti: Ako je tako, treba da popunite ovaj formular. U dijelu koji se odnosi na pošiljaoca i primaoca morate čitko napisati ime i adresu.
Kaya: Za koliko će tamo stići?
Službenik na pošti: Šaljete li vaš paket unutar zemlje ili u inozemstvo?
Kaya: U inozemstvo, u Bosnu i Hercegovinu.
Službenik na pošti: Stići će za dva dana.
Kaya: Hvala, baš ste mi pomogli.

Sözlük Rječnik

Telefon Telefon

bloke olmak biti blokiran
cep telefonu mobilni telefon
cızırtı šum na vezi
hat düşmek prekinuti se veza
hat tutmak zadržavati liniju
karşıdaki sagovornik s druge strane žice
kontörlü telefon telefon s impulsima
melodi yükleme prebaciti melodiju
mesaj göndermek (dat.) poslati poruku nekome
meşgul olmak biti zauzeto
mobil iletişim sistemi mobilna telefonija
numara iptal edilmek biti otkazan broj
şarj etmek (ak.) napuniti mobilni telefon
telefon açmak podići slušalicu, javiti se na telefon
telefon bağlantısı telefonska veza
telefon kapatmak spustiti slušalicu
telefonla aramak (ak.) telefonirati
telesekreter telefonska sekretarica

Posta Pošta

değerli mektup vrijednosno pismo
fişi doldurmak ispuniti račun
gramaj težina u gramima
iadeli pouzećem
makbuz priznanica
mektup (-bu) pismo
kartpostal razglednica
koli servisi služba za pakete
özel ulak privatni kurir
pul poštanska markica
taahhütlü mektup (-bu) preporučeno pismo
telgraf telegram
zarf koverta

XIII YABANCI DİL BİLGİSİ / ZNANJE STRANOG JEZIKA

Dil Sınavı
Ispit iz jezika

Bilge: Yeminli tercümanlık sınavına başvurdun mu?
Hakan: Ben yeminli tercüman olalı iki yıl oluyor.
Bilge: Ciddi misin? Tebrik ederim.
Hakan: Sağol canım. Hangi diller için sınav açılacakmış?
Bilge: Fransızca, Almanca, İngilizce, İspanyolca, İtalyanca, Rusça, Arapça, Japonca, Çince, Boşnakça, Farsça ve Bulgarca. Ama, ben yalnız İtalyanca ve Fransızca'dan sınava gireceğim.
Hakan: Okuma-anlama ve çeviri bölümlerini çok kolay yaparsın, ama sözlü sınav biraz zor.
Bilge: Dinleme soruları nasıl?

Bilge: Jesi li se prijavio za ispit za sudskog tumača?
Hakan: Ima dvije godine kako sam ja sudski tumač.
Bilge: Ti to ozbiljno? Čestitam.
Hakan: Hvala. Iz kojih će sve jezika biti ispit?
Bilge: Iz francuskog, njemačkog, engleskog, španskog, talijanskog, ruskog, arapskog, japanskog, kineskog, bosanskog, perzijskog i bugarskog. Ali, ja ću polagati samo talijanski i francuski.
Hakan: Lako ćeš položiti čitanje i razumijevanje, kao i prevođenje, ali usmeni ispit je malo teži.
Bilge: Kakva su pitanja iz slušanja?

Hakan: Genelde bir parça dinletiyorlar ve onunla ilgili soru geliyor.	Hakan: Obično ti puste jedan dio da čuješ, a onda ti o tome postavljaju pitanja.
Bilge: Sözlü sınavda telaffuza çok mu dikkat ediyorlar?	Bilge: Obraćaju li pažnju na izgovor na usmenom ispitu?
Hakan: Hayır, açık, akıcı konuşman yeterli.	Hakan: Ne, dovoljno je da jasno i tečno govoriš.
Bilge: Çeviride sözlük kullanmak serbest mi?	Bilge: Može li se prilikom prevođenja koristiti rječnik?
Hakan: Hayır, olur mu öyle şey?	Hakan: Ne, pa zar je tako nešto moguće?
Bilge: Hadi ya! Ben bazı kelimelerin yazılışını ve imlayı sözlükten kontrol etme ihtiyacı duyuyorum.	Bilge: Pa šta je! Ja moram provjeriti kako se pišu neke riječi u rječniku.
Hakan: Evet, yazıldığı gibi okunmayan dillerde, mesela Fransızca'da ben de zorluk çekiyorum. Ama eminim sen bu işin üstesinden gelirsin. Sana başarılar dilerim!	Hakan: Da, i meni je teško kad su u pitanju jezici gdje se ne čita kao što je napisano, kao, naprimjer, u francuskom. Ali, siguran sam da ćeš ti to dobro obaviti. Želim ti uspjeh na ispitu!

Sözlük Riječnik

akıcı konuşmak tečno govoriti
çeviri prijevod
dil jezik
Almanca njemački jezik
Arapça arapski jezik
Boşnakça bosanski jezik
Bulgarca bugarski jezik
Çince kineski jezik
Farsça perzijski jezik
Fransızca francuski jezik
Hırvatça hrvatski jezik
İngilizce engleski jezik
İspanyolca španski jezik
İtalyanca itaiijanski jezik
Japonca japanski jezik
Rusça ruski jezik
Sırpça srpski jezik
dinleme slušanje
imla pravopis
okuma-anlama čitanje i razumijevanje
sözlük (-ğü) rječnik
sözlü sınav usmeni ispit
telaffuz izgovor
ÜDS (Üniversitelerarası Kurul Yabancı Dil Sınavı) ispit iz stranog jezika koji organizira međuuniverzitetska komisija
yeminli tercüman sudski tumač
yeminli tercümanlık sınavı ispit za sudskog tumača

Denize Açılma
Isplovljavanje

Metin: Bu sene denize ilk açılışımız olacak, çok heyecanlıyım.

Ali: Biraz erkenci mi davrandık dersin? Bak biraz ileride kara bulutlar görünüyor. Mart ayında hava değişken olur.

Metin: Bir şey olmaz. Korkma dostum!

Ali: Korktuğumdan değil, ama bence önce hava durumunu dinlesek, sonra açılsak?

Metin: Peki, dediğin olsun. Radyoyu açıyorum.

RADYO: Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü'nün verdiği bilgiye göre bugün yurdun batı ve güney kesiminde alçak basıncın etkisiyle, sağanak yağış etkili olacak.

Metin: Ovo će nam biti prvo isplovljavanje ove godine, baš sam uzbuđen.

Ali: Da nismo malo požurili? Vidi one crne oblake. U martu vrijeme može biti nestabilno.

Metin: Neće se ništa desiti, ne boj se, prijatelju!

Ali: Ne bojim se, ali da prvo čujemo vremensku prognozu, pa tek onda isplovimo?

Metin: Dobro, kako ti kažeš. Palim radio.

RADIO: Prema podacima državnog hidrometeorološkog zavoda, danas će pod utjecajem niskog atmosferskog pritiska na zapadu i jugu zemlje biti obilnih pljuskova.

Denizlerimizde ise fırtına bekleniyor. İç kesimlerde ise hava parçalı bulutlu ve rüzgârlı. Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerimizde açık ve güneşli olması bekleniyor. Erzurum, Kars ve Ağrı dolaylarında karla karışık yağmur, sabah saatlerinde buzlanma görülebilir. Trafiğe çıkacak olanların dikkatli olmasını öneririz. Marmara ve Kuzeybatı Karadeniz bölgelerinde de hafif yağış beklentisi var. Bolu – İstanbul yolu sisli ve zemin kaygan.

Ali: Bak! Sana ne demiştim?

Metin: Tamam, pes!

Ali: Bu havada yapılacak daha iyi bir önerim var, bilardoya ne dersin?

Metin: Varım! Senin boynunun ölçüsünü bir alayım!

Na moru se očekuje oluja. U unutrašnjosti zemlje vrijeme će biti djelomično oblačno i vjetrovito. U području istočne i jugoistočne Anadolije očekuje se vedro i sunčano vrijeme. U Erzurumu, Karsu i u okolini Agrija očekuje se susnježica kao i led u jutarnjim satima. Onima koji kreću na put savjetujemo oprez. U području Mramornog mora i na sjeverozapadnoj obali Crnog mora očekuju se slabe padavine. Na putu Bolu – Istanbul magla i poledica.

Ali: Eto vidiš, šta sam ti rekao!

Metin: Dobro, odustajemo.

Ali: Imam jedan bolji prijedlog za ovakvo vrijeme, šta kažeš na bilijar?

Metin: Može, hajde da te vidim!

Sözlük Rječnik

Hava durumu Vremenska prognoza, vremenske prilike

açık vedro, sunčano
az bulutlu mjestimično oblačno
bulut oblak
bulutlu oblačno
buz tabakası ledeni sloj
dengesiz hava nestabilno vrijeme
derece stepen
dolu grad, tuča
elverişli hava şartları povoljni vremenski uslovi
gök gürültüsü grmljavina
fırtına oluja
fırtına çıkmak nastati oluja
fırtına dinmek smiriti se (oluja)
hava atmosfersko vrijeme
hava açılmak popraviti se (vrijeme)
hava raporu vremenska prognoza
hava sıcaklığı temperatura
hava basıncı vazdušni pritisak
ısı temperatura
iklim klima
kar snijeg
karla karışık yağmur susnježica
küresel ısınma globalno zagrijavanje
ozon tabakası ozonski sloj
parçalı bulutlu djelimično oblačno
rüzgar vjetar
nemli vlažan
sağanak yağış prolom oblaka
sis magla
sis çökmek pasti magla
sis dağıtmak razići se (magla)
şimşek munja
şimşek çakmak sijevati (munja)
yağış padavine
yağmur kiša
yıldırım grom
yıldırım çarpması udar groma

Doğal afetler Prirodne katastrofe

çadır kent šatorsko naselje
deprem zemljotres
depremin şiddeti jačina zemljotresa
depremzedeler ljudi nastradali u zemljotresu
merkez üssü epicentar
sarsıntı potres
sel bujuca, poplava
yanardağ vulkan
yanardağ patlaması erupcija vulkana

Cevap Anahtarı Ključ

VJEŽBA 2 a

insanlar	üzümler	bülbüller
kitaplar	doktorlar	şiirler
yollar	bardaklar	göller
saatler	kutular	çaylar
elmalar	ütüler	masalar
çöller	telefonlar	müdürler
kalemler	ayakkabılar	boyalar
bilgisayarlar	paralar	düğmeler
kalpler	koyunlar	sözlükler
gözler	böğürtlenler	maçlar
yıldızlar	harpler	kaşıklar
şekerler	güller	küpeler
kardeşler	okyanuslar	anahtarlar

VJEŽBA 3 a

borcu	şarabı	ağacı
kaşığı	kilidi	kağıdı
cebi	yanağı	sevabı
yemeği	sokağı	satrancı
kalbi	ihtiyacı	kulağı

VJEŽBA 3 b

şehri	beyni	vakfı
karnı	oğlu	vakti
devri	ağzı	alnı

VJEŽBA 3 c

onun arabası	sizin borcunuz	bizim bahçemiz
benim başım	senin evin	benim cebim
bizim çocuğumuz	onun oğlu	onların bebeği (bebekleri)
onların ülkesi	benim köpeğim	sizin ilacınız
senin ismin	senin paran	onların kitabı (kitapları)
senin ağzın	sizin gözünüz	onların kalemi (kalemleri)
sizin aklınız	bizim dostumuz	bizim tatilimiz
onun çantası	onların sokağı	onun yurdu
sizin geleceğiniz	benim işim	senin yazın

VJEŽBA 4 a

Ben öğretmenim.	Evimiz mavi(dir).	Bardaklar kırık(tır).
Bu bir kedi(dir).	Şu elbiseler pahalı(dır).	Aktrisler sempatik(lerdir/tirler).
Şu arkadaş doktor(dur).	Bu kitap ilginç(tir).	Biz işçiyiz.
Alper ressam(dır).	Arkadaşlarınız tembel(dirler/lerdir).	Bu kitaplar Türkçe(dir).
Onlar misafir(dirler/lerdir).	Bu film sıkıcı(dır).	Onlar kardeş (lerdir/tirler).
Siz yolcusunuz.	Perdeler açık(tır).	Çorba tuzlu(dur).

Leyla diş hekimi(dir).	Biz Bosnalıyız.	Tabaklar kirli(dir).
Sen çalışkansın.	Bebek tatlı(dır).	Siz müdürsünüz.
O şarkı güzel(dir).	Siz garsonsunuz.	Hava soğuk(tur).
Annem mimar(dır).	Sen zayıfsın.	Ben bekar(ım).
Arabam yeni(dir).	Onlar aşçı(dırlar/lardır).	Sen güler yüzlüsün.

VJEŽBA 5 a

Hangi valiz bizim?
Yeni doktor kim?
Senin annen nasıl?
Başarılı öğrenciler kimler?
Sizin aileniz nasıl?
Bu şey ne?

VJEŽBA 5 b

Bu yemek nasıl?
Bu güzel bayan kim?
Mesleğiniz ne?
Elbisem nasıl?
Hangi ev sizin?
Bizim odamız nasıl?

Gökhan kim?

Hangi ceket senin?
İşin ne?/ İşin nasıl?
Onların adresi ne?
Bu çocuk kim?
Hangi eczane açık?
Arabanız hangi marka?/
Arabanız ne marka?
Kim aç?

VJEŽBA 5 c

Kim kafede arkadaşlarıyla sohbet ediyor?
Bu ay ne satın alacaksınız?
Ne zaman sınıfça pikniğe gidiyorsunuz?
Niçin dışarıya çıkıyorsun?
Problemin çözümünü nasıl buldun?
Eylül bugün kaç top dondurma yedi?
Hangi araba Arda'nın?

VJEŽBA 6 a

Bahçe / güller	Bahçede güller var.	Bahçede güller yok.	Bahçede güller var mı?	Bahçede güller yok mu?
Çanta/para	Çantada para var.	Çantada para yok.	Çantada para var mı ?	Çantada para yok mu?
Kasa/sıra	Kasada sıra var.	Kasada sıra yok.	Kasada sıra var mı?	Kasada sıra yok mu?
Yazıcı/ kağıt	Yazıcıda kağıt var.	Yazıcıda kağıt yok.	Yazıcıda kağıt var mı?	Yazıcıda kağıt yok mu?
Tencere/ yemek	Tencerede yemek var.	Tencerede yemek yok.	Tencerede yemek var mı?	Tencerede yemek yok mu?
Kapı/ anahtar	Kapıda anahtar var.	Kapıda anahtar yok.	Kapıda anahtar var mı?	Kapıda anahtar yok mu?
Masa/ vazo	Masada vazo var.	Masada vazo yok.	Masada vazo var mı?	Masada vazo yok mu?

Televizyon/ dizi	Televiz-yonda dizi var.	Televiz-yonda dizi yok.	Televiz-yonda dizi var mı?	Televizyon-da dizi yok mu?
Çay/şeker	Çayda şeker var.	Çayda şeker yok.	Çayda şeker var mı?	Çayda şeker yok mu?
Duvar/tablo	Duvarda tablo var.	Duvarda tablo yok.	Duvarda tablo var mı?	Duvarda tablo yok mu?

VJEŽBA 7 a

Tuğba/gözler	Tuğba'nın gözleri
kitap/konu	kitabın konusu
pencere/kanat	pencerenin kanadı
babam/oda	babamın odası
doktor/muayenehane	doktorun muayenehanesi
Sinan/çocuk	Sinan'ın çocuğu

VJEŽBA 7 b

kalem/mürekkep/renk	kalemin mürekkebinin rengi
ev/oda/duvar	evin odasının duvarı
Ertuğrul/gözlük/çerçeve	Ertuğrul'un gözlüğünün çerçevesi
şarkıcı/ses/ton	şarkıcının sesinin tonu
ağaç/yaprak/biçim	ağacın yapraklarının biçimi

VJEŽBA 7 c

nehirler/Saraybosna/var/güzel	Saraybosna'nın güzel nehirleri var.
yok/biz/iyi/plan/bir	Bizim iyi bir planımız yok.

mı/iş/var/Altan	Altan'ın işi var mı?
okul/bir/var/kütüphane/ büyük/bir	Okulun büyük bir kütüphanesi var.
türküler/eski/memleketimiz/var	Memleketimizin eski türküleri var.
yok/geniş/bir/ bizim/kampüs/üniversite	Bizim üniversitemizin geniş bir kampüsü yok.

VJEŽBA 7 d

298 444	İki yüz doksan sekiz bin dört yüz kırk dört
12 339	On iki bin üç yüz otuz dokuz
73 042	Yetmiş üç bin kırk iki
165	Yüz altmış beş
85	Seksen beş
465 123	Dört yüz altmış beş bin yüz yirmi üç
9 325 763	Dokuz milyon üç yüz yirmi beş bin yedi yüz altmış üç
2 300 064 499	İki milyar üç yüz milyon altmış dört bin dört yüz doksan dokuz

VJEŽBA 8 a

Teyzesi, çocuğa masal okudu.
Öğrenciler hep beraber yemek yediler.
Hande henüz eve gelmedi.
Ben dün ilginç bir film izledim.
Geçen yıl biz tatilde Türkiye'ye gittik.
Saat dörtte maç başladı mı?
O zaman arabanız var mıydı?
Siz müdüre gitmediniz mi?

VJEŽBA 8 b

Evden çıktım.
Dün sabah otobüsten indim ve vapura bindim.
Saat 13.00'da bankaya gittiler.
Marketten biraz sebze aldım.
Merdivenlerden indik.
Kapıdan baktı ve bahçeye girdi.
Herkes gişede sıraya girdi.
Dün akşam televizyonda maç vardı.
Geçen ay Ebru'dan borç para istedim.
Ben lisede matematikten nefret ettim.
Dekan, yarışmada öğrencilere plaket verdi.

VJEŽBA 9 a

elma ağacı
çay bardağı
evrak çantası
Marmara Denizi
kahve fincanı
kitap sayfaları
elma suyu
cep telefonu
Bosna Irmağı
fakülte bahçesi
masa çekmecesi
Atlantik Okyanusu
kredi kartı

VJEŽBA 9 b

Onu her gün görüyorum.
Pınar çilekli dondurmayı çok seviyor.
Öğretmen, size o listeyi verdi mi?

Biz, annemin yemeklerini seviyoruz.
Dün gece eşimle ben çocuğumuzu acil servise götürdük.
Babam şu anda balkonda oturuyor ve İstanbul Gazetesini okuyor.
Otelde elektrikler kesildi ve turistler beş kat merdiveni çıktılar.
Erol, eşiyle balayında Paris'in her köşesini gezdi.

VJEŽBA 10 a

Asansör ikinci katta durdu.
Bu yıl bizim yedinci evlilik yıldönümümüz idi.
Beşinci durakta tramvaydan indik.
Öğrenci dördüncü paragrafı okumadı.
Derginizin otuz beşinci sayısı çıktı mı?
Süpermarkette yüzüncü müşteri bir araba kazandı.

VJEŽBA 10 b

Çayımıza ikişer şeker koyduk.
Konserde insanlar birer birer dağıldı.
Onar kişilik gruplar yaptık.
Her bir hediyeye yüzer lira harcadık.
İzciler ormana yirmişer fidan diktiler.

VJEŽBA 10 c

Sekiz Mart'ta/Mart'ın sekizinde
Yirmi dokuz Ekim'de/Ekim'in yirmi dokuzunda
On iki Haziran iki bin onda/ İki bin on yılının Haziran ayının on ikisinde
On iki Şubat bin dokuz yüz seksen dörtte/ Bin dokuz yüz seksen dördün on iki Şubatı'nda
Yirmi Temmuz bin dokuz yüz altmış sekizde/ Bin dokuz yüz altmış sekizin yirmi Temmuzu'nda.

VJEŽBA 10 d

18:45	On sekiz kırk beş/ yediye çeyrek var
12:00	On iki
23:35	Yirmi üç otuz beş/ on ikiye yirmi beş var
14:40	On dört kırk/ üçe yirmi var
15:15	On beş on beş/ üçü çeyrek geçiyor
06:30	Altı otuz/ altı buçuk
02:02	Sıfır iki sıfır iki/ ikiyi iki geçiyor
11:25	On bir yirmi beş/ on biri yirmi beş geçiyor

VJEŽBA 11 a

okuldan/ gelmek/ Esra/eve/ saat 12'de	Esra saat 12'de okuldan eve geliyor.	Esra saat 12'de okuldan eve gelmiyor.	Esra saat 12'de okuldan eve geliyor mu?	Esra saat 12'de okuldan eve gelmiyor mu?
içmek/be-bek/ süt/yarım litre/ günde	Bebek günde yarım litre süt içiyor.	Bebek günde yarım litre süt içmiyor.	Bebek günde yarım litre süt içiyor mu?	Bebek günde yarım litre süt içmiyor mu?
sabahları /parkta/ spor yapmak/ Deniz	Deniz sabahları parkta spor yapıyor.	Deniz sabahları parkta spor yapmıyor.	Deniz sabahları parkta spor yapıyor mu?	Deniz sabahları parkta spor yapmıyor mu?

yapmak/ Gizem/öğ-lenleri/iki çeşit/ yemek	Gizem öğlenleri iki çeşit yemek yapıyor.	Gizem öğlenleri iki çeşit yemek yapmıyor.	Gizem öğlenleri iki çeşit yemek yapıyor mu?	Gizem öğlenleri iki çeşit yemek yapmıyor mu?
Türkiye'ye/ gitmek/ yaz/ öğrenciler/ bu	Öğrenci-ler bu yaz Türkiye'ye gidiyorlar.	Öğrenci-ler bu yaz Türkiye'ye gitmiyor-lar.	Öğrenciler bu yaz Türkiye'ye gidiyorlar mı?	Öğrenci-ler bu yaz Türki-ye'ye gitmiyor-lar mı?
Politikacı-lara/ inanmak/ artık/halk	Halk artık politikacı-lara inanıyor.	Halk artık politikacı-lara inanmıyor .	Halk artık politikacılara inanıyor mu?	Halk artık politika-cılara inanmı-yor mu?
gitmek/ Tuzla'ya/ biz/şu anda/	Biz şu anda Tuzla'ya gidiyoruz.	Biz şu anda Tuzla'ya gitmiyoruz	Biz şu anda Tuzla'ya gidiyor muyuz?	Biz şu anda Tuzla'ya gitmiyor muyuz ?
Futbolcu-lar/ çıkmak/ sahaya/ şimdi	Futbolcu-lar şimdi sahaya çıkıyor.	Futbolcu-lar şimdi sahaya çıkmıyor.	Futbolcular şimdi sahaya çıkıyor mu?	Futbolcu -lar şimdi sahaya çıkmıyor mu?

VJEŽBA 11 b

Sence kırmızı bana yakışıyor mu?
Kursta sadece Japonca öğreniyorlar.
Bu ay ailece tatile çıkıyoruz.

Elâ biraz zayıfça bir kız ama güzel sayılır.
Manga'nın konserine binlerce insan katıldı.
Hasta adam günlerce uyumadı.

VJEŽBA 12 a

Tuzu uzatır mısın, lütfen?
Telefona ben bakarım.
Güneş doğudan doğar batıdan batar.
Umut her gün mutlaka bir elma yer.
Bu okulun öğrencileri ayda bir kez tiyatroya giderler.
Çoruh Nehri, Karadeniz'e dökülür.

VJEŽBA 12 b

Duyuyor musun? Sokaktan sesler geliyor.
Belki bu akşam size uğrarız.
Gönül Hanım, pencereyi biraz aralar mısınız?
Şu anda araba kullanıyorum, seni sonra ararım.
Bebek bugün sürekli ağlıyor.
Doktor Bey, sizden bir ricam var. Test sonuçlarıma bir bakar mısınız?
Su 100 ˚C' de kaynar.

VJEŽBA 12 c

Taze sebze ve meyve konserveden daha ucuz.
Nihat sınıfımızın en iyi öğrencisidir.
Sağlık her zaman paradan daha değerlidir.
Eurovision Şarkı Yarışması'nda Almanya en başarılı ülke oldu.
Mehmet'e göre mercimek çorbası yayla çorbasından daha lezzetli.
İstanbul Ankara'dan daha kalabalık.

VJEŽBA 13 a

Bu konunun benim için hiçbir önemi yok.
Tekrar görüşmek üzere ayrıldık.
Koray, benim ile uzun zamandır konuşmuyor. Nedenini hiç bilmiyorum.
Senin kadar ben de üzülüyorum.
İğne ile ipliğin var mı? Düğmem koptu.
Ben iş yerinde kardeşim Hakan kadar başarılı değilim.
Bu hediyeyi anneniz için aldım.
Londra'ya gitmek üzere yola çıktık.

VJEŽBA 13 b

Nuray sabaha kadar/dek/değin sınava çalıştı.
Her haftasonu buraya gelir, denize karşı çay içeriz.
Bu tekstil fabrikası devlete ait değil.
Sana dâir her şeyi unuttum.
Bu gazete hükümete karşı yazılar yazıyor.
Yağmura rağmen konser iptal edilmedi.
Yaşar Kemal aşka dâir şiirler yazar.
Bilim insanlarına göre Ay'da buz vardır.
Onca açlık ve fakirliğe rağmen üniversiteyi birincilikle bitirdi.
Dünkü maçta son saniyeye kadar gol olmadı.

VJEŽBA 13 c

Pazartesiden itibaren rejime başlıyorum.
Psikolojik problemlerinden dolayı dünyaya küstü.
Uzun zamandan beri İzmir'i görmedim.
Yemekten önce çorba içeriz.
Aşktan yana şansım yok.
1998 yılından beri bu sokakta oturuyoruz.
İşimden dolayı tatil yapmak için pek zamanım olmuyor.
Reklamlardan sonra program devam ediyor.

Halk her zaman demokrasiden yanadır.
Fakültede dersler bugünden itibaren başlıyor.

VJEŽBA 14 a

Saat beşte bütün bankalar kapanacak.
Umut gelecek yıla kadar üniversiteden mezun olacak.
Yarım saat sonra Almanya - Bosna-Hersek maçı başlayacak.
Mine ve ablası yarın Esenboğa Havaalanı'ndan Londra'ya gidecekler.
Siz toplantıyı hemen yapacak mısınız?
Ali telefon etti, gelmeyecek. Belki yarın gelir.
Doktor bey, hastayı muayene etmeyecek/edecek misiniz?
Ben sinemadan sonra yemeğe gideceğim. Sen de benimle gelir misin?

VJEŽBA 14 b

Konserde iki genç yanımıza oturdu .
Arabanın altına sanırım bir kedi kaçtı. Sesi geliyor.
Çocuklar bahçede iki ağaç arasında ip atlıyor.
Selden sonra yüzlerce ev su altında kaldı.
Elmalar ağacın dibine düştü.
Hırsızların arkasından polis koşuyor.
Dün kütüphanede telefonumu çalışma masasının üzerinde unuttum.
Dün gece barda karşıma çok yakışıklı biri oturdu.
Mantolarınızı kapının berisine asar mısınız?
Eylül ayının başına kadar memurların maaşları hesaplara yatmayacak.
Öğretmen saat dokuzdan beri dersliğin dışına çıkmadı.
Filmin büyük bir bölümü ıssız bir bozkırın ortasında geçiyor.
Kontrolden sonra pasaportlarımızı çantanın içine koydun mu?
Konserden önce tiyatro binasının önünde buluşuyor muyuz?

Binanın hemen sol yanında büyük bir araba park yeri var.
Japonya yolculuğunda uçağımız Rusya, Çin ve Kore üzerinden geçti.
Kirazların içinden kurt çıktı. Demek ki bu kirazlar organik.
Semih'in doğum gününde pastanın üstüne beş mum koyacaklar.
Okuldan sonra öğrenciler şehir tarafına gittiler.
Abdullah vize problemlerinden dolayı 45 yaşına kadar yurt dışına çıkmadı.

VJEŽBA 15 a

Kazadan üç saat sonra hastanede gözlerimi açtım, bayılmışım.
Köşe yazarlarına göre hükümetin ekonomi politikası çok iyi sonuçlara ulaşmış mı?
Ellerine sağlık, 'kadınbudu' ve pilav harika olmuş.
Merve yeni bir ceket almış, bence ona mavi hiç yakışmamış.
Biliyor musun? Anadolu'da bundan binlerce yıl önce Hititler yaşamış.
Antrenörüne göre, İbrahim basketbolda çok başarılı değilmiş.
Ayasofya eskiden kiliseymiş, şimdi ise müzedir.
Güya, Selin lisede üstün başarı ödülü kazanmış.

VJEŽBA 15 b

Diplomasi gereğince iki ülke işbirliği üzerine bir protokol imzaladı.
Şiddetli yağmur nedeniyle trafik felç oldu.
Bosna-Hersek Hükümeti, Avrupa Birliği yolunda adımlar atmaya devam edecek.
Sonuçlar yarışmacılara, komisyon tarafından, geçen hafta açıklandı.
Akşam üstü sevgililer bu kumsalda sahil boyunca yürürler.

Kardeşim, Milli Eğitim Bakanlığı bursu sayesinde Türkiye'de üniversite bitirdi.
İki avukat, katil zanlısı lehine savunma yaptı.
Bunu yapmak çok zor, ama annenizin hatırına size yardımcı olacağım.
Ünlü yönetmen, Bosna-Hersek'teki savaş hakkında bir film çekmiş.
Antalya Film Festivali'nde Altın Portakal ödülünü ünlü oyuncu Mehmet Aslantuğ yerine eşi aldı.
Madenciler, maden ocağı işletmecileri aleyhinde protestolarda bulundular.
Anneler, genellikle çocukları uğruna kariyerlerini feda ederler.
Bahar bisiklet yarışı şehir etrafında 58 kilometrelik kulvarda olacak.
Bu yılki sempozyumu Saraybosna Üniversitesi, Balkanlar'da Osmanlı tarihi hususunda yapacak.
Bülent'in sorumsuzluğu yüzünden proje yarım kaldı.
Kızlar, yurt kuralları gereğince akşam saat on birde burada olacaksınız!

VJEŽBA 16 a

Lütfen park içerisinde çimlere basmayın(ız)!
Kütüphanede yüksek sesle konuşmayın(ız)!
Çocuklar, yemekten önce mutlaka ellerinizi yıkayın!
Şşşt! Bebek uyuyor, sus(un)!
Ona söyle, kirayı yarın yatırsın!
Dışarıda yağmur yağıyor Cem yanına şemsiye alsın!
Yemeği fazla tuzlu yapmasın! Babanın yüksek tansiyonu var.
Bütün erler yarın sabah saat altıda atış alanında hazır olsunlar!

VJEŽBA 16 b

İzin verin küçük hanım, size yardım edeyim.
Ne dersiniz, bu akşam saat sekizde buluşalım mı?

Madem bu üründen 2500 adet istiyor, bize daha önce haber vereydi.
Çocuklar gelin, beraber top oynayalım.
Bak! Evlerinde ışıklar yanmıyor, bir yere gitmiş olmayalar?
Sevgili kızım, inşallah ömür boyu mutlu yaşayasın!

VJEŽBA 17 a

Hemen taksiye binmeliyiz. Yoksa geç kalacağız.
Pınar Hanım, bu ilacı her gün mutlaka almalısınız.
Doğayı korumak için hepimiz 'çevre dostu' ambalaj kullanmalıyız.
Sekreter, raporu yarına bitirmeli(dir).
Serkan, bu ödevi dönem sonuna kadar teslim etmeli miyiz?
Öğretmen bize kızdı, derste konuşmamalıydık.

VJEŽBA 17 b

Yarın cumartesi; hiçbirimiz işe gitmek zorunda/ mecburiyetinde değiliz.
Aniden yağmur yağmaya başladı. Ben de taksi tutmak zorunda/ mecburiyetinde kaldım.
Kapı kilitli. Biz annemi beklemek zorundayız/ mecburiyetindeyiz.
Yarın başvuruların son günü, sen dilekçeni en geç saat 12'ye kadar vermek zorunda/ mecburiyetinde kalacaksın.
İngiltere'de trafik soldan akıyor, arabalar bu yönde seyretmek zorunda/ mecburiyetinde(dir).
Tuğba nerede? Babası aradı, ona bir mesaj iletmek zorundayım/ mecburiyetindeyim.

VJEŽBA 17 c

Bu kitabı en geç 10 gün sonra teslim etmem lazım/gerek/gerekiyor.
Evliliğimiz yürümüyordu, ayrılmaya mecburduk.
Akşam yemeğine misafirler var alışveriş yapmamız

lazım/gerek/gerekiyor.
Avustralya'ya gitmek için vize alman iazım/gerek/gerekiyor/gerekir.
Oğlum, yemeğini bitirmeye mecbursun.
Çok terledim, bir an önce duş almam lazım/gerek/gerekiyor.

VJEŽBA 18 a

Selma şarkı söyleyerek duş alıyor.
Murat, gözümün içine baka baka/bakarak yalan söyledi.
Çocuklar, ödev yapmadan okula gelmeyin!
Öğretmen, dersi tahtaya yazarak anlatıyor.
Cuma günü Alanya'daki otelin adresini sora sora/sorarak buldum.
Kızım, şemsiyeyi almadan dışarıya çıkma! Yağmur yağıyor.
Doğum günü partinize seve seve geliriz.
Toplantıyı tek kelime söylemeden terk etti.

VJEŽBA 19 a

Görmeyeli nasılsınız?
Kapı çalınca köpek havlamaya başladı.
Ben beş yaşındayken internet yoktu.
Bu ülkede savaş varken bir çok insan yurt dışına çıktı.
Yaz gelince insanlar denize girmeye başladılar.
İki saat bekledim, sen gelmeyince tek başıma yemek yedim.
Geçen sene Bursa'ya gitmişken İskender kebap yemeliydik.
Meryem'in cep telefonu kütüphanede çalınca herkes ona baktı.
Mostar Köprüsü yapılalı neredeyse 500 yıl geçmiştir.
Anne, işten dönerken lütfen bana dondurma getir!
Saraybosna'da yaşayalı/ yaşarken hiç araba kullanamadım.
Biz Paris'teyken çok güzel vakit geçirdik.

VJEŽBA 20 a

Banu sınıfa girdi. Sırasına oturdu.	Banu sınıfa girip sırasına oturdu
Affedersiniz, bir soru soracağım, sonra çıkacağım.	Affedersiniz bir soru sorup sonra çıkacağım.
Hamza, beni görmüş, selam vermiş.	Hamza beni görüp selam vermiş.
Her sabah saçımı yıkıyorum ve çıkıyorum.	Her sabah saçımı yıkayıp çıkıyorum.
Çocuklar ilk önce elleriniz yıkayın ve sofraya oturun!	Çocuklar ilk önce elleriniz yıkayıp sofraya oturun!
Umut, karısını öptü ve trene bindi.	Umut karısını öpüp trene bindi.

VJEŽBA 20 b

Ne sen ne Berat tamamen haklı. İkisinin de haksız olduğu taraflar var.
Geziye hem Uğur hem Turgut katıldı. Ben katılmadım.
Ya o ya ben! Bir karar ver artık!
Ben bir kadında ne güzelliğe ne varlığa bakarım. Zeki olması yeter.
Ben adını bilmediğim bir şeyi hayatta ne yerim ne içerim.
Hem Tuğçe'nin en iyi arkadaşı geçiniyor, hem arkasından konuşuyor. Ne kadar ayıp!
Ya gidelim ya oturalım, öylece ayakta kaldık.

VJEŽBA 21 a

Anneannem her akşam yatmadan önce bir bardak papatya çayı içiyor.
Yolculuk boyunca hiç konuşmaksızın kitap okudular.
Ferhat, Şirin'i ölürcesine severmiş.
İçeri girmeden önce lütfen kapıyı çalınız!

Savunmasını önündeki notlara bakmaksızın verdi.
Çocuk sevincinden uçarcasına eve koştu.
Meral hiç ekmek yemeksizin rejim yapıyor.
Plaja gitmeden önce mutlaka güneş kremi sürelim.
Dilenci yalvarırcasına bizden para istedi.
Kedi korkmuşçasına arabadan kaçıyor.

VJEŽBA 21 b

Çağatay, eski sevgilisini görür görmez hemen yolunu değiştirdi.
Bebeği doğduktan sonra sigarayı bıraktı.
Çocuklar büyüdükçe daha büyük bir eve ihtiyacımız oluyor.
Telefon çalar çalmaz uyandım.
Türkiye'ye döndükten sonra/döner dönmez yeni bir işe başladım.
Öğretmen, öğrenciler güldükçe sinirleniyor.
Kitabın yayınlanır yayınlanmaz derhal beni haberdar et!
Semra gece gece tatlı yedikçe şişmanlıyor.
Üniversiteyi bitirdikten sonra/bitirir bitirmez büyük bir kutlama yaptık.
Futbolcu gol atar atmaz bütün stadyum ayağa kalktı.

VJEŽBA 22 a

Ebru 1998'den beri Fen-Edebiyat Fakültesinde görev yapmakta(dır).
Vapur iskeleye yanaşmakta(dır).
Milli Eğitim Bakanlığı uzun zamandır yeni yönetmenliği uygulamakta(dır).
Attila on iki yaşından beri piyano çalmakta(dır).
Dekanlık kati surette temmuz ayından önce tatile izin vermemekte(dir).
Sen ikiden beri burada oturmakta mısın?

VJEŽBA 22 b

Ben eve geldiğimde Timur çıkmak üzereydi.
Ertan üniversiteden mezun olduğunda Meral evlenmek üzereydi.
Anne, acele et misafirler gelmek üzere!
Eğer siz gitmek üzereyseniz biz size mani olmayalım.
Bebek uyumak üzereyken çok huysuzlaşıyor.

VJEŽBA 23 a

Bugün ikramiye aldım. Sana yemek ısmarlayabilirim. Ne dersin?
Sana zahmet, bir bardak su getirebilir misin?
Cep telefonum evde kalmış. Seninkini kullanabilir miyim?
Bu akşam belki hep beraber dışarıya çıkabiliriz.
Tuzluğu uzatabilir misiniz lütfen?
Affedersiniz, saati öğrenebilir miyim?
Araba kullanmayı sana Fuat öğretebilir.
Henüz karar veremedim; bu yaz Brezilya'ya gidebilirim.

VJEŽBA 23 b

Musluk bozulmuş, damlayıp duruyor.
Çocuk yaşlı adama çarpınca, adamcağız düşeyazdı .
Sihirbaz bir anda yok olup gitti. Bütün seyirciler ağızları açık bakakaldılar.
Sen yemeği yapa dur, ben bakkala bir gidip geleyim .
Garsonun ayağı takılınca elindeki kahveyi dökeyazdı.
Patron onca dosyayı elime tutuşturup gitti.
Üç ayda öyle güzel Fransızca öğrenmiş ki şaşıp kaldım.
Önce pencereyi kapatmalı, sonra kafesin kapağını açmalısın, yoksa kanarya kaçıverir.

VJEŽBA 24 a

Shakespeare *Hamlet'i* yazdı.	*Hamlet* Shakespeare tarafından yazıldı.
Birleşmiş Milletler, Filistin'e ilaç, gıda ve inşaat malzemesi yardımı göndermekte.	Filistine ilaç, gıda ve inşaat malzemesi yardımı Birleşmiş Milletler tarafından / BM'ce gönderilmekte.
Babam bu evi 1926 yılında inşa etmiş.	Bu ev 1926 yılında (babam tarafından) inşa edilmiş.
Ünlü markalar, tekstil ürünlerini Hindistan'da üretiyor.	Tekstil ürünleri Hindistan'da ünlü markalar tarafından üretiliyor.
Amerika'yı kim keşfetti?	Amerika kim(in) tarafından keşfedildi?
Türkiye'de insanlar bol bol yoğurt tüketir.	Türkiye'de bol bol yoğurt tüketilir.
İstanbul Büyük Şehir Belediyesi Haziran'da büyük bir konser verecek.	Haziran'da büyük bir konser İstanbul Büyük Şehir Belediyesi tarafından verilecek.
Uçakta emniyet kemerinizi çıkarmamalısınız.	Uçakta emniyet kemeriniz çıkarılmamalı.

VJEŽBA 24 b

Ablam mezuniyet töreni için saat beşten beri süsleniyor/mekte.
Gelecek ay ben üniversite sınavını kazanmak için uzun süre odama kapanacağım.
Askerler bu sabah tatbikat için kamuflaj kıyafetlerini giyindiler.
Ceyda her sabah okuldan önce yıkanır ve evden çıkar.
Dün abimin atanma haberine ailece sevindik.
Çiftlikte her sabah atlar arpa ile beslenir.

VJEŽBA 25 a

Yarın saat sekiz'de müzenin önünde buluşalım, geç kalmayın!
Rüyamda rahmetli babaannemle kucaklaştık.
İki köpek sokağın ortasında dakikalarca dalaştı.
İki yazar gazete köşelerinden birbirleriyle atışıyor.
Son kararı vermek için yarın seninle araşalım.
Edebiyat dersimle pedagoji dersim çakışıyor.

VJEŽBA 25 b

Padişah, suçluyu kent meydanında yüzlerce insanın önünde astırdı.
Her yıl annem yaz meyvelerini buzlukta dondurur.
Polis, kanun kaçağının arabasını durdurdu.
Atatürk'ün anısını yaşatmak için kabrine bir mozale dikildi.
Esra saçlarını mahalledeki kuaföre kestirmiş. Çok da güzel olmuş.
Semra'nın, çevirisini iki aya kadar bitirmesi lazım.

VJEŽBA 26 a

Ben bir odada ders çalışırken kardeşim yan odada gitar çalıyor.
Ben çocukken elma şekerini çok severdim.
Sen buraya hiç uğramazdın, neden geldin?
Geçen yıl bu zamanlar hava öyle sıcaktı ki sürekli klimayı çalıştırıyorduk.
Demek, Demet senin kardeşin! Bunu bilmiyordum.
Biz lisedeyken her cuma akşamı tiyatroya giderdik.

VJEŽBA 26 b

Havva Artvin'de kaç gün	kalacakmış? Sana söyledi mi?
Aylin pazartesiden itibaren rejim yapmaya	başlayacakmış.
Onur'un babası günde iki paket sigara	içiyormuş.
Bu akşam yemeğe misafir geleceğini	bilmiyor muymuş?
Serkanlar konsere çok zor yer	bulabilmiş.
Fikret'i hayatında hiç	görmemişmiş. Resmen yalan söylüyor!

VJEŽBA 27 a

Topkapı Sarayı'nda Harem'i görmek istiyorsanız ayrıca bilet almalısınız.
Biraz daha gayret gösterseydin derslerinde başarılı olacaktın/olurdun.
O uğursuz kaza olmasaydı Utku şimdi sağlıklı bir insan olacaktı.
Yarınki kutlama için yardıma ihtiyacın olursa seve seve yardım ederim.
Beş dakika erken gelebilseydik treni kaçırmazdık.
Sana piyangodan büyük ikramiye çıksa ne yaparsın?
Bu akşam hep birlikte sinemaya gideceğiz. Onlar da bize katılırlarsa seviniriz.
Beni dinlersen bu konudaki görüşümü anlarsın/anlayacaksın.

VJEŽBA 28 a

Yaşlı kadın gözlük takmış. O karşıdan karşıya geçti.	Karşıdan karşıya geçen yaşlı kadın gözlük takmış.
Babam Türkçe bilir. O	İstanbul'da okuyan babam

İstanbul'da okudu.	Türkçe bilir.
Ayşe çok güzel. O bankada çalışmakta.	Bankada çalışan Ayşe çok güzel.
Ağaç iki günde kurudu. Bahçeye yeni ağaç dikildi.	Bahçeye yeni dikilen ağaç iki günde kurudu.
Elektrikler yarım saat sonra gelecek. Elektrikler üç saat önce kesildi.	Üç saat önce kesilen elektrikler yarım saat sonra gelecek.
Kadın kırmızı elbiseli. O dans ediyor.	Dans eden kadın kırmızı elbiseli.

VJEŽBA 28 b

Yanmış yemek fırında duruyor.
Seda hep buruşmuş elbiseler giyiyor. Ona ütü hediye edelim.
Saat dokuzda buradan geçecek trene bineriz.
Hava durumu raporuna göre gelecek günler güneşli olacak.
Mevsiminde taze sebze ve meyve dondurulmuş gıdadan daha sağlıklıdır.
Dolapta hiç içecek su kalmamış.

VJEŽBA 28 c

Öğretmen, derste konuşanları uyardı.
Ağacın altında duranlar benim çocuklarım.
Projeyi ilk tamamlayan, patronun odasına gitsin!
Bu pastayı yapandan /a tarifini sormalıyım.
En çok satılanlar sağdaki rafta.
Orhan Pamuk'un kitaplarından en çok okunan *Benim Adım Kırmızı*.
Öğle yemeğinden kalanları köpeklere verdim.

VJEŽBA 28 d

Gökçe yan masada oturuyor. Onun babası bankada çalışıyor.	Babası bankada çalışan Gökçe yan masada oturuyor.
Vehbi arabayı evin önündeki bahçeye park ediyor. Onun camları kırık.	Vehbi camları kırık olan arabayı evin önündeki bahçeye park ediyor.
Çocuklar futbol oynadı. Aileleri stadyum önünde toplandı.	Aileleri stadyum önünde toplanan çocuklar futbol oynadı.
Bu ev 1917'de yapılmıştır. Onun büyük mavi bir kapısı vardır.	Büyük mavi kapısı olan bu ev 1917'de yapılmıştır.
Teknisyen ofislere gitti. O ofislerin bilgisayarları bozuk.	Teknisyen, bilgisayarları bozuk olan ofislere gitti.
İşçiler inşaat alanına giremez. Onların baretleri yok.	Baretleri olmayan işçiler inşaat alanına giremez.

VJEŽBA 29 a

Fikretlerin Bodrum'da geçen yaz kaldıkları otel dört yıldızlı.
Sayın Elif Şafak, yazacağınız yeni romanın konusu ne olacak?
Senin dün kaybettiğin cüzdanı arabanın arka koltuğunda buldu.
Kerem'in sevdiği kızın adı Aslıymış.
Bu akşam gideceğimiz çay bahçesi Çiçek Pasajı'nda.
Terzimin diktiği elbise artık bana dar geliyor.
Geçen hafta İmparator'da yediğimiz lahmacun çok lezzetliydi, değil mi?
Özge'nin yarın gireceği dil sınavına yaklaşık 35 000 kişi katılacakmış.
'Aradığınız numaraya ulaşılamıyor. Lütfen daha sonra tekrar deneyin.'
Sizin ABD'ye taşıyacağınız eşyalar arasında kesici alet bulunmamalı.

VJEŽBA 29 b

Dışarıya çıkmak için annene yalan söylediğini biliyorum.
Bilge selam vermeden geçip gitti. Bizi görmediğini sanıyorum.
Bir gün bu söylediklerine pişman olacağını sanıyorum.
Sinan'ın, Serap'a aşık olduğunu öğrendik.
Bir gün gelip de bu ülkede sigaranın pek çok yerde yasaklanacağını hayal bile edemezdim.
Bana anlattıklarını hiç kimseye söylemeyeceğime söz veriyorum.

VJEŽBA 30 a

Bora, karısına, o gün akşam, yemeği dışarıda yiyeceklerini söyledi.
Dilek, bana, beni sevmediğini söylüyor.
Hasta, ziyaretçilere geldikleri için teşekkür ettiğini söyledi.
Şule, Murat'a, o otelde kalacaklarını söyledi.
Sevil, Handan ile Okan'ın evlendiğini söyledi.
Ömer, babasına, sınıfta kalmadığını söyledi.

VJEŽBA 30 b

Sahibi, köpeğe, oturmasını söyledi.
Trafik polisi, öndeki araca, derhal durmasını söyledi.
Annesi, Furkan'a, odasını toplamasını söyledi.
Patron, bize, akşam 19.00'a kadar çalışmamızı söyledi.
Dilenci, yoldan geçenlere, Allah rızası için bir sadaka vermelerini söylüyor.
Doktor, hastaya, öksürmesini söyledi.

VJEŽBA 30 c

Ablam, misafirlere, kısırın güzel olup olmadığını sordu.
Metin, sana, kahve içip içmeyeceğini soruyor.
Oğuz, bana, Leyla'nın yüzme bilip bilmediğini sordu.
Öğretmen, sınıfa, *Aşk-ı Memnu'yu* okuyup okumadıklarını sordu.
Hastanın yakınları, doktora, onun iyileşip iyileşmeyeceğini sordular.
Çiğdem, Meltem'e, onun hiç Kapadokya'ya gidip gitmediğini sordu.

VJEŽBA 30 d

Sinem, annesine, alt katta fare olduğunu söyledi.
Babası, Nil'e, yemeğin hazır olup olmadığını sordu.
Arkadaşım, bana, anahtarların bende olup olmadığını sordu.
Müşteri, garsona, çorbaların soğuk olduğunu söyledi.
Öğretmen, öğrencilerine, Denizli şehrinde deniz olmadığını söyledi.
Televizyondaki sunucu, yarının 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı olduğunu söylüyor.

LITERATURA

Boztaş, I., H.Coşkun (2002) *Çevirmenin El Kitabı*. Ankara: Hacettepe – Taş Kitapcılık.
Čaušević, E. (1996) *Gramatika suvremenoga turskog jezika*. Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada.
Ferbežar, I, M. Knez, A. Markovič, N. Pirih Svetina, M. Schlamberger Brezar, M. Stabej, H. Tivadar, J. Zemljarič Miklavčič (2004) *Sporazumevalni prag za slovenščino 2004*. Ljubljana: Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik pri Oddelku za slovenistiku Filozofske fakultete; Ministarstvo RS za šolstvo, znanost in šport.
Teodosijević, Mirjana (2004) *Turski jezik u svakodnevnoj komunikaciji*. Beograd: Čigoja štampa.
Van Ek, J.A., J. L. M.Trim (1998) *Threshold 1990*. Cambridge: Cambridge University Press.